



GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2026

Chișinău

Cu privire la aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2026-2030, a Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034

În temeiul art. 6 lit. h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul de implementare, pentru anii 2026-2030, a Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (se anexează).

2. Autoritățile și instituțiile responsabile:

2.1. vor asigura realizarea măsurilor incluse în Planul de acțiuni al Programului de implementare, pentru anii 2026-2030, a Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034;

2.2. vor prezenta, până la data de 25 ianuarie a fiecărui an, informația privind executarea Planului de acțiuni al Programului de implementare, pentru anii 2026-2030, a Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 în anul precedent, conform domeniilor de competență. În cazul acțiunilor cu mai mulți responsabili de implementare, calitatea de executor principal îi revine primei autorități/instituții indicate. Executorul principal al implementării Programului menționat va generaliza informația prezentată de către coexecutori și o va transmite Ministerului Apărării.

3. Ministerul Apărării va prezenta Guvernului, Președintelui Republicii Moldova și Parlamentului anual, până la data de 25 februarie, raportul de progres generalizat privind implementarea Programului nominalizat în anul precedent.

4. Evaluarea finală a Programului sus-numit va fi efectuată în baza informației transmise Ministerului Apărării de către autoritățile responsabile după

încheierea perioadei de implementare a acestuia (anul 2030) și va avea drept scop analiza impactului, a sustenabilității și a relevanței măsurilor aplicate. Ministerul Apărării va prezenta Guvernului, Președintelui Republicii Moldova și Parlamentului raportul de evaluare finală până la data de 15 aprilie 2031.

5. Finanțarea acțiunilor prevăzute în Programul prenotat va fi efectuată din contul și în limitele alocațiilor aprobate în acest scop în bugetele autorităților/instituțiilor implicate, precum și din alte surse, conform legislației.

6. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Apărării.

7. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prim-ministru

VASILE TOFAN

Contrasemnează:

Ministrul apărării

Anatolie Nosatîi

Ministrul afacerilor interne

Daniella Misail-Nichitin

Ministrul finanțelor

Victoria Belous

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. 2026

PROGRAM

de implementare, pentru anii, 2026-2030 a Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034

Capitolul I INTRODUCERE

1. Programul de implementare, pentru anii 2026-2030, a Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (denumit în continuare *Program*) este elaborat în temeiul cadrului normativ în baza căruia se realizează planificarea apărării (capitolul IV1 „Planificarea apărării naționale” din Legea nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională). Ca urmare a actualizării viziunii statului privind asigurarea apărării naționale, reflectată în Strategia națională de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (denumită în continuare *SNA*), aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024, Guvernul a stabilit modalitatea de implementare a acesteia prin intermediul unui program.

2. Prezentul Program este un document de politici publice, care detaliază pe termen mediu, pentru anii 2026-2030, acțiunile dictate de necesitatea adaptării capacităților sectorului de apărare la provocările emergente, în vederea realizării obiectivelor politicii de apărare și a direcțiilor de acțiune stabilite în *SNA*. Acesta asigură planificarea apărării naționale pe termen mediu și stabilește modalitățile de punere în aplicare, în domeniul apărării, a prevederilor Strategiei securității naționale a Republicii Moldova (denumită în continuare *SSN*), aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023, urmărind realizarea aspirațiilor naționale privind garantarea suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a țării, apărarea, asigurarea și consolidarea păcii și a stabilității, precum și protejarea democrației constituționale a Republicii Moldova.

3. În contextul dezideratului strategic al Republicii Moldova de aderare la Uniunea Europeană (denumită în continuare *UE*), prezentul Program se aliniază la Busola strategică a UE în domeniul securității și apărării (*Strategic Compass for Security and Defence*) (denumită în continuare *SCSD*), document de politici aprobat de către Consiliul European la 21 martie 2022, structurat în jurul a patru piloni: acțiune, investiții, parteneriate și securitate. Astfel, prezentul Program prevede acțiuni hotărâte, imediate și pe termen mediu și lung, în conformitate cu direcțiile stabilite pentru asigurarea apărării naționale, prin impulsionarea procesului de dezvoltare a capacităților de apărare militară, extinderea contribuției Republicii Moldova la pacea și la stabilitatea internațională, integrarea graduală în

arhitectura de securitate și de apărare a UE, realizarea investițiilor în dezvoltarea capacităților și forțelor proprii, inclusiv prin creșterea graduală a alocărilor bugetare pentru apărarea națională, scopul fiind de a atinge nivelul de 1 % din produsul intern brut (PIB) până în anul 2030, precum și consolidarea parteneriatelor strategice cu statele care împărtășesc viziuni și valori similare.

4. Prezentul Program se corelează cu Cartea albă pentru apărare a Europei Gătință – 2030 (*White Paper for European Defence – Readiness 2030*) (denumită în continuare *Carte albă*), document care transpune orientările stabilite în SCSD în politici concrete, în investiții și în dezvoltarea capacităților. În vederea asigurării alinierii la prioritățile apărării europene și a integrării treptate în arhitectura europeană de securitate și de apărare, Republica Moldova își va orienta eforturile spre consolidarea rezilienței naționale, spre participarea la inițiative și la proiecte comune de securitate și de apărare, spre dezvoltarea interoperabilității cu structurile europene relevante, precum și spre investiții în infrastructura strategică, în securitatea cibernetică și în capacitățile industriale cu relevanță pentru sectorul apărării.

5. Prezentul Program este aliniat parcursului de aderare a Republicii Moldova la UE, în special cerințelor din capitolul 31 „Politica externă, de securitate și apărare” din Programul național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029 (denumit în continuare *PNA*), precum și prevederilor Acordului de Asociere Republica Moldova – UE. De asemenea, prezentul Program reflectă angajamentele asumate în cadrul Parteneriatului de securitate și apărare dintre Republica Moldova și UE, semnat la 21 mai 2024 la Bruxelles și aprobat prin Decizia Prim-ministrului nr. 157/2024.

6. Pentru a asigura unitatea de acțiune, coerența și gestionarea integrată a obiectivelor și a direcțiilor stabilite, prezentul Program este corelat cu obiectivele strategice ale Programului Individual al Parteneriatului Republica Moldova – Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (*North Atlantic Treaty Organization*, denumită în continuare *NATO*) pentru anii 2025–2028 (*Individually Tailored Partnership Programme*, denumit în continuare *ITPP*), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 33/2025. Această aliniere se reflectă în mod special în eforturile de modernizare și de dezvoltare a sectorului de apărare, prin îmbunătățirea instruirii militare, a managementului resurselor umane, prin consolidarea rezilienței instituționale, dezvoltarea apărării cibernetice, protecția infrastructurii critice și energetice, promovarea comunicării strategice și creșterea capacității de răspuns la amenințările hibride. Aceste acțiuni se realizează cu sprijinul Pachetului extins al inițiativei de asistență pentru dezvoltarea capacităților de apărare și securitate (*Enhanced Defence Capacity Building Initiative*, denumit în continuare *EDCB*), aprobat la reuniunea miniștrilor apărării din statele membre ale NATO din 14-15 februarie 2023.

7. Prezentul Program este aliniat la Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană – 2030” (denumită în continuare *SND*), aprobată prin Legea nr. 315/2022, contribuind la aprofundarea și la operaționalizarea prevederilor acesteia în domeniul securității și apărării. În conformitate cu *SND*, securitatea militară trebuie să rămână o prioritate strategică pentru Republica Moldova, având în vedere proximitatea războiului din Ucraina, precum și persistența problemei nerezolvate a regiunii transnistrene, percepută drept o sursă majoră de instabilitate internă și regională. În acest sens, *SND* promovează restructurarea profundă a sistemului național de apărare și a celui de securitate în ansamblu, prin creșterea investițiilor publice în dotarea și în modernizarea Armatei Naționale, prin participarea activă la misiuni și la operații internaționale, prin intensificarea cooperării și a schimbului de experiență cu partenerii strategici în domeniul apărării, precum și prin consolidarea sistemului de protecție civilă. Viziunea respectivă este ancorată, într-o manieră coordonată și complementară, în următoarele obiective generale (denumite în continuare *OG*) și obiective specifice (denumite în continuare *OS*) din cadrul *SND*:

OG 9. Promovarea unei societăți pașnice și sigure;

OS 9.2. Reducerea vulnerabilității în fața amenințărilor și a riscurilor de orice tip;

OS 9.3. Sporirea securității în funcționarea infrastructurilor și a sistemelor critice.

8. Complementar alinierii la *SND*, prezentul Program este corelat cu Planul național de dezvoltare pentru anii 2026-2028 (denumit în continuare *PND*), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 238/2025. Pentru domeniul apărării și al securității naționale, *PND* prevede, printre altele:

8.1. modernizarea și extinderea infrastructurii militare pentru sporirea capacității de reacție, în special prin dezvoltarea unui sistem de apărare antiaeriană operațional până în 2026;

8.2. dotarea Armatei Naționale cu armament, cu tehnică militară și cu echipament special interoperabile cu cele din armatele statelor partenere până în 2027;

8.3. dezvoltarea unui cadru de instruire standardizat/centralizat până în 2030;

8.4. reconstrucția taberei militare Băcioi, care va permite găzduirea a 2 000 de militari, contribuind la consolidarea infrastructurii de instruire și la optimizarea procesului de pregătire a recruților până în 2028.

9. Pentru asigurarea implementării direcțiilor principale de efort în domeniul apărării și al securității naționale, prezentul Program se aliniază, de asemenea, unor prevederi care nu vizează în mod direct domeniul respectiv, după cum urmează:

9.1. din cadrul *SND*:

OG 1. Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților;
 OS 1.2. Dezvoltarea oportunităților pentru inovații și antreprenoriat;
 OS 1.3. Ameliorarea condițiilor de muncă și reducerea ocupării informale;
 OG 2. Îmbunătățirea condițiilor de trai;
 OS 2.4. Îmbunătățirea condițiilor de locuit;
 OG 7. Asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente;
 OS 7.1. Edificarea unei administrații publice integre, responsabile, eficiente, transparente și deschise pentru participarea cetățenilor la procesele de luare a deciziilor.

OS 7.3. Integrarea științei, a tehnologiilor și a datelor în procesul de guvernanță.

9.2. În concordanță cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (denumite în continuare *ODD*) din cadrul național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 953/2022, Programul se aliniază la următoarele *ODD*:

ODD 3. „Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă” contribuie direct la consolidarea sistemului național de apărare prin menținerea unei populații sănătoase, capabile să susțină eforturile de securitate și de apărare ale statului. Un sistem medical eficient sporește capacitatea de reacție în situații de criză precum pandemiile, dezastrele naturale sau conflictele armate și asigură resursele umane necesare instituțiilor din domeniul apărării naționale.

ODD 5. „Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor” sprijină apărarea națională prin promovarea incluziunii sociale și prin valorificarea completă a potențialului uman. Egalitatea de gen contribuie la reducerea discriminării și a tensiunilor sociale, întărește coeziunea națională și permite participarea activă a femeilor în domenii precum apărarea, securitatea, diplomația și procesele decizionale, sporind stabilitatea și reziliența statului.

ODD 9. „Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației” sunt esențiale pentru funcționarea eficientă a sistemului de apărare. Infrastructura critică incluzând transporturile, energia și comunicațiile este vitală în gestionarea situațiilor de urgență și a amenințărilor la adresa apărării naționale, iar inovația tehnologică contribuie, de asemenea, la modernizarea capacităților de apărare și la reducerea dependenței de resurse externe.

ODD 10. „Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta” are un rol important în prevenirea instabilității interne. Diminuarea disparităților sociale și economice contribuie la menținerea coeziunii sociale, reduce riscul conflictelor interne și face societatea mai rezistentă la influențe destabilizatoare, consolidând astfel apărarea și securitatea națională.

ODD 16. „Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile” contribuie la susținerea sistemului național de apărare prin întărirea statului de drept și a încrederii

cetățenilor în instituțiile publice. Instituțiile solide și transparente sunt esențiale pentru prevenirea corupției, gestionarea eficientă a crizelor și menținerea ordinii și securității la nivel național.

ODD 17. „Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă” contribuie la apărarea națională prin stimularea cooperării internaționale. Parteneriatele strategice facilitează schimbul de informații, de resurse și de expertiză și permit statelor să răspundă mai eficient provocărilor globale, consolidând astfel capacitatea generală de apărare națională.

9.3. Acțiunile prezentului Program, cu precădere în domeniul protecției sociale și al salarizării adecvate a efectivului structurilor sistemului național de apărare, sunt în conformitate cu prevederile Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 126/2023, referitoare la aplicarea unei remunerări adecvate în sectorul bugetar, care stimulează performanța și promovarea unei culturi organizaționale axate pe dezvoltarea capitalului uman, precum și cu prevederile Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023- 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 71/2023, componenta 2 – elaborarea și planificarea bugetului, OS 3 asigurarea unui nivel adecvat de remunerare în sectorul bugetar.

10. Prezentul Program a fost elaborat printr-un proces incluziv și dinamic, fundamentat pe o abordare interinstituțională extinsă, cu implicarea activă și coordonată a tuturor autorităților cu responsabilități în domeniul apărării, reunite în cadrul unui grup de lucru interinstituțional, constituit sub egida Comisiei pentru elaborarea Strategiei naționale de apărare, în conformitate cu Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1313/2024.

11. Prezentul Program este structurat în două componente principale: partea descriptivă și partea operațională – Planul de acțiuni pentru implementarea Programului. Acesta stabilește măsuri, acțiuni și activități fundamentate pe obiectivele politicii de apărare, care urmează a fi implementate în perioada 2026- 2030 și corelate atât cu prevederile SSN, SND, cât și cu cele ale altor documente de politici cu impact asupra apărării și securității naționale.

Partea descriptivă se referă la direcțiile de intervenție prioritare pe termen mediu și la evoluția prognozată a indicatorilor de impact stabiliți pentru fiecare obiectiv general al politicii de apărare, precum și la descrierea succintă a acțiunilor prioritare de reformă și la logica intervențiilor ce urmează a fi realizate de către Guvern în perioada respectivă. Procedurile de monitorizare, de evaluare și de raportare sunt, de asemenea, reflectate în această parte a documentului.

Partea operațională a prezentului Program include politicile și acțiunile care urmează a fi realizate pe parcursul perioadei de implementare, în conformitate cu indicatorii stabiliți. Aceasta detaliază estimările privind costurile necesare pentru

realizarea acțiunilor propuse și stabilește distribuirea responsabilităților de implementare între instituțiile guvernamentale competente. Totodată, această secțiune reflectă costurile totale estimate pentru implementarea acțiunilor de reformă aferente fiecărui obiectiv general al politicii de apărare, precum și sursele de finanțare ale acestora.

12. Conform cadrului normativ de specialitate, SNA este implementată într- un efort sincronizat prin Strategia militară a Republicii Moldova pentru anii 2025-2035, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 653/2025 (denumită în continuare *SM*), prin programul de implementare a acesteia și prin Planul de dezvoltare a capabilităților militare ale Armatei Naționale pe termen lung (Forța- 2035), aprobat prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 422/2025 (denumit în continuare *PDCMTL*). De asemenea, prevederile SNA vor fi implementate prin planuri și programe transversale elaborate de către autoritățile competente în domeniul apărării naționale.

13. Prezentul Program reprezintă instrumentul de implementare a politicii de apărare a statului și actul de orchestrare a eforturilor de bună guvernare ale instituțiilor responsabile de apărare la nivel național și de managementul apărării în cadrul sistemului național de apărare. Prevederile Programului constituie un punct de reper pentru procesele subsecvente de planificare a apărării, în special pentru dezvoltarea capabilităților militare pe termen lung și pentru implementarea conceptelor de rezistență și de reziliență națională. Aceste procese se vor materializa în cadrul normativ de rigoare, cu respectarea strictă a prevederilor Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat și a Nomenclatorului informațiilor atribuite la secret de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 411/2010.

14. Implementarea eficientă și coerentă a prezentului Program va depinde de trei condiții de referință: sprijinul politic și instituțional din partea conducerii sistemului național de apărare, respectarea alinierii strategice și a vectorului de dezvoltare a apărării naționale, așa cum sunt prevăzute în documentele strategice relevante, precum și asigurarea unui cadru financiar sustenabil și predictibil, conform nivelului de finanțare prevăzut de SSN și SNA pentru apărare, nivel ce prevede o creștere graduală până la 1% din PIB în anul 2030

Capitolul II

ANALIZA SITUAȚIEI

Secțiunea 1

Mediul de securitate

15. Analiza mediului de securitate al Republicii Moldova a fost efectuată prin identificarea amenințărilor și riscurilor pe termen mediu, care pot afecta direct sau indirect securitatea militară și apărarea națională, având drept scop determinarea setului de instrumente, acțiuni și măsuri pentru conjugarea eforturilor în cadrul sistemului național de apărare. Totodată, această analiză facilitează adaptarea procesului de planificare a apărării la schimbările globale și regionale, reflectate în dinamica de securitate internațională, asigurând astfel relevanța și eficiența măsurilor planificate și prioritizarea acestora pentru consolidarea sistemului național de apărare.

16. Mediul de securitate al Republicii Moldova este influențat de transformări majore la nivel global și european, caracterizate prin volatilitate și imprevizibilitate. Evoluțiile recente ale mediului de securitate precum războiul din Ucraina, criza sistemului internațional de securitate și multiplicarea amenințărilor convenționale și hibride creează un context strategic complex, evidențiind necesitatea unei adaptări strategice din partea Republicii Moldova pentru protejarea suveranității și consolidarea rezilienței naționale.

17. La nivel global, mediul de securitate se caracterizează prin contestarea și reconfigurarea ordinii internaționale post-Război Rece, însoțite de creșterea influenței unui spectru larg de actori statali și nonstatali, precum și de o difuzie tot mai mare a puterii. Acest proces se desfășoară pe fondul transformărilor economice globale, al tranziției energetice, al schimbărilor în cererea de resurse, al evoluțiilor demografice, al progreselor tehnologice disruptive și al impactului tot mai vizibil al schimbărilor climatice. Orice modificare a situației de securitate poate produce efecte adesea neașteptate atât la scară globală, cât și asupra unei singure țări luate separat.

18. La nivel regional (european), mediul de securitate continuă să fie profund afectat de invazia pe scară largă a Federației Ruse (denumită în continuare *FR*) împotriva Ucrainei, declanșată în anul 2022, care a generat pe continentul european o criză majoră de securitate, ale cărei ramificații s-au extins la nivel global. Acest război de agresiune a determinat transformarea profundă a echilibrului de putere pe continent, bazat anterior preponderent pe sistemul tratatelor de control al armamentelor, instituit în timpul și după Războiul Rece, precum și pe rolul central al SUA în arhitectura de securitate europeană. În acest context, atât NATO, cât și UE și-au reconfigurat rolul și poziția pe agenda de

securitate a continentului, asumând un profil mult mai pronunțat, în timp ce Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (denumită în continuare OSCE) și-a diminuat relevanța. Totodată, pe fondul reconsiderării interesului SUA față de problemele de securitate europeană, reflectată în Strategia Securității Naționale a SUA, aprobată în noiembrie 2025, în Europa se observă o creștere a cheltuielilor pentru apărare la niveluri nemaiîntâlnite de mai multe decenii, state precum Germania, Franța, Polonia și Marea Britanie aflându-se în avangarda acestui proces. Cu toate acestea, disensiunile din interiorul UE, legate de sprijinul acordat Ucrainei în contextul agresiunii ruse, resurgența forțelor politice de extremă dreapta în mai multe state europene și efectele războiului informațional desfășurat de FR împotriva actorilor statali și nonstatali care sprijină Ucraina generează riscuri de fragmentare a coeziunii politice pe continentul european. Acest context ar putea submina securitatea și, în anumite scenarii, ar putea conduce la extinderea agresiunii ruse împotriva altor state din vecinătatea Ucrainei.

19. Dinamica și complexitatea mediului de securitate determină natura, intensitatea și evoluția amenințărilor la adresa apărării naționale. În contextul implementării prezentului Program, pe baza analizei realizate în SSN, SNA și a evoluțiilor recente, sunt identificate următoarele amenințări majore:

19.1. Continuarea agresiunii militare a FR împotriva Ucrainei și posibila extindere a acesteia spre frontierele Republicii Moldova reprezintă un factor central în ecuația de securitate a Republicii Moldova, generând amenințări multiple la adresa securității naționale, dintre care violarea repetată a spațiului aerian național este deja o realitate materializată, prezentată în figura 1.

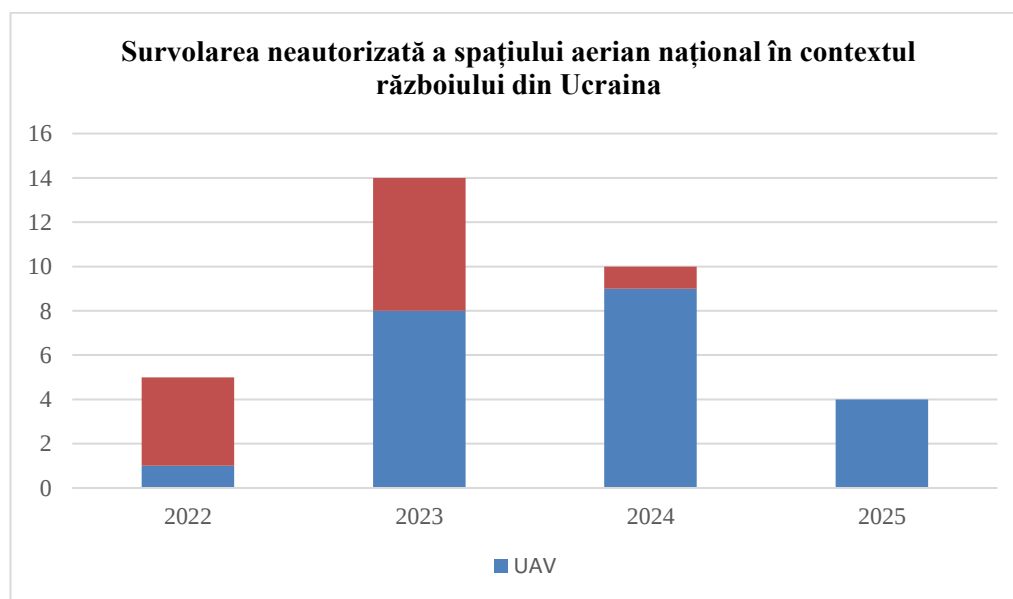


Figura 1. Survolarea neautorizată a spațiului aerian al Republicii Moldova
Sursa: Ministerul Apărării

În acest sens, continuarea acțiunilor militare în Ucraina crește probabilitatea expunerii infrastructurii și a populației Republicii Moldova la atacuri aeriene, voluntare sau accidentale. Această situație se reflectă în percepțiile publice, o mare parte a cetățenilor Republicii Moldova (72,3 %) considerând că războiul din Ucraina poate influența securitatea națională, așa cum reiese din figura 2.

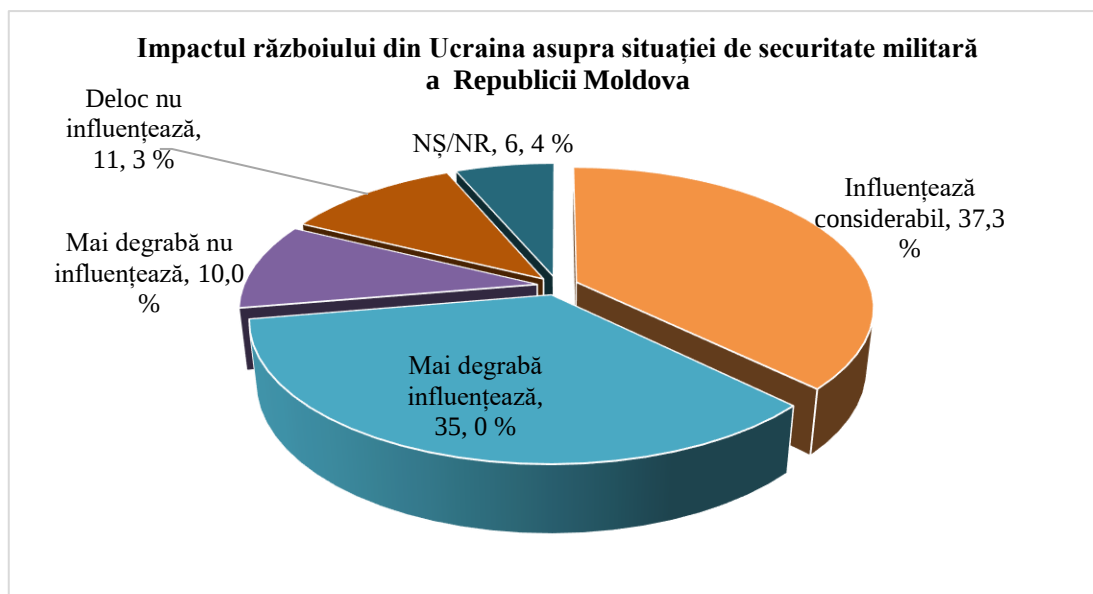


Figura 2. Impactul războiului din Ucraina asupra situației de securitate militară a Republicii Moldova
Sursa: Ministerul Apărării

Concluzia dată se impune din studiul sociologic realizat în anul 2025 pentru Ministerul Apărării cu suportul grupului de experți al Agenției Institute Français d’Enseignement Stratégique et Opératif (denumită în continuare *IFESO*) pe un eșantion de 1 146 persoane cu vârsta cuprinsă între 18 și 60+ de ani din 13 regiuni geografice ale țării, corespunzătoare unităților administrativ-teritoriale, mediu rezidențial: urban-rural. Eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova, prezentă în țară în perioada de colectare a datelor (16 februarie-3 martie 2025), cu o marjă de eroare de +3 % (tabelul 1).

Tabelul 1

**Percepțiile populației Republicii Moldova
asupra situației de securitate națională**

Criteriu de selectare a respondentului	Variabile	2025	
		Număr	%
1	2	3	4
Gen	Masculin	576	45,4
	Feminin	570	54,6
Vârstă	18-29 de ani	198	15,2
	30-44 de ani	262	27,9
	45-59 de ani	262	24,2

	60+ de ani	424	32,7
Studii	Medii incomplete/fără studii	201	18,4
	Medii generale	243	20,1
	Profesional tehnice	430	36,5
	Superioare	271	25,0
Ocupație	Activ economic	439	40,9
	Inactiv economic	707	59,1
Limba de comunicare	Română	858	74,7
	Rusă sau alta	288	25,3
Nivel socioeconomic	Nivel scăzut	383	33,3
	Nivel mediu	379	33,3
	Nivel înalt	384	33,5
Mediu de reședință	Urban	507	44,6
	Rural	639	55,4
Total		1 146	100,0

Sursa: Ministerul Apărării

Totodată, posibila extindere a invaziei FR pe teritoriul Ucrainei până la frontierele Republicii Moldova reprezintă o amenințare majoră directă la adresa securității, a parcursului european și a statalității Republicii Moldova.

19.2. Menținerea prezenței militare străine în regiunea transnistreană a Republicii Moldova reprezintă o amenințare militară directă. Prezența nelegitimă a formațiunilor armate ale regimului neconstituțional din regiunea transnistreană, precum și a forțelor militare ale FR din cadrul Grupului operativ de trupe ruse poate fi utilizată în mod direct sau indirect, individual sau în comun, pentru susținerea obiectivelor strategice atât ale regimului neconstituțional, cât și ale FR, în detrimentul suveranității și integrității teritoriale ale Republicii Moldova.

Deși Republica Moldova își menține angajamentul de soluționare pașnică a diferendului transnistrean, nu pot fi excluse riscurile asociate provocărilor deliberate, destabilizărilor controlate sau utilizării regiunii drept platformă pentru operațiuni hibride. Absența controlului constituțional deplin asupra acestei părți a teritoriului național creează un vid de securitate favorabil activităților ilicite și influențelor externe, care contravin intereselor Republicii Moldova.

19.3. Intensificarea operațiilor hibride. Războiul din Ucraina și adâncirea procesului de aderare a Republicii Moldova la UE au expus în ultimii ani țara unui spectru tot mai larg de amenințări hibride, caracterizate prin intensitate și diversitate sporite. Din acest motiv, în rândul populației Republicii Moldova s-a format percepția amenințării maligne hibride a FR asupra unui șir de domenii ale vieții sociale, fapt ilustrat de datele prezentate în figura 3.

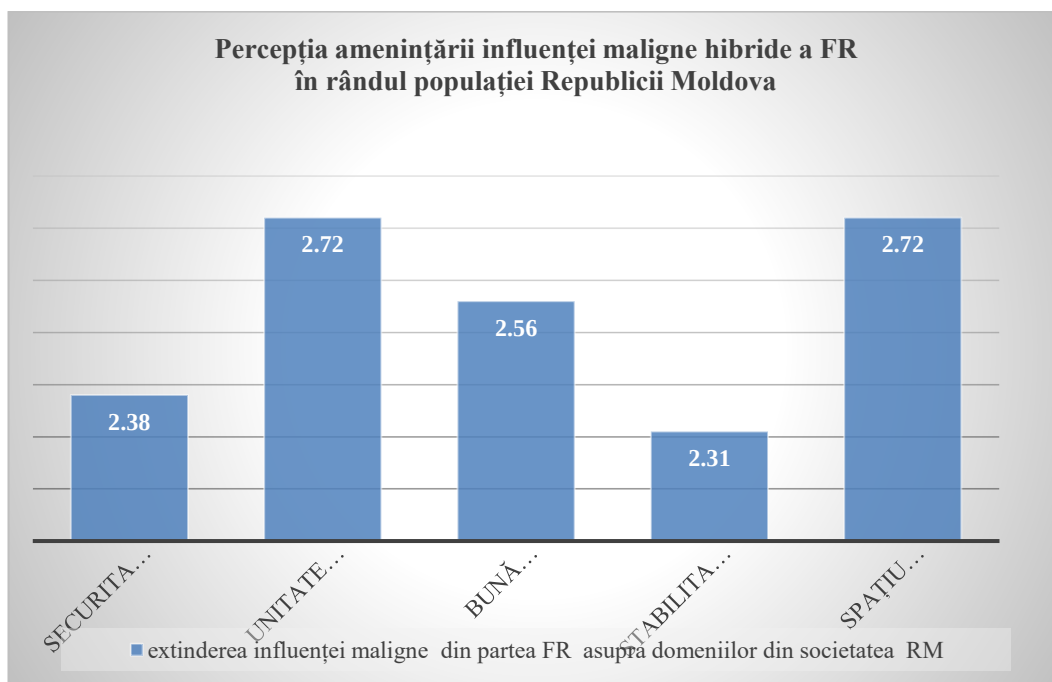


Figura 3. Percepția influenței amenințărilor hibride maligne din partea FR asupra Republicii Moldova. Opinia experților conform Barometrului Rezilienței Chatham House (Barometer Resilience Chatham House) (1 – influență joasă, 5 – influență înaltă):

<https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2024-03/2024-03-22-resilience-barometer.pdf>.

Sondaj bazat pe opinia respondenților moldoveni și internaționali, care au experiență în fiecare pilon de reziliență.

Aceste amenințări se manifestă simultan pe multiple planuri: militar prin provocări la adresa securității Republicii Moldova; politic prin tentative de influență externă și de subminare a instituțiilor democratice; economic prin utilizarea presiunilor comerciale, energetice și financiare; social prin campanii de dezinformare, manipulare informațională și ingerințe străine, precum și prin polarizarea artificială a opiniei publice. Aceste amenințări hibride urmăresc exploatarea vulnerabilităților interne ale statului, reducându-i reziliența și capacitatea de a-și urma în mod liber parcursul strategic.

19.4. Intensificarea atacurilor informaționale și/sau cibernetice. Agravarea situației regionale de securitate, precum și accelerarea parcursului european au condus la intensificarea presiunilor și a atacurilor în domeniile informațional și cibernetic. Scopul acestora este afectarea capacității decizionale, inclusiv în domeniul apărării naționale, atât prin subminarea coeziunii societății moldovenești, prin exploatarea divergențelor interne, a polarizării politice și a rezilienței scăzute la manipulare informațională și la ingerințe străine în rândul unor segmente ale populației, cât și prin țintirea sistemelor informatice guvernamentale și ale sectorului privat, cu perturbarea datelor și a informațiilor critice utilizate de entitățile sistemului național de apărare.

19.5. Proliferarea armelor și a tehnologiilor militare. Accesul unor actori statali și nonstatali la capacități militare avansate, cu potențial distructiv ridicat, constituie o amenințare semnificativă la adresa apărării naționale, iar războiul din

Ucraina a scos în evidență atât amploarea utilizării sistemelor moderne de armament și a tehnologiilor militare cu efect distructiv, cât și riscurile generate de circulația necontrolată a echipamentelor militare pe piețele naționale, regionale și internaționale. Înmarmarea excesivă a actorilor statali din regiune, extinderea comerțului cu armament, inclusiv a celui ilicit, transferul tehnologiilor cu dublă utilizare și diseminarea necontrolată a cunoștințelor tehnico-militare sporesc riscul ca aceste resurse să fie exploatate în acțiuni ostile, în special de natură hibridă, îndreptate împotriva Republicii Moldova.

19.6. Intensificarea efectelor dezastrelor naturale și a schimbărilor climatice. Acest tip de amenințări este tot mai relevant pentru apărarea națională datorită impactului direct asupra infrastructurii critice, a resurselor și a capacităților de intervenție. Creșterea frecvenței unor fenomene precum inundațiile, secetele extreme, incendiile de vegetație sau alunecările de teren poate afecta mobilitatea forțelor destinate apărării naționale, stocurile logistice și funcționarea rețelelor de comunicații și de transport. În plus, schimbările climatice accentuează presiunile de natură socioeconomică și pot genera instabilitate regională însoțită de migrații forțate și de competiție pentru resurse, ceea ce necesită o capacitate robustă de răspuns civil și militar, inclusiv prin dezvoltarea continuă a sistemului integrat de gestionare a situațiilor de criză.

20. Amenințările identificate sunt complexe, interconectate și se pot manifesta în mod hibrid, multidimensional și sincronizat, iar efectul lor cumulativ continuu poate pune în pericol existența suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

21. Lipsa intervențiilor adecvate pentru consolidarea sistemului național de apărare al Republicii Moldova și ignorarea amenințărilor și a riscurilor identificate vor avea consecințe grave și de durată nu doar asupra statului și a stabilității politice, economice și sociale, ci și asupra siguranței și prosperității tuturor cetățenilor, indiferent de gen, vârstă, mediu de reședință, statut socioeconomic sau apartenență etnică. Efectele unor astfel de amenințări depășesc dimensiunea militară, influențând direct calitatea vieții, stabilitatea și prosperitatea populației, în special a grupurilor vulnerabile, și necesită capacități adecvate dezvoltate de stat prin intermediul instituțiilor care fac parte din sistemul național de apărare și al forțelor destinate apărării naționale.

Lipsa unui sistem de apărare națională robust, cu capacități de răspuns rapide, integrate și adaptabile, capabil să facă față unui spectru larg de amenințări, nu doar că va afecta apărarea statului și siguranța cetățenilor, dar va amplifica chiar vulnerabilitatea statului, va crea dependențe strategice, va favoriza coerciția externă și izolarea internațională, va spori instabilitatea multidimensională, criminalitatea și insecuritatea internă și va face în continuare dificilă gestionarea crizelor umanitare și sociale majore, printre acestea, migrația necontrolată și scăderea nivelului de trai.

Secțiunea a 2-a

Factori de impact asupra politicii de apărare

22. Pentru perioada de aplicare a prezentului Program sunt identificați următorii factori interni și externi, aflați într-o permanentă interdependență și având posibil impact asupra implementării politicii de apărare a Republicii Moldova și, implicit, asupra sistemului național de apărare, examinat în context statal, regional și global, după cum urmează:

22.1. Neutralitatea Republicii Moldova. Statul Republica Moldova va continua să considere statutul său de neutralitate, consacrat constituțional, drept pilon fundamental al politicii sale de apărare. Acest lucru nu înseamnă însă izolare. Neutralitatea țării obligă autoritățile sistemului național de apărare să adopte toate măsurile necesare pentru asigurarea și dezvoltarea capacităților de apărare. Aceste măsuri vor include atât aspecte de colaborare și de parteneriat extern, cât și promovarea și menținerea păcii, inclusiv prin participarea la misiuni și la operații internaționale. Totodată, statutul de neutralitate și mediul de securitate al Republicii Moldova impun adoptarea măsurilor necesare pentru dezvoltarea propriei industrii de apărare.

22.2. Capacitatea de reziliență națională și de rezistență. O apărare eficientă necesită atât pregătire militară, cât și soluții inovatoare în domenii non-militare, alături de o societate bine informată și de instituții capabile să colaboreze eficient. Viziunea contemporană asupra apărării naționale complexe se întemeiază pe două principii esențiale: rezistența și reziliența. Rezistența reflectă voința și angajamentul cetățenilor de a apăra statul în fața unor amenințări militare, inclusiv pe teritoriile parțial ocupate de adversar. Reziliența definește capacitatea societății, a instituțiilor și a sistemelor statului de a preveni, absorbi, adapta și răspunde eficient la situații de criză, precum și de a restabili, într-un termen rezonabil, funcționalitățile esențiale afectate, inclusiv în contextul amenințărilor la adresa securității sau al unui atac armat. Nivelul de disponibilitate de a apăra țara în cazul unei amenințări externe este redat în figura 3, în baza răspunsurilor cetățenilor la întrebarea „Apărarea țării face parte din obligațiunea fiecărui cetățean?” în cadrul sondajului „Percepții publice asupra forțelor armate ale Republicii Moldova”, realizat în anul 2025 pentru Ministerul Apărării de către un grup de experți ai IFESO.

Pentru perioada de aplicare a prezentului Program, reziliența națională și rezistența vor constitui factori determinanți în modelarea politicii de apărare, în vederea asigurării funcționalității statului, protejării populației și contracarării eficiente a amenințărilor. În acest sens, de primă importanță va fi integrarea în eforturile naționale a acțiunilor de dezvoltare a rezilienței și a continuității guvernării, de consolidare a infrastructurii critice, de protejare și de implicare a populației în activitățile de organizare a apărării, precum și de integrare în parteneriatele externe.

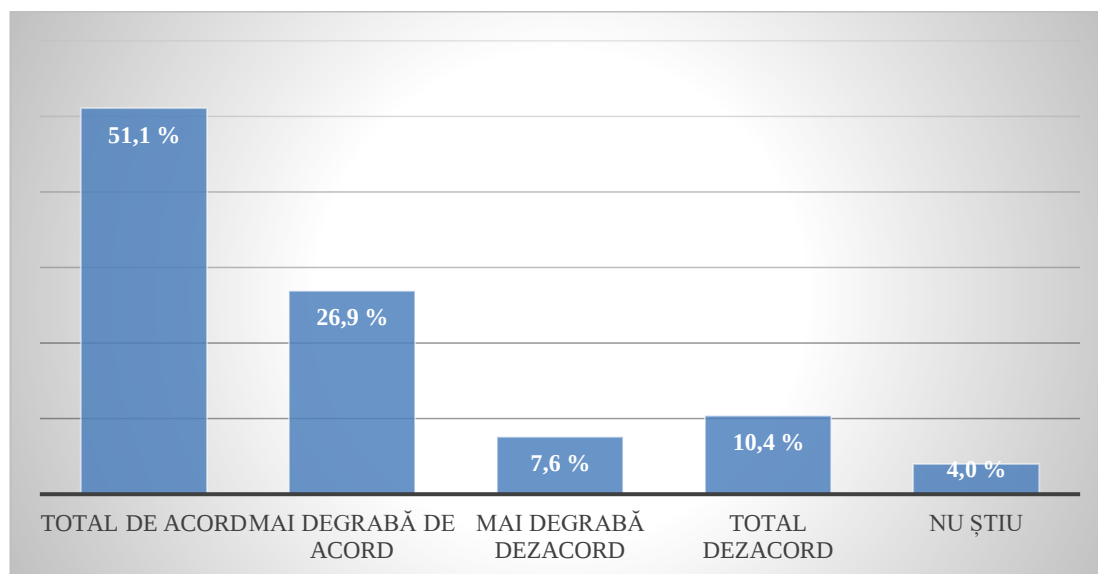


Figura 4. Răspunsurile cetățenilor la întrebarea: „Apărarea țării face parte din obligațiunea fiecărui cetățean?” din sondajul „Percepții publice asupra forțelor armate ale Republicii Moldova” (2025)

Sursa: Ministerul Apărării

22.3. Dezvoltarea Forțelor Armate (Armata Națională). Succesul procesului de dezvoltare a Armatei Naționale, componenta principală a Forțelor Armate, reprezintă un factor esențial care influențează politica de apărare, întrucât aceste forțe constituie nucleul capacității defensive a statului și principalul garant al securității și al apărării naționale. O forță armată modernizată, bine echipată și instruită asigură funcționalitatea mecanismelor defensive ale statului atât pe timp de pace, cât și în situații de criză sau de război. În acest sens, în perioada de aplicare a Programului, factorul respectiv urmează să fie avut în vedere, în primul rând, prin ajustarea cadrului normativ național în domeniu, prin creșterea graduală a alocațiilor bugetare destinate apărării naționale, prin aprobarea și implementarea noii structuri de forțe, prin extinderea participării la misiuni și la operații internaționale, precum și prin dezvoltarea parteneriatelor și a cooperării externe.

22.4. Eforturile Republicii Moldova în promovarea egalității de gen sunt tot mai vizibile și recunoscute pe plan internațional. În 2025, țara a ocupat locul 7 în Clasamentul Mondial privind Egalitatea de Gen, rezultat care reflectă angajamentul național de a asigura șanse egale pentru femei și bărbați atât în sectorul public civil, cât și în domeniul militar. Schimbarea percepției față de femeile din sectorul de securitate și de apărare este determinată de eforturile instituțiilor naționale de promovare a egalității de gen, inclusiv prin aprobarea, începând cu anul 2018, a programelor naționale de implementare a Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU nr. 1325 privind femeile, pacea și securitatea. Conform datelor Ministerului Apărării, în prezent, în cadrul acestui minister, 22 % din numărul total al militarilor încadrați în bază de contract sunt femei, dintre care 62 % sunt ofițeri. Totodată, din numărul funcționarilor publici angajați în structura de apărare, 56,7 % sunt femei. Conform informațiilor furnizate de Ministerul

Apărării, din 2007, 38 de femei au fost detașate în misiuni și în operații internaționale în calitate de observatori militari pe continentul african (Republica Centrafricană, Republica Sudanul de Sud și Republica Coasta de Fildeș), precum și în Europa de Est/Caucaz (Georgia), și ca parte a contingentelor de pacificatori în regiunea Balcanilor de Vest (Republica Kosovo) și în Asia de Sud-Vest (Republica Libaneză).

22.5. Procesul de extindere a UE. În contextul evoluțiilor privind extinderea UE și al deschiderii negocierilor de aderare cu statele candidate, inclusiv cu Republica Moldova, instituțiile europene acordă o atenție sporită consolidării stabilității și rezilienței statelor din Vecinătatea Estică. Această abordare este corelată cu necesitatea gestionării riscurilor de securitate generate de războiul din Ucraina și de evoluțiile geopolitice din regiune. Acest proces va avea implicații majore asupra securității europene prin consolidarea frontierelor estice ale UE și prin extinderea zonelor de stabilitate, totodată însă va genera și provocări legate de coeziunea internă a Uniunii, de capacitatea instituțională și de gestionarea divergențelor dintre statele membre. În același timp, perspectiva aderării Republicii Moldova la UE până în anul 2030 impune adoptarea unor măsuri menite să asigure apropierea și sincronizarea treptată a sistemului național de apărare cu politicile și cu arhitectura europeană de securitate și de apărare, încă din perioada de preaderare.

22.6. Presiunile demografice. Populația mondială continuă să crească și să îmbătrânească, însă în ritmuri diferite de la o regiune la alta. Migrația și extinderea clasei de mijloc la nivel global și regional vor influența direct echilibrele economice și sociale. În Republica Moldova, această tendință se reflectă printr-un proces accentuat de scădere a numărului total al populației și, în special, a segmentului tânăr apt pentru serviciul militar. În ultimii ani se observă și o creștere constantă a gradului de îmbătrânire demografică în Republica Moldova comparativ cu perioadele anterioare atât la nivel general (25,9 % în 2025 comparativ cu 21,7 % în anul 2020), cât și în structura pe sexe, coeficientul fiind mai ridicat în rândul femeilor (29,1 %) decât în acela al bărbaților (22,2 %). Rata îmbătrânirii este determinată de migrația netă negativă, de scăderea natalității și de creșterea speranței de viață pentru anumite grupe ale populației. Acest fenomen afectează capacitatea de regenerare a resurselor umane, precum și eficacitatea și reziliența sistemului național de apărare.

22.7. Schimbările climatice. Efectele schimbărilor climatice devin tot mai evidente și mai severe, afectând sistemul național de apărare în calitate de multiplicator al riscurilor prin intensificarea dezastrelor naturale, a instabilității sociale și a migrației forțate. Forțele armate și cele destinate apărării naționale sunt implicate tot mai frecvent în gestionarea situațiilor de urgență, ceea ce sporește presiunea asupra personalului, a resurselor și a bugetului apărării. Fenomenele climatice extreme afectează infrastructura militară, capacitatea operațională și nivelul de pregătire, impunând integrarea dimensiunii climatice în planificarea strategică, adaptarea conceptuală și modernizarea infrastructurii. Creșterea cererii

de resurse va exercita presiuni suplimentare asupra mediului natural, iar eforturile de atenuare și de adaptare la schimbările climatice vor mobiliza tot mai mult societățile, economiile și guvernele.

22.8. Tranziția energetică. Progresele tehnologice vor avea un impact semnificativ asupra activității economice și asupra viitoarelor sisteme energetice. Diversificarea și dezvoltarea surselor alternative de energie vor contribui la asigurarea independenței energetice, consolidând astfel autonomia strategică a sistemului național de apărare prin creșterea eficienței energetice a infrastructurii critice și prin dezvoltarea unor capacități statale mai sustenabile și autonome. Totodată, extinderea infrastructurii energetice moderne precum rețelele inteligente, parcurile eoliene, centralele fotovoltaice sau sistemele de stocare creează noi obiective sensibile, care trebuie protejate. Astfel, tranziția energetică devine nu doar un proces economic și ecologic, ci și un factor strategic cu impact direct asupra planificării și funcționării sistemului național de apărare.

22.9. Reconfigurarea arhitecturii internaționale de securitate și competiția globală pentru putere. Procesul de transformare a ordinii internaționale va continua, afectând echilibrul de putere existent atât la nivel global, cât și regional. Acest fenomen manifestă tendința de a eroda continuu principiile pe care s-a fundamentat vechea ordine mondială, cele mai afectate dintre acestea fiind suveranitatea și integritatea teritorială a statelor, respectarea normelor dreptului internațional, gestionarea colectivă a securității precum și respectarea drepturilor omului și a principiilor democratice. În acest context, la nivel regional european, arhitectura de securitate europeană va continua să se afle, în perioada următoare, într-un proces accelerat de transformare, determinat de războiul din Ucraina și de consecințele acestuia asupra stabilității regionale. Este de așteptat ca NATO să își consolideze în continuare flancul estic și mecanismele de descurajare, în timp ce UE să își intensifice eforturile pentru dezvoltarea unei dimensiuni autonome de apărare, complementare relației transatlantice. Totodată, relația dintre Europa și SUA va fi redefinită pe baza unei repartizări mai echitabile a responsabilităților, dar și a necesității de a răspunde unitar la amenințările emergente.

22.10. Războiul din Ucraina. Războiul din Ucraina a generat o nouă abordare a securității în Europa, scoțând în evidență necesitatea sporirii capabilităților de apărare ale fiecărui stat în parte și importanța apărării teritoriale în organizarea rezistenței naționale. Forțele de apărare teritorială au fost create și pregătite pe timp de pace ca un nou gen de armă al Forțelor Armate ale statului ucrainean. Componentele rezistenței naționale sunt apărarea teritorială, mișcarea de rezistență și pregătirea cetățenilor Ucrainei pentru rezistența națională. În prezent, apărarea teritorială este insuficient dezvoltată conceptual și reglementată în legislația națională. În cazul Republicii Moldova actualizarea acesteia în concordanță cu cerințele timpului este o necesitate. În aceste condiții, Republica Moldova își redefinește viziunea asupra apărării naționale, adoptând SNA și SM, documente prin care subliniază că fundamentul planificării apărării naționale devine sinergia dintre instituțiile statului care fac parte din sistemul național de

apărare, actorii societății civile și ceilalți participanți relevanți implicați în consolidarea rezilienței militare și, după caz, a rezistenței naționale. Această viziune integrată presupune dezvoltarea unei abordări multidimensionale a apărării, care să fundamenteze conceptual rezistența națională și să asigure coerența măsurilor adoptate la nivel operațional și strategic.

Sechelele războiului din Ucraina vor afecta pentru o perioadă îndelungată climatul de securitate nu numai în privința părților beligerante (Ucraina și FR), ci și a întregului continent european, chiar după încheierea formală a conflictului. Identificarea unor soluții durabile de pace va constitui în perioada următoare una dintre cele mai mari provocări pentru agenda de securitate internațională, iar un eventual eșec în acest sens nu ar face decât să deschidă calea reizbucnirii războiului pe termen scurt sau mediu.

22.11. Creșterea cheltuielilor militare. Un factor important în modelarea politicii de apărare reprezintă creșterea exponențială a cheltuielilor militare la nivel global. La sfârșitul anului 2024, cheltuielile militare totale în lume au atins cifra de 2 718 miliarde de dolari SUA, marcând o creștere de 9,4 % în termeni reali față de anul 2023. Aceasta reprezintă 2,5 % din PIB-ul mondial. La nivel regional, cheltuielile militare europene au crescut cu 17 %, ajungând la 693 miliarde de dolari SUA în 2024, după cum se poate vedea din figura 5. Statele membre NATO au cheltuit 1 506 miliarde de dolari SUA, 18 dintre cei 32 de membri ai alianței atingând pragul de 2 % din PIB. Cele mai mari cheltuieli în domeniul apărării aparțin SUA, care se situează pe primul loc, cu 997 miliarde de dolari SUA, urmate de Republica Populară Chineză (314 miliarde de dolari SUA), FR (149 miliarde de dolari SUA), Republica Federală Germania (108 miliarde de dolari SUA) și Republica India (84 miliarde de dolari SUA).

Cheltuielile militare ale FR au înregistrat o creștere cu 38 % în 2024, ajungând la 149 miliarde de dolari SUA, echivalentul a 7,1 % din PIB. Ucraina s-a situat pe locul al optulea în clasamentul statelor de pe glob, în ceea ce privește cheltuielile militare, cu o creștere de 2,9 %, până la 64,7 miliarde de dolari SUA, sumă care reprezintă 34 % din PIB-ul țării. Începând cu anul 2025, a fost propus un angajament politic la nivelul NATO privind majorarea alocărilor pentru bugetele de apărare până la 5 % din PIB, până în 2035. În tabelul 6 sunt indicate cheltuielile pentru apărare ale statelor NATO, planificare pentru anii 2025-2036, și ponderea acestora, în procente, în PIB-ul statelor respective.

**Cheltuielile pentru apărare ale statelor NATO, preconizate
pentru anii 2025-2036, % din PIB**

Nr. crt.	Țara	Planificat, %	Anul țintă
1	2	3	4
1.	Austria	2	2032
2.	Belgia	2	2025
3.	Bulgaria	2,04	2025
4.	Cehia	3	2030
5.	Cipru	1,73	2025
6.	Croația	3	2030
7.	Danemarca	3,5	2033
8.	Estonia	5,4	2029
9.	Finlanda	3	2029
10.	Franța	3,5	2030
11.	Germania	3,5	2035
12.	Grecia	3,5	2036
13.	Irlanda	0,5	2034
14.	Italia	2	2025
15.	Letonia	4	2026
16.	Lituania	5,5	2026
17.	Luxemburg	2	2030
18.	Malta	0,41	2025
19.	Marea Britanie	2,5	2027
20.	Norvegia	2,16	2025
21.	Polonia	4,7	2025
22.	Portugalia	1,5	2025
23.	România	3,5	2030
24.	Slovacia	2	2025
25.	Slovenia	1,6	2026
26.	Spania	2	2025
27.	Suedia	2,6	2028
28.	Turcia	1,8	2025
29.	Țările de Jos	3,5	2032
30.	Ungaria	2,1	2028

Sursa: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/defence-numbers/>

22.12. Tendințe de descreștere a popularității (promovării) serviciului militar la nivel internațional. Pe plan global, profesionalizarea forțelor armate și accentul tot mai pronunțat pe tehnologiile avansate au diminuat atractivitatea serviciului militar obligatoriu în favoarea celui bazat pe voluntariat sau pe bază de contract. Totodată, creșterea nivelului de trai în statele dezvoltate, precum și o

perioadă îndelungată de stabilitate și de securitate au avut drept consecință reducerea semnificativă a bazei de recrutare pentru serviciul militar pe bază de contract, tinerii orientându-se tot mai mult spre profesii mai puțin riscante.

În Republica Moldova, acest fenomen este amplificat de factori demografici (scăderea numărului de tineri apti pentru serviciul militar), socioeconomi (migrația și preferința pentru profesii civile mai atractive din punct de vedere financiar), dar și de percepțiile culturale privind statutul militarilor și nivelul de încredere în instituțiile de forță.

De aproximativ un deceniu, Republica Moldova se confruntă cu un fenomen ce poate fi calificat drept criză de încredere în instituțiile statului. După ce, în anii 2016-2017, a atins cele mai scăzute cote din ultimele două decenii, încrederea cetățenilor în instituțiile statului nu a revenit la nivelurile anterioare. Conform datelor obținute în urma studiului sociologic realizat în anul 2025 cu suportul grupului de experți IFESO, autorități precum Parlamentul, Consiliul Național de Securitate și Guvernul înregistrează niveluri de încredere de 32-34 %. Între limitele de 40 și 45 % ale aprecierilor pozitive se regăsesc instituții precum Președinția, Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne, conform figurii 5.

Ministerul Apărării înregistrează cel mai ridicat nivel de încredere dintre instituțiile menționate, comparativ cu situația din 2024 nivelul rămânând stabil, așa cum se poate constata din datele incluse în figura 6.

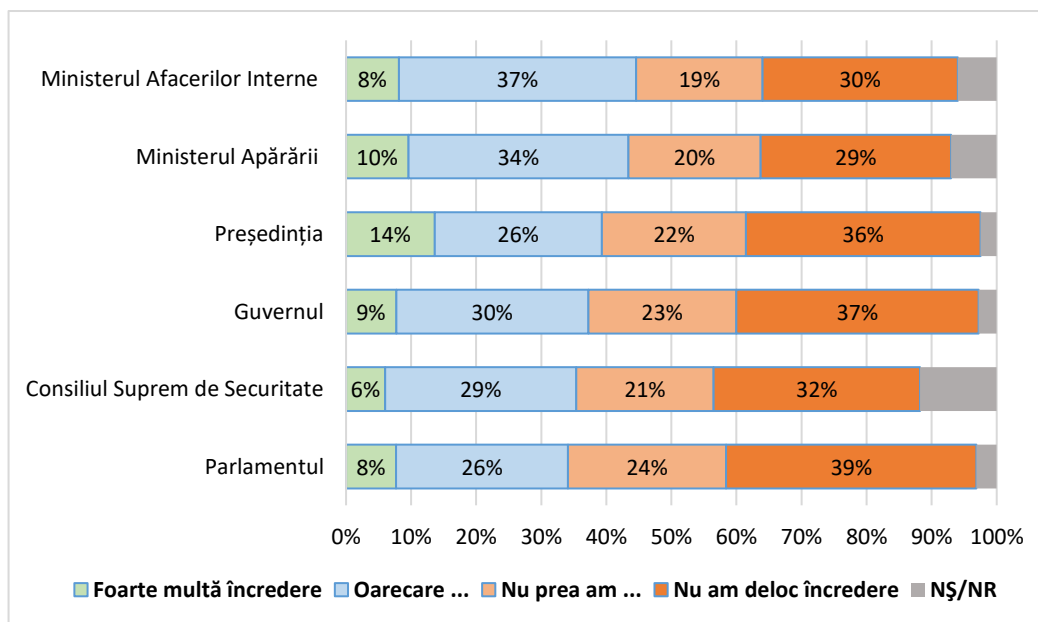


Figura 5. Nivelul de încredere al populației Republicii Moldova în instituțiile principale ale statului
Sursa: Ministerul Apărării

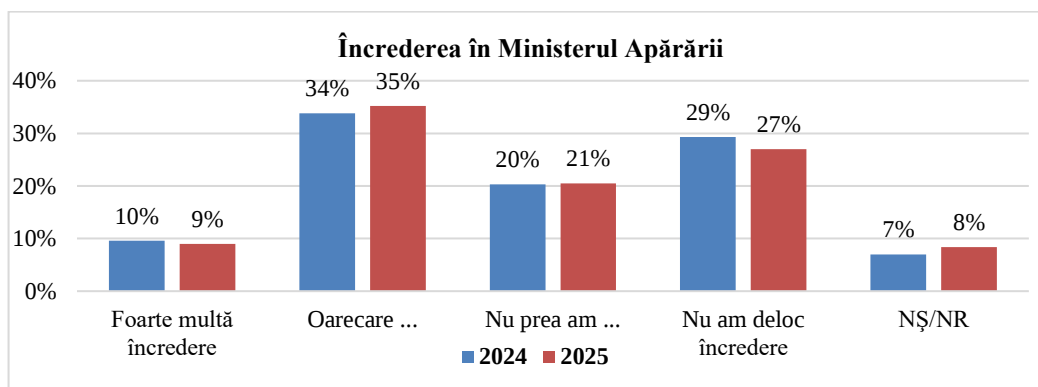


Figura 6. Nivelul de încredere în Ministerul Apărării
Sursa: Ministerul Apărării

Totodată, în cadrul sistemului de securitate al țării persistă discrepanțe semnificative în ceea ce privește nivelul de încredere al cetățenilor acordat diferitelor autorități, unele dintre ele înregistrând un raport net pozitiv între încredere și neîncredere. Comparațiile indică asupra poziției diferențiate a autorităților din sectorul de securitate în percepția publică. Cel mai ridicat nivel de încredere este acordat pompierilor și Serviciului mobil de urgență, reanimare și descarcerare (denumit în continuare *SMURD*), care beneficiază de încrederea a peste 90 % dintre respondenți, cu o rată foarte redusă a neîncrederii, ceea ce generează un sold net al încrederii de aproape 90 %. Acest nivel excepțional poate fi explicat prin caracterul apolitic, intervențional și orientat direct către protecția cetățeanului al acestor structuri.

Armata Națională ocupă următoarea poziție în clasamentul încrederii, peste 60 % dintre cetățeni exprimându-și încrederea, în timp ce aproximativ 30 % manifestă neîncredere. Diferența dintre cele două valori indică un capital de legitimitate relativ consolidat, dar inferior celui de care beneficiază structurile de intervenție în situații de urgență. În contextul deteriorării mediului regional de securitate, relevanța autorității publice a crescut, iar procesele de modernizare și de cooperare internațională au contribuit suplimentar la îmbunătățirea imaginii sale publice, chiar dacă aceasta nu atinge nivelul excepțional de încredere acordat serviciilor de urgență.

Un sold net pozitiv al încrederii se constată și în cazul Poliției de Frontieră (61,3 % încredere față de 33,7 % neîncredere), Serviciului Vamal (53,2 % încredere față de 38,0 % neîncredere) și Serviciului de Informații și Securitate (49,7 % încredere față de 36,7 % neîncredere). Deși aceste autorități mențin un sold pozitiv al încrederii, nivelurile mai moderate sugerează percepții publice mai nuanțate, posibil influențate de expunerea mediatică, de interacțiunea directă cu cetățenii sau de asocierea cu atribuțiile lor de control.

În ansamblu, datele relevă o tendință evidentă: autoritățile publice percepute ca fiind orientate direct spre protecția imediată a cetățeanului se bucură de un nivel înalt de încredere, în timp ce autoritățile cu atribuții de reglementare, de control sau de informații înregistrează un raport mai echilibrat între încredere și neîncredere, așa cum se poate deduce din informațiile obținute în urma studiului sociologic prenotat, înserate în figura 7.

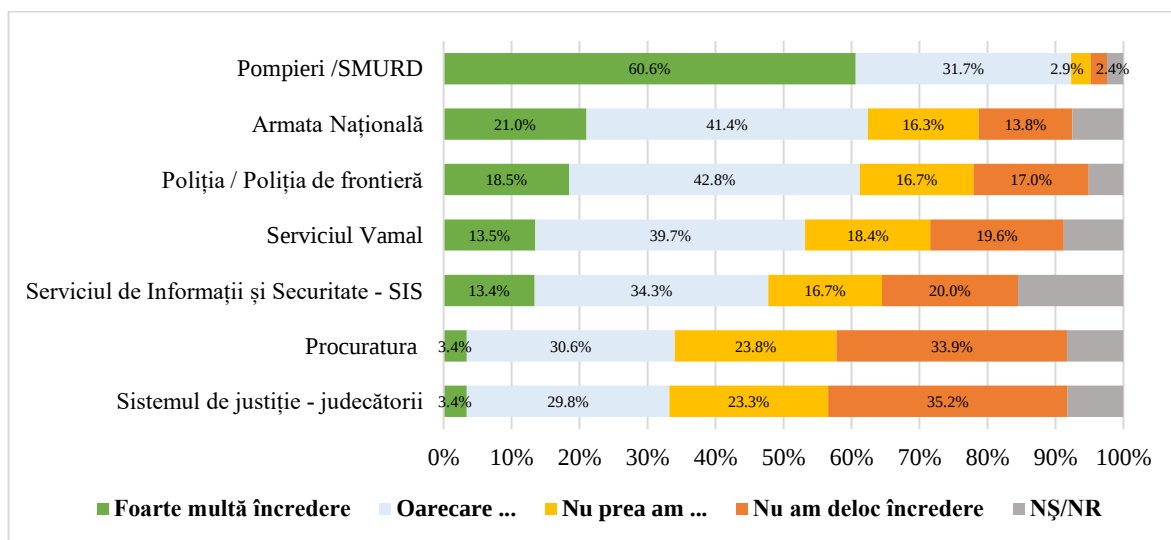


Figura 7. Nivelul de încredere al populației Republicii Moldova în unele subdiviziuni ale autorităților de securitate și de apărare
Sursa: Ministerul Apărării

22.13. Progresul tehnologic. Evoluția tehnologiilor emergente și disruptive, inclusiv în domeniul militar, va accelera competiția globală pentru superioritate tehnologică și va remodela securitatea internațională. Se anticipează că dezvoltarea senzorilor avansați, a inteligenței artificiale, a automatizării și a capabilităților cibernetice va transforma strategiile de apărare, capabilitățile operaționale și procesul decizional militar. Această dinamică va genera atât oportunități de consolidare a eficienței și a preciziei acțiunilor militare, cât și riscuri sporite de escaladare și vulnerabilități, cu efecte încă imprevizibile asupra stabilității și securității internaționale. De asemenea, accesul extins la informații și creșterea numărului de tehnologii cu dublă utilizare vor spori capacitatea organizațiilor extremiste violente și a grupărilor de crimă organizată de a produce daune.

Factorii analizați se află într-o permanentă schimbare și exercită influențe diferite asupra politicii de apărare a Republicii Moldova, manifestându-se atât separat, cât și interconectat.

Secțiunea a 3-a Aspecte specifice referitoare la domeniul de intervenție al Programului

23. Apărarea națională este asigurată prin efortul conjugat al acțiunilor politice, militare, economice, diplomatice, informaționale și sociale, iar măsurile adoptate în acest domeniu sunt obligatorii pentru autoritățile și instituțiile publice, pentru agenții economici, indiferent de forma de proprietate, precum și pentru cetățenii Republicii Moldova.

24. Implementarea prezentului Program comportă o serie de particularități determinate de complexitatea domeniului apărării naționale, care, dincolo de dimensiunea militară, integrează și componente civile, economice și sociale. Aceste particularități impun un nivel înalt de coordonare și complementaritate interinstituțională pentru a asigura coerența acțiunilor și utilizarea eficientă și durabilă a resurselor disponibile.

25. Caracterul transversal al SNA, care implică participarea Guvernului și a autorităților subordonate acestuia, a Parlamentului, a Aparatului Președintelui Republicii Moldova, a structurilor coordonate de către Președintele țării, precum și a autorităților și instituțiilor aflate sub control parlamentar, definește caracterul interinstituțional distinct al prezentului Program.

26. SNA – strategia-umbrelă – este un document de politici elaborat de către Guvern prin intermediul Ministerului Apărării și aprobat, cu avizul Președintelui Republicii Moldova, de către Parlament, autorități care, împreună, conduc sistemul național de apărare și exercită rolul colectiv de supraveghere și de control al implementării acesteia. Guvernul, prin intermediul Ministerului Apărării, coordonează eforturile de punere în aplicare a SNA, inclusiv în raport cu autoritățile care nu se află în subordinea sa. Pentru a asigura unitatea, coerența și complementaritatea acțiunilor la nivel național, toate autoritățile implicate în implementarea SNA trebuie să integreze prevederile prezentului Program care le vizează în propriile documente de planificare.

27. Sinergia și coordonarea acțiunilor autorităților implicate în prezentul Program vor permite implementarea primei etape a SNA, axate pe dezvoltarea și pe modernizarea capacităților de apărare, pe asigurarea funcționării eficiente a sistemului național de apărare, pe creșterea interoperabilității forțelor, precum și pe consolidarea cooperării interinstituționale în vederea îndeplinirii sarcinilor. În perspectiva integrării Republicii Moldova în UE, se va asigura apropierea și sincronizarea treptată a sistemului național de apărare cu arhitectura europeană de securitate și de apărare.

28. Prezentul Program reprezintă prima iterație a procesului de implementare a SNA, a cărei perioadă de aplicare (2024-2034) denotă faptul că dezvoltarea sistemului național de apărare necesită timp și efort susținut. Rezultatele scontate în ceea ce privește creșterea potențialului de apărare pot fi obținute doar prin menținerea continuității politicilor și a proceselor stabilite de SSN și SNA, prin voință politică pe termen lung, precum și prin mecanismele de implementare (programe, planuri, foi de parcurs), luând în considerare planificarea domeniului pe termen scurt, dictată de ciclul bugetar anual și de estimările cadrului bugetar pe termen mediu (denumit în continuare *CBTM*).

29. Succesul acestui proces va depinde de stabilirea clară și consecventă a nivelului de apărare necesar („suficiența defensivă”), de implementarea programelor multianuale de achiziții militare, de formarea unui personal profesionist, de elaborarea strategiilor de apărare și militare adecvate și de consolidarea tuturor componentelor unei capacități militare complete. În acest sens, prevederile prezentului Program privind dezvoltarea capabilităților Forțelor Armate vor fi implementate prin prevederile SM, ale programului de implementare al acesteia, precum și ale PDCMTL.

30. Procesul de implementare a SNA va fi corelat și sincronizat cu planificarea apărării și cu planificarea strategică la nivel național. În Republica Moldova planificarea apărării se desfășoară în cadrul Sistemului de planificare, programare, bugetare și evaluare (denumit în continuare *PPBE*) conform unui model deja consacrat la nivelul statelor europene și al SUA. În calitate de componentă esențială a politicii de apărare, planificarea apărării cuprinde ansamblul activităților și măsurilor destinate promovării intereselor naționale, definirii și atingerii obiectivelor în domeniul apărării, asigurării securității cetățenilor, apărării suveranității, integrității și unității teritoriale, precum și îndeplinirii responsabilităților în domeniul apărării și securității militare.

31. Pe măsură ce avansează dezvoltarea apărării și cresc cerințele caracteristice războiului modern, componenta calitativă a resurselor umane și dimensiunea cantitativă a capacității operaționale militare, reflectată în efectivele forțelor armate și ale forțelor destinate apărării naționale, au devenit esențiale. Aceste dimensiuni sunt influențate de o serie de factori care au o pondere considerabilă în dezvoltarea capacității operaționale de apărare precum capacitatea economiei naționale, resursele disponibile, poziția geografică și alți factori relevanți. Astfel, prezentul Program pune accent pe dezvoltarea capacităților militare întrunite, pe profesionalizarea forțelor, pe revigorarea și consolidarea capacităților de mobilizare economică și pe dezvoltarea unor capacități tehnologice de apărare proprii, cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, în contextul asigurării unei apărări naționale eficiente și robuste. Un indicator cantitativ relevant al potențialului de apărare și al evaluării acestuia, utilizat de factorii de decizie și de organizații internaționale pentru publicul larg, este procentul din PIB alocat apărării. Acesta permite o evaluare adecvată a puterii militare și nu afectează prevederile privind confidențialitatea datelor.

32. Modalitatea de implementare a OG ale politicii de apărare va fi asigurată prin realizarea OS, care, la rândul lor, vor fi puse în aplicare prin rațiunea intervențiilor stabilite de direcțiile de acțiune din SNA (denumite în continuare *DA*). Fiecare OS poate contribui direct sau indirect, simultan sau consecutiv, la îndeplinirea unuia sau a mai multe OG, iar fiecare DA poate sprijini, în mod similar, realizarea mai multor OS.

Partea operațională a prezentului Program se va baza pe OS și pe DA din SNA, integrate și detaliate în 25 de OS pe termen mediu, însoțite de activitățile, măsurile și reformele necesare pentru realizarea acestora, după cum este prezentat grafic în figura 8. Partea operațională a Programului poate fi actualizată o dată la trei ani sau ori de câte ori va fi necesar, în cazul unor schimbări esențiale ale direcțiilor de dezvoltare a apărării naționale și ale nivelului de finanțare prevăzut pentru realizarea OS.

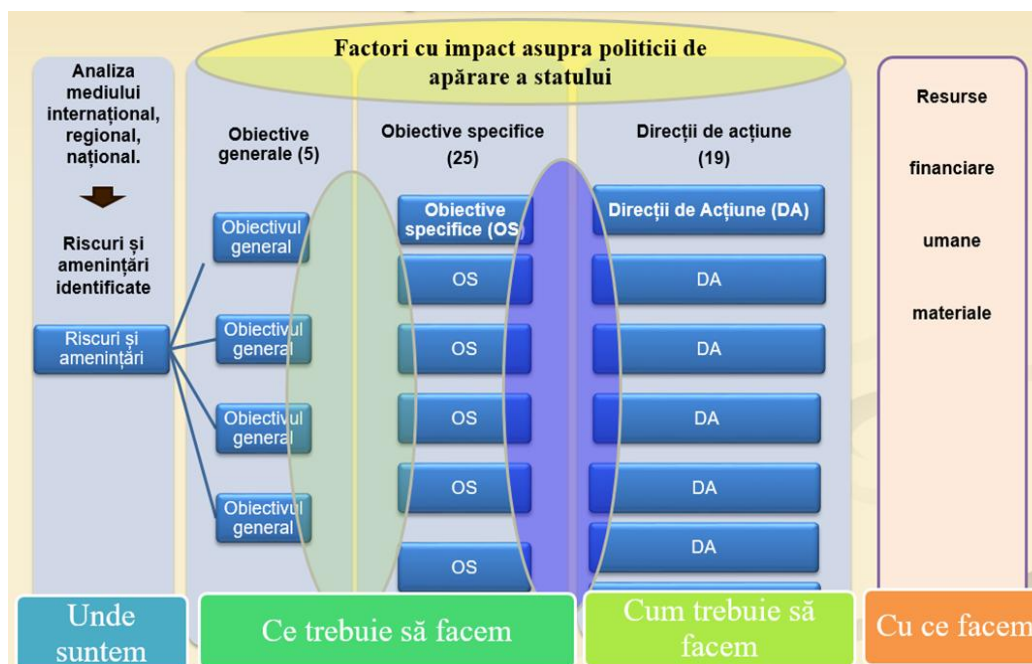


Figura. 8 Mecanismul de implementare a SNA. Interdependența SNA și a Programului

33. DA reprezintă liniile de efort naționale, care asigură unitatea de acțiune și coerența comenzii în realizarea obiectivelor specifice. Acestea se concretizează prin transformări conceptuale, dezvoltare instituțională, îmbunătățirea cooperării interinstituționale, consolidarea capacităților și capabilităților necesare sistemului național de apărare, precum și prin eliminarea ambiguităților generate de lacunele cadrului normativ în domeniu.

Capitolul III

OBIECTIVE GENERALE

34. Implementarea prezentului Program se bazează pe viziunea strategică pentru domeniul apărării naționale din SNA, care prevede dezvoltarea unui sistem național de apărare robust și modern, cu resursă umană profesionalizată și cu capabilități adecvate provocărilor actuale de securitate, capabil să asigure prevenirea, descurajarea și respingerea agresiunii la adresa suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a Republicii Moldova, precum și la adresa democrației constituționale. Pentru realizarea acestei viziuni, prezentul

Program stabilește pentru perioada 2026-2030 următoarele OG ale politicii de apărare:

34.1. OG 1 „Dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare” vizează eforturi care urmează să se concentreze, în primul rând, asupra Armatei Naționale, componentă de bază a Forțelor Armate, care, la rândul lor, reprezintă nucleul sistemului național de apărare. Finalitatea urmărită este asigurarea suficienței defensive a statului, inclusiv prin abordarea unitară și coordonată a implementării prezentului Program. Politica de apărare și prioritățile naționale vor fi adaptate în funcție de evaluarea continuă a amenințărilor și a riscurilor la adresa securității militare și a apărării naționale, inclusiv a celor de natură hibridă. În acest context, se vor consolida capacitățile naționale de anticipare, de prevenire și de contracarare a amenințărilor și a riscurilor prin intensificarea eforturilor de generare și de pregătire a forțelor armate pentru executarea misiunilor atribuite. Pe durata aplicării prezentului Program, accentul principal va fi pus pe modernizarea echipamentelor și integrarea tehnologiilor avansate precum sistemele și vehiculele fără pilot, sistemele de apărare aeriană, protecția cibernetică, echipamentele de comunicații și sistemele de comandă și de control, care vor asigura baza tehnologică modernă a Forțelor Armate pentru acțiunile ulterioare de transformare. De asemenea, se va asigura funcționarea mecanismului de mobilizare și de evidență a resurselor de apărare și se va pune în aplicare conceptul de rezistență națională. Planificarea, alocarea și utilizarea resurselor destinate apărării vor fi optimizate în paralel cu responsabilizarea tuturor autorităților statului implicate, precum și a societății, cu privire la importanța dezvoltării și funcționalității sistemului național de apărare. Se va urmări perfecționarea sistemului de formare și de instruire militară, precum și a învățământului militar, creșterea expertizei și a competențelor personalului militar și civil și, de asemenea, crearea programelor educaționale în domeniul apărării și securității, destinate tineretului, în scopul formării unei culturi de securitate și de apărare pe termen mediu și lung. Totodată, sprijinul multilateral al partenerilor externi va juca un rol esențial în accelerarea acestor procese.

34.2. OG 2 „Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a Uniunii Europene” va fi asigurată printr-un ansamblu de măsuri și de acțiuni ținute spre pregătirea sistemului național de apărare pentru sincronizarea cu cel de la nivelul UE, corelată cu avansarea procesului de aderare la nivel național. Aceasta va include atât intensificarea dialogului politic și a cooperării practice cu UE în cadrul Politicii Externe și de Securitate Comune (PESC) și al Politicii de Securitate și de Apărare Comune (PSAC), cât și ajustarea cadrului legal și a proceselor de reformă a sistemului național de apărare printr-o abordare coordonată și interinstituțională. La realizarea acestui obiectiv, accentul va fi pus pe valorificarea formatelor de dialog la nivel înalt, inclusiv ca rezultat al încheierii Parteneriatului pentru Securitate și Apărare cu UE, pe implementarea proiectelor și programelor curente în cadrul Instrumentului European pentru Pace (*European Peace Facility* – EPF), precum și pe extinderea ariilor de cooperare cu instituțiile UE, prin implicarea

Republicii Moldova în inițiative relevante din domeniul apărării. Totodată, vor fi depuse eforturi pentru dezvoltarea și diversificarea programelor de cercetare-dezvoltare și de inovare în domeniul securității și al apărării, precum și pentru examinarea posibilităților de dezvoltare a parteneriatelor și a cooperării în domeniul industriei de apărare. Acest obiectiv se va realiza prin implementarea angajamentelor asumate în cadrul formatelor de cooperare (inițiative, proiecte) și de parteneriat cu NATO (ITPP, EDCB), precum și prin aprofundarea dialogului politic și a cooperării practice.

34.3. OG 3 „Dezvoltarea și aprofundarea colaborării interinstituționale la nivel național, precum și a relațiilor de cooperare și a parteneriatelor internaționale în domeniul apărării și securității militare” urmărește promovarea și consolidarea instrumentelor diplomației apărării, inclusiv pentru asigurarea interoperabilității forțelor sistemului național de apărare cu structurile și capacitățile de apărare ale partenerilor, contribuind astfel la creșterea securității naționale, regionale și internaționale. Această abordare presupune gestionarea sistemului național de apărare într-o manieră sistematică, transparentă și conformă standardelor de calitate înalte și de management al performanței, prin respectarea principiilor bunei guvernante, ale controlului civil democratic asupra structurilor de forță și ale egalității de gen. În plus, vor fi consolidate mecanismele de cooperare civil-militară, cultura de securitate și de apărare, precum și capacitățile instituționale și mecanismele de cooperare interinstituțională. Acest obiectiv va fi realizat în principal prin extinderea și eficientizarea programelor, planurilor, inițiativelor și acordurilor cu partenerii relevanți, în diverse formate de colaborare, urmărindu-se consolidarea mecanismelor de dialog, de cooperare și de asistență, precum și avansarea formatelor de dialog la nivel regional oferite Republicii Moldova de către organisme regionale: Inițiativa regională de cooperare în domeniul apărării și securității (*Southeastern Europe Defence Ministerial Process – SEDM*), Centrul de cooperare în domeniul securității (*Regional Arms Control Verification and Implementation Assistance Centre – RACVIAC*) ș. a. De asemenea, accentul va fi pus pe extinderea rețelei de parteneriate în domeniul apărării, fiind esențiale, în acest sens, sprijinul și cooperarea în materie de echipamente și de tehnologii militare, schimbul de informații și de instruire, preluarea bunelor practici în coordonarea și în cooperarea interinstituțională, precum și consolidarea comunicării strategice.

34.4. OG 4 „Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova, prin atingerea pragului de 1 % din PIB pentru apărarea națională până în 2030” va fi realizat printr-un angajament ferm de creștere treptată a finanțării pentru apărare. Această măsură va permite planificarea și implementarea coerentă a programelor de modernizare, planificarea pe termen mediu și lung a achizițiilor strategice multianuale în domeniul apărării, creșterea capacităților operaționale și de reacție, precum și dezvoltarea infrastructurii și a sistemelor de comandă și de control. Asigurarea unui buget stabil, predictibil și transparent va spori credibilitatea strategică a Republicii Moldova prin consolidarea capacității de descurajare și de

apărare a statului și va contribui la consolidarea încrederii partenerilor internaționali, precum și la crearea premiselor pentru integrarea eficientă în inițiativele regionale și europene de securitate și de apărare. O prioritate constantă va constitui perfecționarea sistemului de protecție socială a personalului structurilor de apărare și salarizarea adecvată, asigurând astfel atractivitatea serviciului militar și civil, stabilitatea și motivația resursei umane. Se va pune accent pe asigurarea securității, integrității și funcționalității eficiente a infrastructurii critice și de apărare, esențiale pentru menținerea funcționării societății, pe prevenirea riscurilor majore și pe garantarea siguranței naționale și a bunăstării populației.

34.5. OG 5 „Poziționarea Republicii Moldova ca furnizor de securitate regional și internațional și ca partener de încredere” se concentrează asupra consolidării și sporirii potențialului de furnizor de securitate al țării. Acest obiectiv presupune dezvoltarea capacităților interne de intervenție operativă în misiuni și în operații pentru asigurarea securității naționale și contribuirea la securitatea internațională sau regională fie prin parteneriate, fie prin implicarea în misiuni internaționale de stabilizare, de menținere a păcii, de gestionare a crizelor sau în intervenții umanitare, care vor consolida acest rol. Realizarea acestui obiectiv se va axa pe sporirea măsurilor de încredere și de cooperare internațională prin intensificarea și extinderea implicării Republicii Moldova în misiuni și în operații internaționale destinate asigurării păcii și stabilității.

Capitolul IV

OBIECTIVE SPECIFICE

35. Pentru atingerea OG stabilite, prezentul Program preia OS din SNA (denumite în continuare OS SNA), care orientează eforturile asumate și le operaționalizează prin obiectivele specifice (OS) aferente prezentului Program și Planului de acțiuni, după cum urmează:

35.1. Pentru OG 1 al politicii de apărare (OG SNA 26.1) „Dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare”:

OS 1.1. Accelerarea procesului de dezvoltare și modernizare a capacităților de apărare ale nucleului de bază al Forțelor Armate cu cel puțin 65 %, comparativ cu anul 2024, până în 2030 (OS SNA 27.1);

OS 1.2. Sporirea capacității operaționale a Forțelor Armate pentru îndeplinirea misiunilor stabilite cu cel puțin 5 % până în 2030 (OS SNA 27.2);

OS 1.3. Consolidarea și eficientizarea sistemului național de mobilizare, inclusiv prin digitalizare și tehnologii moderne, până în 2030 (OS SNA 27.3);

OS 1.4. Instituționalizarea conceptului de rezistență la nivel național până în 2030 prin prisma consolidării capacităților de apărare complexă și de reziliență (OS SNA 27.4);

OS 1.5. Organizarea unui sistem coerent de apărare aeriană națională prin integrarea într-un răspuns coordonat a sistemelor din dotare și a celor alocate în sprijin, operațional până la cel puțin 70 %, până în 2030 (OS SNA 27.6);

OS 1.6. Stabilirea unui mecanism eficient și funcțional de planificare a apărării naționale până în 2029 (OS SNA 27.8);

OS 1.7. Dezvoltarea capabilităților instituționale de apărare cibernetică și integrarea a nu mai puțin de 80 % a componentelor de răspuns la amenințările cibernetice în capabilitățile de apărare întrunite, până în 2030 (OS SNA 27.9);

OS 1.8. Sporirea eficienței cu cel puțin 50 % a sistemului de avertizare timpurie privind riscurile și amenințările la adresa securității și apărării, inclusiv cu caracter hibrid, prin propulsarea capacităților predictive, de avertizare integrată și de intervenție, până în 2030 (OS SNA 27.10);

OS 1.9. Perfecționarea sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor însușite din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție de 50 % și promovarea valorilor naționale, până în 2030 (OS SNA 27.11);

OS 1.10. Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și de conflict, până în 2029 (DA SNA 29.19).

Rațiunea intervenției. Pentru asigurarea unei apărări naționale eficiente și robuste, în conformitate cu viziunea strategică a SNA, este imperativă dezvoltarea, modernizarea și menținerea funcționalității capacităților militare întrunite ale Forțelor Armate, ca nucleu al sistemului național de apărare. În vederea realizării OS 1.1 și OS 1.2, se impune revizuirea structurii Forțelor Armate, în special a componentei principale a acestora, Armata Națională, pentru a asigura funcționalitatea, eficiența și capacitatea operațională maximă atât pe timp de pace, cât și în situații de criză sau de război. Totodată, sunt necesare măsuri suplimentare pentru eficientizarea sistemului național de planificare a apărării.

În vederea integrării dimensiunii militare în cadrul efortului național de consolidare a apărării, se impun măsuri pentru revigorarea sistemului național de mobilizare, inclusiv a economiei, populației și teritoriului (OS 1.3), precum și pentru dezvoltarea și implementarea integrată a conceptului de rezistență armată în situații de criză și de război (OS 1.4). Lecțiile învățate din agresiunea militară a FR împotriva Ucrainei au scos în evidență necesitatea dezvoltării capacității de supraveghere și de control militar al spațiului aerian (OS 1.5), corelată cu consolidarea capacităților naționale de avertizare timpurie, în conformitate cu OS 1.8. De asemenea, este indispensabilă consolidarea și adaptarea sistemului de educație și de instruire pe baza lecțiilor învățate din conflictul armat din Ucraina și în concordanță cu cerințele războiului modern.

Pentru contracararea amenințărilor hibride la care Republica Moldova este expusă în mod constant, este necesară dezvoltarea continuă și integrarea în efortul național a capacităților informaționale și cibernetice ale autorităților sistemului național de apărare (OS 1.7). Totodată, consolidarea capacităților și protecția

infrastructurii critice, inclusiv pentru asigurarea continuității serviciilor medicale în situații de criză (OS 1.10), vor contribui la sporirea rezilienței statului și la consolidarea profilului său de partener responsabil și predictibil pe plan internațional.

35.2. Pentru OG 2 al politicii de apărare (OG SNA 26.2) „Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a Uniunii Europene”:

OS 2.1. Ajustarea și armonizarea cadrului normativ și conform viziunii actualizare de organizare și funcționare a sistemului național de apărare, până în 2027 (OS SNA 27.7);

OS 2.2. Întărirea capacităților entităților de cercetare-dezvoltare și inovare în domeniul apărării și consolidarea parteneriatelor cu mediul academic și cu OSC relevante până în 2030 (OS SNA 27.11);

OS 2.3. Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare până în 2027 (OS SNA 27.14);

OS 2.4. Valorificarea a cel puțin 2 inițiative/instrumente ale UE în domeniul securității și apărării, precum și continuarea derulării obiectivelor de parteneriat existente cu NATO, până în 2029 (OS SNA 27.17).

Rațiunea intervenției. Integrarea Republicii Moldova în UE constituie un obiectiv strategic asumat la nivel național, la realizarea căruia participă ansamblul autorităților și actorilor relevanți. În acest context, pentru alinierea la standardele și la exigențele UE, sistemul național de apărare necesită consolidarea unui cadru normativ unitar și coerent, capabil să asigure procese și mecanisme eficiente, transparente și interoperabile, precum și să ofere autorităților responsabile instrumente adecvate pentru gestionarea, sub control democratic și civil, a provocărilor cu caracter sistemic (OS 2.1).

Totodată, integrarea progresivă în arhitectura europeană de securitate și apărare presupune intensificarea dialogului politic și aprofundarea cooperării practice cu UE în domeniul Politicii Externe și de Securitate Comune (denumită în continuare *PESC*) și al Politicii de Securitate și Apărare Comune (denumită în continuare *PSAC*). Consolidarea acestor dimensiuni va facilita racordarea autorităților din domeniul apărării la mecanismele și la practicile europene înainte de aderarea formală a Republicii Moldova la UE. În vederea atingerii acestui obiectiv, statul trebuie să asigure implementarea consecventă a angajamentelor asumate și valorificarea integrală a oportunităților oferite de procesul de integrare europeană, inclusiv prin utilizarea instrumentelor și inițiativelor UE în domeniul securității și apărării precum Instrumentul European pentru Pace (*European Peace Facility*, denumit în continuare *EPF*), Cooperarea Structurată Permanentă (*Permanent Structured Cooperation*, denumită în continuare *PESCO*) și mecanismele de cooperare cu Agenția Europeană de Apărare (*European Defence Agency*, denumită în continuare *EDA*), precum și prin dezvoltarea parteneriatelor relevante în cadrul organizațiilor internaționale din domeniu (OS 2.4).

În același timp, aderarea graduală la mecanismele UE impune crearea și dezvoltarea unei baze industriale, tehnologice și de cercetare, capabile să susțină

necesitățile sistemului național de apărare (OS 2.2). În contextul transformărilor accelerate generate de revoluția tehnologică în domeniul militar, care se manifestă pregnant prin inovațiile utilizate pe câmpul de luptă din Ucraina, devine imperativă explorarea și dezvoltarea unor formate sustenabile de cooperare industrială, academică și de cercetare, în sprijinul consolidării capacităților naționale de apărare (OS 2.3).

35.3. Pentru OG 3 al politicii de apărare (OG SNA 26.3) „Dezvoltarea și aprofundarea colaborării interinstituționale la nivel național, precum și a relațiilor de cooperare și a parteneriatelor internaționale în domeniul apărării și securității militare”:

OS 3.1. Asigurarea funcționalității mecanismelor de conlucrare și de cooperare interinstituțională în cadrul sistemului național de apărare prin interoperabilitatea forțelor destinate apărării naționale până la 60 %, până în 2028 (OS SNA 27.15);

OS 3.2. Dezvoltarea și întărirea capacităților instituționale și interinstituționale de comunicare strategică cu 10 % anual, până în 2030 (OS SNA 27.16);

OS 3.3. Dezvoltarea parteneriatelor strategice prin acorduri și parteneriate implementate la cel puțin 60 % și eficientizate anual, inclusiv prin ajustarea/semnarea a cel puțin 10 planuri de cooperare cu partenerii, până în 2029 (OS SNA 27.18);

OS 3.4. Asigurarea transparenței managementului apărării, reprezentării femeilor în sectorul de securitate și apărare și alfabetizării informaționale și media în problematica culturii de securitate și de apărare în proporție de 90%, până în 2030 (OS SNA 27.20).

Rațiunea intervenției: Cooperarea bilaterală și multilaterală în domeniul apărării constituie unul dintre instrumentele fundamentale ale politicii de apărare a Republicii Moldova. Formatele și platformele de cooperare dezvoltate în domeniul apărării naționale sunt esențiale pentru dezvoltarea capabilităților critice și pentru consolidarea sistemului național de apărare, în special în contextul de securitate generat de războiul din Ucraina. În acest cadru, consolidarea interoperabilității și perfecționarea mecanismelor de cooperare cu partenerii externi prin instrumente diplomatice și acțiuni concertate ale autorităților cu responsabilități în domeniul apărării reprezintă o prioritate strategică (OS 3.3). De asemenea, sunt prevăzute măsuri pentru creșterea interoperabilității forțelor și autorităților din sistemul național de apărare cu partenerii externi (OS 3.1).

Realizarea acestor obiective presupune inițierea unor demersuri proactive de identificare și de valorificare a unor noi formate și instrumente de cooperare internațională, inclusiv în domenii conexe apărării naționale precum digitalizarea și comunicarea strategică (OS 3.2). În paralel, dezvoltarea unei culturi consolidate de securitate și de apărare, întărirea capacităților instituționale în materie de supraveghere, responsabilitate și prevenire a corupției, precum și asigurarea controlului civil democratic asupra sistemului național de apărare vor contribui la

sporirea transparenței și eficienței în gestionarea resurselor destinate apărării (OS 3.4), consolidând totodată încrederea publică internă și credibilitatea externă a statului.

35.4. Pentru OG 4 al politicii de apărare (OG SNA 26.4) „Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova, prin atingerea pragului de 1 % din PIB pentru apărarea națională până în 2030”:

OS 4.1. Realizarea angajamentelor internaționale prin creșterea bugetului alocat apărării astfel încât ponderea cheltuielilor pentru apărare să urce la aproximativ 0,6 % din PIB în 2026, urmând creșterea treptată până la 0,9 % în 2029 (OS SNA 27.21);

OS 4.2. Ajustarea cadrului legal privind salarizarea personalului din sistemul național de apărare până în 2029 (OS SNA 27.5);

OS 4.3. Stabilirea unui mecanism nou de achiziții de bunuri strategice până în 2027 (DA SNA 29.13);

OS 4.4. Promovarea politicilor de creștere a atractivității și a competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare până în 2029 (OS SNA 27.12);

OS 4.5. Modernizarea, protecția și prezervarea infrastructurii critice și sporirea interoperabilității, pe baza unei abordări unice din partea autorităților statului, până în 2029 (OS SNA 27.13).

Rațiunea intervenției. Subfinanțarea sistemului național de apărare pe parcursul mai multor decenii, care a fost determinată de factori politici, economico-financiari și sociali, a afectat semnificativ capacitatea de apărare a Republicii Moldova și, implicit, credibilitatea strategică a demersurilor de contracarare a principalelor provocări de securitate. Evoluțiile la nivel regional, marcate de războiul din Ucraina, de continuarea staționării ilegale a trupelor ruse în regiunea transnistreană și de acțiunile de război hibrid desfășurate de FR, au evidențiat necesitatea majorării graduale a bugetului destinat apărării. Acest angajament, consacrat în SSN și SNA, prevede pentru prima dată în istoria recentă a Republicii Moldova creșterea etapizată a alocărilor bugetare pentru apărare până la nivelul de 1 % din PIB până în anul 2030 (OS 4.1). Sustenabilitatea și credibilitatea acestui efort financiar major trebuie asigurate prin accelerarea procesului de dezvoltare și de modernizare a capabilităților militare ale Forțelor Armate, inclusiv prin perfecționarea sistemului de achiziții strategice în domeniul apărării (OS 4.3), astfel încât acestea să corespundă standardelor actuale de interoperabilitate și de eficiență operațională.

În paralel, consolidarea capacităților instituționale (financiare, umane și materiale) ale sistemului național de apărare va crea premise pentru elaborarea planificărilor strategice coerente și pentru utilizarea eficientă a resurselor, contribuind la sporirea capacității de reacție și la întărirea securității naționale pe termen lung (OS 4.2). Aceste demersuri trebuie susținute prin creșterea atractivității serviciului militar, special și civil în cadrul autorităților publice din sistem (OS 4.4).

Totodată, în contextul acțiunilor de contracarare a influențelor maligne externe, se impune alinierea autorităților sistemului național de apărare la obiectivele de consolidare a rezilienței naționale, în consonanță cu viziunea europeană integratoare. Aceasta presupune asigurarea rezilienței infrastructurii critice, modernizarea infrastructurii de apărare și a celei militare, precum și a infrastructurii cu dublă utilizare civil-militară, inclusiv consolidarea rezilienței sectorului energetic (OS 4.5).

35.5. Pentru OG 5 al politicii de apărare (OG SNA 26.5) „Poziționarea Republicii Moldova ca furnizor de securitate regional și internațional și ca partener de încredere”:

OS 5.1. Declararea și pregătirea pentru detașare în misiuni și în operații internaționale a unui contingent al Republicii Moldova de până la nivel batalion, până în 2030 (DA SNA 29.18);

OS 5.2. Menținerea nivelului de participare în misiuni și în operații internaționale la 2-3 contingente militare de nivel pluton/companie și 15-20 de experți militari și civili (dintre care nu mai puțin de 20 % femei), până în 2030 (OS SNA 27.19).

Rațiunea intervenției. Participarea Republicii Moldova cu forțe și cu expertiză la eforturile internaționale de asigurare și de menținere a păcii reprezintă o expresie a angajamentului său ferm de promovare a valorilor păcii, a stabilității și a securității atât la nivel național, cât și internațional.

În contextul transformărilor geopolitice accelerate și al multiplicării provocărilor complexe de securitate, se impune consolidarea rolului și a credibilității Republicii Moldova pe plan regional și internațional prin afirmarea unei contribuții active și responsabile la menținerea păcii și a stabilității.

În acest sens, menținerea și extinderea participării la misiuni și la operații internaționale (OS 5.1; OS 5.2) constituie o prioritate strategică, contribuind la acumularea experienței operaționale, la creșterea interoperabilității autorităților naționale de apărare și la consolidarea profilului internațional al statului.

36. Fiecare OS stabilit va contribui în măsuri diferite la realizarea mai multor OG simultan. Autoritățile responsabile vor detalia modalitatea de realizare a acestora în propriile programe și planuri de activitate, în conformitate cu orientările prevăzute în partea operațională a prezentului Program. OS și acțiunile din partea operațională a prezentului Program, care vizează dezvoltarea Forțelor Armate, se vor detalia în programul de implementare al SM și, subsecvent, în PDCMTL.

Capitolul V **IMPACT**

37. Prezentul Program are drept obiectiv generarea unui impact modernizator asupra tuturor domeniilor și sectoarelor de intervenție relevante

pentru funcționarea și dezvoltarea sistemului național de apărare, contribuind astfel la realizarea eficientă a SNA prin atingerea indicatorilor stabiliți. Efectele implementării prezentului Program se vor resimți direct la nivelul statului, al societății și al cetățenilor, prin consolidarea autorităților responsabile, creșterea rezilienței naționale și asigurarea dreptului fundamental la apărarea Patriei.

38. Impactul urmărit se fundamentează pe legătura esențială dintre pace, stabilitate și prosperitatea durabilă a țării, evidențiind că securitatea constituie un bun comun care implică atât beneficii, cât și responsabilități colective. În contextul internațional actual, având în vedere valorile și interesele naționale, precum și amenințările și riscurile potențiale la adresa apărării naționale, dezvoltarea și menținerea unui sistem național de apărare solid reprezintă o condiție indispensabilă pentru protejarea cetățenilor și susținerea progresului Republicii Moldova. În acest sens, conducerea sistemului național de apărare conștientizează necesitatea unui efort comun al tuturor autorităților statului cu atribuții în domeniul apărării naționale pentru apărarea țării.

39. Prin caracterul său multidimensional, prezentul Program va produce efecte nu doar în plan militar, ci și politic, economic, social și informațional, care se vor reflecta, în principal, după cum urmează:

39.1. În plan militar (operațional), realizarea Programului va conduce la creșterea capacităților operaționale ale forțelor destinate apărării naționale prin modernizarea echipamentelor, îmbunătățirea infrastructurii și perfecționarea instruirii personalului, în conformitate cu standardele occidentale. Acțiunile planificate vor viza și adaptarea doctrinelor, optimizarea organizării și întărirea mecanismelor de conducere și de planificare, asigurând o reacție rapidă și coordonată la orice tip de criză. Totodată, prevederile SNA și implementarea prezentului Program vor constitui punctele de pornire pentru procesele de ajustare a structurii de forțe a Forțelor Armate, pentru creșterea interoperabilității dintre componentele destinate apărării naționale și pentru integrarea într-un sistem unitar și coordonat a autorităților naționale de toate nivelurile, precum și a populației, în vederea asigurării eforturilor de respingere a unei eventuale agresiuni armate.

39.2. În plan politic (instituțional), implementarea prezentului Program urmează să aibă ca efect consolidarea caracterului comprehensiv al domeniului apărării naționale. În acest sens, pentru asigurarea complementarității și coerenței acțiunilor componentelor sistemului național de apărare, prezentul Program pune accent pe necesitatea consolidării nivelului de interoperabilitate și de cooperare interinstituțională. Aceasta se va manifesta în îmbunătățirea schimbului de informații și de consultanță, în creșterea numărului de exerciții și de simulări comune, în elaborarea planurilor comune de reacție la situații de criză, în asigurarea interoperabilității și a sincronizării bazelor de date instituționale, în adoptarea deciziilor comune în domeniul achizițiilor și în coordonarea politicilor de comunicare și de informare. Totodată, realizarea prezentului Program urmează

să producă efecte majore în eficientizarea sistemului național de pregătire a mobilizării și în mobilizarea economiei naționale, a Forțelor Armate, a autorităților și a instituțiilor publice, a agenților economici, a populației și a teritoriului. Toate aceste procese vor fi strâns interconectate cu dezvoltarea și cu implementarea conceptelor de reziliență națională și de rezistență armată.

39.3. În plan politic extern, prin implementarea SNA și realizarea prezentului Program, Republica Moldova își va consolida rețeaua de parteneriate strategice și va participa activ la misiuni internaționale, la exerciții multinaționale și la inițiative regionale de securitate. Prezentul Program va îngloba obligațiile, cerințele și recomandările rezultate din angajamentele internaționale ale Republicii Moldova (ONU, UE, NATO, OSCE, SEDM etc.), respectând principiul consecvenței, acela al transparenței, precum și mecanismele și procedurile internaționale de consultare, de planificare și de decizie, dar și tratatele internaționale și parteneriatele strategice bilaterale și multilaterale, conferind astfel credibilitate internațională eforturilor Republicii Moldova de asigurare a apărării naționale. Acest obiectiv se va consolida prin integrarea graduală a Republicii Moldova în arhitectura de securitate și de apărare a UE.

Integrarea graduală în arhitectura de securitate și de apărare a UE cu ajutorul mecanismelor de cooperare în domeniul apărării și securității va contribui la consolidarea capacității de apărare și la o coordonare mai bună a politicilor naționale. Planificarea și dezvoltarea capacităților de apărare vor permite o utilizare mai eficientă a resurselor, iar eventualele deficiențe care vor apărea vor fi abordate de o manieră flexibilă, care să permită dezvoltarea potențialului militar conform nevoilor naționale și riscurilor emergente.

Recentul document strategic al Comisiei Europene, Cartea albă pentru apărare a Europei Gătintă – 2030, precum și inițiativa SAFE (Acțiunea de Securitate pentru Europa – *Security Action for Europe*), eligibilă pentru Republica Moldova în calitate de stat candidat la UE și semnată al Parteneriatului de Securitate și Apărare cu UE, ar putea accelera investițiile în apărare, spori capacitățile prin achiziții comune, aborda lacunele în materie de capabilități și consolida baza tehnologică și industrială europeană în domeniul apărării (*European Defence Technological and Industrial Base – EDTIB*). Capacitățile și procedurile eficiente de achiziții în domeniul apărării sunt esențiale pentru asigurarea pregătirii, eficacității și capacității de reacție a sistemului național de apărare.

39.4. În plan economic, impactul prezentului Program se va reflecta în consolidarea sustenabilității financiare a domeniului apărării naționale, în creșterea treptată a bugetului destinat apărării până la nivelul de 1 % din PIB. De asemenea, implementarea Programului va influența utilizarea responsabilă, eficientă și coordonată a resurselor publice alocate acestui domeniu. Prin dezvoltarea și modernizarea capabilităților militare, precum și prin investiții în infrastructura critică cu dublă utilizare, prezentul Program va stimula economia națională, inclusiv sectoare precum industria (inclusiv de apărare) și cercetarea,

integrându-le în lanțurile europene de producție și de aprovizionare și generând noi locuri de muncă și oportunități de inovare tehnologică. Totodată, menținerea echilibrului între nevoile de securitate și apărare și stabilitatea macroeconomică va contribui la creșterea credibilității externe a Republicii Moldova.

39.5. În plan social, prezentul Program va avea impact în sensul consolidării culturii de securitate la nivelul societății și al creșterii încrederii cetățenilor în autoritățile statului care dețin responsabilități în domeniul apărării naționale. Printr-un efort interinstituțional coordonat, care va implica autorități centrale, administrația publică locală, mediul educațional și societatea civilă, vor fi promovate valorile democratice, va fi implementat conceptul bunei guvernări, favorizând implicarea activă a cetățenilor în sprijinul apărării naționale. În același timp, prezentul Program va urmări asigurarea transparenței, incluziunii sociale și promovarea egalității de gen în cadrul autorităților din sistemul apărării naționale. Efecte scontate ale acțiunilor Programului sunt protejarea democrației constituționale, asigurarea securității populației și a resurselor naționale, menținerea păcii și a stabilității, precum și crearea unui mediu sigur pentru toți cetățenii.

39.6. În domeniul informațional, impactul prezentului Program se va concretiza în dezvoltarea unor mecanisme integrate de comunicare strategică și de gestionare a informațiilor, care vor susține eforturile autorităților statului de consolidare a sistemului național de apărare. Acest demers se va materializa în îmbunătățirea coordonării interinstituționale pentru prevenirea, detectarea și contracararea campaniilor de manipulare a informațiilor și a ingerințelor străine în sistemul național de apărare. Totodată, prin realizarea Programului se va crea un cadru favorabil pentru promovarea culturii de securitate și pentru consolidarea capacităților societății de a rezista presiunilor informaționale externe și interne. În același timp, prezentul Program implică desfășurarea campaniilor de popularizare a serviciului militar/civil de către autoritățile statului responsabile de apărarea națională.

40. În plan național, prezentul Program va asigura conexiunea logică și coerentă dintre documentele de politici și de planificare a apărării, facilitând realizarea obiectivelor politicii de apărare într-un mod coordonat și eficient. Programul va permite statului să-și organizeze resursele eficient și să-și atingă obiective strategice, sporind eficiența autorităților și credibilitatea națională. Efectele pe termen mediu și lung vor depinde, în primul rând, de alocările bugetare pentru domeniul apărării și de suportul partenerilor externi.

Pentru cetățeni, prezentul Program va oferi servicii mai sigure și predictibile, protecție socială și oportunități de participare activă la viața publică. Grupurile vulnerabile vor beneficia de măsuri specifice de incluziune și de protecție, de acces echitabil la resurse și la oportunități, ceea ce va reduce riscurile sociale și economice și va consolida coeziunea și stabilitatea în societate.

Succesul Programului se va reflecta în transformarea viziunii strategice în acțiuni concrete și în rezultate măsurabile. Acesta va asigura coordonarea și coerența instituțională, va optimiza utilizarea resurselor financiare, umane și materiale și va stabili mecanisme clare de monitorizare și de responsabilitate. În urma implementării prezentului Program se va consolida încrederea cetățenilor și a partenerilor externi, se va adânci protejarea grupurilor vulnerabile și se va promova bunăstarea și securitatea națională. Totodată, documentul instituie un cadru favorabil pentru adaptarea domeniului la schimbările contextului intern și internațional, asigurând relevanța și eficiența politicilor publice.

Pentru a facilita evaluarea impactului prezentului Program, se propune utilizarea tabelului 3, care constituie un cadru complementar de analiză a indicatorilor relevanți. Acesta reprezintă un instrument de referință cu criterii și repere pentru realizarea activităților de monitorizare și de evaluare a implementării prezentului Program și pentru fundamentarea concluziilor privind gradul de realizare a obiectivelor stabilite.

Tabelul 3

Indicatori de impact ai Programului

Nr. crt.	Indicatori de impact	Valoare de referință (2024)	Țintă intermediară (2028)	Ținta care urmează a fi atinsă (2030)
1	2	3	4	5
OG 1. Dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare				
1.	Nivelul de încredere al populației în activitatea Armatei Naționale și a Ministerului Apărării	Locul 7	Top 5 instituții cu cel mai mare nivel de încredere	Top 3 instituții cu cel mai mare nivel de încredere
2.	Clasarea Republicii Moldova în indexurile internaționale ale puterii și capacității militare	Locul 144 din 145	≥ 141	≥ 139
3.	Gradul de încredere al populației în capacitatea autorităților naționale de apărare de a gestiona riscurile de securitate militară și de a asigura apărarea națională	34,3 %	45 %	55 %
4.	Nivelul perceput de siguranță de către cetățeni în Republica Moldova	60 %	≥ 60 %	≥ 70 %
5.	Rata percepțiilor populației privind gradul de pregătire a Republicii Moldova pentru a face față unei crize majore de securitate	15 % (2026)	20-25 %	35-40 %
6.	Rata anuală de consolidare a capacității instituționale a serviciului militar prin creșterea retenției personalului	50 %	70 %	80 %
OG 2. Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a UE				
7.	Numărul acordurilor/memorandumurilor/parteneriatelor noi, semnate cu UE în domeniul securității și apărării	1	≤ 1	≥ 1

1	2	3	4	5
8.	Numărul de conformitate la convențiile internaționale (de exemplu, la convențiile de la Geneva)	100 %	100 %	100 %
9.	Ponderea cheltuielilor pentru cercetare, inovare și dezvoltare a industriei naționale de apărare în totalul bugetului de apărare	0 %	0,7 %	1 %
10.	Numărul inițiativelor și al proiectelor de cercetare aplicată, desfășurate pentru dezvoltarea capacităților de apărare	1	≥ 1	≥ 2
11.	Gradul de aliniere a strategiilor și a politicilor naționale de securitate și apărare la cele stabilite la nivelul UE	20 %	50 %	90 %
12.	Numărul platformelor, proiectelor și programelor NATO în domeniul apărării și securității, la care Republica Moldova ia parte	18 inițiative	≤ 18	≥ 18
OG 3. Dezvoltarea și aprofundarea colaborării interinstituționale la nivel național, precum și a relațiilor de cooperare și parteneriatelor internaționale în domeniul apărării și securității militare				
13.	Ponderea intervențiilor/activităților implementate în mod coordonat de către autoritățile publice și instituțiile partenere, contribuind la atingerea obiectivelor strategice comune, ca urmare a funcționării parteneriatelor, programelor și mecanismelor instituite	$\leq 25\%$	$\leq 50 \%$	$\leq 75 \%$
14.	Numărul exercițiilor militare comune desfășurate cu partenerii (în țara și peste hotare)	26	≤ 26	≥ 26
15.	Capacitatea de răspuns la crize	2 exerciții/anual	≥ 2 exerciții/anual	≥ 2 exerciții/ anual
16.	Ponderea cetățenilor care consideră că sunt expuși des la dezinformare (conform Indexului Rezilienței Informaționale Naționale)	13 %	$\leq 10 \%$	$\leq 5 \%$
17.	Gradul de implementare a Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027	55 %	Până în 2027, cel puțin 90 %	-
18.	Gradul de alfabetizare informațională și media în domeniul culturii de securitate și apărare	35 %	45 %	55 %
19.	Ponderea femeilor încadrate în funcții de conducere în sectorul de securitate și de apărare din totalul personalului	2 %	8 %	10 %
20.	Ponderea femeilor încadrate în funcții de execuție în sectorul de securitate și de apărare din totalul personalului	16 %	$\leq 20 \%$	30 %
OG 4. Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova prin atingerea a 1 % din PIB pentru apărarea națională până în anul 2030				
21.	Nivelul de încredere al partenerilor externi în capacitatea Republicii Moldova de a-și respecta angajamentele în domeniul apărării și securității	80-90 % (nivel ridicat)	$\geq 80-90 \%$	$\geq 80-90 \%$

1	2	3	4	5
22.	Gradul de valorificare a bugetului de apărare și a cheltuielilor asociate	95 %	≤ 95 %	≥ 97 %
23.	Numărul obiectelor de infrastructură modernizate/renovate/create	12	15	18
24.	Numărul taberelor militare nou-construite	0	1	1
25.	Ponderea capabilităților militare prioritare, care au atins nivelul de pregătire operațională stabilit prin documentele strategice naționale, ca urmare a implementării programelor de modernizare și a creșterii bugetului de apărare	30 %	60 %	90 %
OG 5. Poziționarea Republicii Moldova ca furnizor regional și internațional de securitate și ca partener de încredere				
26.	Nivelul de creștere a plasării Republicii Moldova în clasamentul „Indicele Global al Păcii”	Locul 63	Ridicat cu cel puțin o treaptă	Ridicat cu cel puțin 5 trepte
27.	Gradul de încredere al cetățenilor în imaginea și în credibilitatea Republicii Moldova ca furnizor regional și internațional de securitate	34 %	50 %	68 %
28.	Locul Republicii Moldova în clasamentul global al ONU privind contribuția de personal individual și contingente la misiuni și la operații internaționale	Locul 66 din 120 de țări	≥ 65	≥ 63
29.	Numărul misiunilor și operațiilor sub auspiciile UE, în care Republica Moldova menține o prezență activă	2	3	4
30.	Numărul misiunilor și operațiilor sub egida ONU, în care Republica Moldova menține o prezență activă	4	5	≥ 5
31.	Nivelul de implementare a standardelor ONU/NATO pentru unitățile detașate în misiuni și în operații internaționale	100 %	100 %	100 %
32.	Numărul contingentelor Republicii Moldova (de nivel pluton/companie până la nivel de batalion, inclusiv) declarate și/sau detașate în misiuni și în operații internaționale	1-2 contingente de nivel pluton/companie	3 contingente de nivel pluton/companie	1 contingent până la nivel de batalion, (inclusiv) declarat; 3 contingente de nivel pluton/companie (integrat în contingentul național al altui stat) sub egida organizațiilor internaționale
33.	Ponderea femeilor detașate în misiuni și în operații internaționale din totalul personalului național participant, inclusiv pe categorii de funcții (contingente, observatori militari, ofițeri de stat major, ofițeri de legătură și poliție civilă)	10 %	≥ 15 %	≥ 20 %

Capitolul VI

INDICATORI DE MONITOTIZARE

41. Impactul scontat va fi evaluat pe baza indicatorilor de monitorizare din tabelul 4.

Tabelul 4

Nr. crt.	Obiective specifice politicii de apărare	Indicatori de rezultat	Valoare de referință (2024)	Țintă intermediară (2028)	Țintă care urmează a fi atinsă (2030)	Furnizor de date
1	2	3	4	5	6	7
OG 1. Dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare						
1.	OS 1.1. Accelerarea procesului de dezvoltare și modernizare a capacităților de apărare ale nucleului de bază al Forțelor Armate cu cel puțin 65 %, comparativ cu anul 2024, până în 2030	Gradul de dezvoltare și de modernizare a capacităților de apărare ale nucleului de bază al Forțelor Armate, măsurat prin rata medie de implementare a Programului	0 %	45 %	65 %	MA Program SM
		Nivelul de evaluare a subunităților instruite și evaluate conform conceptului de evaluare a capacităților operaționale (SEL – 1: autoevaluarea de nivel 1, realizată de unitatea declarată, cu accent pe verificarea nivelului de interoperabilitate; SEL – 2: autoevaluarea de nivel 2 cu accent pe verificarea capacității acesteia; NEL – 1: evaluarea de nivel 1 efectuată de o echipă de evaluatori externi/parteneri; NEL – 2: evaluarea de nivel 2, axată mai mult pe capacitatea unității de a îndeplini misiuni; disponibil: unitate militară declarată pentru potențiale exerciții,	NEL – 1: 1 batalion; NEL – 2: 1 companie; 1 baterie; 1 grupă	NEL – 2: 1 batalion; 2 companii de infanterie; 1 subunitate de forțe pentru operații speciale ale Armatei Naționale (denumite în continuare FOS); 1 companie de carabinieri a MAI; SEL – 2: 1 subunitate medicală a Armatei Naționale capabilă să asigure primul nivel de sprijin medical conform standardelor (denumită în continuare ROLE – 1).	Disponibil: 1 batalion; 2 companii de infanterie; 1 subunitate FOS; 1 companie de carabinieri a MAI; 1 subunitate medicală ROLE – 1.	MA MAI

1	2	3	4	5	6	7
		operații și misiuni internaționale)				
2.	OS 1.2. Sporirea capacității operaționale a Forțelor Armate pentru îndeplinirea misiunilor stabilite cu cel puțin 5 %, până în 2030	Gradul de creștere a capacității operaționale a Forțelor Armate	15 %	28 %	67 %	PDCMTL
		Gradul de realizare a ȋntelor de capabilități prioritare	0 %	80 %	100 %	SM HG nr. 653/2025
		Ponderea misiunilor și a sarcinilor operaționale care pot fi executate cu resurse proprii	40 %	60 %	80 %	MA
3.	OS 1.3. Consolidarea și eficientizarea sistemului național de mobilizare, inclusiv prin digitalizare și tehnologii moderne, până în 2030	Gradul de operaționalizare a modulului de evidență a resurselor umane de mobilizare	10 %	100 %	100 %	MA
		Gradul de dezvoltare și de operaționalizare a modulului de evidență a resurselor tehnico-materiale de mobilizare	10 %	20 %	40 %	MA
		Gradul de operaționalizare a subdiviziunii specializate, cu atribuții în domeniul mobilizării economiei naționale în cadrul MDED	0 %	50 % instituționalizată	100 % funcțională	MDED
		Gradul de elaborare a Planului de mobilizare a economiei naționale	0 %	50 % elaborat	100 % aprobat	MDED
4.	OS 1.4. Instituționalizare a conceptului de rezistență la nivel național până în 2030 prin prisma consolidării capacităților de apărare complexă și de reziliență	Gradul de instituționalizare a capacității naționale de rezistență	0 %	Etapa I: 25 % (concept aprobat) – 2027; etapa II: 50 % (cadru normativ privind reziliența națională aprobat) – 2028	Etapa III: 75 % (planuri naționale și instituționale aliniate la prevederile Conceptului național de rezistență și revizuite) – 2029; etapa IV: 100 % (mecanismul	MA APRM MAI SIS SPPS CNMC

1	2	3	4	5	6	7
					organizării și planificării rezistenței naționale implementat și funcțional) – 2030	
		Ponderea autorităților care aplică mecanismul de organizare și de planificare a rezistenței naționale, pus în aplicare treptat	0 %	25 %	100 %	
5.	OS 1.5. Organizarea unui sistem coerent de apărare aeriană națională prin integrarea într-un răspuns coordonat a sistemelor din dotare și a celor alocate în sprijin, operațional până la cel puțin 70 %, până în 2030	Gradul de înzestrare a structurii de radiolocație în conformitate cu programele/planurile aprobate	0 %	Etapa I: 35 % (asigurarea dotării cu mijloace tehnice de detectare) – 2026; etapa II: 55 % (asigurarea încadrării cu personal) – 2028	Etapa III: 70 % (capacitate operațională dezvoltată și pusă în funcțiune gradual) – 2030	MA
		Gradul de dezvoltare a infrastructurii militare pentru instruire, protecția forței, sustenabilitate și IT	0 %	Etapa I: 25 % (dezvoltarea infrastructurii de instruire realizată) – 2026; etapa II: 55 % (dezvoltarea infrastructurii de protecție a forței, de sustenabilitate și IT realizată) – 2028	Etapa III: 70 % (infrastructură militară dezvoltată până la cel puțin 70 %) – 2030; etapa IV: 80 % (completată cu personal și asigurată adecvat cerințelor) – 2030	MA
6.	OS 1.6. Stabilirea unui mecanism eficient și funcțional de planificare a apărării naționale până în 2029	Gradul de conformitate a sistemului de planificare a apărării naționale cu cerințele naționale și internaționale	50 %	75 %	100 %	MA
		Ponderea personalului implicat în gestionarea PPBE, care a finalizat	50 %	70 %	100 %	MA

1	2	3	4	5	6	7
		programe de instruire specifice proceselor de planificare				
7.	OS 1.7. Dezvoltarea capacităților instituționale de apărare cibernetică și integrarea a nu mai puțin de 80 % a componentelor de răspuns la amenințările cibernetică în capacitățile de apărare întrunite, până în 2030	Gradul de implementare a recomandărilor rezultate din exercițiile privind infrastructura cibernetică de apărare și din simulările de răspuns cibernetic la nivel național	≤ 80 %	≤ 90 %	100 %	MA ASC
		Gradul de îmbunătățire a capacității de răspuns coordonat în urma evaluărilor și de integrare a componentelor de răspuns în capacitățile de apărare întrunite	20 - 30 %	Etapa I: 55 % (operațional în dezvoltare) – 2027; etapa II: 70 % (operațional consolidat) – 2028	Etapa III: 80 % (aproape complet integrat) – 2029; etapa IV: 90 % (complet operațional integrat) – 2030	MA
8.	OS 1.8. Sporirea eficienței cu cel puțin 50 % a sistemului de avertizare timpurie privind riscurile și amenințările la adresa securității și apărării, inclusiv cu caracter hibrid, prin propulsarea capacităților predictive, de avertizare integrată și de intervenție, până în 2030	Gradul de creștere a eficienței capacităților de avertizare timpurie	0 %	≥ 25 % mecanisme de avertizare mai integrate și standardizate	≥ 75 % sistem integrat de avertizare timpurie în timp real	MA MAI SIS
		Gradul de îmbunătățire a capacității predictive și de intervenție a sistemului de avertizare timpurie	40 %	Etapa I: 65 % nivel operațional consolidat (creșterea capacității de analiză predictivă; intervenție coordonată în majoritatea scenariilor) – 2028	Etapa II: ≥ 90 % (capacitate predictivă avansată, inclusiv cu privire la riscurile hibride; intervenție rapidă și coordonată interinstituțional) – 2029; etapa III: 95 % (consolidare a și optimizarea funcționării sistemului) – 2030	MA MAI SIS MM

1	2	3	4	5	6	7
9.	OS 1.9. Perfecționarea sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor însușite din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție de 50 % și promovarea valorilor naționale, până în 2030	Ponderea personalului care întrunește standardele și competențele stabilite prin programele de formare continuă, în conformitate cu cerințele din domeniu Nivelul de dezvoltare a unui sistem flexibil de educație militară profesională, orientat spre formarea liderilor la nivel strategic, operațional și tactic, reflectat prin creșterea competențelor de leadership și adaptabilitate ale personalului instruit	0 % 0 %	25 % Etapă I: 60 % (Curriculumul Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” (denumită în continuare AMFA) conform cerințelor moderne în domeniul militar ajustat și aprobat) – 2027; etapă II: (Curriculumul AMFA pus în aplicare; rezultatele cercetărilor pentru ajustarea programelor de instruire diseminate) – 2028	75 % Etapă III: 100 % (programe de pregătire și de instruire revizuite; program de formare continuă a ofițerilor și subofițerilor carabinieri aprobat) – 2030	MA MAI MA MAI/Inspectoratul General de Carabinerie (denumit în continuare IGC)
10.	OS 1.10. Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și de conflict, până în 2029	Gradul de consolidare a capacității de răspuns medical-militar în situații de criză și de conflict	45 % nivel operațional de bază	70 % nivel operațional consolidat (creșterea interoperabilității medical-civile și militare; protocoale comune de răspuns în situații de criză; capacitate extinsă de intervenție rapidă și	85 % nivel avansat integrat	MS/ANS P

1	2	3	4	5	6	7
				coordonată; exerciții comune regulate și testarea fluxurilor de răspuns)		
		Gradul de aliniere a sistemului medical național și militar la standardele Organizației Mondiale a Sănătății (denumită în continuare OMS) în domeniul fortificării pregătirii și cooperării civil-militare	0 %	Etapa I: 50 % (hartă interactivă (GIS) a resurselor sistemului medical la nivel regional elaborată) – 2027; Etapa II: 75 % (pilotarea instrumentului „Colaborarea civil-militară pentru pregătirea pentru situații de urgență în domeniul sănătății” (denumit în continuare CMAP) realizată și raportul privind pilotarea instrumentului elaborat) – 2028	Etapa III: 100% (raport privind colaborarea civil-militară în pregătirea pentru situații de urgență în sănătate elaborat; capacitate de stocare a produselor sanguine în spitalele regionale și militare extinse și operaționalizată) – 2029	MS/ANS P
OG 2. Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a Uniunii Europene						
11.	OS 2.1. Ajustarea și armonizarea cadrului normativ și conform viziunii actualizare de organizare și funcționare a sistemului național de apărare, până în 2027	Gradul de conformitate a cadrului normativ național cu acquis-ul și cu politicile UE în domeniul securității și apărării	20 %	60 %	90 %	APRM MA MAE MA MJ
12.	OS 2.2. Întărirea capacităților entităților de cercetare-dezvoltare și inovare în	Pondere entităților de cercetare-dezvoltare din domeniul apărării care dispun de mecanisme	0 %	50 %	75 %	MA MAI MEC

1	2	3	4	5	6	7
	domeniul apărării și consolidarea parteneriatelor cu mediul academic și cu OSC relevante până în 2030	funcționale de cooperare cu mediul de cercetare				
		Ponderea proiectelor de dezvoltare și inovare implementate în parteneriat cu mediul de cercetare	15 %	35 %	50 % din totalul proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare	ANCD
		Gradul de întărire a capacităților entităților de cercetare-dezvoltare și inovare în domeniul apărării	0 %	60 % din capacități fortificate	90 % din entitate creată	MA MEC
		Gradul de creștere a nivelului de cooperare dintre autoritățile publice și mediul de cercetare în domeniul apărării	35 %	60 %	80 %	MA MAI MEC
		Gradul de integrare în Spațiul European de Cercetare prin granturi semnate în cadrul Programului-cadru pentru cercetare și inovare al UE „Orizont Europa”	51 de granturi/acorduri de finanțare semnate	47 % de granturi/acorduri de finanțare semnate	76 % de granturi/acorduri de finanțare semnate	MEC/ANCD EU Research & Innovation Platform (CINEA/ European Commission)
13.	OS 2.3. Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul de industrie de apărare până în 2027	Gradul de consolidare a capacității de planificare și de dezvoltare a industriei naționale de apărare în baza analizei comprehensive a capacităților existente și a utilizării rezultatelor acesteia în procesele decizionale	0 %	50 % 1 evaluare; 1 raport	100 % pus în aplicare	MDED MA MIDR APP
		Nivelul de fundamentare strategică a bazei tehnologice de apărare a Republicii Moldova, reflectat prin identificarea lacunelor, oportunităților și	0 %	50 % 1 evaluare; 1 raport	100 % pus în aplicare	MA

1	2	3	4	5	6	7
		direcțiilor de dezvoltare				
		Nivelul de evaluare a cadrului de reglementare a industriei de apărare în statele membre ale UE	0 %	50 % 1 evaluare; 1 raport	100 % pus în aplicare	MDED MA
		Gradul de funcționalitate și de eficacitate a cadrului normativ în domeniul industriei naționale de apărare, reflectat prin claritatea reglementării, gradul de aplicabilitate și capacitatea de susținere a dezvoltării sectorului	0 %	50 % 1 lege	100 % 1 lege pusă în aplicare	MDED MA
14.	OS 2.4. Valorificarea a cel puțin 2 inițiative/instrumente ale UE în domeniul securității și apărării, precum și continuarea derulării obiectivelor de parteneriat existente cu NATO până în 2029	Gradul de participare efectivă și de integrare în inițiativele UE în domeniul securității și apărării, eligibile pentru Republica Moldova	15 % per inițiativă	≤50 % per inițiativă	≤ 80% per inițiativă	MA MAE
		Gradul de implementare a obiectivelor strategice ale cooperării și de parteneriat cu NATO	53 %	67 %	100 %	MAE MA
OG 3. Dezvoltarea și aprofundarea colaborării interinstituționale la nivel național, precum și a relațiilor de cooperare și a parteneriatelor internaționale în domeniul apărării și securității militare						
15.	OS 3.1. Asigurarea funcționalității mecanismelor de conlucrare și de cooperare interinstituțională în cadrul sistemului de apărare prin interoperabilitate a forțelor destinate apărării naționale până la 60 %, până în 2028	Nivelul interoperabilității și al capacității de reacție coordonată între autoritățile din sectorul de securitate și de apărare	50 % în proces de consolidare	≥ 60 % moderat spre înalt	≤ 70 % înalt	MA MAI MJ
		Gradul de consolidare a interoperabilității și a cooperării militare cu partenerii, reflectat în prin desfășurarea anuală a exercițiilor	50 % 3 exerciții	50 % 3 exerciții	100 % 6 exerciții	MA

1	2	3	4	5	6	7
		comune în țară și peste hotare				
	OS 3.2. Dezvoltarea și întărirea capacităților instituționale și interinstituționale de comunicare strategică cu 10 % anual până în 2030	Gradul de creștere a capacității instituționale de comunicare strategică	30 %	70 %	90 %	CCSCD MAE MA
		Gradul de dezvoltare a capacităților interinstituționale de comunicare strategică	10 %	50 %	70 %	CCSCD MAE MA
	OS 3.3. Dezvoltarea parteneriatelor strategice prin acorduri și parteneriate implementate la cel puțin 60 % și eficientizate anual, inclusiv prin ajustarea/semnarea a cel puțin 10 planuri de cooperare cu partenerii, până în 2029	Ponderea acordurilor și a parteneriatelor strategice implementate	30 % din acorduri; 40 % din parteneriate	50 % din acorduri; ≥ 40 % din parteneriate	≥ 60 % din acorduri; ≥ 45 % din parteneriate	MA MAE
		Gradul de extindere a parteneriatelor, platformelor și inițiativelor de cooperare în domeniul apărării și securității cu parteneri internaționali și cu organizații regionale și internaționale	≤ 20 %	≤ 30 %	≤ 45 %	MA MAE
16.	OS 3.4. Asigurarea transparenței managementului apărării, reprezentării femeilor în sectorul de securitate și apărare și alfabetizării informaționale și media în problematica culturii de securitate și de apărare în proporție de 90%, până în 2030	Nivelul de transparență a proceselor de management în domeniul apărării	65 %	85 %	100 %	MA
		Nivelul de alfabetizare informațională și media în domeniul securității și apărării	25 %	55 %	75 %	MAE MC
OG 4. Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova, prin atingerea pragului de 1 % din PIB pentru apărarea națională până în 2030						
17.	OS 4.1. Realizarea angajamentelor internaționale prin creșterea bugetului alocat	Ponderea cheltuielilor pentru apărare în PIB	0,6 %	0,9 %	1 %	MA MF
		Ponderea cheltuielilor din	≥ 25 %	≥ 25 %	≥ 25 %	MA

1	2	3	4	5	6	7
	apărării astfel încât ponderea cheltuielilor pentru apărare să urce la aproximativ 0,6 % din PIB în 2026, urmând creșterea treptată până la 0,9 % în 2029	bugetul apărării, destinate înzestrării și modernizării capacităților de apărare				
18.	OS 4.2. Ajustarea cadrului legal privind salarizarea personalului din sistemul național de apărare până în 2029	Nivelul de asigurare a unui sistem de salarizare adecvat și echitabil, ca urmare a revizuirii și aprobării cadrului normativ în domeniu (anexa nr. 5 a Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar)	0 %	50 % – anexa nr. 5 a Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar modificată	100 % Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar pusă în aplicare	MF
		Gradul de implementare a reformei salariale	0 %	50 % plan elaborat	100 % plan pus în aplicare	MF
19.	OS 4.3. Stabilirea unui mecanism nou de achiziții de bunuri strategice până în 2027	Gradul de instituționalizare a mecanismului de achiziții strategice	0 %	100 % 1 lege intră în vigoare	100 % 1 lege pusă în aplicare	MF MA
		Gradul de implementare a noului mecanism de achiziții de bunuri strategice prin ajustarea anuală a planului strategic multianual	0 %	50 % plan ajustat anual	80 % plan ajustat anual și pus în aplicare	MA
20.	OS 4.4. Promovarea politicilor de creștere a atractivității și a competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare până în 2029	Ponderea personalului menținut în sistemul de securitate și apărare	≥ 5 %	≥ 5 %	≥ 5 %	MA MAI SIS
		Rata de concurență la admiterea la studii în instituțiile de învățământ din sistemul național de securitate și apărare	≥ 1 candidat/loc	≥ 1,5 candidați/loc	≥ 2 candidați/loc	MA MAI SIS
		Nivelul percepției populației privind atractivitatea profesiilor din sector	33,3 %	38 %	45 %	MA MAI SIS

1	2	3	4	5	6	7
21.	OS 4.5. Modernizarea, protecția și preservarea infrastructurii critice și sporirea interoperabilității, pe baza unei abordări unice din partea autorităților statului, până în 2029	Gradul de modernizare, de protecție, de reziliență și de interoperabilitate a infrastructurii critice la nivel național	25 %	70 %	90 %	MA MIDR ME
		Gradul de realizare a măsurilor de securizare a infrastructurii	0 %	50 %	100 %	SPPS MC
OG 5. Poziționarea Republicii Moldova ca furnizor de securitate regional și internațional și ca partener de încredere						
22.	OS 5.1. Declararea și pregătirea pentru detașare în misiuni și în operații internaționale a unui contingent al Republicii Moldova de până la nivel batalion, până în 2030	Evaluarea și declararea contingentelor naționale la nivel de batalion, pregătite pentru detașare în misiuni și în operații internaționale	1-2 contingente de nivel pluton/comp anie	3 contingente de nivel pluton; 1-2 contingente de nivel companie	1 contingent până la nivel de batalion (inclusiv) declarat; 1 contingent până la nivel de batalion pregătit pentru detașare	MA
		Nivelul de interoperabilitate al contingentelor naționale în raport cu standardele internaționale, evaluat prin exerciții multinaționale	33 % 2 exerciții	67 % 4 exerciții	90 % 6 exerciții	MA
		Gradul de asigurare logistică a efectivului conform standardelor necesare detașării în misiuni și în operații internaționale	-	≤ 10 %	≤ 30 %	IGC
23.	OS 5.2. Menținerea nivelului de participare în misiuni și în operații internaționale la 2-3 contingente militare de nivel pluton/companie și 15-20 de experți militari și civili (dintre care nu mai puțin de	Gradul de participare a Republicii Moldova la misiuni și la operații internaționale în cadrul angajamentelor asumate	75 % contingente; 63 % experți	90 % contingente; 75 % experți	100 % contingente; 100 % experți	MA
		Capacitatea de contribuție a Republicii Moldova la misiuni și la operații internaționale,	1-2 contingente de nivel pluton/comp anie	Menținerea și consolidarea participării cu 2 contingente militare de nivel	Menținerea contribuției la nivelul a 2-3 contingente de nivel	MA

1	2	3	4	5	6	7
	20 % femei), până în 2030	exprimată prin efective militare		pluton/compa nie	pluton/comp anie	
		Ponderea personalului militar și civil detașat în misiuni și în operații internaționale, inclusiv distribuția pe genuri	10-15 experți militari și civili, inclusiv cca 15-20 % personal feminin	15 experți militari și civili, inclusiv minimum 20 % personal feminin	20 experți, dintre care 20 % femei	MA

Capitolul VII COSTURI DE IMPLEMENTARE

42. Implementarea prezentului Program urmează a fi asigurată prin participarea tuturor autorităților vizate în capitolul VIII și prin realizarea obiectivelor și acțiunilor trasate în Planul de acțiuni al prezentului Program de către fiecare autoritate publică în parte. Programul se va implementa din contul și în limitele alocațiilor aprobate pentru aceste scopuri de către autoritățile responsabile, precum și din alte surse, cum ar fi asistența externă și fondurile oferite de către partenerii de dezvoltare, în conformitate cu legislația din domeniu.

Autoritățile indicate în Planul de acțiuni în calitate de responsabili (primele în listă) vor avea un rol decisiv prin asumarea cheltuielilor aferente implementării obiectivelor și acțiunilor stabilite. Autoritățile și instituțiile coresponsabile vor asigura sprijinul necesar pentru realizarea acțiunilor respective, în limitele alocațiilor aprobate în bugetele lor instituționale, fără ca aceste limite să fie specificate expres în Planul de acțiuni al prezentului Program.

Guvernul Republicii Moldova va asigura finanțarea continuă a Planului de acțiuni al prezentului Program, în conformitate cu interesele naționale și cu obligațiile și angajamentele asumate de Republica Moldova. Obiectivele politicii de apărare stabilite în SNA și prevederile SSN privind alocările pentru apărarea națională, inclusiv atingerea nivelului de 1 % din PIB până în anul 2030, constituie puncte de reper pentru elaborarea Planului de acțiuni și pentru fundamentarea necesităților financiare aferente implementării acestuia. Proiecția bugetară prevăzută în SSN vizează dezvoltarea capacităților componente principale, Armata Națională, nucleul de bază al Forțelor Armate, care constituie, la rândul său, componenta principală a sistemului național de apărare.

În mod complementar, în pofida unor eventuale ajustări determinate de prioritățile de finanțare, va fi urmărită menținerea unei tendințe de creștere a bugetului apărării naționale. Această evoluție reflectă angajamentul ferm pentru dezvoltarea și modernizarea sectorului de apărare, asumat atât la nivel național de către conducerea sistemului național de apărare (Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern), cât și la nivel internațional, în special în contextul procesului de aderare a Republicii Moldova la UE.

43. Resursele alocate apărării naționale definesc potențialul sistemului național de apărare atât calitativ, cât și cantitativ, indicând imperativele de luat în considerare la implementarea obiectivelor stabilite. La planificarea cheltuielilor și la definirea perspectivelor de accesare a diferitelor surse de finanțare sunt luate în calcul tendințele actuale privind conformarea Republicii Moldova la standardele internaționale și ale UE în domeniu.

44. Costul total estimativ al prezentului Program este de 10 586 976,6 mii MDL, dintre care suma de 4 256 311,1 mii MDL va fi acoperită din bugetul de stat, 3 697 933,7 mii MDL din asistența externă, iar 2 632 731,8 mii MDL reprezintă costuri neacoperite. În plus față de costurile directe legate de implementare, pot exista și costuri indirecte, cum ar fi costurile administrative și costurile acoperite nemijlocit de partenerii de dezvoltare.

45. Pentru acoperirea costurilor acțiunilor neacoperite integral din bugetul de stat și pentru atragerea finanțării suplimentare necesare implementării prezentului Program, autoritățile vizate vor accesa fonduri de la organisme internaționale, partenerii externi (bilateral și multilateral) și alte surse externe. Coordonarea și managementul asistenței externe vor fi realizate prin intermediul Cancelariei de Stat, în conformitate cu prevederile legislației naționale.

46. În calitate de surse eventuale de finanțare și de asistență pentru realizarea obiectivelor prezentului Program sunt:

46.1. inițiativele, programele și proiectele UE, în special EPF;

46.2. inițiativele, programele și proiectele NATO, inclusiv prin DCB (Trust Fund).

46.3. asistența externă acordată bilateral și multilateral în domeniul apărării, prin programe și proiecte de asistență, inclusiv ad-hoc, derulate de organisme internaționale sau de partenerii externi ai Republicii Moldova, precum și din alte surse prevăzute de lege.

47. Rezultatele obținute prin implementarea prevederilor prezentului Program vor răspunde necesităților de dezvoltare pe termen mediu și lung ale sistemului național de apărare, așa cum rezultă din tabelul 5. Gestionarea resurselor pentru apărare va include menținerea unei cooperări active cu celelalte autorități din sistemul național de apărare atât în procesul de elaborare și de implementare a planurilor operaționale și de întrebuințare a forțelor, cât și în procesul de constituire a capabilităților nonmilitare.

**Tabel comparativ al alocărilor pentru apărare
racordat la media alocărilor europene pentru apărare**

Denumirea articolului		Anul						
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Estimări conform limitelor de cheltuieli de la bugetul de stat pe autorități bugetare pentru anii 2027-2029	Buget MA, mii MDL	1 951 363,8	2 048 095,1	2 164 183,2	2 155 328,9	2 118 215,3	1 889 203,5	VFD
	% din PIB	0,60	0,58	0,56	0,51	0,46	0,38	VFD
Estimări, alocații pentru apărare conform prevederilor SSN	% din PIB conform SSN până în 2030	-	-	0,75	0,85	0,90	0,95	1,0
	Estimare PIB conform prognozei principalilor indicatori macroeconomici pentru anii 2027-2029, din 19.01.2026 (mld. MDL)	323,9	354,9	384,7	418,6	456,1	498,3	VFD
	Neacoperit, mii MDL	-	-	347 800,0	1 395 000,0	1 980 000,0	2 830 800,0	VFD

Sursa: Ministerul Apărării

48. Prin implementarea prevederilor prezentului Program, vor fi atinse următoarele rezultate:

48.1. stabilirea unui mecanism eficient de coordonare a acțiunilor pentru realizarea obiectivelor politicii de apărare. Mecanismul va asigura interacțiunea și cooperarea coordonată între Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului, Serviciul Consiliului Național de Securitate al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Guvern, Ministerul Apărării și alte autorități publice cu atribuții în domeniul apărării naționale precum Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Mediului, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Energiei, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Sănătății, Ministerul Culturii, Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracurare a Dezinformării și Centrul Național de Management al Crizelor. Activitatea acestora se va desfășura în limitele competențelor stabilite de Constituție și de alte acte normative și, totodată,

în cooperare cu autoritățile administrației publice centrale și locale, în partea ce le vizează;

48.2. întreprinderea măsurilor necesare pentru asigurarea disponibilității sistemului național de apărare, astfel încât acesta să poată planifica, pregăti, conduce și desfășura acțiuni de apărare națională pe întreg teritoriul țării, inclusiv o operație militară de înaltă intensitate;

48.3. îndeplinirea angajamentelor internaționale asumate, prin participarea cu contingente și cu personal militar și civil din cadrul autorităților competente la misiuni și la operații internaționale;

48.4. întrebuințarea sistemului național de apărare pentru îndeplinirea altor sarcini, în condițiile și în cazurile prevăzute de lege, în funcție de disponibilitatea capacităților și a resurselor;

48.5. asigurarea, la necesitate, a punerii în aplicare a tuturor instrumentelor de exercitare a puterii de stat și mobilizarea tuturor resurselor naționale disponibile;

48.6. protecția și pregătirea populației pentru apărare prin asigurarea educației preventive, instruirii în domeniul apărării și participării active la organizarea apărării naționale.

49. Prin implementarea prezentului Program se va realiza obiectivul fundamental de dezvoltare a unui sistem național de apărare modern și robust, cu resursă umană profesionalizată și capabilități adecvate provocărilor de securitate actuale, capabil să asigure prevenirea, descurajarea și respingerea oricărei agresiuni împotriva suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a Republicii Moldova, precum și a democrației constituționale. Sistemul de apărare va fi integrat progresiv în structurile europene, contribuind la securitatea durabilă a statului.

50. Ministerul Apărării urmărește asigurarea repartizării resurselor financiare conform standardelor internaționale, respectiv, aproximativ 30 % pentru cheltuieli de personal, 20 % pentru cheltuieli curente și 50 % pentru investiții și dezvoltare din bugetul total. Totuși, această structură de alocare depinde de politicile statului, de prioritățile de finanțare și de evoluțiile climatului de securitate regional, care pot determina ajustarea Planului de acțiuni al prezentului Program de către autoritățile publice competente.

51. Necesitățile de finanțare ale prezentului Program vor fi propuse spre includere în CBTM, elaborat de către Ministerul Finanțelor în colaborare cu autoritățile publice responsabile, în conformitate cu prevederile Legii nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală. Costurile prezentului Program vor fi integrate în funcție de prioritățile stabilite și de spațiul fiscal disponibil. Resursele financiare, tehnico-materiale și umane necesare implementării prezentului Program sunt estimate prin costuri incluse în Planul de

acțiuni și sunt sintetizate în tabelul 6 privind distribuirea costurilor estimate de implementare a prezentului Program pe obiective și ani de implementare.

Tabelul 6

**Distribuirea costurilor estimate de implementare
a Programului pe obiective și pe ani**

Nr. crt.	Obiectiv specific	Codul programului bugetar	Total costuri (mii MDL)	Costuri pe ani (mii MDL)				
				2026	2027	2028	2029	2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	OS 1.1. Accelerarea procesului de dezvoltare și modernizare a capacităților de apărare ale nucleului de bază al Forțelor Armate cu cel puțin 65 %, comparativ cu anul 2024, până în 2030	3101 3104 3106	3 359 100,1	733 997,4	1 260 536,2	1 363 356,30	605,1	605,1
	Costuri acoperite în CBTM	-	1 710 400,6	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	1 648 699,5	-	-	-	-	-
2.	OS 1.2. Sporirea capacității operaționale a Forțelor Armate pentru îndeplinirea misiunilor stabilite cu cel puțin 5 %, până în 2030	3104 3106 3504	312 082,0	61 992,4	71 421,4	70 697,2	53 985,5	53 985,5
	Costuri acoperite în CBTM	-	303 742,0	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	8 340,0	-	-	-	-	-
3.	OS 1.3. Consolidarea și eficientizarea sistemului național de mobilizare, inclusiv prin digitalizare și tehnologii moderne, până în 2030	0301 0501 3104 3106 3505 5001 5009 8004	28 243,5	5 928,7	7 971,1	7 249,2	6 675,2	419,3
	Costuri acoperite în CBTM	-	28 243,5	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
4.	OS 1.4. Instituționalizarea conceptului de rezistență la nivel național până în 2030 prin prisma consolidării capacităților de apărare complexă și de reziliență	0301 0302 3101 3104 3106 4012	34 403,3	7 249,3	6 937,9	6 942,9	6 636,6	6 636,6
	Costuri acoperite în CBTM	-	4 214,2	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	30 189,1	-	-	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
5.	OS 1.5. Organizarea unui sistem coerent de apărare aeriană națională prin integrarea într-un răspuns coordonat a sistemelor din dotare și a celor alocate în sprijin, operațional până la cel puțin 70 %, până în 2030	3101 3104	5 686,0	2 652,0	2 424,0	50,0	200,0	360,0
	Costuri acoperite în CBTM	-	5 686,0	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
6.	OS 1.6. Stabilirea unui mecanism eficient și funcțional de planificare a apărării naționale până în 2029	3101	1 473,7	536,7	328,8	328,8	139,7	139,7
	Costuri acoperite în CBTM	-	1 473,7	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
7.	OS 1.7. Dezvoltarea capacităților instituționale de apărare cibernetică și integrarea a nu mai puțin de 80 % a componentelor de răspuns la amenințările cibernetice în capacitățile de apărare întrunite, până în 2030	1504 3104 3106 3504 3601 5011	90 454,1	23 169,3	23 646,7	23 446,3	10 895,9	9 295,9
	Costuri acoperite în CBTM	-	2 944,4	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	Parteneri de dezvoltare	45 000,0	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite		42 509,7	-	-	-	-	-
8.	OS 1.8. Sporirea eficienței cu cel puțin 50 % a sistemului de avertizare timpurie privind riscurile și amenințările la adresa securității și apărării, inclusiv cu caracter hibrid, prin propulsarea capacităților predictive, de avertizare integrată și de intervenție, până în 2030	0301 0602 3104 3106 3504 3601 5010	229 207,4	7 490,0	16 804,1	22 787,7	4 270,7	177 854,9
9.	Costuri acoperite în CBTM	-	11 577,4	-	-	-	-	-
10.	Costuri asistență externă	Banca Mondială	21 930,0	-	-	-	-	-
11.	Costuri neacoperite	-	195 700,0	-	-	-	-	-
12.	OS 1.9. Perfecționarea sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor învățate din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție de 50 % și	3101 3104 3106 3504 8601 8603 8810	31 533,5	4 947,5	9 086,5	8 234,1	8 432,7	832,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	promovarea valorilor naționale, până în 2030							
	Costuri acoperite în CBTM	-	17 533,5	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	14 000,0	-	-	-	-	-
13.	OS 1.10. Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și de conflict, până în 2029	8004 8005 8010	8 695,4	146,6	2 736,6	721,6	5 090,6	-
	Costuri acoperite în CBTM	-	1 079,8	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	OMS GIZ fonduri pandemice	7 615,6	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
14.	OS 2.1. Ajustarea și armonizarea cadrului normativ și conform viziunii actualizare de organizare și funcționare a sistemului național de apărare, până în 2027	3101 3104 8503	1 644,2	1 455,2	189,0	-	-	-
	Costuri acoperite în CBTM	-	1 455,2	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	189,0	-	-	-	-	-
15.	OS 2.2. Întărirea capacităților entităților de cercetare-dezvoltare și inovare în domeniul apărării și consolidarea parteneriatelor cu mediul academic și cu OSC relevante până în 2030	3101 3104 8801 8810	207 510,2	540,4	54 148,6	50 979,5	50 979,5	50 862,2
	Costuri acoperite în CBTM	-	7 510,2	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	200 000,0	-	-	-	-	-
16.	OS 2.3. Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare până în 2027	3101 5001 5016	2 174,4	527,8	794,0	852,6	-	-
	Costuri acoperite în CBTM	-	2 174,4	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
17.	OS 2.4. Valorificarea a cel puțin 2 inițiative/instrumente ale UE în domeniul securității și apărării, precum și continuarea derulării	0601 3101 3104 5011	13 861,5	3 234,0	3 234,0	3 234,0	3 025,9	1 133,6

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	obiectivelor de parteneriat existente cu NATO până în 2029							
	Costuri acoperite în CBTM	-	13 861,5	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
18.	OS 3.1. Asigurarea funcționalității mecanismelor de conlucrare și de cooperare interinstituțională în cadrul sistemului național de apărare prin interoperabilitatea forțelor destinate apărării naționale până la 60 %, până în 2028	3104 3106	4 602,0	1 400,4	1 400,4	1 400,4	200,4	200,4
	Costuri acoperite în CBTM	-	4 602,0	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
19.	OS 3.2. Dezvoltarea și întărirea capacităților instituționale și interinstituționale de comunicare strategică cu 10 % anual până în 2030	0302 0809 3101 3104 8503	3 322,8	523,7	528,4	756,9	756,9	756,9
	Costuri acoperite în CBTM	-	3 322,8	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
20.	OS 3.3. Dezvoltarea parteneriatelor strategice prin acorduri și parteneriate implementate la cel puțin 60 % și eficientizate anual, inclusiv prin ajustarea/semnarea a cel puțin 10 planuri de cooperare cu partenerii, până în 2029	0601 3101 3104	54 468,0	11 000,4	10 806,9	10 926,9	10 806,9	10 926,9
	Costuri acoperite în CBTM	-	24 468,0	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	30 000,0	-	-	-	-	-
21	OS 3.4. Asigurarea transparenței managementului apărării, reprezentării femeilor în sectorul de securitate și apărare și alfabetizării informaționale și media în problematica culturii de securitate și de apărare în proporție de 90%, până în 2030	0301 3101 3104 8501 8502 8504 9013	92 210,0	6 819,6	6 330,5	66 330,5	6 474,7	6 254,7
	Costuri acoperite în CBTM	-	32 210,0	-	-	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Costuri asistență externă	UNFPA UN WOMAN Consiliul Europei	60 000,0	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
22.	OS 4.1. Realizarea angajamentelor internaționale prin creșterea bugetului alocat apărării astfel încât ponderea cheltuielilor pentru apărare să urce la aproximativ 0,6 % din PIB în 2026, urmând creșterea treptată până la 0,9 % în 2029	3101 3104	139,0	27,8	27,8	27,8	27,8	27,8
	Costuri acoperite în CBTM	-	139,0	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
23.	OS 4.2. Ajustarea cadrului legal privind salarizarea personalului din sistemul național de apărare până în 2029	5001	415,8	207,9	207,9	-	-	-
	Costuri acoperite în CBTM	-	415,8	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
24.	OS 4.3. Stabilirea unui mecanism nou de achiziții de bunuri strategice până în 2027	3101 3104	1 663,3	623,8	415,8	207,9	207,9	207,9
	Costuri acoperite în CBTM	-	1 663,3	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	-	-	-	-	-	-
25.	OS 4.4. Promovarea politicilor de creștere a atractivității și a competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare până în 2029	3101 3104	6 349,4	914,3	2 155,0	2 155,0	725,2	399,9
	Costuri acoperite în CBTM	-	3 217,4	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	3 132,0	-	-	-	-	-
26.	OS 4.5. Modernizarea, protecția și prezervarea infrastructurii critice și sporirea interoperabilității, pe baza unei abordări unice din partea autorităților statului, până în 2029	3104 3504 3505 3602 5801 5803 5810 6402 8501 8502	5 687 157,0	1 120 061,1	1 120 843,9	3 088 591,4	178 830,3	178 830,3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		8503						
	Costuri acoperite în CBTM	-	1 896 126,4	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	Parteneri de dezvoltare USAID Secretariatul Comunității Energetice	3 550 638,1	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	240 392,5	-	-	-	-	-
27.	OS 5.1. Declararea și pregătirea pentru detașare în misiuni și în operații internaționale a unui contingent al Republicii Moldova de până la nivel batalion, până în 2030	3106 3504	46 480,0	2 500,0	10 370,0	10 370,0	11 370,0	11 870,0
	Costuri acoperite în CBTM	-	12 500,0	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	-	-	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	33 980,0	-	-	-	-	-
28.	OS 5.2. Menținerea nivelului de participare în misiuni și în operații internaționale la 2-3 contingente militare de nivel pluton/companie și 15-20 de experți militari și civili (dintre care nu mai puțin de 20 % femei), până în 2030	3104 3106	364 100,0	30 600,0	33 600,0	38 100,0	130 900,0	130 900,0
	Costuri acoperite în CBTM	-	178 250,0	-	-	-	-	-
	Costuri asistență externă	UE/PSAC Trust Fund	12 750,0	-	-	-	-	-
	Costuri neacoperite	-	185 600,0	-	-	-	-	-
	Total costuri pe program		10 586 976,6	2 028 546,3	2 646 945,5	4 777 747,0	491 237,5	642 500,3
	Total costuri acoperite în CBTM		4 256 311,1					
	Total costuri asistență externă		3 697 933,7					
	Total costuri neacoperite		2 632 731,8					

52. Prevederile prezentului Program privind dezvoltarea capacităților Armatei Naționale au fost detaliate, cuantificate și estimate financiar în PDCMTL, iar cele privind dezvoltarea capacităților Forțelor Armate sunt incluse în SM și vor fi transpuse în programul de implementare a acesteia. Planul de acțiuni al prezentului Program include, de asemenea, măsuri de modernizare și de dezvoltare a apărării preluate din PND.

53. Dat fiind gradul multidimensional și complex al obiectivelor și al măsurilor cuprinse în document, implementarea acestora într-un mod eficient necesită o abordare bazată pe sinergia și pe complementaritatea, precum și pe

utilizarea coordonată a resurselor financiare, atât a celor bugetare, cât și a celor atrase din surse externe.

54. Finanțarea va fi asigurată de autoritățile responsabile, în conformitate cu resursele planificate pe termen mediu și cu bugetul anual, garantând un management integrat și orientat spre rezultate, care să consolideze capacitatea și eficiența sistemului național de apărare.

Capitolul VIII **AUTORITĂȚI/INSTITUȚII** **RESPONSABILE DE IMPLEMENTARE**

55. Coordonarea procesului de monitorizare a implementării prezentului Program revine, în principal, Ministerului Apărării.

56. Responsabilități specifice, conexe implementării prezentului Program, revin Parlamentului prin intermediul Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului, Serviciului Consiliului Național de Securitate al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Apărării și altor autorități publice cu atribuții în domeniul apărării naționale, în limitele stabilite de Constituție și de alte acte normative, și anume, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, Serviciului de Informații și Securitate, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției, Ministerului Mediului, Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerului Energiei, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Sănătății, Ministerului Culturii, Centrului pentru Comunicare Strategică și Contracurare a Dezinformării și Centrului Național de Management al Crizelor și altor autorități de suport pentru măsuri corespunzătoare.

57. Guvernul va răspunde de organizarea și de realizarea măsurilor privind apărarea națională, de consolidarea rezilienței statului și a societății, de coordonarea răspunsului la interferențele hibride și de asigurarea comunicării strategice a statului, în limitele competențelor stabilite de legislație.

58. Parlamentul, prin intermediul Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, va asigura reglementarea legislativă și va exercita controlul parlamentar în domeniul apărării naționale, în formele și în limitele prevăzute de Constituție.

59. Președintele Republicii Moldova, în calitate de Comandant Suprem al Forțelor Armate, poartă răspundere pentru starea sistemului național de apărare în

limitele împuternicirilor prevăzute de Constituție și de alte acte normative. Acesta conduce și asigură executarea deciziilor Consiliului Național de Securitate, organ de coordonare între autoritățile și instituțiile publice, care analizează amenințările, riscurile, pericolele și vulnerabilitățile la adresa securității statului, a apărării naționale și a ordinii și securității publice și formulează propuneri și decizii pentru prevenirea, gestionarea și contracararea acestora.

60. Ministerul Apărării, prin organizarea, conducerea, coordonarea și desfășurarea activităților în domeniul apărării naționale și securității militare, contribuie la consolidarea capacității de apărare a statului, precum și asigură funcționarea eficientă a sistemului de apărare.

61. Ministerul Afacerilor Externe contribuie la consolidarea poziției Republicii Moldova pe plan internațional prin reprezentarea Republicii Moldova în organizațiile internaționale, prin asigurarea comunicării și consolidarea coordonării cu aliații, prin conducerea eforturilor diplomatice de prevenire și de gestionare a crizelor, prin semnarea parteneriatelor strategice în domeniul securității și apărării și prin asigurarea cooperării cu organizațiile internaționale, întru respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale.

62. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării coordonează acțiunile sistemului de măsuri economice pentru situații de criză prin elaborarea, în prealabil, pe timp de pace, a Planului de mobilizare a economiei naționale, sprijinirea și mobilizarea industriei, tranziția la producția de război, sprijinirea cercetării, precum și sprijinirea industriei pe piețele externe.

63. Ministerul Afacerilor Interne sprijină eforturile de apărare a statului prin menținerea ordinii și securității publice, contracararea interferențelor hibride ce vizează starea de legalitate, stabilitatea și pacea civică. Ministerul Afacerilor Interne realizează funcțiile stabilite în domeniile de activitate privind managementul integrat al frontierei de stat, combaterea criminalității organizate, gestionarea fluxului migrațional, a azilului și integrării străinilor, prevenirea și lichidarea consecințelor situațiilor de urgență, protecția civilă, apărarea împotriva incendiilor, acordarea primului ajutor calificat și administrarea rezervelor de stat și de mobilizare, precum și asigură componentele Forțelor Armate în misiunea de apărare națională prin intermediul subdiviziunilor specializate din subordine pentru garantarea suveranității, independenței și unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale.

64. Ministerul Afacerilor Interne, prin intermediul Agenției Rezerve Materiale, asigură completarea, depozitarea, administrarea bunurilor materiale din rezervele de stat și de mobilizare, în vederea implementării politicii statului în domeniul rezervelor de stat și de mobilizare.

65. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale asigură infrastructură de transport civil pentru a sprijini mișcările Forțelor Armate/Forțelor destinate apărării naționale pe teritoriul național, prin asigurarea activităților de pregătire pentru apărarea teritorială.

66. Ministerul Finanțelor are rolul de a asigura planificarea și alocarea resurselor financiare bugetare necesare realizării măsurilor de apărare națională și funcționării autorităților publice. În acest sens, autoritatea coordonează procesul bugetar și asigură finanțarea autorităților din sectorul de securitate și apărare, precum și implementarea politicii bugetar-fiscale în condiții excepționale, garantând continuitatea executării bugetului de stat și prioritizarea cheltuielilor esențiale.

67. Ministerul Energiei este responsabil de realizarea măsurilor necesare în vederea asigurării securității energetice a țării, inclusiv a stocurilor de combustibili pentru Forțele Armate/forțele destinate apărării.

68. Ministerul Sănătății este responsabil de asigurarea protecției sănătății publice și a serviciilor de sănătate pentru populația civilă, precum și de acordarea sprijinului medical forțelor destinate apărării și structurilor de securitate ale statului, în cazul insuficienței sau epuizării capacităților sistemului medical militar.

69. Ministerul Justiției contribuie la menținerea stabilității și calității legislației, la respectarea principiului supremației legii, la monitorizarea implementării legislației întru apărarea ordinii de drept și a drepturilor și libertăților cetățenești.

70. Ministerul Educației și Cercetării contribuie la sprijinirea educației, cercetării și dezvoltării prin intermediul Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare și prin asigurarea pregătirii cetățenilor pentru apărarea națională.

71. Ministerul Muncii și Protecției Sociale contribuie la asigurarea măsurilor de protecție socială pentru efectivul/personalul forțelor destinate apărării naționale și persoanele încorporate în serviciul militar la mobilizare, precum și la aplicarea altor măsuri, în conformitate cu legislația.

72. Ministerul Mediului răspunde de asigurarea măsurilor de protecție a mediului, prin fortificarea rezilienței climatice și gestionarea eficientă a resurselor naturale.

73. Ministerul Culturii contribuie, prin informarea și colaborarea cu forțele destinate apărării, la protejarea patrimoniului cultural imobil (monumente istorice, monumente de for public, situri arheologice) și a patrimoniului cultural mobil de pe teritoriul Republicii Moldova.

74. Serviciul de Informații și Securitate răspunde de asigurarea protecției informațiilor clasificate și asigurarea componentelor forțelor destinate apărării naționale.

75. Serviciul de Protecție și Pază de Stat participă la coordonarea și la fortificarea sistemului integrat de securitate a persoanelor beneficiare de protecție de stat, în contextul menținerii regimului stării de asediu sau de război și asigurarea componentelor forțelor destinate apărării naționale.

76. Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracarare a Dezinformării răspunde de consolidarea și de îmbunătățirea eforturilor interinstituționale pentru asigurarea securității spațiului informațional în fața dezinformării, a acțiunilor de manipulare a informațiilor și a ingerințelor străine, care prezintă pericol sau pot periclita realizarea intereselor naționale sau atentează la securitatea națională, precum și de creșterea gradului de reziliență societală în fața amenințărilor la adresa spațiului informațional.

77. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare participă la coordonarea gestionării materiilor prime agricole, a produselor de uz fitosanitar și a medicamentelor de uz veterinar necesare forțelor destinate apărării naționale în timpul stării de asediu și de război.

78. Centrul Național de Management al Crizelor asigură, cu sprijinul autorităților și al instituțiilor principale și în coordonare cu Consiliul Național de Securitate, elaborarea evaluării naționale de risc, a materialelor de informare, de evaluare și de previziune strategică în domeniul managementului amenințărilor, care pot declanșa crize sau crize majore, precum și a modului de răspuns, monitorizarea implementării lecțiilor identificate, colectarea informațiilor furnizate de autoritățile principale și de cele de sprijin pentru întocmirea imaginii situaționale integrate la nivel național.

79. Agenția pentru Securitate Cibernetică, în calitate de autoritate responsabilă de gestionarea crizelor în domeniul securității cibernetice la nivel național, având misiunea de a implementa politica statului în domeniul securității cibernetice, contribuie la asigurarea unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice ale furnizorilor de servicii, care sunt esențiale pentru funcționarea societății și a statului.

80. Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” din subordinea Cancelariei de Stat răspunde de protejarea funcționării infrastructurii informaționale critice a statului, protecția informațiilor clasificate în cadrul sistemelor informatice și de comunicații și criptografice, precum și asigură comunicarea de urgență și securitatea comunicațiilor guvernamentale prin sisteme de navigație prin satelit.

81. Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații (ARCOM) sprijină comunicarea electronică a forțelor destinate apărării naționale și asigură funcționarea infrastructurii de comunicații critice de stat.

82. Administrația publică locală participă la asigurarea implementării măsurilor privind pregătirea cetățenilor, a economiei și a teritoriului pentru apărare.

Capitolul IX

PROCEDURI DE MONITORIZARE, DE EVALUARE ȘI DE RAPORTARE

83. Procesul de monitorizare și de raportare se va desfășura pe întreaga perioadă de implementare a prezentului Program, în vederea determinării gradului de realizare a acțiunilor, a conformității acțiunilor întreprinse cu cele planificate, a identificării cauzelor nerealizării în termen a acțiunilor planificate, precum și a necesității operării unor modificări pentru îmbunătățirea procesului de implementare.

84. Cadrul de monitorizare și de raportare va fi structurat în trei faze principale:

- 84.1. raportarea anuală a progresului;
- 84.2. evaluarea intermediară a Programului (opțional);
- 84.3. evaluarea finală a Programului.

85. Autoritățile responsabile de implementarea prezentului Program vor prezenta anual Ministerului Apărării, până la data de 25 ianuarie, informații privind executarea, în anul precedent, a Planului de acțiuni pentru anii 2026-2030, conform domeniilor de competență. În cazul acțiunilor cu mai mulți responsabili de implementare, rolul de executor de bază revine primei autorități sau instituții indicate. Executorul de bază va generaliza informațiile prezentate de coexecutori și le va transmite Ministerului Apărării. Rapoartele de progres se vor referi inclusiv și la date cantitative privind gradul de realizare a obiectivelor specifice și a indicatorilor de rezultat.

86. Rezultatele implementării vor fi incluse în raportul anual de progres privind realizarea Planului de acțiuni pentru anii 2026-2030, prezentat Guvernului, Președintelui Republicii Moldova și Parlamentului. Raportul va fi elaborat anual de către Ministerul Apărării în baza informațiilor prezentate de către autoritățile și instituțiile responsabile de implementare. Termenul-limită pentru prezentarea raportului de progres de către Ministerul Apărării este data de 25 februarie a fiecărui an. Transmiterea datelor și rapoartelor se va realiza prin intermediul sistemului informatic de monitorizare, în vederea asigurării uniformității, transparenței și accesibilității informațiilor.

87. Procesul de evaluare va fi desfășurat în vederea asigurării unei analize obiective a relevanței, eficacității, eficienței, durabilității și impactului prezentului Program, după cum urmează:

87.1. Evaluarea intermediară a prezentului Program va fi efectuată opțional, în cazul în care, pe parcursul procesului de monitorizare, sunt constatate dificultăți de implementare sau abateri semnificative de la traiectoria stabilită a Programului. Aceasta va avea drept scop identificarea cauzelor acestor probleme și fundamentarea măsurilor de intervenție și de ajustare necesare pentru realizarea obiectivelor asumate. Evaluarea va fi realizată după atingerea termenului aferent etapelor intermediare ale Programului (anul 2028). Raportul de evaluare intermediară va fi prezentat Guvernului, Președintelui Republicii Moldova și Parlamentului până la data de 15 aprilie 2029.

87.2. Evaluarea finală a prezentului Program va fi efectuată după încheierea perioadei de implementare a Programului (anul 2030) și va avea drept scop analiza impactului, sustenabilității și relevanței măsurilor aplicate, în baza datelor prezentate de autoritățile și de instituțiile responsabile. Raportul de evaluare finală va fi prezentat Guvernului, Președintelui Republicii Moldova și Parlamentului până la data de 15 aprilie 2031.

88. În scopul asigurării transparenței procesului de implementare a prezentului Program, rapoartele anuale de progres, precum și raportul final de evaluare vor fi publicate pe site web oficial al Ministerului Apărării.

89. Până la aprobarea și publicarea rapoartelor de monitorizare și de evaluare pe site-ul web oficial al ministerului, acestea vor fi supuse coordonării cu Cancelaria de Stat, în conformitate cu prevederile pct. 81 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.

Anexă
la Programul de implementare, pentru anii 2026-2030,
a Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova
pentru anii 2024-2034

PLAN DE ACȚIUNI
al Programului de implementare, pentru anii 2026-2030, a Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034

Nr. crt.	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Total costuri mii MDL	Costuri totale repartizate pe surse de finanțare, mii MDL			Costuri de implementare pe ani, mii MDL					Sursă de finanțare/ subprogram	Termen	Responsabil/ coresponsabil
				Buget de stat	Asistență externă	Costuri neacoperite	2026	2027	2028	2029	2030			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
OG 1. Dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare														
OS 1.1. Accelerarea procesului de dezvoltare și modernizare a capacităților de apărare ale nucleului de bază al Forțelor Armate cu cel puțin 65 %, comparativ cu anul 2024, până în 2030														
1.	Elaborarea cadrului de implementare a Strategiei militare pentru anii 2025-2034 și monitorizarea implementării acesteia	Program de implementare a strategiei militare, elaborat și aprobat prin Hotărârea Guvernului	189,1	189,1	-	-	189,1	-	-	-	-	3104	Trim. IV 2026	MA MAI/IGC
		Coordonarea și monitorizarea implementării Planului de dezvoltare a capacităților militare ale Armatei Naționale pe termen lung (Forța -2035) (PDCMTL) asigurate	1 040,5	1 040,5	-	-	208,1	208,1	208,1	208,1	208,1	3101	Trim. IV 2030	MA
		Cadru normativ privind structura generală și efectivul, în contextul implementării Strategiei Militare pentru anii 2025-2035, aprobat	416,0	416,0	-	-	208,0	208,0	-	-	-	3101	Trim. III 2026	MA CSNAOP
2.	Revizuirea și actualizarea planurilor de angajare și de întrebuințare a Forțelor Armate	Numărul de planuri operaționale revizuite și aprobate	285,0	285,0	-	-	57,0	57,0	57,0	57,0	57,0	3104	Trim. IV 2030	MA MAI/IGC
		Conceptul lecțiilor învățate revizuit și integrat în documentele de planificare; baza de date pentru doctrine, lecții învățate și standardizare militară creată și testată prin simulări și exerciții	200,0	200,0	-	-	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	3104	Trim. IV 2030	MA MAI/IGC
3.	Dezvoltarea capacităților Armatei	Armata Națională dotată până în anul 2028 în proporție de cel puțin 65 % cu sisteme de	3 355 699,5	1 707 000,0		1 648 699,5	733 161,2	1 259 755,1 (569	1 362 783,2	-	-	3104	Trim. IV 2028	MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Naționale pe dimensiunea apărării naționale	armament, cu tehnică și cu echipamente militare necesare, interoperabile cu cele ale armatelor statelor partenere					(569 000,0 b.s.) (690 755,1 c.n.) (164 161,2 c.n.)	000,0 b.s.) (690 755,1 c.n.)	(569 000,0 b.s.) (793 783,2 c.n.)					
		Cel puțin 2 exerciții majore de nivel brigadă/batalion desfășurate anual; procentul personalului instruit pentru misiuni defensive în diferite scenarii (convenționale, hibride)	1 270,0	1 270,0	-	-	134,0	268, 0	268, 0	300,0	300,0	3104 3106	Trim. IV 2030	MA
OS 1.2. Sporirea capacității operaționale a Forțelor Armate pentru îndeplinirea misiunilor stabilite cu cel puțin 5 %, până în 2030														
4.	Asigurarea funcționalității Forțelor Armate pentru îndeplinirea misiunilor stabilite	Menținerea mijloacelor materiale în stare de funcționare; rata de operabilitate a echipamentelor majore sporită cu 25 % anual	44 439,5	44 439,5	-	-	10 241,9	17 485,9	16 711,7	-	-	3106	Trim. IV 2028	MA
		Sistem de monitorizare și de raportare digitalizat; rotația personalului executată; nivelul de cooperare cu Comisia Unificată de Control și cu alți actori implicați asigurat și sporit	7 500,0	7 500,0	-	-	1 500,0	1 500,0	1 500,0	1 500,0	1 500,0	3104 3106	Trim. IV 2030	MA
		Ridicarea gradului de disponibilitate operațională permanentă a Batalionului cu destinație specială „Scorpion” cu 25 %	8 340,0	-	-	8 340,0	-	2 085,0	2 085,0	2 085,0	2 085,0	3504	Trim. IV 2030	MAI/IGC
5.	Dezvoltarea capabilităților de generare și de instruire a forțelor, inclusiv cu sprijinul partenerilor	Centru de instruire pentru efectivul nou înrolat creat și funcțional, cu capacitate de instruire adecvată pentru angajarea personalului instruit în unități militare operaționalizate	243 252,5	243 252,5	-	-	48 650,5	48 650,5	48 650,5	48 650,5	48 650,5	3104	Trim. IV 2030	MA MAI/IGC
6.	Planificarea și organizarea exercițiilor de comandament și de stat major la nivelul Forțelor	Cel puțin 1 exercițiu de comandament și de stat major comun organizat pe an	1 050,0	1 050,0	-	-	100,0	200,0	250,0	250,0	250,0	3106 3104	Trim. IV 2030	MA MAI/IGC

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Armata ca nucleu de bază al sistemului național de apărare													
		70 % din unități pregătite conform standardelor occidentale până în 2030	7 500,0	7 500,0	-	-	1 500,0	1 500,0	1 500,0	1 500,0	1 500,0	3106 3104 partenerii de dezvoltare	Trim. IV 2030	MA
OS 1.3. Consolidarea și eficientizarea sistemului național de mobilizare, inclusiv prin digitalizare și tehnologii moderne, până în 2030														
7.	Consolidarea capacităților instituționale în domeniul mobilizării economiei naționale	Subdiviziune specializată cu atribuții în domeniul mobilizării economiei naționale în cadrul MDED instituită și funcțională	1 939,6	1 939,6	-	-	-	1 939,6	-	-	-	0301 5001	Trim. IV 2027	MDED
8.	Asigurarea evidenței resurselor de apărare prin dezvoltarea și implementarea Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al resurselor de apărare” (SIA RSRA)	SIA RSRA operaționalizat (% de realizare); modul de evidență a resurselor umane dezvoltat și operaționalizat în proporție de 90 %; modul de evidență a resurselor tehnico-materiale operaționalizat în proporție de 10 %	16 470,0	16 470,0	-	-	5 000,0	4 970,0	6 500,0	-	-	3104	Trim. IV 2028	MA
9.	Planificarea și asigurarea procesului de mobilizare, a mecanismului de mobilizare și de pregătire de mobilizare, în conformitate cu legislația în vigoare	Cadru normativ modificat (Legea nr. 1192/2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea)	200,4	200,4	-	-	66,8	66,8	66,8	-	-	3104	Trim. IV 2028	MA MDED MAI MS MAIA MIDR MF
		Cadru normativ (Hotărârea Guvernului) cu privire la organizarea pregătirii de mobilizare aprobat; Regulament cu privire la organizarea și funcționarea MDED, aprobat prin Hotărârea	975,9	975,9	-	-	325,3	325,3	325,3	-	-	5001	Trim. IV 2028	MDED MA MS MAI MIDR MAIA ME

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Guvernului nr. 143/2021, modificat; mecanism de conlucrare în vederea asigurării capacităților de mobilizare asigurat (Hotărârea Guvernului)												SIS
		Actele normative în domeniu analizate și modificate; algoritm privind implicarea sectorului privat din Republica Moldova în procesul de mobilizare a infrastructurii și a resurselor stabilit	200,4	200,4	-	-	-	66,8	66,8	66,8	-	5001	Trim. IV 2029	MDED MA
		Cadru normativ în domeniul asigurării achizițiilor necesare completării rezervelor de stat și de mobilizare ajustat	258,0	258,0	-	-	129,0	129,0	-	-	-	0501	Trim. I 2027	MF MAI/ARM MA MDED
10.	Elaborarea mecanismului de rotație (împerspătare) a stocurilor strategice de medicamente și de dispozitive medicale	Ordin privind mecanismul de rotație a stocurilor strategice elaborat	66,0	66,0				66,0				8004	Trim. IV 2027	MS CNTS MA
11.	Elaborarea planului de mobilizare a economiei naționale	Plan de mobilizare a economiei naționale elaborat și aprobat de Parlament	6 189,1	6 189,1	-	-	-	-	-	6 189,1	-	5001 5009	Trim. IV 2030	MDED MA MF
		Programe anuale și proiecte privind pregătirea mobilizării economiei naționale și a teritoriului pentru apărare elaborate și aprobate	258,0	258,0	-	-	-	-	-	129,0	129,0	5001	Începând cu trim. IV 2029	MDED MA MF
12.	Actualizarea nomenclatoarelor rezervelor de stat și de mobilizare	Nomenclatoarele bunurilor materiale din rezervele de stat și nomenclatorul bunurilor materiale din rezervele de mobilizare actualizate	234,6	234,6	-	-	117,3	117,3	-	-	-	3505	Trim. I 2027	MAI/ARM MA MDED MS MIDR MAIA MF ME SIS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
13.	Pregătirea rezervei Forțelor Armate	Hotărârea Guvernului cu privire la pregătirea anuală a rezervei Forțelor Armate pentru cel puțin trei exerciții cu rezerviștii desfășurate anual adoptată	645,0	645,0	-	-	129,0	129,0	129,0	129,0	129,0	3104	Trim. IV 2030	MA APL
14.	Pregătire pentru mobilizare prin instruirea conducătorilor APC și APL, a autorităților publice, a agenților economici și a populației	Hotărârea Guvernului cu privire la pregătirea conducătorilor entităților cu sarcini de mobilizare și a populației în domeniul pregătirii de mobilizare adoptată	645,0	645,0	-	-	129,0	129,0	129,0	129,0	129,0	3104	Trim. IV 2030	MA MDED MAI
15.	Pregătirea și menținerea capacității de mobilizare prin instruirea populației, a autorităților și a rezerviștilor	Proces de instruire a populației, a autorităților și a rezerviștilor pregătit și menținut	161,5	161,5	-	-	32,3	32,3	32,3	32,3	32,3	3106	Trim. IV 2030	MA APL
OS 1.4. Instituționalizarea conceptului de rezistență la nivel național până în 2030 prin prisma consolidării capacităților de apărare complexă și de reziliență														
16.	Elaborarea și aprobarea conceptului național de rezistență	Concept național de rezistență elaborat în comun cu autoritățile publice ale statului și aprobat	189,1	189,1			189,1	-	-	-	-	3104	Trim. III 2026	MA MAI SIS MJ/ANP MAE SPPS CNMC
17.	Integrarea conceptului național de rezistență în planurile naționale de apărare	Metodologie privind organizarea și planificarea rezistenței naționale elaborată și adoptată	117,3	117,3	-	-	-	117,3	-	-	-	3101	Trim. IV 2027	MA MAI SIS MJ/ANP SPPS CNMC
		Cadru normativ privind reziliența națională aprobat; planurile naționale de apărare ajustate conform prevederilor conceptului național de rezistență	351,6	351,6	-	-	117,2	117,2	117,2	-	-	3104	Trim. IV 2028-2029	MA APRM MAI SIS SPPS CNMC

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Planuri de contingență în situații de criză, de asediu și de război pentru sistemul administrației penitenciare elaborate și aprobate; cel puțin 1 exercițiu de simulare a planurilor desfășurat anual la nivel de sistem	6 189,1	-	-	6 189,1	6 189,1	-	-	-	-	Parteneri de dezvoltare	Trim. IV 2027	MJ/ANP MAI SIS MA
18.	Desfășurarea exercițiilor comune pentru situații de asediu și de război	Cel puțin 2 exerciții privind rezistența națională organizate și desfășurate anual; activități privind rezistența națională desfășurate	24 000,0	-	-	24 000,0	-	6 000,0	6 000,0	6 000,0	6 000,0	3106	Trim. IV 2030	MA grupuri și unități ale autorităților publice subordonate MAI MJ/ANP SIS SPPS CNA MF/SV MAE CNMC
		Programe de instruire specializată pentru acțiune eficientă în situații de criză, de asediu și de război elaborate și implementate; cel puțin 80 % din personalul operativ instruit conform noilor programe; participare la cel puțin 1 exercițiu interinstituțional anual	3 183,0	3 183,0	-	-	636,6	636,6	636,6	636,6	636,6	4012	Trim. IV 2030	MJ/ANP SPPS MAI CNMC
19.	Elaborarea Directivei naționale de continuitate privind organizarea și planificarea rezilienței naționale	Directivă națională elaborată și adoptată	117,3	117,3	-	-	-	117,3	-	-	-	0302	Trim. IV 2027	CNMC MA MAI SIS MJ/ANP MAE SPPS
20.	Elaborarea planului de continuitate a guvernării	Plan de continuitate a guvernării elaborat conform recomandărilor raportului RAST NATO	189,1	189,1	-	-	-	-	189,1	-	-	0301	Trim. IV 2028	CNMC MA MAI SIS MJ/ANP MAE SPPS
21.	Consolidarea capacității de	Politicile guvernamentale și prevederile raportului RAST	66,8	66,8	-	-	-	66,8	-	-	-	0301	Trim. IV 2027	CNMC MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	reziliență prin promovarea, sprijinirea și facilitarea integrării măsurilor de reziliență în planurile de pregătire și de reacție pentru apărare națională, precum și în sprijinirea autorităților civile în situații de criză	transpuse în planurile operaționale ale autorităților statului cu atribuții în domeniul apărării naționale												MAI SIS MJ/ANP MAE SPPS
OS 1.5. Organizarea unui sistem coerent de apărare aeriană națională prin integrarea într-un răspuns coordonat a sistemelor din dotare și a celor alocate în sprijin, operațional până la cel puțin 70 %, până în 2030														
22.	Dezvoltarea capacității de supraveghere și de control al spațiului aerian	Capabilitate de supraveghere și de control al spațiului aerian național dezvoltată etapizat, după cum urmează: a) structură de radiolocație înzestrată cu mijloace tehnice de detectare, completată cu personal și operaționalizată gradual cel puțin până la 35 % în 2026 și, ulterior, până la 70 % în 2030; b) infrastructură militară (de instruire, de protecție a forței, de sustenabilitate și IT) dezvoltată cel puțin până la 70 %, până în 2030; c) personal angajat, autorizat și bine instruit până la 80 % în 2030; d) mentenanță și suport logistic asigurate adecvat cerințelor din domeniu	5 686,0	5 686,0	-	-	2 652,0	2 424,0	50,0	200,0	360,0	3104	Trim IV 2030	MA
OS 1.6. Stabilirea unui mecanism eficient și funcțional de planificare a apărării naționale până în 2029														
23.	Eficientizarea procesului de planificare a	Funcționalitatea sistemului managementului apărării și al resurselor de apărare (PPBES) la nivel instituțional asigurată;	567,3	567,3	-	-	189,1	189,1	189,1	-	-	3101	Trim. IV 2028	MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	apărării naționale	metodologia de planificare a apărării modificată												
		Cel puțin 2 persoane instruite anual în domeniul PPBES	35,5	35,5	-	-	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	3101	Trim. IV 2028	MA
		Schimburi de experiență cu partenerii de dezvoltare în cadrul a cel puțin 4 vizite de lucru pe an, efectuate în vederea eficientizării realizării PPBES	663,0	663,0	-	-	132,6	132,6	132,6	132,6	132,6	3101	Trim. IV 2028	MA
		Cadru legal ajustat în vederea asigurării funcționalității planificării apărării	207,9	207,9	-	-	207,9	-	-	-	-	3101	Trim. III 2029	MA CSNAOP APRM/ SCNS
OS 1.7. Dezvoltarea capacităților instituționale de apărare cibernetică și integrarea a nu mai puțin de 80 % a componentelor de răspuns la amenințările cibernetică în capacitățile de apărare întrunite, până în 2030														
24.	Dezvoltarea capacităților naționale pentru asigurarea protecției spațiului cibernetic	Cel puțin 1 exercițiu în domeniul infrastructurii cibernetice de apărare și de simulare a răspunsului cibernetic la nivel național desfășurat	151,2	151,2	-	-	50,4	50,4	50,4	-	-	3106	Trim. I 2028	MA MAI SIS
25.	Eficientizarea capacității de detectare și de investigare rapidă a atacurilor cibernetice	Structuri CERT/CIRT consolidate cu personal, cu tehnologie și cu proceduri	30 911,2	-	-	30 911,2	-	7 727,8	7 727,8	7 727,8	7 727,8	3104	Începând cu trim. I 2027	MA SIS MAI ASC STISC
		Fluxuri de date și mecanisme comune între autoritățile publice de securitate pentru investigarea atacurilor stabilite	406,4	406,4	-	-	-	101,6	101,6	101,6	101,6	3104	Trim. IV 2027	MA SIS MAI ASC
26.	Dezvoltarea capacităților instituționale de asigurare a securității și a apărării cibernetice	Subdiviziuni de apărare cibernetică în cadrul structurilor militare create	1 068,0	1 068,0	-	-	213,6	213,6	213,6	213,6	213,6	3106	Trim. IV 2027	MA
		Participarea echipei de reacție la incidentele cibernetice la cel puțin 2 exerciții internaționale anual	318,5	318,5	-	-	63,7	63,7	63,7	63,7	63,7	3104 3106	Trim. IV 2030	MA SIS MAI ASC
		Cel puțin 1 evaluare a capacității de răspuns coordonat efectuată	299,5	299,5	-	-	59,9	59,9	59,9	59,9	59,9	3104 3106	Trim. IV 2030	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Numărul personalului pentru gestionarea securizată a informațiilor clasificate și pentru perfecționarea măsurilor de protecție a acestora instruit anual	300,0	300,0	-	-	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	3601	Trim. IV 2030	SIS MAE entități publice care prelucrează informații atribuite la secret de stat
		80 % din numărul total de angajați ai subdiviziunilor IGC instruiți în securitate cibernetică	592,0	-	-	592,0	-	148,0	148,0	148,0	148,0	3504	Trim. IV 2029	MAI/IGC
27.	Protecția cibernetică a infrastructurii or critice din domeniul apărării și implementarea unui sistem avansat de monitorizare a activităților ciberneticе ostile	Cel puțin 80 % din componentele de detecție, alertare și răspuns la amenințări ciberneticе integrate în capacitățile militare până în 2029	6 400,0	-	-	6 400,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	-	3104	Trim. IV 2029	MA MAI/IGC
		Măsuri de protecție cibernetică avansată pentru infrastructura IT și pentru comunicațiile din sectorul apărării și din sistemele militare critice integrate	4 606,5	-	-	4 606,5	921,3	921,3	921,3	921,3	921,3	3104	Trim. IV 2030	MA MAI/IGC
		Schimb de informații reciproc și coordonarea intervenției rapide (CERT-uri militare și civile) puse în aplicare și funcționale	133,6	133,6	-	-	66,8	66,8	-	-	-	1504	Trim. IV 2027	ASC MA MAI AGE STISC SIS
		Înființarea și operaționalizarea Centrului de Securitate Cibernetică pentru Sectorul Energetic cu monitorizare 24/7 până în 2026	45 000,0	-	45 000,0	-	20 000,0	12 500,0	12 500,0	-	-	Partenerii de dezvoltare	Trim. I 2027	ME ANSC
28.	Creșterea rezilienței și a securității ciberneticе a serviciilor de infrastructură ale furnizorilor de servicii pentru autoritățile publice	Furnizori de servicii din lanțul de aprovizionare care asigură infrastructura de suport a apărării identificați/desemnați	133,6	133,6	-	-	66,8	66,8	-	-	-	1504	Trim. IV 2027	ASC
		Furnizorii de servicii din perspectiva respectării cerințelor de securitate cibernetică evaluați	133,6	133,6	-	-	66,8	66,8	-	-	-	1504	Trim. IV 2027	ASC
OS 1.8. Sporirea eficienței cu cel puțin 50 % a sistemului de avertizare timpurie privind riscurile și amenințările la adresa securității și apărării, inclusiv cu caracter hibrid, prin propulsarea capacităților predictive, de avertizare integrată și de intervenție, până în 2030														

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
29.	Dezvoltarea și menținerea capacităților de analiză și de evaluare a mediului strategic de securitate și apărare la nivel național și regional	Capabilități instituționale de analiză și de evaluare a mediului de securitate și apărare dezvoltate și funcționale; instruiți/workshop-uri desfășurate anual pe palierul analitic	1 750,0	1 750,0	-	-	350,0	350,0	350,0	350,0	350,0	3104	Trim. IV 2030	MA CNMC SIS MAE
		Studii și note analitice elaborate și prezentate conducerii sistemului național de apărare	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3104	Trim. IV 2030	MA
30.	Dezvoltarea la nivel național a unui cadru operațional de identificare și de evaluare a amenințărilor hibride, utilizând analize predictive, planificare prin scenarii și inteligență artificială	Cadru normativ elaborat și aprobat; mecanism operaționalizat: platforme de simulare strategică și de wargaming operaționale; platforma OSINT operaționalizată; servere cu accelerare GPU pentru modele AI operaționalizate; infrastructură securizată; mecanism și proces de instruire pentru specialiști asigurate	75 831,6	831,6		75 000,0	207,9 (b.s.)	207,9 (b.s.)	207,9 (b.s.)	207,9 (b.s.)	75 000,0 (c.n.)	3104	Trim. IV 2030	MA MAI SIS MF SPPS CSNAOP
31.	Dezvoltarea de sisteme integrate de avertizare timpurie, capabile să identifice amenințări hibride, inclusiv dezinformare, atacuri cibernetice și de comunicații, încălcări ale spațiului aerian și război electronic	Strategii de implementare elaborate și aprobate; sisteme integrate de avertizare timpurie operaționalizate; centru integrat de comandă și analiză creat și operaționalizat; numărul de senzori pentru monitorizarea spectrului electromagnetic și de sisteme de detecție a jamming-ului și spoofing-ului implementate; sisteme de fuziune aeriană și software pentru detectarea profilurilor aeriene atipice și a zborurilor nedecarate integrate; platformă de monitorizare și de estimare a evenimentelor operaționalizată	99 831,6	831,6	-	99 000,0	207,9 (b.s.)	207,9 (b.s.)	207,9 (b.s.)	207,9 (b.s.)	99 000,0 (c.n.)	3104	Trim. IV 2030	MA autoritățile publice cu atribuții în domeniul apărării și securității statului CSNAOP
		Mecanism interinstituțional de schimb de informații privind supravegherea continuă și	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	0301	Trim. IV 2030	CNMC MA SIS MAE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		avertizarea timpurie stabilit și funcțional												
32.	Fortificarea capacităților de alarmare, de înștiințare și de reacție rapidă la situații de urgență și la calamități naturale, precum și consolidarea rezilienței la schimbări climatice	Centru de triere pentru refugiați cu o capacitate de 500 de locuri pentru 24 de ore creat	9 700,0	-	-	9 700,0	-	2 425,0	2 425,0	2 425,0	2 425,0	3504	Trim. IV 2030	MAI/IGSU/IGM/ IGC
		Cel puțin 1 exercițiu interinstituțional de intervenție în caz de urgență desfășurat anual; cel puțin 1 testare anuală a funcționalității centrelor de comandă și de control pentru situații excepționale efectuată	12 000,0	-	-	12 000,0	-	6 000,0	6 000,0	-	-	3106	Trim. IV 2028	MA
		Un radar meteorologic modernizat până în anul 2027; nivel de asigurare a funcționalității rețelei automatizate, inclusiv a sistemelor satelitare și radar, de 85 % până în anul 2027	5 540,0	1 290,0	4 250,0	-	3 107,5	2 002,5	430,0	-	-	5010 Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare ¹	Trim. IV 2028	MM/SHS
		1 stație aerologică inclusă în rețeaua de monitorizare până în anul 2028	13 430,0	-	13 430,0	-	-	1 343,0	12 087,0	-	-	-	Trim. IV 2028	MM/SHS
33.	Organizarea și desfășurarea activităților de verificare a procedurilor și mecanismelor de acțiune, a planurilor operaționale și a sistemului de alertă la nivel național	Inițierea procedurii de elaborare a prognozelor de impact și de avertizare timpurie privind fenomenele naturale periculoase	4 250,0	-	4 250,0	-	1 870,0	2 380,0	-	-	-		Trim. IV 2028	MM/SHS
		Numărul de verificări și de evaluări asupra procedurilor și planurilor (minimum 3 exerciții/an) efectuate anual; timpul de reacție în cadrul exercițiilor și antrenamentelor măsurat	600,0	600,0	-	-	300,0	300,0	-	-	-	3106	Trim. IV 2027	MA MAI SIS
34.	Dezvoltarea cooperării cu centrele de excelență ale UE (CoE) pentru combaterea	Numărul de activități pentru implementarea proiectelor de asistență desfășurate	600,0	600,0	-	-	300,0	300,0	-	-	-	0602	Trim. IV 2027	MAE MA MAI MM/ ANRANR

¹ Conform Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Proiectului de susținere a managementului riscurilor de dezastre și rezilienței Republicii Moldova, semnat la Chișinău la 7 februarie 2025, numărul împrumutului 9720-MD.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	riscurilor chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN) și coordonarea realizării proiectelor de asistență ale UE și ale altor parteneri de dezvoltare													
35.	Dezvoltarea relațiilor cu partenerii externi în domeniul îmbunătățirii capacității de cunoaștere a situației și de avertizare timpurie	Acorduri și înțelegeri încheiate; mecanisme și platforme pentru schimbul de informații de avertizare timpurie stabilite	274,7	274,7	-	-	66,8	207,9	-	-	-	3601	Trim. IV 2027	SIS MA MAI MF SPPS CNA
		Cadrul juridic în domeniul promovării parteneriatelor public-private pentru colectarea de date în timp real de la platformele digitale și de la operatorii externi de infrastructură critică, elaborat/dezvoltat; sistem integrat: fluxuri inițiale de date pilot realizate	731,5	731,5	-	-	146,3	146,3	146,3	146,3	146,3	3104	Trim. IV 2030	MA
36.	Fortificarea capacităților naționale pentru combaterea terorismului și a traficului ilicit de armament	Interacțiunea dintre autoritățile publice consolidată; autoritățile responsabile dotate cu armament, cu muniții, cu mijloace speciale și cu echipamente; instruire/aplicații, inclusiv în comun cu alte structuri de nivel național și internațional, realizate; planuri de acțiune în situații de criză instituționale și interinstituționale elaborate/perfecționate	2 500,0	2 500,0	-	-	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	3601	Trim. IV 2030	SIS MAI MA PG MAI MA MAE SPPS SPCSB
37.	Prevenirea amenințărilor hibride la adresa	Ateliere de lucru în domeniul prevenirii amenințărilor hibride desfășurate anual	1 500,0	1 500,0	-	-	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	3104	Trim. IV 2030	MA SIS APRM/ SCNS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	securității militare													MAE MA MAI MF SPPS
OS 1.9. Perfecționarea sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor înșușite din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție de 50 % și promovarea valorilor naționale, până în 2030														
38.	Integrarea în programele de pregătire și de instruire a lecțiilor învățate din evoluțiile contextului regional de securitate, inclusiv din războiul din Ucraina	Programe de pregătire și de instruire bazate pe lecțiile învățate din evoluția modului de desfășurare a conflictelor moderne, inclusiv a războiului din Ucraina, în cadrul sistemului național de apărare dezvoltate și implementate	920,5	920,5	-	-	184,1	184,1	184,1	184,1	184,1	3104 8810	Trim. IV 2030	MA/AMFA MAI SIS
		Analize, studii și cercetări privind evoluțiile contextului regional de securitate și lecțiile învățate din ducerea războiului din Ucraina efectuate	133,6	133,6	-	-	66,8	66,8	-	-	-	3104	Trim. II 2027	MA/AŞMM
		Rezultatele cercetărilor pentru ajustarea programelor de instruire diseminate	200,4	200,4	-	-	66,8	66,8	66,8	-	-	3104	Trim. I. 2028	MA/AŞMM
39.	Dezvoltarea unui sistem de educație militară profesională flexibil, orientat spre formarea liderilor la toate nivelurile (strategic, operațional și tactic)	Curriculumul AMFA conform cerințelor moderne în domeniul militar ajustat	234,6	234,6	-	-	117,3	117,3	-	-	-	8810	Trim. III 2027	MA
		Programe educaționale și de instruire cu sprijinul DEEP create și dezvoltate	415,8	415,8	-	-	207,9	207,9	-	-	-	3101 8810 NATO DEEP	Trim. III 2027	MA/AMFA
		Program de formare continuă a ofițerilor și subofițerilor carabinieri privind pregătirea militară, ținând cont de inovațiile în domeniul rezilienței și rezistenței naționale ajustat și aprobat	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3504	Trim. IV 2030	MAI/IGC
40.	Revizuirea și ajustarea actelor normative departamentale privind	100 % de acte normative departamentale revizuite conform cerințelor învățământului în domeniul militariei	703,8	703,8	-	-	234,6	234,6	234,6	-	-	3101	Trim. III 2026	MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	învățământul militar													
41.	Perfecționarea sistemului de formare inițială și continuă a militarilor pe bază de contract	Regulament cu privire la organizarea instruirii inițiale a militarilor prin contract elaborat	234,6	234,6	-	-	117,3	117,3	-	-	-	3104	Trim. II 2027, după acreditarea AMFA de către ANACE C	MA
		Program de formare inițială a soldaților prin contract ajustat	133,6	133,6	-	-	66,8	66,8	-	-	-	3104	Trim. II 2026	MA
		Program de instruire inițială a ofițerilor încadrați pe cale indirectă elaborat și pus în aplicare	234,6	234,6	-	-	117,3	117,3	-	-	-	3104	Trim. II 2026	MA
42.	Modernizarea și dezvoltarea centrelor de instruire	Cadru de instruire dezvoltat și standardizat; infrastructură de instruire modernizată	10 050,0	8 550,0	-	1 500,0	2 520,0 (b.s.)	3 530,0 (b.s.)	4 000,0 (2 500,0 b.s.) (1 500,0 c.n.)	-	-	3104 3106	Trim. IV 2028	MA
43.	Implementare a disciplinelor opționale în domeniul securității și apărării în documente curriculare și de educație militar-patriotică a tinerilor	Ședințe militar-patriotice în cadrul instituțiilor de învățământ preuniversitar și, la solicitare, în instituții universitare desfășurate	225,0	225,0	-	-	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	3104	Trim. IV 2030	MA/AȘMM MEC/ANCD
		Cel puțin 2 activități educaționale pe tematica cultural-patriotică desfășurate anual	450,0	450,0	-	-	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0	3104	Trim. IV 2030	MA/AȘMM MEC/ANCD
		Cel puțin 1 conferință și/sau masă rotundă privind aspecte de securitate, de apărare și de istorie militară cu participarea reprezentanților universităților din Republica Moldova organizată	1 250,0	1 250,0	-	-	250,0	250,0	250,0	250,0	250,0	3104	Trim. IV 2030	MA/AȘMM MEC/ANCD
		Teme de educație militar-patriotică propuse pentru participanții la cursurile de	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3104	Trim. IV 2030	MA/AȘMMMEC/A NCD

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		pregătire din cadrul catedrelor militare de pe lângă universități												
44.	Elaborarea concepției educației patriotice a tineretului și aprobarea unui plan de acțiuni	Acte normative în domeniul educației patriotice elaborate și implementate	129,0	129,0	-	-	-	129,0	-	-	-	3101	Trim. IV 2027	MA
45.	Desfășurarea activităților educaționale nonformale pentru promovarea valorilor naționale în rândul tinerilor	Cel puțin 3 activități educaționale desfășurate anual; chestionare aplicate în rândul participanților la activități	225,0	225,0	-	-	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	8603	Trim. IV 2030	MEC
46.	Includerea în prioritățile unui concurs de proiecte pentru organizațiile de tineret a tematicilor conexe apărării naționale	Concurs desfășurat; cel puțin 1 proiect care abordează tematici conexe apărării finanțat	2 400,0	2 400,0	-	-	600,0	600,0	600,0	600,0	-	8603	Trim. IV 2029	MEC/ANDPAT
47.	Abordarea subiectelor privind apărarea națională în cadrul instruirilor tematice pentru personalul centrelor de tineret	Cel puțin 2 sesiuni de formare profesională a formatorilor care lucrează cu tinerii organizate anual	200,0	200,0	-	-	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	8601	Trim. IV 2030	MEC/ANDPAT MA
		Cel puțin 1 sesiune de instruire de către reprezentanții MA desfășurată anual	225,0	225,0	-	-	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	8810	Trim. IV 2030	MA/AMFA MEC/ANDPAT
48.	Dezvoltarea capacităților naționale de instruire a	Subunitățile Armatei Naționale conform conceptului operațional	12 500,0	-	-	12 500,0	-	3 000,00	2 500,00	7 000,00	-	3106	Trim. I 2029	MA MAI/IGC

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	personalului destinat participării la misiuni și la operații internaționale	privind evaluarea și feedbackul instruite și evaluate anual												
OS 1.10. Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și de conflict, până în 2029														
49.	Asigurarea și securizarea lanțului național de transfuzie a sângelui pentru situații de criză majoră	Capacitatea de stocare a produselor sanguine în spitalele regionale și militare extinsă cu 50 % (9 frigidere, 9 congelatoare, 1 cameră frigorifică specializată de temperatură joasă)	6 440,0	640, 0	5 800,0	-	-	1 440,0 (800,0 (a.e.), (640,0 (b.s.))	-	5 000,0 (a.e.)	-	8004 GIZ	Trim. I 2029	MS CNTS MA
50.	Dezvoltarea unui sistem medico-militar performant, integrat în structura organizațională militară	Capacitatea medico-militară instituțională la nivel strategic, operațional și tactic asigurată	439,8	439,8	-	-	146,6	146,6	146,6	-	-	8005 8010	Trim. IV 2028	MA MS
51.	Efectuarea unui studiu național privind cartografierea resurselor disponibile și a infrastructurii sistemului medical	Raport privind resursele disponibile ale sistemului medical la nivel național realizat; hartă interactivă (GIS) a resurselor disponibile la nivel regional elaborată	585,0	-	585,0	-	-	585,0	-	-	-	Fonduri pandemice 8004	Trim. III 2027	MS/ANSP
52.	Pilotarea CMAP pentru fortificarea pregătirii și creșterea rezilienței sistemelor medical și militar	Raport privind pilotarea CMAP realizat și validat; recomandări pentru consolidarea colaborării civil-militare pe baza rezultatelor CMAP formulate	575,0	-	575,0	-	-	0,0	575,0	-	-	OMS 8004	Trim. III 2028	MS/ANSP MA MAI
53.	Asigurarea implementării continue a	Numărul de instruiți și de exerciții privind prevenirea	90,6	-	90,6	-	-	-	-	90,6	-	OMS 8004	Trim. II 2029	MS/ANSP

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Convenției asupra interzicerii perfecționării, producerii și stocării armelor bacteriologice (biologice) și toxice și asupra distrugerii lor	amenințărilor biologice organizate; numărul de persoane instruite anual												
54.	Îmbunătățirea sistemului de supraveghere și de avertizare timpurie în sănătatea publică	Numărul de specialiști instruiți privind supravegherea și avertizarea timpurie în sănătatea publică; numărul de proceduri sau de protocoale privind avertizarea timpurie în sănătatea publică revizuite/elaborate	565,0	-	565,0	-	-	565,0	-	-	-	8004/fonduri pandemice	Trim. II 2027	MS/ANSP
TOTAL pentru OG 1.			4 100 879,0	2 086 895,1	74 545,6	1 939 438,3	848 109,9	1 401 893,3	1 503 814,1	96 932,0	250 129,7			
OG 2. Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a Uniunii Europene														
OS 2.1. Ajustarea și armonizarea cadrului normativ și conform viziunii actualizare de organizare și funcționare a sistemului național de apărare, până în 2027														
55.	Ajustarea cadrului legal conform viziunii actualizate de organizare și de funcționare a sistemului național de apărare și securitate, conform viziunii din Strategia securității naționale a Republicii Moldova și Strategia națională de	Acte normative pentru implementarea Legii nr. 230/2025 pentru modificarea unor acte normative (aspecte privind sistemul național de apărare) și a Legii nr. 249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova adoptate	581,2	581,2	-	-	581,2	-	-	-	-	3101	Trim. II 2026	MA MAI SIS SPPS MF MJ CSNAOP APL
		Lege privind modificarea unor acte normative (Legea nr. 1244/2002 cu privire la rezerva Forțelor Armate, Legea nr. 1245/2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, Legea nr. 1477/2002 cu privire la răspunderea materială a militarilor și Legea nr. 162/2005 cu privire la statutul militarilor) adoptată	129,0	129,0	-	-	129,0	-	-	-	-	3101	Trim. IV 2026	MA MAI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (SNA)	Lege privind modificarea unor acte normative (Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război și Legea nr. 1192/2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea) revizuită și adoptată	463,9	463,9	-	-	463,9	-	-	-	-	3104	Trim. III 2026	MA CSNAOP APRM/ SCNS MAI MDED SIS SPPS MAE MEC MMPS MF MM MIDR CCSCD APL, autorități publice și agenți economici cu atribuții în domeniu
56.	Ajustarea cadrului legal conform viziunii actualizate privind securitatea spațiului aerian național (conform viziunii din SNA)	Acte normative necesare pentru implementarea Legii nr. 231/2025 privind securitatea spațiului aerian național adoptate	308,1	308,1	-	-	308,1	-	-	-	-	3101	Trim. IV 2026	MA CSNAOP MAI MDED MIDR MF MAE SIS SPPS MEC AAC „MoldATSA” CNSA și comisiile aeroportuare de securitate aeronautică
57.	Revizuirea și aprobarea cadrului normativ privind protecția bunurilor culturale împotriva riscurilor generate de calamități naturale, de tulburări ale ordinii publice sau de	Hotărâre a Guvernului privind aprobarea unui program de măsuri consolidate pentru protecția și integritatea bunurilor culturale mobile împotriva riscurilor care decurg din calamități naturale, din tulburări publice sau din conflicte armate adoptată	189,0	-	-	189,0	-	189,0	-	-	-	8503	Trim. IV 2027	MC/SECBCM MAI MA MAE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	conflicte armate													
OS 2.2. Întărirea capacităților entităților de cercetare-dezvoltare și inovare în domeniul apărării și consolidarea parteneriatelor cu mediul academic și cu OSC relevante până în 2030														
58.	Consolidarea legăturilor dintre entitățile de cercetare-dezvoltare din mediul academic și științific, societatea civilă și organizațiile neguvernamentale interesate de domeniul securității și apărării	Cel puțin 1 conferință internațională cu tematică consacrată securității și apărării desfășurată anual de autoritățile publice	1 250,0	1 250,0	-	-	250,0	250,0	250,0	250,0	250,0	3104	Trim. IV 2030	MA/AȘMM CSNAOP MEC
		Numărul de cercetări științifice elaborate	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3104	Trim. IV 2030	MA/AȘMM
		Numărul de acorduri semnate	334,0	334,0			66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3104	Trim. IV 2030	MA/AȘMM
59.	Sporirea participării specialiștilor din unitățile de cercetare-dezvoltare ale sistemului național de apărare la activități desfășurate sub egida instituțiilor internaționale de profil	Seminare, mese rotunde internaționale desfășurate	900,0	900,0	-	-	-	-	300,0	300,0	300,0	3104	2028-2030	MA/AȘMM MEC
		Activități de consolidare a cooperării cu Institutul pentru studii politice de apărare și istorie militară din România efectuate	225,0	225,0	-	-	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	3104	2026-2030; anual	MA/AȘMM
60.	Consolidarea capacităților organizațiilor din domeniul cercetării și dezvoltarea infrastructurii de cercetare	Numărul de participări în proiecte bilaterale și multilaterale ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării asigurate	90,0	90,0	-	-	45,0	45,0	-	-	-	8801	Trim. IV 2027	MEC MA/AȘMM
		Numărul parteneriatelor consolidate cu Arhivele Militare Naționale Române, precum și cu alți parteneri	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3104	Trim. IV 2027	MA/AȘMM
61.	Integrare în Spațiul	Granturi în cadrul programului-cadru al UE pentru cercetare și	3 424,1	3 424,1	-	-	-	3 424,1	-	-	-	8801	Trim. IV 2027	MEC

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	european de cercetare	inovare „Orizont Europa” semnate												
62.	Dezvoltarea capacităților de cercetare și de inovare tehnologică și stimularea activităților de cercetare și de inovare în domeniul apărării	Capacități naționale, inclusiv private, identificate conform necesităților; număr de acorduri semnate	267,2	267,2	-	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	8810	Trim. IV 2030	MA/AMFA
63.	Instituirea unei entități de cercetare și de inovare tehnologică în domeniul apărării, în cadrul AMFA	Subdiviziune/entitate de cercetare și de inovare tehnologică în domeniul apărării creată în cadrul AMFA	200 000,0	-	-	200 000,0	-	50 000,0	50 000,0	50 000,0	50 000,0	8810	Trim. IV 2030	MA/AMFA
		Regulamentul cu privire la modul de organizare și desfășurare a învățământului în Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” modificat (Hotărârea Guvernului nr. 980/2010 cu privire la crearea Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” modificată, Hotărârea Guvernului nr. 692/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Apărării modificată), cu atribuirea competențelor de cercetare și de inovare tehnologică în domeniul apărării Ministerului Apărării	351,9	351,9	-	-	-	117,3	117,3	117,3	-	3101 3104 8810	Trim. IV 2029	MA/AMFA
OS 2.3. Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare până în 2027														
64. 65.	Efectuarea unei analize a capacităților din domeniul industriei	Studiu privind fezabilitatea organizării parteneriatelor de cooperare în vederea promovării industriei de apărare efectuat	133,6	133,6	-	-		66,8	66,8	-	-	3101	Trim. IV 2028	MA
	Dezvoltarea cadrului normativ în domeniul	Evaluarea cadrului de reglementare a industriei de apărare în statele membre ale UE efectuată	398,8	398,8	-	-	199,4	199,4	-	-	-	5001 3101	Trim. IV 2027	MDED MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	industrii naționale de apărare	Evaluarea bazei industriale de apărare a Republicii Moldova asigurată; raport de analiză a capacităților naționale actuale în domeniul industriei elaborat	598,2	598,2	-	-	199,4	199,4	199,4	-	-	5001	Trim. II 2028	MDED MA MIDR APP
		Evaluarea bazei tehnologice de apărare a Republicii Moldova asigurată; raport de analiză a capacităților actuale elaborat	398,8	398,8	-	-	-	199,4	199,4			3101	Trim. II 2028	MA MDED MIDR APP
		Cadrul de reglementare național aferent industriei militare dezvoltat	129,0	129,0	-	-	-	-	129,0	-	-	5001 3101	Trim. IV 2028	MDED MF MA
66.	Stimularea investițiilor autohtone și străine în producerea de armament și de muniții, inclusiv prin valorificarea platformelor investiționale și a schemelor de ajutor de stat regionale	Hotărâre a Guvernului privind crearea unui parc industrial specializat de categoria „B” elaborată și promovată spre aprobare	129,0	129,0	-	-	-	-	129,0	-	-	5001	Trim. IV 2028	MDED MA MAI IPAI
		Numărul beneficiarilor schemei de ajutor de stat regional pentru investiții în sectoarele prioritare strategice ale industriei prelucrătoare, în special în industria de apărare, inclusiv pentru activitatea C 2540 – Fabricarea de armament și muniții din Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM); valoarea ajutorului de stat acordat în baza schemei	387,0	387,0	-	-	129,0	129,0	129,0	-	-	5016	Trim. IV 2028	MDED MA MAI ODA IPAI
OS 2.4. Valorificarea a cel puțin 2 inițiative/instrumente ale UE în domeniul securității și apărării, precum și continuarea derulării obiectivelor de parteneriat existente cu NATO până în 2029														
67.	Implementare a angajamentelor asumate în cadrul formatelor de cooperare și de parteneriat în domeniul securității și apărării dintre Republica	Nivelul de implementare a prevederilor capitolului 31 „Politica externă, de securitate și apărare” din PNA; numărul acțiunilor realizate în procesul de aderare a Republicii Moldova la UE în domeniul apărării	832,4	832,4	-	-	208,1	208,1	208,1	208,1	-	0601 UE (PESC; PSAC)	Trim. IV 2029	MAE MA MAI/IGC MDED CCSCD SIS APRM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Moldova și UE													
68.	Implementarea angajamentelor asumate în cadrul formatelor de cooperare (inițiativelor și proiectelor) și de parteneriat cu NATO (ITPP, EDCB), precum și aprofundarea dialogului politic și a cooperării practice cu NATO în domeniul apărării	Coordonarea dialogului politic și a cooperării practice cu NATO asigurată; numărul ședințelor de coordonare și al obiectivelor de parteneriat realizate	624,3	624,3	-	-	208,1	208,1	208,1	-	-	0601 NATO (EDCB)	Trim. IV 2028	MAE MA MAI SIS MDED CCSCD
		Gradul de implementare a inițiativelor, proiectelor și programelor de consolidare a capacităților de securitate și apărare ale Republicii Moldova; cel puțin 2 ședințe de coordonare și de bilanț organizate anual în vederea sporirii gradului de implementare a proiectelor și inițiativelor	167,0	167,0	-	-	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	3101 3104 Fond Fiduciar și Fond Comun NATO	Trim. IV 2030	MA SIS MAI/IGC/ IGSU MDED/ ASC CCSCD
69.	Consolidarea și valorificarea la maximum a mecanismelor și a platformelor de cooperare existente în cadrul organizațiilor internaționale și regionale	Mecanismele și platformele de cooperare existente cu NATO eficientizate și valorificate; numărul acțiunilor realizate; numărul întreprinderilor desfășurate	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3101	Trim. IV 2030	MA MAI MAE
		Cel puțin 5 întreprinderi desfășurate în țară, în contextul consolidării mecanismelor și a platformelor de cooperare existente	2 500,0	2 500,0	-	-	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	3101 3104	Trim. IV 2030	MA
		Numărul întreprinderilor desfășurate peste hotarele țării	2 500,0	2 500,0	-	-	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	3101 3104	Trim. IV 2030	MA
70.	Valorificarea formatelor de dialog la nivel înalt, inclusiv în contextul Parteneriatului pentru securitate și	Reuniunile Dialogului anual Republica Moldova – UE în domeniul securității și apărării desfășurate; reuniunile Dialogului Republica Moldova – UE la nivel înalt în domeniul politic și de securitate și ale Consiliului de Asociere	400, 0	400, 0		-	100,0	100,0	100,0	100,0	-	0601 EUPM	Trim. I 2029	MAE APRM/ SCNS CS SIS MDED MA MAI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	apărare, semnat între Republica Moldova și UE, precum și extinderea cooperării cu instituțiile UE, în special în cadrul Misiunii de parteneriat a UE în Republica Moldova (EUPM Moldova)	Republica Moldova –UE desfășurate Conlucrarea autorităților publice din domeniul securității și apărării cu EUPM Moldova în ariile de responsabilitate, în special în gestionarea crizelor, a amenințărilor hibride și a securității cibernetice asigurată												
			400,0	400,0	-	-	100,0	100,0	100,0	100,0	-	0601 EUPM	Trim. I 2029	MAE APRM/SCNS SIS MDED MA MAI
71.	Avansarea cooperării cu UE, precum și participarea Republicii Moldova la inițiativele și la instrumentele relevante ale UE în domeniul apărării precum PESCO, EDA, SAFE ș. a.	Cel puțin 5 vizite de lucru anual pentru instituționalizarea cooperării cu instituțiile UE, în contextul aderării la noi proiecte, platforme, instrumente și inițiative Implementarea proiectelor PESCO	1 180,0	1 180,0	-	-	295,0	295,0	295,0	295,0	-	3101 3104	2026-2029; anual	MA MAE MDED
			2 652,4	2 652,4	-	-	663,1	663,1	663,1	663,1	-	3101 5011	2026-2029; anual	MDED STISC MA MAE
72.	Implementare a proiectelor și programelor curente în cadrul EPF	Monitorizarea gradului de implementare a proiectelor EPF și raportarea implementării proiectelor și programelor asigurate	167,0	167,0	-	-	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	3101	Trim. IV 2030	MA
73.	Adaptarea cadrului normativ național în perspectiva aderării și implementării inițiativelor UE	Cadrul normativ ajustat și înaintat spre adoptare (lege, hotărâre a Guvernului, regulament)	2 104,4	2 104,4	-	-	526,1	526,1	526,1	526,1	-	3101	Trim. IV 2029	MA MAE MIDR

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
TOTAL OG 2			225 190,3	25 001,3	0,0	200.189 ,0	5 757,4	58 365,6	55 066,1	54 005,4	51 995,8			
OG 3. Dezvoltarea și aprofundarea colaborării interinstituționale la nivel național, precum și a relațiilor de cooperare și a parteneriatelor internaționale în domeniul apărării și securității militare														
OS 3.1. Asigurarea funcționalității mecanismelor de conlucrare și de cooperare interinstituțională în cadrul sistemului național de apărare prin interoperabilitatea forțelor destinate apărării naționale până la 60 %, până în 2028														
74.	Asigurarea funcționalității sistemului național de apărare prin conlucrarea cu autoritățile publice cu atribuții în domeniul apărării la toate nivelurile	Cel puțin 2 exerciții interinstituționale la nivel strategic, operațional și tactic, desfășurate anual; planuri comune de reacție în situații de criză elaborate, coordonate și actualizate anual; cel puțin 2 exerciții militare naționale desfășurate anual cu participarea MAI (IGC, IGP, IGSU), SIS etc.	3 600, 0	3 600, 0	-	-	1 200, 0	1 200, 0	1 200, 0	-	-	3106 3104	Trim. IV 2028	MA MAI/IGC/IGP/IGS U SIS CSNAOP APRM/SCNS
75.	Asigurarea interoperabilității forțelor destinate apărării naționale	Măsurile tehnice, organizaționale, doctrinare și de instruire, precum și cerințe comune pentru echipamente, sisteme de comunicații și proceduri operaționale adoptate; cadru de coordonare stabilit în baza unui Regulament	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3106	Trim. IV 2030	MA MAI/IGC/IGP/IGS U SIS ANP
76.	Asigurarea colaborării interinstituționale a Forțelor Armate cu APC, precum și cu APL	Cel puțin 3 ședințe de coordonare cu APC și 3 ședințe cu APL desfășurate anual	668,0	668,0	-	-	133,6	133,6	133,6	133,6	133,6	3106	Trim. IV 2030	MA MAI/IGC APL
OS 3.2. Dezvoltarea și întărirea capacităților instituționale și interinstituționale de comunicare strategică cu 10 % anual până în 2030														
77.	Coordonarea, dezvoltarea și implementarea comunicării strategice interinstituționale în vederea promovării intereselor naționale	Mecanisme de conlucrare și de cooperare interinstituțională la toate nivelurile funcționale; coordonare interinstituțională asigurată	54,5	54,5	-	-	10,9	10,9	10,9	10,9	10,9	0809	Trim. IV 2030	CCSCD APRM MAE MA
		Cel puțin 3 ședințe de coordonare între autoritățile publice și mass-media desfășurate anual;	668,0	668,0	-	-	133,6	133,6	133,6	133,6	133,6	0302	Trim. IV 2030	CS MAE MA MAI APRM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		capacități instituționale de comunicare consolidate; numărul de personal instruit în domeniul comunicării anual												societatea civilă
78.	Asigurarea transparenței autorităților publice din sistemul național de apărare	Informații privind bugetul apărării publicate pe platformele de comunicare ale autorității; schimb de informații cu autoritățile și cu centrele internaționale de cercetare asigurat; numărul de comunicate de presă și de materiale jurnalistice privind cheltuielile de apărare publicate/difuzate	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3101	Trim. IV 2030	MA MAE CSNAOP
79.	Dezvoltarea capacităților de monitorizare și de analiză pentru asigurarea securității spațiului informațional	Capacități de monitorizare și de analiză a spațiului informațional dezvoltate; metodologie unică de analiză creată de CCSCD și aprobată de autorități; platformă de date comune privind manipulările informaționale relevante pentru securitatea și apărarea națională creată; numărul de autorități publice conectate și care contribuie cu produse la aceste baze de date	138,3	138,3	-	-	66,8	71,5	-	-	-	0809	Trim. IV 2027	CCSCD MAI ASC SIS MA STISC CEC CA
80.	Combaterea știrilor false, a campaniilor de dezinformare și de propagandă care vizează Republica Moldova	Numărul de conținuturi informaționale (scrise și media) elaborate pentru combaterea falsurilor și a dezinformării pe subiecte prioritare de securitate și de apărare națională	254,5	254,5	-	-	50,9	50,9	50,9	50,9	50,9	3104	Trim. IV 2030	MA
81.	Implicarea în dialog a actorilor publici, a societății civile, a partenerilor de dezvoltare, a	Numărul de activități organizate cu implicarea și în cooperare cu mass-media, cu societatea civilă și cu partenerii de dezvoltare	100,0	100,0	-	-	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	3104	Trim. IV 2030	MA
		Numărul de inițiative, de resurse și de activități de educație nonformală și socioculturală realizate în domeniile relevante	500,0	500,0	-	-	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	8503	Trim. IV 2030	MC MA/AŞMM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	mass-mediei, a mediului academic și a donatorilor pentru sprijinirea implementării planurilor de securitate și apărare și pentru dezvoltarea gândirii critice în rândul cetățenilor, în vederea consolidării rezilienței informaționale	AIM pentru adulți, pentru persoane în etate și pentru categorii vulnerabile; numărul de prezentări ale expozițiilor permanente și itinerante ale Muzeului militar din cadrul Agenției pentru Știință și Memorie Militară												
		Numărul de produse media pentru alfabetizarea informațională în domeniul apărării, destinate publicului-tintă (instituții mass-media și cetățeni), realizate și distribuite	304,5	304,5	-	-	60,9	60,9	60,9	60,9	60,9	3104	Trim. IV 2030	MA
		Cel puțin 1 conferință internațională cu participarea experților străini, a mass-mediei și a cercurilor academice autohtone și internaționale desfășurată	900,0	900,0	-	-	-	-	300,0	300,0	300,0	3104	2028-2030	MA/AŞMM
82.	Dezvoltarea capacității de comunicare strategică a autorităților publice centrale, inclusiv prin preluarea practicilor internaționale	Capacitățile instituționale de comunicare strategică ale CCSCD consolidate prin extinderea cooperării internaționale	69,0	69,0	-	-	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	0809	Trim. IV 2030	CCSCD
OS 3.3. Dezvoltarea parteneriatelor strategice prin acorduri și parteneriate implementate la cel puțin 60 % și eficientizate anual, inclusiv prin ajustarea/semnarea a cel puțin 10 planuri de cooperare cu partenerii, până în 2029														
83.	Consolidarea diplomației de apărare și a mecanismelor de cooperare și de asistență externă în domeniul securității și apărării	Acorduri de cooperare, inclusiv parteneriate strategice, ajustate și eficientizate; mecanisme de asistență externă eficientizate	945,5	945,5	-	-	189,1	189,1	189,1	189,1	189,1	3101	Trim. IV 2030	MA MAE APRM
		Acorduri noi de cooperare, inclusiv parteneriate strategice, ajustate și eficientizate, semnate	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3101 0601	Trim. IV 2030	MAE MA
84.	Dezvoltarea parteneriatelor regionale de	Planuri de cooperare elaborate; participarea Republicii Moldova la platforme și la parteneriate	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3101	Trim. IV 2030	MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	securitate și apărare prin consolidarea și extinderea cooperării și a acordurilor în domeniul apărării	regionale în domeniul securității și apărării intensificate												
		Ajustarea Hotărârii Guvernului nr. 206/2026 cu privire la aprobarea modificării statutului Republicii Moldova la Centrul pentru Cooperare în domeniul Securității – RACVIAC efectuată	73,5	73,5	-	-	73,5	-	-	-	-	3101	Trim. III 2026	MA MAE
		Participare anuală la cel puțin 1 reuniune de nivel înalt în cadrul RACVIAC asigurată	175,5	175,5	-	-	35,1	35,1	35,1	35,1	35,1	3101	Trim. III 2030	MA MAE
		Participare în baza invitației la activități în calitate de membru asociat asigurată	945,5	945,5	-	-	189,1	189,1	189,1	189,1	189,1	3104	Trim. IV 2030	MA
85.	Eficientizarea cooperării în domeniul apărării prin valorificarea formatelor existente și prin menținerea dialogului	Numărul de activități planificate și executate din Planul de activitate externă al MA	50 000,0	20 000,0	-	30 000,0	10 000,0 (4 000,0 b.s.) (6 000,0 c.n.)	10 000,0 (4 000,0 b.s.) (6 000,0 c.n.)	10 000,0 (4 000,0 b.s.) (6 000,0 c.n.)	10 000,0 (4 000,0 b.s.) (6 000,0 c.n.)	10 000,0 (4 000,0 b.s.) (6 000,0 c.n.)	3101 3104	2026-2030 anual	MA
86.	Intensificarea dialogului politic și a cooperării cu statele membre UE, în contextul eforturilor continue de stabilizare a situației de securitate în regiunea Mării Negre	Participare la cel puțin 6 forumuri și conferințe regionale de securitate; participare la evenimente, inclusiv dedicate regiunii Mării Negre	830,0	830,0	-	-	190,0	130,0	190,0	130,0	190,0	3101 3104	2026-2030	MA MAE SIS
		Participare la Parteneriatul de Securitate și Apărare („Forum Schuman în domeniul securității și apărării”) asigurată	200,0	200,0	-	-	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	3101 3104	Trim. IV 2030	MA
		Participare la Conferința de Securitate de la München în domeniul politicii internaționale de securitate asigurată	250,0	250,0	-	-	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	3101	Trim. IV 2030	MA
		Participare la Conferința internațională „Black Sea and Balkans Security Forum” asigurată	100,0	100,0	-	-	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	3101	Trim. IV 2030	MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Participare la reuniunile SEDM realizată	100,0	100,0	-	-	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	3101	Trim. IV 2030	MA
		Participare la reuniunea Comitetului director politico-militar al Forțelor Multinaționale de Pace din Europa de Sud-Est (PMSC) asigurată	90,0	90,0	-	-	30,0	-	30,0	-	30,0	3101	Bianual	MA
		Participare la reuniunea Comitetului de coordonare a ministerelor apărării din Europa de Sud-Est (SEDM-CC) asigurată	90,0	90,0	-	-	30,0	-	30,0	-	30,0	3101	Bianual	MA
OS 3.4. Asigurarea transparenței managementului apărării, reprezentării femeilor în sectorul de securitate și apărare și alfabetizării informaționale și media în problematica culturii de securitate și de apărare în proporție de 90%, până în 2030														
87.	Sporirea capacităților instituționale de supraveghere și de prevenire a corupției	Cel puțin 6 activități privind supravegherea și prevenirea corupției și 2 evenimente de consolidare a integrității instituționale desfășurate anual	154,5	154,5	-	-	30,9	30,9	30,9	30,9	30,9	3104	Trim. IV 2030	MA ANI CNA
		Numărul de evenimente și de activități privind prevenirea corupției și consolidarea integrității; numărul de proiecte comune cu societatea civilă în domeniul consolidării integrității și prevenirii corupției implementate	154,5	154,5	-	-	30,9	30,9	30,9	30,9	30,9	3104	Trim. IV 2030	MA ANI CNA
		Cadrul juridic departamental privind managementul riscurilor de corupție ajustat; ghid privind evaluarea riscurilor de integritate elaborat	189,1	189,1	-	-	189,1	-	-	-	-	3104	Trim. III 2026	MA ANI CNA
88.	Consolidarea controlului civil democratic asupra structurilor de apărare și de securitate națională	Cel puțin 1 raportare sau audiere a factorilor de decizie din domeniul apărării și securității naționale asigurată în cadrul Parlamentului și al comisiilor de profil	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3101	Trim. IV 2030 anual	MA SIS CSNAOP
		Cel puțin 2 vizite de lucru ale reprezentanților Parlamentului în teritoriu, în cadrul structurilor de apărare și de securitate	154,5	154,5	-	-	30,9	30,9	30,9	30,9	30,9	3101 3104	Trim. IV 2030 anual	MA CSNAOP

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		națională (unități militare, de securitate etc.) asigurate												
89.	Dezvoltarea și consolidarea culturii de securitate și de apărare la nivel instituțional și societal	Numărul de conferințe, de mese rotunde și de cursuri, inclusiv postuniversitare, în colaborare cu partenerii externi prin Programul NATO de Dezvoltare Profesională (PDP) în domeniul apărării pentru personalul civil organizate și desfășurate	300,0	300,0	-	-	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	0301 NATO, PDP	Trim. IV 2030	CS APRM/SCNS SIS MA MAI
		Numărul de instituții mass-media în vederea sprijinirii proiectelor dedicate dezvoltării alfabetizării informaționale și media subvenționate	25 000,0	25 000,0	-	-	5 000,0	5 000,0	5 000,0	5 000,0	5 000,0	8501 8504	Trim. IV 2030	MC
		Numărul de beneficiari ai Programului de microcalificare „Managementul patrimoniului cultural mobil” pentru formarea profesională a specialiștilor implicați în circulația bunurilor culturale	1 700,0	1 700,0	-	-	300,0	300,0	300,0	400,0	400,0	8502	Trim. IV 2030	MC/SECBCM MEC
90.	Creșterea nivelului de participare și de reprezentare a femeilor în sectorul de securitate și de apărare	Promovarea agendei „Femeia, pacea și securitatea” prin cel puțin 2 evenimente tematice (instruiri, seminare, conferințe) organizate	552,0	552,0	-	-	350,4	50,4	50,4	50,4	50,4	3101/ UN WOMAN	Trim. IV 2030	MA MAI SIS
		Ponderea femeilor implicate în procesul decizional în sectorul de securitate și de apărare sporită cu 5 %	2 741,4	2 741,4	-	-	530,6	530,6	530,6	574,8	574,8	3101	Trim. IV 2030	MA MAI
		Numărul de activități consacrate reducerii barierelor și stereotipurilor legate de rolul femeilor în sectorul de securitate și de apărare realizate; cel puțin 1 atelier de lucru sau seminar desfășurat	123,6	123,6	-	-	30,9	30,9	30,9	30,9	-	3101	Trim. IV 2029	MA MAI
91.	Prevenirea inechităților, violenței și hărțuirii în sectorul de securitate și de	Cel puțin două activități de informare realizate; numărul de cazuri identificate și raportate	50,0	50,0	-	-	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	3101	Trim. IV 2030	MA MMPS
		Rata de acces la servicii sociale în cazurile de violență împotriva	60 000,0	-	60 000,0	-	-	-	60 000,0	-	-	9013 UNFPA	Trim. IV 2028	MMPS MAI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	apărare prin reducerea riscurilor și combaterea discriminării	femeilor și de violență în familie din numărul total de cazuri identificate în sectorul de asistență socială; numărul de cazuri identificate; numărul de cazuri referite către servicii specializate										UN Women OIM Consiliul Europei		MJ MS MEC
		Numărul de mecanisme instituționale ajustate, revizuite sau îmbunătățite prin regulamente și metodologii elaborate; numărul de cazuri de discriminare, de hărțuire sexuală și de violență pe criteriu de gen raportate și investigate	756,4	756,4	-	-	189,1	189,1	189,1	189,1	-	3101	Trim. IV 2029	MA
TOTAL OG 3			154 602,8	64 602,8	60 000,0	30 000,0	19 744,1	19 066,2	79 414,7	18 238,9	18 138,9			
OG 4. Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova, prin atingerea pragului de 1 % din PIB pentru apărarea națională până în 2030														
OS 4.1. Realizarea angajamentelor internaționale prin creșterea bugetului alocat apărării astfel încât ponderea cheltuielilor pentru apărare să urce la aproximativ 0,6 % din PIB în 2026, urmând creșterea treptată până la 0,9 % în 2029														
92.	Implementare a angajamentelo r asumate în procesul de dezvoltare și de modernizare a capacității naționale de apărare prin alocări bugetare treptate, cu atingerea nivelului de 1 % din PIB până în 2030	Cel puțin 5 ședințe de coordonare cu conducerea sistemului național de apărare privind creșterea anuală treptată a bugetului apărării naționale, cu atingerea nivelului de 1 % din PIB până în anul 2030 desfășurate	51,0	51,0	-	-	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	3101	Anual, până în 2030	MA CSNAOP APRM CPM MF MAI MIDR MDED
		Grup de lucru pentru atragerea proiectelor de dezvoltare și a surselor adiționale de finanțare a sectorului apărării și securității convocat și funcțional prin ședințe desfășurate și decizii promovate	88,0	88,0	-	-	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6	3101 3104		
OS 4.2. Ajustarea cadrului legal privind salarizarea personalului din sistemul național de apărare până în 2029														
93.	Îmbunătățirea cadrului legal privind salarizarea personalului în	Cadrul legal în domeniul salarizării și al asigurării unei remunerări adecvate și echitabile revizuit și aprobat (anexa nr. 5 a Legii nr. 270/2018 privind	415,8	415,8	-	-	207,9	207,9	-	-	-	0501	Trim. IV 2030	MF MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	activitate și crearea condițiilor pentru înlăturarea inechităților și discrepanțelor majore din sistemele de salarizare	sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar); plan de acțiuni pentru implementarea reformei salariale 2026-2030 elaborat, aprobat și pus în aplicare												
OS 4.3. Stabilirea unui mecanism nou de achiziții de bunuri strategice până în 2027														
94.	Ajustarea cadrului normativ în domeniul achizițiilor strategice multianuale și comune și alinierea acestuia la standardele și la cerințele UE	Cadrul normativ pentru achiziții comune și centralizate aprobat; planificarea pe termen mediu și lung a achizițiilor strategice multianuale și a achizițiilor strategice comune la nivel național realizată	415,8	415,8	-	-	207,9	207,9	-	-	-	3101	Trim. IV 2027	MA MF
95.	Planificarea pe termen mediu și lung a achizițiilor strategice multianuale în domeniul apărării	Planul de achiziții strategice multianuale aprobat	1 039,5	1 039,5	-	-	207,9	207,9	207,9	207,9	207,9	3101 3104	Trim. IV 2030	MA
96.	Stabilirea unui mecanism nou de achiziții ale bunurilor strategice	Legea specială privind achizițiile de bunuri din domeniul apărării adoptată (Legea privind atribuirea anumitor contracte de lucrări, furnizarea de bunuri și prestarea de servicii de către autoritățile sau entitățile contractante în domeniul apărării și securității); mecanismul achizițiilor de bunuri din domeniul apărării stabilit și funcțional	208,0	208,0	-	-	208,0	-	-	-	-	3101	Trim. IV 2026	MF MA
OS 4.4. Promovarea politicilor de creștere a atractivității și a competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare până în 2029														
97.	Asigurarea și creșterea	Parteneriate public-private în vederea asigurării cu spații	567,3	567,3	-	-	189,1	189,1	189,1	-	-	3104	Trim. IV 2028	MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	calității vieții, precum și îmbunătățirea condițiilor de exercitare eficientă a atribuțiilor de serviciu	locative de serviciu a militarilor prin contracte implementate												
		Programe de investiții multianuale pentru apărare, corelate cu cadrul bugetar pe termen mediu și cu bugetul anual elaborate și implementate	586,5	586,5	-	-	117,3	117,3	117,3	117,3	117,3	3104	Trim. IV 2030	
98.	Promovarea politicilor de creștere a atractivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare și a competitivității acestora pe piața forței de muncă	Baza de acte normative privind creșterea atractivității profesiei de militar, protecția socială și asigurarea socială a militarilor realizată; 1 lege elaborată și aprobată; 1 regulament elaborat și aprobat	650,6	650,6			325,3	-	-	325,3	-	3101	Trim. IV 2029	MA CSNAOP
99.	Creșterea vizibilității profesiei de militar	Numărul de campanii de promovare a profesiei de militar prin contract organizate (prin intermediul rețelelor sociale, a emisiunilor radio și TV)	456,0	456,0	-	-	91,2	91,2	91,2	91,2	91,2	3101/ DCB, NATO	Trim. IV 2030	MA
		Numărul de materiale de comunicare privind promovarea serviciului militar publicate	167,0	167,0	-	-	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	3101	Trim. IV 2030	MA
		Numărul de campanii de informare și de promovare privind oferta de muncă în Ministerul Apărării desfășurate	456,0	456,0	-	-	91,2	91,2	91,2	91,2	91,2	3101	Trim. IV 2030	MA
		Sondaje anuale de opinie privind nivelul de încredere în autoritățile sistemului național de apărare desfășurate	334,0	334,0	-	-	66,8	66,8	66,8	66,8	66,8	3101 DCB, NATO	Trim. IV 2030	MA
100.	Îmbunătățirea sistemului de recrutare, de selecție și de reținere a personalului în cadrul sistemului	Sistemul de recrutare, de selecție și de reținere a personalului în Armata Națională îmbunătățit prin operaționalizarea birourilor de recrutare; lista canalelor de comunicare/publicare a anunțurilor privind posturile vacante actualizată	3 222,0	-	-	3 222,0	-	1 566,0	1 566,0	-	-	3104	Trim. IV 2028	MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	național de apărare													
OS 4.5. Modernizarea, protecția și preservarea infrastructurii critice și sporirea interoperabilității, pe baza unei abordări unice din partea autorităților statului, până în 2029														
10 1.	Modernizarea și administrarea eficientă a infrastructurii militare	Tabăra militară permanentă nr. 136 din comuna Băcioi reconstruită până în 2028; elementele constructive, inclusiv rețelele ingineresti ale taberei, construite; perimetrul taberei securizat	290 000,0	290 000,0	-	-	290 000,0	-	-	-	-	3104	Trim. IV 2026	MA
		Tabăra militară permanentă nr. 136 din comuna Băcioi dotată	270 000,0	270 000,0	-	-	-	270 000,0	-	-	-	3104	Trim. IV 2027	
		Tabăra militară permanentă nr. 136 din comuna Băcioi dată în exploatare	230 000,0	230 000,0	-	-	-	-	230 000,0	-	-	3104	Trim. IV 2028	
10 2.	Asigurarea unei infrastructuri sigure și de calitate în vederea integrării în rețeaua europeană de transport	2 drumuri de acces către punctele de trecere (podurile) a frontierei modernizate (Ungheni și Leușeni)	246 372,0	246 372,0	-	-	93 500,0	76 436,0	76 436,0	-	-	6402	Trim. IV 2028	MIDR
10 3.	Modernizarea, standardizarea și corelarea infrastructurii de apărare cu misiunile, cu structura de forțe și cu procesul de dezvoltare a capabilităților militare	Numărul de facilități (ex. centre de instruire, centre logistice sau de mentenanță) construite/reabilite/create/modernizate în comun cu partenerii strategici	72 600,0	72 600,0			14 520,0	14 520,0	14 520,0	14 520,0	14 520,0	3104	Trim. IV 2030	MA
		Dezvoltarea capacităților de comandă și de control prin crearea a 3 centre operaționale fixe și a 2 centre operaționale mobile realizată	27 400,0	-	-	27 400,0	-	6 850,0	6 850,0	6 850,0	6 850,0	3504	Trim. IV 2030	MAI/IGC
10 4.	Asigurarea măsurilor de protecție și de preservare a infrastructurii	Sistem informațional creat și funcțional de la data aderării; interoperabilitatea bazelor de date ale Serviciului de evidență și circulație a bunurilor culturale mobile, ale Serviciului Vamal și ale altor autorități interesate asigurată	1 800,0	1 800,0			600,0	300,0	300,0	300,0	300,0	8501 8502	Trim. IV 2030	MC/SECBCM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Lista bunurilor culturale imobile de valoare națională excepțională elaborată, integrată și actualizată în planurile naționale de protecție civilă și de gestionare a situațiilor de risc, în conformitate cu Convenția de la Haga (1954)	255,9	255,9	-	-	-	255,9	-	-	-	8503	Trim. IV 2027	MC IPC MAI MA AȘM
10 5.	Sporirea interoperabilității în asigurarea securității sediilor, clădirilor și obiectivelor de interes strategic	Elaborarea și ajustarea planurilor de asigurare a securității persoanelor beneficiare de protecție de stat, a sediilor, clădirilor și obiectelor de interes strategic, în condițiile declarării stării de asediu și război, realizată	586,5	586,5	-	-	117,3	117,3	117,3	117,3	117,3	3602	2026-2030 anual	SPPS MAI SIS MJ/ANP MA CNMC
		Desfășurarea exercițiilor de coordonare și pregătire, în condițiile declarării stării de asediu și război, realizată	149,7	149,7	-	-	-	37,4	37,4	37,4	37,4	3602	Trim. IV 2030	SPPS
		Asigurarea securității persoanelor beneficiare de protecție de stat, a sediilor, clădirilor și obiectelor de interes strategic în care acestea își desfășoară activitatea permanent sau temporar realizată	795 277,6	771 947,0	2 638,1	20 692,5	157 027,5 (b.s. + a.e. = 154 389,4 + 2 638,1)	175.081 ,9 (b.s. + c.n. = 154 389,4+ 20 692,5)	154 389,4 (b.s.)	154 389,4 (b.s.)	154 389,4 (b.s.)	3602	Trim. IV 2030 anual	SPPS
		Creșterea nivelului de reziliență privind asigurarea pazei obiectivelor protejate cu 25 % realizată	9 528,0	-	-	9 528,0	-	2 382,0	2 382,0	2 382,0	2 382,0	3504	Trim. IV 2030	MAI/IGC
10 6.	Asigurarea rezilienței infrastructurii fizice și digitale	Evaluarea vulnerabilităților infrastructurii sistemului administrației penitenciare finalizată; plan de modernizare și de securizare a infrastructurii critice penitenciare elaborat și aprobat; sisteme de comunicații securizate și redundante implementate	15 000,0	-	-	15 000,0	-	-	15 000,0	-	-	Partenerii de dezvoltare identificați	Trim. IV 2028	MJ/ANP MAI STISC
10 7.	Asigurarea și îmbunătățirea capacităților de reziliență energetică	Proiect de lege cu privire la securitatea aprovizionării cu produse petroliere, care transpune Directiva 2009/119/CE privind obligația	208,0	208,0	-	-	208,0	-	-	-	-	5810	Trim. IV 2026	ME

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de țiței și/sau de produse petroliere, promovat												
		Proceduri de gestionare a crizelor energetice dezvoltate și implementate: a) exercițiu de tip „table top de stat major”, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 728/2024 cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organizat; b) Raportul privind Evaluarea Națională a Riscurilor care afectează securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova elaborat; c) Hotărârea Guvernului nr. 728/2024 cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale modificată	533,1	533,1	-	-	325,1	208,0	-	-	-	5810 Secretariatul Comunității Energetice	Trim. III 2027	ME
		Crearea și menținerea anuală a stocurilor de securitate și comerciale de gaze naturale cca. 20 % din consumul anual de gaze naturale al consumatorilor din Republica Moldova monitorizată	585,5	585,5	-	-	117,1	117,1	117,1	117,1	117,1	5801	2026- 2030	ME ANRE SA „Energocom” furnizorii de gaze naturale
		Monitorizarea realizării licitațiilor pentru prestarea serviciilor de sistem pentru echilibrarea sistemului electroenergetic din capacități noi, precum și funcționarea acestei piețe asigurată	351,3	351,3	-	-	117,1	117,1	117,1	-	-	5801	Trim. IV 2028	ME Î.S. „Moldelectrica”

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Hotărârea Guvernului nr. 820/2024 pentru aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul electroenergetic și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul electroenergetic modificată	208,0	208,0	-	-	-	-	208,0	-	-	5801	Trim. IV 2028	ME ANRE
		Infrastructura de baterii și facilități de stocare (BESS) pentru gestionarea vârfurilor de sarcină și creșterea flexibilității rețele creată; capacitate totală BESS instalată: min. 75 MW până în 2030	177 300,0	-	-	177 300,0	82 740,0	94 560,0	-	-	-	5803	Trim. IV 2027	ME
10 8.	Diversificarea geografică și contractuală a surselor de aprovizionare cu energie	Monitorizarea construcției unei noi linii de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României – Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Bălți–Suceava asigurată	1 348 000,0	-	1 348 000,0	-	480 000,0	480 000,0	388 000,0	-	-	5803 partenerii de dezvoltare	2026-2029	ME Î. S. „Moldelectrica”
		Monitorizarea construcției unei noi linii de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României – Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Strășeni–Gutinaș asigurată	2 200 000,0	-	2 200 000,0	-	-	-	2 200 000,0	-	-	5803 USAID	2026-2030	ME Î. S. „Moldelectrica”
		Participarea Republicii Moldova la inițiativa Comisiei Europene pentru conectarea rețelilor de gaze în Europa Centrală și de Sud-Est (<i>Central and South Eastern Europe Energy Connectivity</i> – CESEC) asigurată	585,5	585,5	-	-	117,1	117,1	117,1	117,1	117,1	5801	2026-2030	ME ANRE SRL „Vestmoldtransgaz”
		Proiect de lege privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a rețelilor de transport de gaze naturale incluse în planul de dezvoltare al SRL „Vestmoldtransgaz”; proiect de hotărâre a Guvernului privind exproprierea pentru	416,0	416,0	-	-	416,0	-	-	-	-	5801	Trim. IV 2026	ME ANRE SRL „Vestmoldtransgaz”

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		cauză de utilitate publică a bunurilor imobile (terenuri) și a dreptului de folosință asupra bunurilor imobile (terenuri) situate pe amplasamentul lucrărilor de interes național aferente construcției rețelelor de transport de gaze naturale, incluse în planul de dezvoltare al SRL „Vestmoldtransgaz”; implementarea planului de dezvoltare și a planului de investiții al SRL „Vestmoldtransgaz” monitorizată: 1. rețele de transport de gaze naturale pe direcția NE-SE a mun. Chișinău (centura mun. Chișinău) proiectate și construite; 2. rețea nouă de transport pe direcția râul Prut – SMG Ungheni – PMG Todirești, planificată pentru anul 2024, construită												
TOTAL OG 4			5 695 724,5	1 901 561,9	3 550 638,1	243 524,5	1 121 834,9	1 123 650,4	3 090 982,1	179 791,2	179 465,9			
OG 5. Poziționarea Republicii Moldova ca furnizor de securitate regional și internațional și ca partener de încredere														
OS 5.1. Declararea și pregătirea pentru detașare în misiuni și în operații internaționale a unui contingent al Republicii Moldova de până la nivel batalion, până în 2030														
10 9.	Dezvoltarea capacităților de intervenție operativă în misiuni și în operații internaționale	Dotarea IGC cu armament, cu muniții și cu echipament necesare participării la misiuni și la operații internaționale asigurată	25 480,0	-	-	25 480,0	-	6 370,0	6 370,0	6 370,0	6 370,0	3504	Trim. IV 2030	MAI/IGC
11 0.	Asigurarea interoperabilității cuprinzătoare cu partenerii prin participare activă la activități comune de	Numărul de activități comune, inclusiv de exerciții naționale și internaționale desfășurate	21 000,0	12 500,0	-	8 500,0	2 500,0 (b.s.)	4 000,0 (2 500,0 b.s.) (1 500,0 c.n.)	4 000,0 (2 500,0 b.s.) (1 500,0 c.n.)	5 000,0 (2 500,0 b.s.) (2 500,0 c.n.)	5 500,0 (2 500,0 b.s.) (3 000,0 c.n.)	3106	Trim. IV 2030	MA MAI/IGC

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	instruire și de planificare, inclusiv la exerciții internaționale și multinaționale													
OS 5.2. Menținerea nivelului de participare în misiuni și în operații internaționale la 2-3 contingente militare de nivel pluton/companie și 15-20 de experți militari și civili (dintre care nu mai puțin de 20 % femei), până în 2030														
11 1.	Extinderea participării cu specialiști și/sau cu contingente naționale sau mixte (cu partenerii), militare, civile și de poliție, până la nivel de batalion (inclusiv), la misiuni și la operații internaționale sub egida ONU, UE și NATO	Cel puțin 10 experți militari detașați individual (dintre care nu mai puțin de 20 % femei)	14 000,0	5 000,0	-	9 000,0	1 000,0 (b.s)	1 000,0 (b.s)	1 000,0 (b.s)	5 500,00 (1 000,0 b.s.) (4 500,0 c.n.)	5 500,0 (b.s.) (1 000,0 b.s.) (4 500,0 c.n.)	3104	Annual, conform graficului de rotație	MA
		1-2 contingente de nivel pluton, integrate în contingentul militar național al altui stat, sub egida ONU	88 800,0	75 000,0	-	13 800,0	15 000,0 (b.s.)	15 000,0 (b.s.)	15 000,0 (b.s.)	21 900,0 (15 000,0 b.s.) (6 900,0 c.n.)	21 900,0 (15 000,0 b.s.) (6 900,0 c.n.)	3106	Trim. IV 2030	MA
		Până la 10 militari detașați individual, anual, sub egida UE/PSAC, conform graficului de rotație	25 500,0	12 750,0	12 750,0	-	-	3 000,0 (1 500,0 b.s.) (1 500,0 a.e)	7 500,0 (3 750,0 b.s.) (3 750,0 a.e.)	7 500,0 (3 750,0 b.s.) (3 750,0 a.e.)	7 500,0 (3 750,0 b.s.) (3 750,0 a.e.)	3106 Trust Fund	Trim. IV 2030	MA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		1-2 contingente de nivel pluton detașate sub egida UE/PSAC, integrate în contingentul național al altui stat	88 000,0	-	-	88 000,0	-	-	-	44 000,0 (c.n.)	44 000,0 (c.n.)	3106 partenerii de dezvoltare România	Trim. IV 2030	MA
		Până la 5 militari detașați individual în misiuni NATO	11 300,0	5 500,0	-	5 800,0	1 100,0 (b.s.)	1 100,0 (b.s.)	1 100,0 (b.s.)	4 000,0 (1 100,0 b.s.) (2 900 ,0 c.n.)	4 000,0 (1 100,0 b.s.) (2 900 ,0 c.n.)	3106	Trim. IV 2030	MA
		1-2 contingente de nivel pluton integrate în contingentul național al altui stat, detașate anual sub egida NATO	136 500,0	67 500 ,0	-	69 000,0	13 500,0 (b.s.)	13 500,0 (b.s.)	13 500,0 (b.s.)	48 000,0 (13 500,0 b.s.) (34 500,0 c.n.)	48 000,0 (13 500,0 b.s.) (34 500,0 c.n.)	3106	Trim. IV 2030	MA
TOTAL OG 5			410 580,0	178 250,0	12 750,0	219 580,0	33 100,0	43 970,0	48 470,0	142 270,0	142 770,0			
TOTAL			10 586 976,6	4 256 311,1	3 697 933,7	2 632 731,8	2 028 546,3	2 646 945,5	4 777 747,0	491 237,5	642 500,3			

Legendă

AAC	Autoritatea Aeronautică Civilă
AGE	Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică
AIM	Agenția de Inspectare a Monumentelor
AMFA	Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”
AMMM	Instituția Publică Autoritatea de Meteorologie și Monitoring de Mediu
ANCD	Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare
ANDPAT	Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret
ANI	Autoritatea Națională de Integritate
ANP	Administrația Națională a Penitenciarelor
ANRANR	Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice
ANRE	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
ANSP	Agenția Națională pentru Sănătate Publică
APC	Administrație publică centrală
APL	Administrație publică locală
APP	Instituția Publică Agenția Proprietății Publice
APRM (SCNS)	Aparatul Președintelui Republicii Moldova (Serviciul Consiliului Național de Securitate)
ARM	Agenția Rezerve Materiale
ASC	Agenția pentru Securitatea Cibernetică
AȘM	Academia de Științe a Moldovei
AȘMM	Agenția pentru Știință și Memorie Militară
CA	Consiliul Audiovizualului
CCSCD	Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracarare a Dezinformării
CEC	Comisia electorală centrală
CERT	<i>Computer Emergency Response Team</i>
CIRT	<i>Computer Incident Response Team</i>
CMAP	Instrumentul civil-militar de cartografiere a securității în sănătate (<i>Civil-Military Health Security Mapping Tool</i>)
CNA	Centrul Național Anticorupție
CNMC	Centrul Național de Management al Crizelor
CNS	Consiliul Național de Securitate
CNSA	Comitetul Național de Securitate Aeronautică
CNTS	Centrul Național de Transfuzie a Sângelui
CPM	Cabinetul Prim-Ministrului
CS	Cancelaria de Stat
CSNAOP	Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului
DEEP	Programul de dezvoltare a educației în domeniul apărării (<i>Defense Education Enhancement Program</i>)
EDA	Agenția Europeană de Apărare (<i>European Defence Agency</i>)
EDCB	Pachetul extins al inițiativei de asistență pentru dezvoltarea capacităților de apărare și securitate (<i>Enhanced Defence Capacity Building Initiative</i>)

EPF	Instrumentul European pentru Pace (<i>European Peace Facility</i>)
IGC	Inspectoratul General de Carabinieri al MAI
IGP	Inspectoratul General al Poliției al MAI
IGSU	Inspectoratul General pentru Situații de Urgență al MAI
IPAI	Instituția Publică Agenția de Investiții
IPC	Institutul Patrimoniului Cultural
ITPP	Programul Individual al Parteneriatului Republica Moldova – Organizația Tratatului Atlanticului de Nord pentru anii 2025–2028 (<i>Individually Tailored Partnership Programme</i>)
MA	Ministerul Apărării
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MC	Ministerul Culturii
MDED	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
ME	Ministerul Energiei
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MF	Ministerul Finanțelor
MIDR	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
MJ	Ministerul Justiției
MM	Ministerul Mediului
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
MoldATSA	Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian „MoldATSA”
MS	Ministerul Sănătății
NATO	Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (<i>North Atlantic Treaty Organization</i>)
ODA	Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
OG	Obiective generale ale politicii de apărare
OS	Obiective specifice ale politicii de apărare
PESCO	Cooperarea Structurată Permanentă (<i>Permanent Structured Cooperation</i>)
PMSC	Comitetul director politico-militar al Forțelor Multinaționale de Pace din Europa de Sud-Est (<i>Politico-Military Steering Committee</i>)
RACVIAC	Centrul de cooperare în domeniul securității (<i>Regional Arms Control Verification and Implementation Assistance Centre</i>)
RAST	Echipa NATO de asistență consultativă pentru reziliență (<i>Resilience Advisory Support Teams</i>)
SAFE	Inițiativa Acțiunea de Securitate pentru Europa (<i>Security Action for Europe</i>)
SECBCM	Serviciul de evidență și circulație a bunurilor culturale mobile
SEDM-CC	Comitetul de coordonare a ministerelor apărării din Europa de Sud-Est (South-Eastern Europe Defence Ministerial - Coordination Committee)
SIS	Serviciul de Informații și Securitate
SPPS	Serviciul de Protecție și Pază de Stat
STISC	Instituția Publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Programului de implementare, pentru anii 2026–2030, a
Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Programul de implementare pentru anii 2026–2030 al Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 (denumit în continuare Programul SNA) a fost elaborat de Grupul de lucru interinstituțional condus de Ministerul Apărării și instituit în conformitate cu prevederile Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 1313-IX din 22.01.2024, publicat în Monitorul Oficial nr. 32–35 (9069–9072) din 25.01.2024, privind constituirea Comisiei pentru elaborarea Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova. Acest format de lucru a asigurat o abordare comprehensivă și incluzivă, prin implicarea tuturor instituțiilor cu atribuții în domeniul apărării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Programul SNA a fost elaborat în temeiul cadrului normativ care reglementează planificarea apărării, în special Capitolul IV ¹ „Planificarea apărării naționale” al Legii nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională. În contextul actualizării viziunii statului privind asigurarea apărării naționale, prin aprobarea de către Parlament a Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova (SNA), prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024 (publicată în Monitorul Oficial la 3 ianuarie 2025), Guvernul a stabilit modalitatea de implementare a acesteia prin intermediul programului, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Programul SNA este un document de politici publice care detaliază, pe termen mediu (pentru perioada 2026–2030), acțiunile ce urmează a fi realizate în prima etapă de implementare a SNA. Obiectivele politicii de apărare stabilite în cadrul SNA sunt determinate de necesitatea adaptării capacităților sectorului de apărare și ale întregului sistem național de apărare la provocările emergente. Natura amenințărilor nu se limitează la cele militare, ci include și riscuri hibride și transversale. În acest context, acțiunile autorităților publice responsabile necesită consolidare și o coordonare sporită, pentru a preveni amenințările la adresa cetățenilor și a statului, precum și pentru a asigura un răspuns adecvat la acestea. Programul va avea un impact semnificativ asupra tuturor grupurilor-țintă – statul, societatea și cetățeanul – prin consolidarea instituțiilor responsabile, creșterea rezilienței naționale și garantarea dreptului fundamental la apărarea Patriei. Programul are ca scop sporirea capacităților instituționale ale sistemului național de apărare pentru asigurarea și organizarea apărării naționale, coordonarea, reacția și gestionarea situațiilor de criză, precum și contracararea amenințărilor la adresa

apărării naționale și a securității militare, consolidând astfel reziliența statului și a societății.

Implementarea Programului SNA urmărește generarea unui impact cu efecte transformatoare asupra tuturor domeniilor și sectoarelor de intervenție relevante pentru funcționarea și dezvoltarea sistemului național de apărare. Buna funcționare și capacitatea adecvată a sectorului de apărare vor contribui la desfășurarea în condiții de siguranță a proceselor din alte domenii ale statului, precum cele politic, diplomatic, informațional, economic, social, de securitate și ordine publică, tehnologic etc.

De asemenea, Programul face parte dintr-un ansamblu de documente strategice care asigură planificarea apărării naționale pe termen mediu și stabilește modalitatea de punere în aplicare a prevederilor Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 (SSN), în domeniul apărării.

Efectele pe termen mediu și lung rezultate din implementarea Programului vor fi condiționate de alocările de la bugetul de stat și de sprijinul partenerilor. Implementarea Programului se va realiza în limita alocărilor financiare prevăzute în SSN și SNA.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Programul SNA va asigura detalierea și concretizarea acțiunilor pe termen mediu aferente primei etape de implementare a SNA, care urmează să fie realizate de instituțiile statului, în scopul dezvoltării unui sistem național de apărare robust și modern, cu resurse umane profesionalizate și capabilități adaptate provocărilor actuale de securitate, capabil să prevină, să descurajeze și să respingă agresiunile îndreptate împotriva suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale ale Republicii Moldova, precum și la adresa democrației constituționale.

Una dintre premisele de bază ale Programului este reafirmarea noțiunii de „apărare” cu caracter național, complex și multidimensional, prin stabilirea responsabilităților la nivel național între toate autoritățile publice, precum și prin sublinierea rolului distinct al conducerii sistemului național de apărare. Astfel, Președintele, în calitate de Comandant Suprem al Forțelor Armate, poartă răspunderea pentru starea sistemului național de apărare, Guvernul răspunde de organizarea activităților și de realizarea măsurilor privind apărarea națională, iar Ministerul Apărării are rolul de a întreprinde măsuri în vederea implementării direcțiilor principale în domeniul apărării naționale.

Obiectivele naționale în domeniul securității militare și apărării, stabilite în SSN și în Foaia de parcurs privind implementarea SSN (aprobată de Președintele RM la 25.04.2024), au fost transpuse în SNA, trasând direcțiile de acțiune în vederea prevenirii și minimizării provocărilor, riscurilor și amenințărilor în domeniul apărării și subliniind legătura fundamentală dintre pace, stabilitate și prosperitatea durabilă a țării, evidențiind totodată că apărarea trebuie înțeleasă ca un bun comun, care generează atât beneficii, cât și responsabilități colective.

Programul SNA va asigura implementarea **obiectivelor generale ale politicii de apărare**, și anume:

1.1. Dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare va viza eforturi concentrate, în primul rând, asupra Armatei Naționale, care constituie componenta de bază a Forțelor Armate, iar Forțele Armate, la rândul lor, reprezintă nucleul forțelor destinate apărării din cadrul sistemului național de apărare. Finalitatea urmărită în acest sens este asigurarea suficienței defensive a statului prin intensificarea eforturilor de generare și pregătire a Forțelor Armate, în coordonare cu forțele destinate apărării, modernizarea echipamentelor și integrarea tehnologiilor avansate, care vor asigura baza tehnologică modernă necesară transformării ulterioare a Forțelor Armate și a forțelor destinate apărării. De asemenea, se va asigura funcționarea mecanismului de mobilizare și evidență a resurselor de apărare, precum și implementarea conceptului de reziliență națională. Totodată, sprijinul multilateral al partenerilor externi va juca un rol esențial în accelerarea acestor procese.

1.2. Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a Uniunii Europene (UE) va fi asigurată printr-un ansamblu de măsuri și acțiuni orientate spre pregătirea sistemului național de apărare pentru sincronizarea cu mecanismele și procesele existente la nivelul UE. Aceasta va include atât intensificarea dialogului politic și a cooperării practice cu UE în cadrul Politicii Externe și de Securitate Comune (PESC) și al Politicii de Securitate și Apărare Comune (PSAC), cât și ajustarea cadrului normativ și a proceselor de reformă a sistemului național de apărare printr-o abordare coordonată, interinstituțională, care să asigure interoperabilitatea instituțiilor acestuia.

1.3. Dezvoltarea și aprofundarea relațiilor de cooperare și a parteneriatelor bilaterale, regionale și internaționale în domeniul apărării și securității militare urmărește promovarea și consolidarea instrumentelor diplomației apărării, inclusiv asigurarea interoperabilității forțelor sistemului național de apărare cu structurile și capacitățile de apărare ale partenerilor, contribuind astfel la creșterea securității naționale, regionale și internaționale. De asemenea, accentul va fi pus pe extinderea rețelei de parteneriate în domeniul apărării, esențiale fiind cooperarea și sprijinul în materie de echipamente și tehnologii militare, preluarea bunelor practici în coordonarea și cooperarea interinstituțională, comunicare strategică etc. Totodată, se vor examina posibilitățile de dezvoltare a cooperării în domeniul industriei de apărare.

1.4. Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova, prin atingerea nivelului de 1 % din PIB pentru apărarea națională până în 2030, constituie un angajament ferm care va permite gestionarea sistemului național de apărare într-o manieră sistematică și transparentă, cu un proces eficient de luare a deciziilor, susținut de un cadru legislativ adecvat. Aceasta va asigura pregătirea optimă a statului pentru a răspunde rapid și adecvat amenințărilor. O prioritate constantă o va constitui perfecționarea sistemului de protecție socială a personalului structurilor de apărare, garantând astfel stabilitatea și motivația resursei umane.

1.5. Poziționarea Republicii Moldova ca furnizor de securitate regional și internațional și partener de încredere va presupune dezvoltarea capacităților interne de a asigura securitatea națională și de a contribui la securitatea globală și regională, fie prin parteneriate, fie prin implicarea în misiuni internaționale de menținere a păcii, gestionarea crizelor sau intervenții umanitare, care vor consolida acest rol.
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare
Nu este aplicabil
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Nu se efectuează conform art. 27¹ al Legii nr. 100/2017.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Estimarea financiară a costurilor aferente implementării activităților prevăzute pentru realizarea Programului SNA în perioada 2026–2030 este prezentată în Planul de acțiuni al Programului. Costul total estimativ constituie 10.586.976,6 mii lei, dintre care 4.256.311,1 mii lei urmează a fi acoperiți din bugetul de stat, 3.697.933,7 mii lei din asistență externă, iar 2.632.731,8 mii lei reprezintă necesar financiar neacoperit. Instrumentele de planificare aferente Programului stabilesc o viziune strategică menită să asigure funcționalitatea, sustenabilitatea și reziliența sistemului național de apărare. În acest context, Programul reflectă necesarul real de dezvoltare a capacităților de apărare, întrucât acțiunile prevăzute sunt fundamentate pe evaluarea mediului de securitate și a riscurilor identificate. Existența unor costuri neacoperite reflectă caracterul dinamic al procesului de implementare și al actualizării priorităților investiționale și este determinată de faptul că, la momentul promovării proiectului, partenerii de dezvoltare nu au formalizat, prin mecanismele corespunzătoare, volumul, perioada și modalitatea de acordare a asistenței. În acest sens, autoritățile și instituțiile responsabile de implementare vor continua demersurile pentru identificarea surselor suplimentare de finanțare. Necesitatea financiară neacoperită urmează a fi acoperită din surse externe, inclusiv prin mecanisme de asistență externă și alte surse de finanțare identificate pe parcursul implementării Programului. Programele din domeniul apărării, al transformării instituționale și al dezvoltării capacităților beneficiază, în mod tradițional, de sprijinul partenerilor externi de dezvoltare. În contextul actual de securitate, atragerea asistenței externe reprezintă un instrument complementar pentru accelerarea implementării reformelor și diminuarea presiunii asupra bugetului public național. Totodată, atingerea obiectivelor asumate necesită o abordare etapizată și flexibilă a finanțării. Acțiunile și măsurile de reformă prevăzute în Programul SNA privind modernizarea, dezvoltarea și consolidarea capacităților Forțelor Armate sunt detaliate, cuantificate și estimate financiar în Planul de dezvoltare a capacităților

militare ale Armatei Naționale pe termen lung („Forța-2035”), urmând a fi transpuse și în Programul de implementare a Strategiei Militare a Republicii Moldova.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Nu este aplicabil
4.4. Impactul social
Pe dimensiunea socială, Programul SNA va contribui la consolidarea culturii de securitate la nivel societal și la creșterea nivelului de încredere în instituțiile statului cu atribuții în domeniul apărării naționale. Printr-un efort interinstituțional coordonat, vor fi promovate și consolidate valori democratice și principii de bună guvernare, în vederea sporirii gradului de coeziune socială și a participării cetățenilor la susținerea efortului național de apărare.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
În cadrul Programului SNA, integrarea perspectivei de gen are ca obiectiv consolidarea eficienței și rezilienței sistemului național de apărare prin promovarea incluziunii și valorificarea deplină a capitalului uman. Egalitatea de gen contribuie la reducerea inegalităților structurale și a vulnerabilităților sociale, la consolidarea coeziunii societale și la sporirea capacității instituționale de răspuns la provocările de securitate. În acest sens, este susținută participarea semnificativă a femeilor în domenii precum apărare, securitate, diplomatie și proces decizional, contribuind la diversificarea expertizei și la creșterea rezilienței instituționale a statului.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu necesită armonizare expresă cu legislația Uniunii Europene. Totodată, din punct de vedere conceptual, documentele de referință, conform Contribuției Republicii Moldova la Pachetul de extindere al Comisiei Europene pentru anul 2025, Capitolul 31 „Politica externă, de securitate și de apărare”, și care implică un anumit grad de compatibilitate, includ Busola strategică pentru securitate și apărare (2022).
5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În conformitate cu prevederile art. 20 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, a fost publicat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului Programului de implementare a Strategiei Naționale de Apărare (link: <https://www.army.md/?lng=2&action=show&cat=169&submenuheader=0>; https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/16320).

Conform recomandărilor Cancelariei de Stat, proiectul Programului SNA a fost supus avizării prealabile de către autoritățile responsabile implicate în implementarea documentului de politici publice, și anume: Comisia pentru securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului Republicii Moldova, Serviciul Consiliului Național de Securitate al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Mediului, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Energiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Culturii, Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării și Centrul Național de Management al Crizelor. Examinarea și coordonarea proiectului cu autoritățile susmenționate au fost realizate în perioada 26.12.2025–14.01.2026. În contextul prezentării unor avize după expirarea termenului acordat, etapa de avizare a fost definitivată la data de 04.02.2026. Observațiile, propunerile și recomandările din avizele recepționate au fost analizate și incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor aferentă proiectului. Totodată, în scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost plasat pe pagina web www.particip.gov.md, link de acces: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-programului-de-implementare-pentru-anii-2026-2030-a-strategiei-nationale-de-aparare-sna/16320> și supus consultărilor publice în perioada 06–20.03.2026.

În urma validării și înregistrării proiectului de către Cancelaria de Stat, în conformitate cu pct. 221 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, precum și cu deciziile adoptate în cadrul ședinței secretarilor generali din 14.04.2026, proiectul a fost transmis spre avizare autorităților publice implicate în procesul de implementare. Procesul de avizare a fost organizat pentru perioada 14–29.04.2026. Întrucât o parte dintre autoritățile vizate au transmis avizele după expirarea termenului stabilit, procedura de avizare a fost finalizată la data de 15.05.2026. Propunerile, recomandările și observațiile formulate de autoritățile participante au fost analizate și reflectate în sinteza obiecțiilor și propunerilor aferentă proiectului.

7. Concluziile expertizelor

Programul SNA a fost ajustat conform recomandărilor.
Lipsa obiecțiilor de ordin juridic.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova.

Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024 pentru aprobarea Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034.

Hotărârea Guvernului nr. 653/2025 privind aprobarea Strategiei militare a Republicii Moldova pentru anii 2025–2035.

Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 422-X/2025 privind aprobarea Planului de dezvoltare a capacităților militare ale Armatei Naționale pe termen lung („Forța–2035”).

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Programul SNA va asigura o conexiune coerentă între documentele de politici și cele de planificare a apărării, în vederea realizării obiectivelor politicii de apărare într-un mod coordonat și eficient. Efectele pe termen mediu și lung ale implementării SNA vor fi condiționate, în primul rând, de alocările bugetare destinate domeniului apărării, precum și de sprijinul partenerilor externi.

Prin prezentul Program se stabilesc obiective pentru întregul sector de apărare, care urmează a fi transpuse în documentele de politici și de planificare sectorială ale instituțiilor cu atribuții în domeniu. Mecanismul de implementare sectorială va fi asigurat prin programe, planuri de acțiuni, foi de parcurs și alte instrumente similare, elaborate de autoritățile responsabile. În cazul Ministerului Apărării, documentul de politici sectoriale subsecvent Programului SNA este Strategia militară a Republicii Moldova.

Concomitent cu implementarea Programului, vor fi derulate și alte inițiative naționale în domeniul apărării, materializate prin programe, planuri și proiecte de dezvoltare, care vor fi sincronizate și adaptate în conformitate cu cerințele procesului de reformă.

Ministru

Anatolie NOSATÎI

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor la proiectul Programului de implementare, pentru anii 2026-2030,
a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Evaluarea calității și conformității			
Cancelaria de stat (aviz nr. 21/1-113-12045 din 27.11.2025)	1.	De ordin general Se subliniază necesitatea respectării principiilor fundamentale în procesul de elaborare a DPP, astfel încât acestea să fie corelate cu standardele de bună guvernare și să corespundă cerințelor prevăzute la pct. 5 din HG nr. 386/2020. În acest context, este imperativă alinieră Programului la următoarelor principii: respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale; asigurarea incluziunii sociale și egalității de gen; asigurarea durabilității și sustenabilității; asigurarea transparenței, publicității, trasabilității și accesibilității; asigurarea integrității și prevenirii corupției; asigurarea securității și siguranței.	Se acceptă. Proiectul Programului a fost elaborat întru realizarea prevederilor Strategiei Naționale de Apărare, care urmărește realizarea intereselor naționale, apărarea, asigurarea și consolidarea păcii și stabilității, precum și protejarea democrației constituționale și valorilor acesteia. Astfel, au fost respectate următoarele principii și standarde ale bunei guvernări: respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (20.9); asigurarea incluziunii sociale și egalității de gen (20.4); asigurarea durabilității și sustenabilității (20.2, 20.10, 38, 39.4, 48, 50, 88, 8.1); asigurarea transparenței, publicității, trasabilității și accesibilității (34.4, 35.3.4, 39.5, 87, 89); asigurarea integrității și prevenirii corupției (35.3.4); asigurarea securității și siguranței (39.5).
		În conformitate cu pct. 16 din Regulament, se propune ajustarea perioadei de implementare a Programului la durata prevăzută pentru acest tip de DPP, respectiv 3-5 ani. În consecință, Programul de implementare pentru anii 2025–2030 al Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru perioada 2024–2034, urmează să fie implementat pentru anii 2026–2030. Această ajustare asigură respectarea cadrului normativ și a criteriului de planificare anticipativă, având în vedere că anul 2025 este pe final, iar includerea acțiunilor aferente unui an expirat nu este plauzibil.	Se acceptă. Perioada Programului SNA a fost ajustată conform recomandărilor CS.

	2. La partea descriptivă a Programului La pct. 25, ultima frază se va modifica prin excluderea sintagmei „documente de politici”, întrucât autoritățile responsabile de implementarea acțiunilor prevăzute în Programul SNA au obligația de a transpune aceste acțiuni exclusiv în documentele de planificare, nu și în DPP. Menținerea sintagmei ar putea genera suprapuneri, alocare ineficientă a resurselor, incoerențe între documente și dificultăți în monitorizarea și evaluarea implementării programelor. Obiectivele specifice ale Programului, deși pot contribui la realizarea a două sau mai multe obiective generale, vor fi corelate individual unui singur obiectiv general, în funcție de relevanța lor, astfel încât fiecare obiectiv specific să fie derivat direct dintr-un obiectiv general. Această corelare asigură coerența internă Programului și facilitează monitorizarea și evaluarea implementării prin indicatori clar stabiliți. Obiectivele specifice ale Programului trebuie să conțină rezultate concrete, respectiv acestea urmează a fi formulate conform prevederilor pct. 18.4 din Regulament, cu respectarea principiului SMART (simplu, măsurabil, acceptabil, relevant și încadrat în timp). Fiecare obiectiv urmează să conțină obligatoriu următoarele elemente: indicatorul prin care va fi măsurat, valoarea și anul de referință, valoarea și anul țintă. Capitolul VI „Indicatori de monitorizare” va fi revizuit integral, prin prezentarea structurată a indicatorilor de monitorizare (de rezultat), corespunzători fiecărui obiectiv specific. Prezentarea acestora se va realiza în formă tabelară. Fiecărui obiectiv specific îi vor fi asociați cel puțin doi indicatori de rezultat relevanți, care să permită o evaluare obiectivă, coerentă și eficientă a progresului. Selectarea indicatorilor se va realiza în funcție de capacitatea acestora de a reflecta, într-o manieră clar definită și măsurabilă, nivelul de atingere a obiectivelor stabilite. Pentru a asigura o prezentare clară și o interpretare precisă a datelor din tabelul Capitolului VII „Costuri”, se recomandă precizarea detaliată, pentru fiecare obiectiv specific, a costurilor acoperite din bugetul de stat și/sau din asistență externă, precum și a costurilor neacoperite. În cazul costurilor acoperite din bugetul de stat, se va menționa codul programului sau subprogramului bugetar aferent, iar pentru costurile acoperite din asistență externă se vor indica programul de finanțare sau partenerii responsabili de acoperirea acestora. În capitolul IX „Procedurile de monitorizare, evaluare și raportare” se va acorda o atenție deosebită procesului de raportare anuală a progreselor înregistrate, având în vedere că conform pct. 79 din Regulament, termenul limită pentru	Se acceptă.
--	---	---------------------------

	raportare este 25 februarie a fiecărui an, iar transmiterea informațiilor se realizează prin intermediul sistemului informatic de monitorizare. În acest context, se impune revizuirea și ajustarea capitolului respectiv, în scopul asigurării conformității cu prevederile cadrului normativ aplicabil, precum și corelarea corespunzătoare a proiectului hotărârii Guvernului. În ceea ce privește procedurile de evaluare, este necesară indicarea expresă a termenelor-limită până la care Ministerul Apărării va prezenta Cancelariei de Stat rapoartele de evaluare intermediară și finală. Adicional, capitolul va fi completat cu prevederea potrivit căreia, până la aprobarea rapoartelor de monitorizare și evaluare, acestea vor fi supuse coordonării cu Cancelaria de Stat, în conformitate cu prevederile pct. 81 din Regulament. După finalizarea procesului de coordonare, autoritatea responsabilă va asigura publicarea rapoartelor pe site-ul web oficial al instituției, în conformitate cu pct. 82 din Regulament.	
3.	La partea operațională a programului Se recomandă ajustarea structurii Planului de acțiuni prin aplicarea unei numerotări consecutive unice pentru toate acțiunile, indiferent de obiectivele specifice la care acestea sunt aliniate. Această abordare va asigura o evidență clară, uniformă și ușor de urmărit a acțiunilor prevăzute în document, precum și o coerență sporită în procesul de monitorizare, raportare și evaluare a implementării Programului. Acțiunile incluse în Planul de acțiuni vor constitui măsuri concrete, distinct formulate și clar identificabile, prevăzute pentru implementare pe termen scurt sau lung și orientate spre realizarea obiectivelor specifice ale Programului. În acest context, se impune efectuarea unei revizui cuprinzătoare a tuturor acțiunilor propuse, cu excluderea următoarelor categorii: - acțiunile cu caracter periodic, anuale sau redundante, care nu contribuie substanțial la avansarea procesului de implementare; - acțiunile deja finalizate ori realizate în cadrul proceselor anterioare; (ex. acțiunea nr. 1.1, etc.) - acțiunile planificate în cadrul altor documente de politici publice în vigoare; - acțiunile derivate din Planul național de dezvoltare a capacităților militare pe termen lung, având în vedere statutul de document secret; (ex. acțiunea nr. 1.5, 2.4, 2.5, 2.6, etc.) - acțiunile ce prevăd implementarea sau monitorizarea unor programe, planuri de acțiuni ori foi de parcurs, dat fiind că aceste documente conțin deja măsuri	Se acceptă.

		agregate, care includ propriile mecanisme și proceduri de implementare și monitorizare. (ex. acțiunile nr. 7.5, 11.3, 15.1, 15.2, 15.3, etc.)	Se acceptă.
		Potrivit pct. 19.4 din Regulament, tabelul Planului de Acțiuni urmează a fi completat cu secțiuni distincte și detaliate, în cadrul cărora vor fi dezagregate costurile de implementare aferente fiecărei acțiuni. Structura costurilor va cuprinde trei categorii principale: - costuri totale estimate pentru implementarea acțiunii; - costurile totale, defalcate pe surse de finanțare (buget de stat, asistență externă și costuri neacoperite), și - costurile totale estimate anual pentru perioada 2026-2030. Această completare va permite o evidențiere riguroasă a necesarului financiar anual și a surselor de finanțare corespunzătoare, facilitând astfel o planificare transparentă și eficientă a resurselor destinate implementării acțiunilor. Pentru fiecare acțiune prevăzută în Planul de acțiuni aferent Programului, este obligatorie estimarea costurilor de implementare, nu sunt admise formulări precum „în limita bugetului alocat” sau „nu necesită cheltuieli din buget”. În vederea facilitării procesului de estimare și calcul al costurilor, pot fi utilizate Instrumentele de estimare a costurilor aplicabile în cadrul DPP.	
		În secțiunea „Autorități responsabile” a Planului de acțiuni vor fi indicate instituțiile cu atribuții directe în implementarea fiecărei acțiuni, ordonate conform rolului și responsabilităților asumate. Prima poziție va reveni instituției principale, care va asigura coordonarea procesului de implementare, urmată de instituțiile implicate în realizarea nemijlocită a acțiunii respective. Autoritățile care oferă suport de natură generală nu vor fi incluse, întrucât acestea nu contribuie direct la implementarea acțiunilor prevăzute.	
Avizare prealabilă			
Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General de Carabinieri (aviz nr 1/5-2427 din 30.12.2025)	4.	Susținerea proiectului, lipsa obiecțiilor.	Se acceptă.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (aviz nr. 07-07/11 din 05.01.2026)	5.	Susținerea proiectului, lipsa obiecțiilor.	Se acceptă.
Ministerul Educației și Cercetării (aviz nr. 02/6/26 din 09.01.2026)	6.	Susține, de principiu, conținutul proiectului Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei naționale de apărare pentru anii 2024-2034. Proiectul este relevant și elaborat coerent, reflectând obiectivele strategice asumate în domeniul apărării naționale pe termen mediu și lung. Considerăm că acțiunile propuse pentru implementarea Programului, pot contribui la consolidarea capacităților instituționale și operaționale ale sistemului de apărare. Totodată, considerăm oportună reformularea unor conținuturi referitoare la elementele structurale din PLANUL DE ACȚIUNI al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (din Anexă) după cum urmează: - La acțiunea 44. din Tabel, coloana a 3-a, în rubrica a 2-a (Indicatori de monitorizare), sintagma „activități culturale” să se modifice în sintagma „activități educaționale”; - La acțiunea 46. din Tabel, coloana a 3-a, în rubrica a 2-a (Indicatori de monitorizare), textul „Desfășurarea chestionarelor pentru participanții la activități” să se modifice în textul „Chestionare aplicate în rândul participanților la activități”; - La acțiunea 48. din Tabel, coloana a 3-a, în rubrica a 2-a (Indicatori de monitorizare), textul „Minim 2 instruiți de profesionalizare a lucrătorilor de tineret realizate anual” să se modifice în textul „Cel puțin două sesiuni de formare profesională a lucrătorilor de tineret, organizate anual”. Adicional, recomandăm, redactarea stilistică pe tot conținutul proiectului Planului de acțiuni.	Se acceptă.

Ministerul Culturii (aviz nr. 05/1-09/32 din 12.01.2026)	7.	La OS 2.1., textul acțiunii nr. 59 „Revizuirea și aprobarea cadrului normativ privind protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat” se va substitui cu textul „Revizuirea și aprobarea cadrului normativ privind protecția bunurilor culturale împotriva riscurilor ce decurg din calamități naturale, tulburări ale ordinii publice sau conflicte armate”. Propunerea derivă din prevederile art. 30 alin (6) ale Legii nr. 280/2011 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil (în vigoare din 03.12.2025). La OS 2.2., acțiunea „Implicarea/cooptarea în dialog a actorilor publici, reprezentanți ai societății civile, parteneri de dezvoltare, mass-media, mediul academic, donatori etc., pentru suportul implementării planurilor privind subiecte de securitate și apărare și dezvoltării gândirii critice în rândul cetățenilor în vederea fortificării rezilienței informaționale” va fi numerotată cu cifrele „83”. La OS 4.5., acțiunea nr. 109 va avea următorul cuprins: „Asigurarea măsurilor de protecție și preservare a infrastructurii”.	Se acceptă.
Comisia pentru securitate națională, apărare și ordine publică al Parlamentului (aviz nr. CSN04 nr.5 din 12.01.2026)	8.	În urma examinării, se apreciază eforturile depuse de Ministerul Apărării și de autoritățile implicate în procesul de ajustare și definitivare a proiectului Programului SNA, inclusiv prin valorificarea mecanismului interinstituțional de cooperare și coordonare, precum și prin alinierea documentului la recomandările formulate de autoritatea coordonatoare a politicilor publice. Comunicăm că nu există obiecții față de proiectul Programului SNA, în forma prezentată pentru consultare și coordonare, și subliniază necesitatea unei implementări coerente a Programului SNA, în corelare cu documentele sectoriale din domeniul apărării.	Se acceptă.
Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracarare a Dezinformării (aviz nr. 11/26 din 15.01.2026)	9.	CCSCD a examinat proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 și în limitele competenței funcționale, comunică în ordinea ce perindă. Astfel, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (<i>aspecte referitoare la activitatea Centrului pentru Comunicare Strategică și Contracarare a Dezinformării</i>), nr.247/2025 (<i>publicată în Monitorul Oficial nr.426-429 din 12.08.25 art.584; în vigoare 12.08.25</i>) au fost operate modificări la Legea nr.242/2023. Astfel, în cuprinsul proiectului, sintagma „Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării”, la orice formă gramaticală, s-a	Se acceptă.

	substituit cu sintagma „Centrul pentru Comunicare Strategică și <i>Contracarare a Dezinformării</i>”. La pct.18.3 „Intensificarea operațiilor de tip hibrid” a proiectul Programului de implementare, după cuvintele „campanii de dezinformare” se introduce sintagma „sau manipulare a informațiilor și ingerințelor străine”. Or, în art.4 a Legii nr.242/2023, se regăsește noțiunea de acțiuni de manipulare a informațiilor și ingerințe străine – model de comportament manipulator, desfășurat în mod intenționat și coordonat, care amenință sau are potențialul de a avea un impact negativ asupra valorilor, a procedurilor și a proceselor politice, economice și sociale, promovat de actori statali sau nonstatali, inclusiv de intermediari din interiorul sau Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracarare a Dezinformării exteriorul statului, și care sunt de natură să cauzeze prejudicii securității, intereselor naționale sau obiectivelor naționale de securitate. La pct.18.4 și 39.6 din proiectul Programului de implementare sintagma „manipulare informațională” se substituie cu sintagma „manipulare a informațiilor și ingerințelor străine”. Or, în art.4 a Legii nr.242/2023, se regăsește noțiunea de acțiuni de manipulare a informațiilor și ingerințe străine – model de comportament manipulator, desfășurat în mod intenționat și coordonat, care amenință sau are potențialul de a avea un impact negativ asupra valorilor, a procedurilor și a proceselor politice, economice și sociale, promovat de actori statali sau non-statali, inclusiv de intermediari din interiorul sau exteriorul statului, și care sunt de natură să cauzeze prejudicii securității, intereselor naționale sau obiectivelor naționale de securitate. Motiv din care, se consideră indispensabilă utilizarea noțiunii segregate. La pct.81 din Planul de Acțiuni, sintagma „manipulare informațională” se substituie cu sintagma „manipulare a informațiilor și ingerințelor străine” (a se vedea argumentarea expusă la pct.3). Concomitent, autorul urmează a se conforma principiilor activității de legiferare, potrivit cărora actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune. Subsidiar, învederăm că autorul proiectului urmează a se conforma prevederilor art.54 a Legii cu privire la actele normative, și a expune conținutul proiectului într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a	Se acceptă.
--	---	-----------------------------------

		se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație.	
Ministerul Finanțelor (aviz nr. 05-17/07 din 15.01.2026)	10.	Proiectul Programului și Planul de acțiuni urmează a fi modificate prin prisma obiecțiilor menționate mai jos. La partea descriptivă a Programului La Capitolul 6 „Indicatori de monitorizare”, Obiectivul specific 1.10, în colonița „Indicatorii de rezultat” se propune de reformulat primul indicator, deoarece nu este clar ce fel de specialiști și din ce domenii urmează a fi instruiți.	Se acceptă.
		La Capitolul 7 „Costuri”, informația prezentată în Capitol (Figura 8) nu aduce claritate asupra estimărilor necesare pentru implementarea acțiunilor incluse în Plan, deoarece informația prezentată descrie doar alocațiile aprobate și estimate în bugetul Ministerului Apărării pentru apărare racordat la media alocărilor europene pentru apărare. Suplimentar, se propune uniformizarea unității de măsură în Figura 8, dat fiind faptul că informația în același tabel este prezentată în măsuri diferite (mii lei și mld. lei)	Se acceptă parțial. Tabelul respectiv are drept scop orientarea instituțiilor și a publicului larg cu privire la standardele europene și la situația alocărilor bugetare pentru apărare. Totodată, prognoza Produsului Intern Brut, furnizată de MDED, este exprimată în miliarde lei, fapt care a determinat utilizarea acestei unități de măsură.
		Totodată, pct.42 menționează că, implementarea programului se va realiza din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri <i>ale autorităților responsabile</i> pentru anii respectivi, precum și din alte surse (asistența externă, inițiative și fonduri oferite de către parteneri de dezvoltare), atrase de către instituție responsabilă. În acest sens, se constată faptul că, implementarea OS 1.10 „Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și conflicte, până în 2028” <i>nu are sursă de acoperire financiară</i> , întrucât atât în Legea bugetului de stat pentru anul 2026 nr.322/2025, cât și estimările pentru anii 2027-2028, în bugetul Ministerului Sănătății (responsabil de acest OS) nu sunt prevăzute alocații bugetare pentru implementarea acțiunilor incluse în obiectiv. În acest sens, implementarea Programului va necesita alocații bugetare suplimentare, ceea ce contravine prevederilor art.17 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014 și art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. Astfel autorul urmează să indice din care sursă vor fi finanțate acțiunile incluse în Plan, în cazul lipsei mijloacelor financiare a partenerilor de dezvoltare și/sau a donatorilor externi.	Se acceptă. Ca urmare a coordonării obiecțiilor înaintate cu Ministerul Sănătății (MS), datele privind costurile aferente OS 1.10, precum și cele corespunzătoare altor acțiuni din domeniul de responsabilitate al MS, au fost clarificate prin includerea alocațiilor din asistența externă (Fondul Pandemic și Fondul OMS).

		De asemenea, termenul de realizare al OS 1.10 urmează a fi concretizat, deoarece termenul este indicat până anul 2028, iar acțiunile sunt repartizate până anul 2030	Se acceptă parțial. Termenul de realizare al OS 1.10 a fost ajustat până în anul 2029, ca urmare a propunerilor recepționate din partea Ministerului Sănătății/ANSP.
		La pct.46, sintagma „Ministerul Finanțelor” se va substitui cu sintagma „Cancelaria de Stat” conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.377/2018 cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe.	Se acceptă.
		Totodată, pct.68 urmează a fi exclus dat fiind faptul că responsabilitățile Ministerului Finanțelor sunt prevăzute expres în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr.181/2014, dublarea, precum și reformularea acestora în cadrul programului respectiv fiind inoportună, neconstituind obiectul unui asemenea document.	Nu se acceptă. Atribuțiile în domeniul apărării nu sunt prevăzute în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014. Mai mult decât atât, conform art. 9, alin. (1) din Legea nr. 249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova și art. 9, alin. (3) din Legea organică cu privire la apărarea națională nr. 345/2003: „Forțele destinate apărării naționale includ subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne, ale Ministerului Justiției, ale Ministerului Finanțelor etc.” Prin urmare, este necesară o descriere expresă a atribuțiilor acestora prin acte normative sectoriale, în vederea clarificării rolului și contribuției fiecărei instituții la realizarea obiectivelor de apărare națională. Detalierea atribuțiilor instituțiilor responsabile nu reprezintă o dublare a cadrului normativ general, ci o operaționalizare a acestuia în contextul specific al domeniului apărării.
		La Planul de acțiuni La Acțiunea 8. „Asigurarea evidenței resurselor de apărare prin dezvoltarea și punerea în aplicare a sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al resurselor de apărare” (SIA RSRA)”, se menționează că costul de 16470,0 mii lei este în totalitate acoperit din bugetul de stat, prin urmare suma din coloana „Costuri neacoperite” urmează a fi exclusă.	Se acceptă.

	La Acțiunea 9. „Planificarea și asigurarea procesului de mobilizare, mecanismului de mobilizare și pregătire de mobilizare, în conformitate cu legislația în vigoare”, se solicităm excluderea „AAP” de la instituțiile responsabile, or, Agenția Achiziții Publice nu elaborează politici în domeniul achizițiilor. La acțiunile 45-48 în coloana „Sursa de finanțare/subprogram” sintagma „8801” se va substitui cu sintagma „8601”, întrucât acțiunile de tineret sunt clasificate la programul 86. La acțiunile 62; 63 și 65 urmează a fi revizuit subprogramul în funcție de domeniul cercetării și inovării. O asemenea abordare este în conformitate cu Clasificația bugetară aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.208/2015. La Acțiunea 100. „Asigurarea creșterii calității vieții și îmbunătățirea condițiilor necesare pentru exercitarea eficientă a obligațiilor de serviciu”, primul indicator de monitorizare va fi expus în următoarea redacție: „Parteneriate public-private implementate în vederea asigurării cu spații locative de serviciu pentru militarii prin contract”. De asemenea, reieșind din competențele Ministerului Finanțelor, se impune necesitatea excluderii acestuia din lista instituțiilor responsabile de implementarea Acțiunii 111. „Asigurarea rezilienței infrastructurii fizice și digitale” Pentru a avea o claritate vizuală a Planului, se propune de completat tabelul cu rânduri totalizatoare pe fiecare obiectiv general. În vederea asigurării promovării unui Plan de acțiuni fundamentat și susținut din punct de vedere financiar, și întru conformarea prevederilor pct.12, subpct.4) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020, Planul de acțiuni urmează să reflecte costurile necesare pentru implementarea fiecărei acțiuni separat pe ani de implementare și sursa de finanțare, care vor fi estimate de către autoritatea/instituția publică responsabilă de realizarea acțiunilor planificate. În acest context, se menționează că, în Plan pentru unele acțiuni nu sunt indicate costurile de implementare.	Se acceptă parțial. Pornind de la premisa că Programul SNA stabilește, la pct. 42 din Capitolul VII, modalitatea de implementare a acțiunilor din
--	--	--

	programele/subprogramele fiecărei autorități responsabile, precum și contribuția acestora.	Planul de Acțiuni, se consideră inoportună aplicarea recomandării respective. Programul nu dispune de un buget distinct, iar acțiunile acestuia se vor realiza din contul și în limitele alocațiilor aprobate în acest scop autorităților responsabile de realizarea lor pentru anii respectivi, precum și din alte surse (asistență externă, inițiative și fonduri oferite de parteneri de dezvoltare), conform legislației. Instituțiile indicate în Planul de Acțiuni, în calitate de responsabili (prima entitate menționată în listă), vor avea rolul principal în implementare, inclusiv prin asumarea cheltuielilor aferente realizării obiectivelor și acțiunilor trasate. Instituțiile co-responsabile vor asigura sprijinul necesar în realizarea acțiunilor, în limitele alocațiilor aprobate prin bugetele lor instituționale, fără a fi necesară specificarea expresă a programelor și subprogramelor bugetare în cadrul Planului.
	Totodată comunicăm că, finanțarea multor acțiuni este estimată și din alte surse, care nu sunt identificate, astfel există un risc sporit privind sursa de finanțare a acțiunilor incluse în Plan și poate afecta implicit și cheltuielile bugetului de stat. În acest context, este necesar de adus claritate prin specificarea concretă a resurselor și estimărilor financiare.	Se acceptă parțial. Aspectele privind finanțarea acțiunilor și indicarea surselor de finanțare au fost revizuite și clarificate, cu excepția unor ministere/instituții (Administrația Națională a Penitenciarelor a Ministerului Justiției, Ministerul Energiei etc.), care au indicat sume ce urmează a fi acoperite din surse externe (parteneri de dezvoltare, organizații donatoare etc.). Actualmente, fiind în proces de negociere a acestei asistențe sau de formalizare a parteneriatelor cu parteneri de dezvoltare, sumele respective au fost estimate cu un anumit grad de aproximație și rămân în curs de definitivare. Dat fiind faptul că aceste sume

			vor fi acoperite din asistență externă, acestea nu vor afecta cheltuielile bugetului de stat.
		În colonițele 5, 6 și 7, se propune de substituit cuvintele „Asistență externă” și „În limita alocațiilor bugetare” cu sumele estimate. Suplimentar, se propune de ajustat cifrele prezentate în tabel, deoarece costul total estimat al unor acțiuni nu corespunde cu sumele repartizate pe ani (ex: nr.21, nr.31, nr.51).	Se acceptă.
Aparatul Președintelui Republicii Moldova (aviz nr. 3/3-05-107 din 16.01.2026)	11.	În urma analizei, se constată că Programul corespunde, în linii generale, obiectivelor și logicii de implementare a Strategiei naționale de apărare, precum și prevederilor și orientărilor Strategiei securității naționale a Republicii Moldova. Totodată, pentru asigurarea unei mai bune corelări instituționale, a coerenței terminologice și a calității redacționale, se formulează următoarele obiectii și recomandări.	Se acceptă.
		În ceea ce privește Obiectivul specific OS 1.4 – „Instituționalizarea conceptului de rezistență la nivel național”, se consideră necesară revizuirea denumirii acestuia astfel încât să fie inclusă expres și dimensiunea rezilienței, având în vedere că acțiunile subsecvente vizează nu doar rezistența, ci și reziliența instituțională și societală.	Se acceptă. OS 1.4 a fost modificat în întreg textul Programului și al Planului de acțiuni, după cum urmează: „Instituționalizarea conceptului de reziliență la nivel național, până în 2027, prin prisma consolidării capacităților de reziliență”.
		Referitor la Obiectivul specific OS 1.8 – „Sporirea eficienței cu cel puțin 50% a sistemului de avertizare timpurie privind riscurile și amenințările...”, se recomandă revizuirea responsabilităților instituționale pentru acțiunile 29, 31 și 37, prin excluderea Aparatului Președintelui Republicii Moldova și includerea Centrului Național de Management al Crizelor, întrucât gestionarea evaluării naționale a riscurilor, inclusiv mecanismul de implementare a metodologiei aferente au fost atribuite acestei structuri, în baza cadrului instituțional actual.	Se acceptă.
		În același context, la acțiunea 32 – „Sistem național de avertizare publică creat (MD-ALERT)”, se recomandă completarea cu următorul text: „creat, pus în aplicare și funcțional” sau, „pus în aplicare și operațional”, pentru a reflecta nu doar instituirea formală, ci și funcționalitatea efectivă a sistemului.	Se acceptă parțial. Ministerul Afacerilor Interne (instituția autor a acțiunii) a propus excluderea indicatorului de monitorizare menționat, motivând că acesta este deja integrat ca parte componentă a măsurilor de intervenție ce țin de consolidarea capacităților operaționale ale Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, incluse în proiectul Planului de acțiuni pentru implementarea Programului

			național de dezvoltare a protecției civile pentru anii 2026–2030.
		Totodată, la acțiunile 55 și 56 se impune excluderea Consiliului Național de Securitate din calitate de coresponsabil, având în vedere că structura respectivă nu reprezintă o instituție executivă, ci o platformă de coordonare strategică, fără atribuții de implementare directă a acțiunilor operaționale. Se recomandă substituirea denumirii complete „Serviciul Consiliului Suprem de Securitate” și a abrevierii corespunzătoare cu „Serviciul Consiliului Național de Securitate – SCNS”, în conformitate cu denumirea actuală utilizată în actele normative și documentele instituționale. Pentru asigurarea unității stilistice, se recomandă utilizarea consecventă a participiului adjectival, prin plasarea acestuia la finalul sintagmei aferente acțiunii, precum: „cadrul normativ, elaborat și aprobat” sau „raportul anual, prezentat conducerii”, în vederea clarității și coerenței formulărilor. De asemenea, se impune revizuirea integrală a textului din punct de vedere gramatical, ortografic și stilistic. Cu titlu de exemplu, au fost identificate forme precum „sint” în loc de „sunt”, „ortografixc” în loc de „ortografic”, „actiuni” în loc de „acțiuni”, „reziliente” în loc de „reziliența”, „prezentare hății interactive (GIS)” în loc de „prezentarea hărții interactive (GIS)”, lipsa frecvență a diacriticelor, dezacorduri de tipul „a fost remise”, folosirea inconsecventă a majusculilor în denumiri oficiale, precum și fraze excesiv de lungi, fără punctuație adecvată.	Se acceptă.
Ministerul Justiției (aviz nr. 04/1-519 din 16.01.2026)	12.	La partea descriptivă a Programului: Cu titlu preliminar, se notează că în conformitate cu pct. 7 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i>, la fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de planificare și a documentelor de politici publice care se aprobă prin hotărâri ale Guvernului, acestora li se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative, în conformitate cu <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>. Astfel, prevederile cuprinse la art. 24 alin. (2) din <i>Legea nr. 100/2017</i>, stabilesc că la fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de politici se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative. Drept urmare, se va reține că <i>notele de subsol</i> situate în marginile inferioare ale paginilor nu reprezintă elemente de structură ale actului normativ, fapt pentru care urmează a fi excluse și, după necesitate, integrate în cuprinsul Programului.	Se acceptă.

	Complementar, partea descriptivă a Programului se va structura conform prevederilor subpt. 18.1 – 18.10 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i>. Astfel, potrivit <i>Regulamentului</i> prenotat, partea descriptivă a programului are următoarea structură: 1) introducere; 2) analiza situației; 3) obiective generale; 4) obiective specifice; 5) indicatori de monitorizare; 6) impact; 7) costuri; 8) riscuri de implementare; 9) autorități/instituții responsabile; 10) proceduri de monitorizare, evaluare și raportare.	Se acceptă parțial. Riscurile de implementare nu vor face parte din Program și vor fi prezentate separat, prin adresa Cancelariei de Stat.
	<i>La partea operațională a Programului:</i> <i>La acțiunea 16</i>, al patrulea indicator de monitorizare, cuvintele „sistemul penitenciar” se vor substitui cu cuvintele „sistemul administrației penitenciare”. Complementar, la termenul de realizare, se recomandă substituirea cifrelor „2026” cu cifrele „2027”. Intervențiile propuse sunt necesare în vederea ajustării și utilizării corecte a denumirii instituției, precum și pentru crearea cadrului optim care să permită implementarea eficientă a acțiunii respective. Se remarcă faptul că, acțiunea prezintă un grad ridicat de complexitate, întrucât presupune, pe de o parte, elaborarea și aprobarea planurilor de contingență la nivelul sistemului administrației penitenciare, în conformitate cu atribuțiile și responsabilitățile instituționale și în funcție de caracterul situației: de criză, asediu sau război, iar, pe de altă parte, organizarea și desfășurarea exercițiilor de simulare necesare pentru testarea, aplicarea și verificarea eficienței planurilor respective în situații concrete. <i>La acțiunea 77</i>, compartimentul instituții responsabile, se va indica Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP) ca autoritate administrativă din subordinea Ministerului Justiției. <i>La acțiunea 111</i>, la compartimentul instituție responsabilă, se consideră necesară completarea cu Ministerul Afacerilor Interne. Necesitatea includerii autorității menționate rezultă din redundanța comunicațiilor radio în situații de criză care se planifică prin utilizarea sistemului de telecomunicații radio în standard TETRA, iar Ministerul Afacerilor Interne are calitate de posesor și administrator al acestui sistem special de comunicații radio. <i>La acțiunea 111</i>, la compartimentul instituție responsabilă, se consideră necesară completarea cu Ministerul Afacerilor Interne. Necesitatea includerii autorității menționate rezultă din redundanța comunicațiilor radio în situații de criză care se planifică prin utilizarea sistemului de telecomunicații radio în standard TETRA, iar Ministerul Afacerilor Interne are calitate de posesor și administrator al acestui sistem special de comunicații radio.	Se acceptă.

		Subsidiar, reiterăm asupra necesității excluderii Ministerului Justiției de la acțiunile unde se prezumă expertizarea proiectelor de acte normative, or, această atribuție a Ministerului se exercită în baza legislației fără a fi necesară indicarea în calitate de co-executor - acțiunea 56, indicatorul de monitorizare „ <i>Acte normative necesare pentru implementarea Legii nr.231/2025 privind securitatea spațiului aerian național (conform art. 44 alin. (2)), adoptate</i> ”.	
Ministerul Afacerilor Interne (aviz nr. 30/141 din 15.01.2026)	13.	Propuneri la partea descriptivă a Programului SNA: Structurarea documentului de politici publice va respecta normele de tehnică legislativă instituite prin Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. În acest sens, elementele structurale vor fi grupate pe capitole, însemnate succesiv cu numere ordinare exprimate prin cifre romane, asigurând astfel rigoarea și uniformitatea întregului conținut; Totodată, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire. Mențiune valabilă pentru întregul conținut al proiectului, în acest sens textul necesită a fi redactat în conformitate cu Legea menționată supra;	Se acceptă.
		La subpct. 8.2. textul este ambiguu, întrucât nu specifică țintele și indicatorii acestor ODD-uri. Spre exemplu, nu este clar cum Programul SNA va asigura realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor (ODD 5), în acest sens sunt necesare clarificări suplimentare;	Se acceptă parțial. Strategia Națională de Apărare abordează, în premieră, în mod explicit aspectele dimensiunii de gen și necesitatea promovării femeilor în contextul implementării Rezoluției 1325 a CS al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea (pct. 36, pct. 62, OG 1 și OG 5). Totodată, Programul SNA include măsuri privind promovarea dimensiunii de gen (pct. 20.4; pct. 35.3.4 – OS 3.4; pct. 35.5.2 – OS 5.2; Cap. VI, OG 3, pct. 18; OG 5, pct. 25) și politicilor de împuternicire a femeilor din domeniul securității și apărării (acțiunile 90, 91, 112). În vederea asigurării unei clarități sporite privind legătura logică a Programului SNA cu ODD-uri, compartimentele relevante au fost completate cu detalii suplimentare, conform propunerii înaintate.

	La pct. 10., potrivit Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, programul se constituie din partea descriptivă și planul de acțiuni, astfel textului „Programul SNA este compus din două componente principale:” se va substitui cu textul „Programul SNA este structurat în două componente:”;	Se acceptă.
	La pct. 11. se menționează că „Prevederile SNA se vor implementa prin planuri și programe transversale elaborate de autorități cu atribuții în domeniu apărării naționale”. În atare situație, este neclară viziunea autorului atunci când utilizează expresia „programe transversale”, or se are în vedere faptul că, autoritățile cu atribuții în domeniul apărării naționale, urmează a aproba alte programe, în sensul Capitolului II, Secțiunea 2 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, situație ce contravine prevederilor legale, în contextul în care, Programul este un document de politici publice pe termen mediu (3-5 ani), elaborat pentru implementarea strategiilor, ci nu pentru implementarea altor programe;	Se acceptă parțial. Sintagma citată prevede că domeniul apărării este unul complex și presupune coordonarea eforturilor pe mai multe dimensiuni. Apărarea nu se rezumă doar la componenta militară – Forțele Armate și forțele destinate apărării naționale, capabilități de apărare, tehnologii și instruire –, ci include și: Dimensiunea politică – prioritățile politicii externe și vectorul de dezvoltare a țării (ex. NATO, UE); Dimensiunea economică – mobilizarea economiei naționale, pregătirea rezervei de stat pentru necesitățile apărării, planificarea bugetelor, industrie de apărare, lanțuri de aprovizionare; Dimensiunea tehnologică – cercetare-dezvoltare, tehnologii cu dublă utilizare (civil-militar), domeniu cibernetic, inteligență artificială etc.; Dimensiunea juridică – drept internațional umanitar, reguli de angajare; Dimensiunea socială și psihologică – moralul populației, reziliența societății; Dimensiunea educațională – formarea resursei umane, cultura de securitate; Dimensiunea de sănătate – medicină militară, managementul crizelor, răspuns la dezastre; Dimensiunea publică – cooperare interinstituțională, managementul situațiilor de urgență;

			Dimensiunea informațională – combaterea dezinformării, comunicare strategică și a amenințărilor hibride etc. Toate aceste dimensiuni și altele trebuie coordonate, ceea ce face domeniul dificil de gestionat și analizat. Odată ce în aceste domenii particulare se vor elabora și aproba/adopta strategii și programe, acestea vor contribui, direct și/sau indirect, complementar, la implementarea programului și a strategiei.
		De asemenea, Capitolul 2 „Analiza situației” urmează a fi completat cu informații referitor la descrierea posibilelor consecințe în cazul lipsei de intervenție, folosind dovezi cantitative și calitative, precum și date disponibile dezagregate, conform criteriilor enunțate în pct. 18., subpct. 18.2. din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică;	Se acceptă parțial. Capitolul 2, „Analiza situației”, pct. 19, a fost completat cu descrierea succintă a consecințelor în cazul lipsei de intervenție. Totodată, informațiile mai detaliate referitoare la posibilele consecințe ale neintervenției Guvernului sunt descrise în documentul „Riscuri de implementare asociate Programului SNA”, care va fi prezentat separat, prin adresa Cancelariei de Stat.
		La pct. 18.3., prima frază este nefinisată, urmând a fi completată. În același punct, în fraza a doua, amenințările pe plan politic pot fi completate cu textul „...”, precum și tentative de influențare a rezultatelor scrutinului electoral din anul 2025”;	Se acceptă parțial. Sintagma a fost revizuită în următoarea redacție: „prin campanii de dezinformare sau manipulare a informațiilor și ingerințe străine, prin polarizare artificială a opiniei publice”.
		În Capitolul 3 la pct.34., textul „Implementarea Programului se bazează pe viziunea strategică pentru domeniul apărării naționale din cadrul SNA” se propune a fi substituit cu textul „Programul contribuie în mod direct la implementarea obiectivelor SNA pentru anii 2024 – 2034 și se corelează cu ...”, deoarece Programul este elaborat întru implementarea nemijlocită a SNA;	Nu se acceptă. Acest pasaj se referă la prevederile ce țin de viziunea strategică, sau, în termeni militari, la „nivelul de ambiție al politicii de apărare” pe care statul este dispus să îl asume, și nu se referă deloc la obiective.
		La pct. 35., în textele compartimentelor „Rațiunea intervenției”, autorul urmează a corecta referințele la obiectivele specifice, în contextul modificării numerotării punctelor din proiect;	Se acceptă.
		Capitolul 6 „Indicatori de monitorizare” urmează a fi revizuit integral, conform cerințelor stipulate în pct. 18., subpct. 18.5. din Regulamentul cu privire la	Se acceptă parțial.

	planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020. În acest sens, indicatorii de monitorizare vor reflecta rezultatul final al acțiunii și vor permite evaluarea gradului de realizare a obiectivelor generale (OG), de asemenea, indicatorii urmează a fi expliciți, măsurabili și relevanți pentru obiectivul acțiunii (numeric, procentual). Spre exemplu din Program: OG 1, OS 8 „Valorile de referință” și „Țintele” sunt imposibil de cuantificat/măsurat: - 2024 – 0; - 2028 – <i>cel puțin o testare anuală;</i> - <i>ținta 2030 – cel puțin o testare semestrială;</i> Exemplu măsurabil: - 2024 – 0; - 2028 – <i>cel puțin 3 testări;</i> - <i>ținta 2030 – cel puțin 5 testări</i>, cuantificând numeric ținta care este necesar să fie atinsă; Subpct. 35.2.3. (OS 2.3) „Dezvoltarea cadrului normativ în domeniul industriei naționale de apărare, până în 2027”, are tangență mai mare cu obiectivul specific nr. 27.7. <i>Ajustarea cadrului normativ și de politici și armonizarea acestuia cu legislația UE</i>, decât cu obiectivul specific nr. 27.14. <i>Dezvoltarea parteneriatelor cu industriile de apărare și comunitățile științifice naționale și internaționale privind capabilitățile tehnologice moderne</i>, din Strategia națională de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024; După Capitolul 7, Programul va fi completat cu un capitol distinct „Riscuri de implementare” în conformitate cu prevederile subpct. 18.8. din Regulament menționat supra (pct. 10. al avizului).	Indicatorii de monitorizare, care nu îndeplinesc cerințele enunțate, au fost ajustați. Nu se acceptă. Acest obiectiv specific este aliniat la eforturile statului în direcția de acțiune privind dezvoltarea industriei naționale de apărare autohtone și reiese din măsurile prevăzute la nr. 27.14: dezvoltarea parteneriatelor cu industriile de apărare și comunitățile științifice naționale și internaționale privind capabilitățile tehnologice moderne, așa cum sunt prevăzute în Strategia Națională de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024. Nu se acceptă. „Riscuri de implementare asociate Programului SNA” vor fi prezentate separat Cancelariei de Stat.
--	--	--

		Propuneri la Planul de acțiuni: La compartimentul „Costuri” din Planul de acțiuni, se va exclude formularea „În limitele alocațiilor bugetare”, urmând a fi evaluate, cu aproximație, costurile necesare atingerii indicatorilor de monitorizare propuși; De asemenea, expresia „Asistență externă” se va exclude din compartimentele cu aceeași denumire din Plan (punctele 6, 16, 33, 51-54, 66-67, 110-113), urmând a fi indicați partenerii externi care vor contribui la acoperirea costurilor și sumele de bani preconizate;	Se acceptă.
		Rubrica „Responsabili” se propune a fi completată cu sintagma „/parteneri”;	Nu se acceptă. Nu este clară propunerea și lipsește justificarea privind ce fel de parteneri sunt vizați. În cazul în care se are în vedere parteneri de dezvoltare, informații de acest gen sunt reflectate la rubrica „Sursa de finanțare/subprogram”. Dacă „partenerii” sunt percepuți în calitate de co-responsabili, considerăm inoportună această adăugare.
		La acțiunea nr. 9. „Planificarea și asigurarea procesului de mobilizare, mecanismului de mobilizare și pregătire de mobilizare, în conformitate cu legislația în vigoare”: - la subpct. 1, indicatorul de monitorizare „Cadrul normativ modificat (Legea nr. 1192/2002). Cadrul normativ (HG) cu privire la organizarea pregătirii de mobilizare aprobat. Regulamentul de funcționare MDED modificat (HG nr. 143/2021). Mecanismul de conlucrare pentru asigurarea capacităților de mobilizare asigurat (HG)” excluderea Agenției Rezerve Materiale din lista co-executorilor, deoarece competențele Agenției nu prevăd atribuții în asemenea domenii;	Se acceptă.
		- la subpct. 3, indicatorul de monitorizare „Cadrul normativ în domeniul asigurării achizițiilor necesare completării rezervelor de stat și de mobilizare ajustat (denumirea expresă a actului normativ)”, se solicită excluderea anului 2026 din termenul de elaborare, motivarea fiind determinată de adoptarea la 29.12.2025 de către Parlamentul Republicii Moldova, a proiectului de lege privind achizițiile publice, data intrării în vigoare 01 ianuarie 2027 (link - https://parlament.md/material-details-md.nspx?param=e7880922-a429-4456-826b-87f055eb8879);	Se acceptă parțial. Termenul de realizare a acestui indicator de monitorizare a fost ajustat la trimestrul I 2027; totuși, instituția autor — Ministerul Finanțelor — nu a cerut excluderea anului 2026 din termenul de elaborare. Considerăm judicios ca poziția Ministerului Finanțelor să prevaleze în privința măsurilor de care acesta se face responsabil.

	La acțiunea nr. 11. „<i>Actualizarea nomenclatoarelor rezervelor de stat și de mobilizare</i>” se propune o nouă redacție a indicatorului de monitorizare, după cum urmează „<i>Nomenclatoarele bunurilor materiale din rezervele de stat și Nomenclatorul bunurilor materiale din rezervele de mobilizare actualizate</i>” fiind exclusă corelarea acestora cu Planul de mobilizare a economiei naționale, care urmează să fie elaborat către anul 2029 (acțiunea 10), precum și stabilirea termenului de modificare a Nomenclatoarelor „anul 2026”. Modificarea termenului de ajustare a Nomenclatoarelor în proiectul Planului de acțiuni al Ministerului Afacerilor Interne pentru anul 2026 este stabilit pentru „<i>semestrul I</i>” al anului 2026;	Se acceptă.
	Acțiunea nr. 24., se recomandă autorului de a revizui primul indicator de monitorizare, în contextul în care, formularea propusă a acestuia este una generală;	Nu se acceptă. Instituția prim-responsabilă, MDED, nu a propus revizuirea indicatorului de monitorizare menționat. Considerăm judicios ca poziția MDED să prevaleze în privința măsurilor de care acesta se face responsabil. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	Acțiunea nr. 32., „<i>Fortificarea capacităților de intervenție rapidă la situațiile de urgență și managementul riscului de dezastre, consolidarea rezilienței la schimbările climatice</i>” vizează, în ansamblu, consolidarea capacităților operaționale ale Inspectoratului General pentru Situații de Urgență. Totodată, intervențiile incluse în cadrul acestei acțiuni sunt deja planificate în cadrul proiectului Planului de acțiuni de implementare a Programului național de dezvoltare a protecției civile pentru anii 2026–2030 (număr unic 980/MAI/2025), aflat în proces de avizare. Menținerea acestei acțiuni în Planul de acțiuni al Programului SNA ar genera suprapunere de intervenții și potențială dublare a costurilor, contrar cerințelor de planificare strategică stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020. În aceste condiții, se recomandă excluderea integrală a acțiunii nr. 32. din Planul de acțiuni al Programului SNA, cu menținerea intervențiilor respective exclusiv în cadrul Programului	Se acceptă parțial. Conform propunerilor, se acceptă excluderea integrală a măsurilor deja prevăzute în alte programe naționale, și anume excluderea următoarelor indicatoare: „40 de autospeciale de intervenție în situații de urgență achiziționate” și „Sistem național de avertizare publică creat (MD-ALERT)”. Acțiunea nr. 32, „Fortificarea capacităților de intervenție rapidă la situațiile de urgență și managementul riscului de dezastre, consolidarea rezilienței la schimbările climatice”, a fost revizuită astfel încât să contribuie la realizarea expresă a direcțiilor de intervenție și acțiune prevăzute în SNA și se va

	național de dezvoltare a protecției civile pentru anii 2026–2030, menționat mai sus. Concomitent, indicatorul „Capacitatea de dislocare a unui Centru de triere pentru refugiați cu capacitatea de 500 de persoane timp de 24 ore”, inclus inițial în cadrul acțiunii nr. 32., nu se suprapune cu prevederile Programului național de dezvoltare a protecției civile pentru anii 2026–2030, nu vizează atribuțiile IGSU și este aferent competențelor Inspectoratului General de Carabinieri al MAI. Prin urmare, se recomandă menținerea acestui indicator, cu includerea lui în cadrul unei acțiuni distincte din Planul de acțiuni al Programului SNA, care vizează gestionarea situațiilor de criză și a fluxurilor de refugiați, asigurând astfel o delimitare clară a responsabilităților instituționale și o monitorizare eficientă a implementării;	reda în următoarea redacție: „Fortificarea capacităților de alarmare, înștiințare și reacție rapidă la situațiile de urgență, de calamități naturale și consolidarea rezilienței la schimbările climatice”. Indicatorul de monitorizare „Capacitatea de dislocare a unui Centru de triere pentru refugiați, cu capacitatea de 500 de persoane timp de 24 de ore” va rămâne atribuit acțiunii susmenționate.
	La acțiunea nr. 33., în calitate de prim-responsabil, se recomandă autorului de a include Ministerul Mediului, prin intermediul Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice;	Nu se acceptă. Acțiunea în cauză se axează primordial pe dezvoltarea cooperării, de care răspunde MAE. Cu siguranță, ca urmare a acestei măsuri, se vor multiplica proiecte și inițiative cu Centrele de excelență în domeniul combaterii riscurilor chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN), care ar solicita implicarea și asumarea acestora de către instituțiile implementatoare. Instituția prim-responsabilă — MAE — nu a cerut extinderea numărului de autorități responsabile și își asumă pe deplin realizarea acesteia. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	Acțiunea nr. 45. urmează a fi corelată cu indicatorul de monitorizare, în sensul că, dacă acțiunea prevede „Examinarea necesității elaborării Concepției educației militar-patriotice a tineretului și aprobarea unui Plan de acțiuni”, atunci indicatori de monitorizare ar fi „Evaluare a necesității elaborării Concepției educației militar-patriotice a tineretului, efectuată; Raport/notă	Se acceptă.

	<i>informativă înaintat (ă) conducerii</i>”. În aceeași ordine de idei, autorul ar putea opta pentru reformularea acțiunii în „<i>Elaborarea Concepției educației militar-patriotice a tineretului și aprobarea unui Plan de acțiuni</i>”;	
	Primul indicator de monitorizare al acțiunii nr. 48. „<i>Minim 2 instruirii de profesionalizare a lucrătorilor de tineret realizate anual</i>” urmează a fi reformulat, deoarece nu este clar;	
	Se recomandă autorului proiectului de a revizui al doilea indicator al acțiunii nr. 67. – „<i>Cadrul normativ privind simplificarea condițiilor de import și export al bunurilor din domeniul apărării ajustat și pus în aplicare</i>”, deoarece la 01.01.2025 a intrat în vigoarea Legea nr. 213/2024 privind controlul comerțului cu mărfuri strategice, act care aliniază cadrul normativ național la Poziția comună 2008/944/PESC a Consiliului din 8 decembrie 2008 de definire a normelor comune care reglementează controlul exporturilor de tehnologie și echipament militar;	Se acceptă parțial. La propunerea MDED, acest indicator a fost revizuit în următoarea redacție: „Cadrul de reglementare național aferent industriei militare, dezvoltat”.
	La acțiunea nr. 68. urmează a fi evaluate și indicate costurile necesare implementării acțiunii respective;	Se acceptă.
	Indicatorul „<i>Baze de date comune privind manipulările informaționale referențiale securității și apărării naționale create</i>” de la acțiunea nr. 81. urmează a fi clarificat sau revăzut, întrucât creează neclaritate, necesitând clarificări suplimentare;	Nu se acceptă. Instituția prim-responsabilă — CCSCD — nu a propus revizuirea indicatorului de monitorizare menționat. Considerăm judicios ca poziția CCSCD să prevaleze în privința măsurilor de care acesta se face responsabil. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	Se recomandă autorului de a revedea indicatorul stabilit pentru acțiunea nr. 104. din Plan – „<i>Stabilirea unui registru unic de infrastructură critică la nivel național</i>”, deoarece, potrivit art. 13 alin. (2) al Legii nr. 223/2025 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale, lista infrastructurilor critice naționale (ICN) desemnate se aprobă de către Guvern. Astfel, nu este necesară crearea unui registru unic de infrastructură critică la nivel național, mai mult ca atât, aprobarea listei ICN este unul din indicatorii de monitorizare a acțiunii nr. 35 „Implementarea cadrului normativ pentru	Nu se acceptă. Această acțiune și indicator de monitorizare au fost propuse în exclusivitate de MAI, care este și prim-responsabil de implementarea acestora; însă redacția de modificare a indicatorului și/sau a acțiunii nu a fost prezentată. Din acest considerent, propunem excluderea integrală a acestora.

		identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale” din Planul de acțiuni privind implementarea Programului național de ordine și securitate publică pentru anii 2026- 2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 727/2025;	Se acceptă.
		Totodată, se recomandă excluderea indicatorului „ <i>Act normativ privind rolul, responsabilitățile și principiile de activitate ale instituțiilor responsabile de infrastructura critică elaborat și aprobat</i> ” de la acțiunea nr. 107., datorită faptului că, Legea nr. 223/2025 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale conține prevederi clare privind atribuțiile și obligațiile Centrului Național de Coordonare a Protecției Infrastructurilor Critice, a autorităților publice responsabile și a gestionarilor de infrastructuri critice naționale. Subsidiar, limbajul, ortografia și punctuația proiectului urmează a fi aduse în concordanță cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative (Art.54).	
Ministerul Sănătății (aviz nr. 14/34 din 16.01.2026)	14.	Prin prezenta, Ministerul Sănătății a examinat proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (Programul SNA) Planul de acțiuni, Raportul CS de evaluare a calității DPP și Lista membrilor GLI și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. La Planul de Acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, ce ține de Obiectivul General 1.10 „Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și conflicte, până în 2028”, se expun în următoarele redacții: pozițiile 51. – 54. Poziția 51. „Efectuarea unui studiu privind cartografierea resurselor disponibile și infrastructurii medicale a sistemului medical”. Indicatori de monitorizare: 1.Raport cu privire la resursele disponibile al sistemului medical pe țară. 2.Elaborarea hății interactive (GIS) a resurselor disponibile la nivel regional; Costuri: total:585,00, din contul asistenței externe, Sursa de finanțare: Pandemic funds /8004), costuri pentru anul 2027: 585,0; termen: trimestru III 2027; Responsabil: MS/ANSP. Poziția 52. „Pilotarea instrumentului OMS Colaborarea civil-militară pentru pregătirea pentru situații de urgență în domeniul sănătății (CMAP) pentru fortificarea pregătirii și creșterii rezilienței sistemului medical și militar”. Indicatori de monitorizare: 1. Raport privind pilotarea instrumentului CMAP.	Se acceptă.

		2. Recomandări formulate pentru consolidarea colaborării civil-militare în baza rezultatelor CMAP; Costuri: total:575,00din contul asistenței externe, Sursa de finanțare: OMS /8004; costuri pentru anul 2028: 575,0; termen: trimestru III 2028; Responsabil: MS/ANSP; MA; MAI.	
		Poziția 53. „Asigurarea implementării continue a Convenției privind interzicerea dezvoltării, producerii și stocării armelor bacteriologice și cu toxine și asupra distrugerii acestora (BTWC)”. Indicatori de monitorizare: 1.Numărul de instruiți și exerciții organizate privind prevenirea amenințărilor biologice. 2. Numărul de persoane instruite.; Costuri: total: 90,6; din contul asistenței externe, Sursa de finanțare: OMS /8004; costuri pentru anul 2029: termen: trimestru II 2029; Responsabil: MS/ANSP.	
		Poziția 54. „Îmbunătățirea sistemului de supraveghere și avertizare timpurie în sănătatea publică”. Indicatori de monitorizare: 1. Număr de specialiști instruiți. 2.Număr de proceduri sau protocoale revizuite/elaborate.; Costuri: total:565,00;costuri pentru anul 2027: 565,00; Sursa de finanțare: Pandemic funds /8004; termen: trimestru II 2027; Responsabil: MS/ANSP. Totodată, ce ține de ”Alocări de resurse conform proiectului bugetului pentru anul 2026 și estimărilor pentru anii 2027-2028” urmează a fi revizuite subprogramele/costurile din domeniul ocrotirii sănătății. Adițional solicităm respectuos excluderea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică din responsabili de acțiunea 50 „Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, integrat în structura organizațională militară”, care nu ține de competența instituției, și includerea MA în considerabili de acțiunea 52 privind implementarea instrumentului OMS Colaborarea civil-militară (CNAP). Astfel indicatorii de rezultat, capitolul 6 „Indicatori de monitorizare” din programul SNA vor fi actualizați corespunzător cu planul de acțiuni.	Se acceptă.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (aviz nr. 04-256 din 21.01.2026)	15.	Urmare examinării proiectului Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034, în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele propuneri. La proiectul Programului 1. Pe tot parcursul textului din Program, sintagma ”pagina web oficială” a se substitui cu sintagma ”site web oficial”, prin prisma prevederilor Hotărârii Guvernului nr.728/2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora.	Se acceptă.

		La proiectul Planului 1. La acțiunea nr.106 "Asigurarea infrastructurii sigure și de calitate în vederea integrării în rețeaua europeană de transport", indicatorul de monitorizare <i>"Infrastructura portuară a Portului Internațional "Giurgiulești" dezvoltată până în anul 2028 (un terminal, o parcare, o dană, două stații de descărcare)"</i>, de menționat faptul că în Giurgiulești funcționează două porturi. <i>Portul Internațional Liber Giurgiulești (PILG)</i> este în gestiunea unui operator privat „Danube Logistics” SRL, și <i>Portul de Mărfuri și Pasageri Giurgiulești (PPMG)</i> este în administrarea Agenției Proprietății Publice. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR) nu administrează nici un port din Complexul portuar Giurgiulești. La fel, MIDR nu dispune nici de surse financiare pentru implementarea acțiunii evocate în termenii propuși de către Ministerul Apărării. Reieșind din cele expuse, la indicatorul de monitorizare a acțiunii nominalizate supra, în coloana <i>"Responsabil"</i> se va exclude MIDR în calitate de autoritate responsabilă.	Se acceptă. În procesul de coordonare cu MIDR, s-a agreat excluderea acestui indicator de monitorizare.
		2. La acțiunea nr.113, "Diversificarea geografică și contractuală a surselor de aprovizionare cu energie", în coloana <i>"Responsabil"</i> se va exclude MIDR, întrucât măsura excede competențele ministerului stabilite prin Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.690/2017.	Se acceptă.
Ministerul Mediului (aviz nr. 02-07/135 din 16.01.2026)	16.	Urmare examinării proiectului Programului de implementare pentru anii 2026–2030 al Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034, precum și a planului de acțiuni aferent acestuia, Ministerul Mediului își exprimă susținerea, cu luarea în considerare a următoarelor propuneri în procesul de definitivare a proiectului. La pct. 32 din proiectul planului de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026- 2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, la indicatorii de monitorizare „Un radar meteorologic modernizat până în anul 2027” și „O stație aerologică inclusă în rețeaua de monitoring până în anul 2028” rubricile aferente costurilor vor fi ajustate corespunzător conform calendarului de implementare a acțiunilor privind modernizarea radarului meteorologic și includerea unei stații aerologice în rețeaua națională, ca urmare a alinierii acestora la Planul de achiziții aprobat în cadrul proiectului Băncii Mondiale „Consolidarea managementului și rezilienței riscurilor de dezastre în Moldova” conform Acordului de împrumut	Se acceptă.

		nr.9720-MD semnat la 7 februarie 2025 între Republica Moldova și Banca Mondială nr.2 din 23 mai 2025, conform anexei.	
		La pct. 34 indicatorul de monitorizare „Cinci tipuri de prognoze specializate (agricultură, industrie, transport, sănătate, situații excepționale) pentru dezvoltare sistemului de prognozare și avertizare timpurie a fenomenelor naturale periculoase puse în aplicare până în anul 2027” se va substitui cu indicatorul „Inițierea procedurii de dezvoltare a prognozelor de impact și avertizarea timpurie a fenomenelor naturale periculoase”, iar rubricile aferente costurilor vor fi ajustate corespunzător, conform anexei.	
Serviciul de Informații și Securitate (aviz nr. IE/649 din 23.01.2026)	17.	Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat proiectul Planului aferent <i>Strategiei naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 (în continuare-SNA)</i> , și expune următoarele propuneri și obiecții de rigoare.	Se acceptă.
		I. La nivel tehnic, pentru asigurarea coerenței în procesul de implementare și raportare a Planului, în cazul atribuirii a câțiva indicatori de monitorizare unui obiectiv specific (<i>în continuare-OS</i>), propunem delimitarea acestora prin numerotare.	Nu se acceptă. Această măsură tehnică este una excesivă; planul de acțiuni deja conține numerotare (pentru fiecare acțiune, pentru fiecare obiectiv specific și obiectiv general), iar fiecare indicator de monitorizare, pentru o trasabilitate mai bună, este separat prin celule.
		La OS 1.1, acțiunea 3, – considerăm necesar excluderea Serviciului din lista autorităților responsabile, reieșind din faptul că SIS nu are competențe în „asigurarea dotării armatei naționale”. III. La OS 1.4, cu acțiunile atribuite acestuia (ce ține de reziliență/ rezistență națională/ situații de criză) – propunem suplinirea listei autorităților co-responsabile cu Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC). IV. La OS 1.7, acțiunea 26, la compartimentul „Instituții responsabile” indicatorul de monitorizare ce vizează „numărul personalului pentru gestionarea securizată a informației clasificate și perfecționarea măsurilor de protecție a informațiilor clasificate instruit anual și pregătit”, urmează a fi adăugat expres sintagma – „entitățile publice care prelucrează informații atribuite la secret de stat”. La acțiunea 26, subacțiunea 4, compartimentul „Total costuri ” a se indica suma -300, 0 lei(trei sute mii lei) fiind repartizate uniform (60, 0 mii lei) pe parcursul anilor 2026-2030(conform anilor indicați în tabel). Sursa de finanțare/subprogram – 3601.	Se acceptă.

	V. La OS 1.8, acțiunea 29 și 31, solicităm modificarea poziției Serviciului din autoritate lider în autoritate co-responsabilă și propunem autoritatea lider - Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC).	Se acceptă. În cazul în care Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC) va agree, acesta va fi inclus în calitate de autoritate prim-responsabilă pentru realizarea acțiunilor menționate.
	VI. La OS 1.8, acțiunea 35, la compartimentul „Instituții responsabile”, urmează de completat cu sintagma „Instituțiile cu atribuții în domeniul apărării și securității statului”. La acțiunea 35, subacțiunea 1, costurile se vor menține conform redacției remise spre avizare, cu indicarea la Sursa de finanțare/subprogram - codul 3601. Suplimentar, în scopul determinării exprese a cercului de autorități responsabile de acțiunile 35, propunem indicarea exhaustivă a acestora -SIS, MA, MAI, MJ, MF, SPPS, CNA. VII. La OS 1.8, acțiunea 36, la compartimentul „Instituții responsabile”, urmează de indicat formularea exactă potrivit legii și anume „instituțiile/autoritățile statului cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii terorismului”. La acțiunea 36, compartimentul „Total costuri ” a se indica suma -2.500, 0 lei(două milioane cinci sute mii lei) fiind repartizate uniform (500, 0 mii lei) pe parcursul anilor 2026-2030(conform anilor indicați în tabel). Sursa de finanțare/subprogram - 3601. Suplimentar, în scopul determinării exprese a cercului de autorități responsabile de acțiunile 36, propunem indicarea exhaustivă a acestora- acțiunea 36-SIS, PG, MAI, MA, MAE,SPPS, SPCSB. VIII. La OS 1.8, acțiunea 37, considerăm necesar excluderea din plan a acțiunii respective în contextul creării/funcționării Centrul Național de Management al Crizelor (H.G. 579/2025) care constituie un centru întrunit de fuziune a informațiilor, iar formarea unor centre noi pe „profil mai îngust” ar constitui o dublare de competență. IX. La OS 2.2, acțiunea 60 – opinăm excluderea Serviciului din lista autorităților responsabile, reieșind din faptul că SIS nu va putea realiza indicatorul „desfășurarea conferinței internaționale de către instituție”. X. La OS 3.4, la indicatorul de monitorizare „Cel puțin două vizite de lucru în teritoriu al [...] reprezentanților Parlamentului asigurate” - Serviciul, urmează a fi exclus din lista autorităților implementatoare. XI. La OS 4.5, acțiunea 110 - propunem suplinirea listei autorităților co-responsabile cu Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC).	Se acceptă.

		Adițional, considerăm oportun de asigurat în textul Planului delimitarea sintagmelor utilizate în partea ce vizează „autoritățile statului din domeniul apărării”, „ordinii și securității publice”, cu atribuții în domeniul „prevenirii și combaterii terorismului”, pentru a nu crea ambiguități la stabilirea atribuțiilor în cazul realizării acțiunilor comune.	
Ministerul Muncii și Protecției Sociale (aviz nr. 02/215 din 29.01.2026)	18.	Cu referire la solicitarea nr. 11/1530 din 26.12.2025 privind avizarea proiectului Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 (Programul SNA), Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.	Se acceptă.
		<i>La proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale pentru apărare pentru anii 2025-2034. La Capitolul 3. Obiectivele generale, la pct. 34.4. (OG 4) Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova, prin atingerea 1 % din PIB pentru apărarea națională până în 2030, textul din pag. 20: „...O prioritate constantă o va constitui perfecționarea sistemului de protecție socială a personalului structurilor de apărare, asigurându-se astfel stabilitatea și motivația resursei umane” se propune a revizuit, ținând cont că formularea este una vagă și lasă loc de interpretări.</i>	Nu se acceptă. Conform prevederilor SNA, elaborată pentru perioada 2024–2034, perfecționarea sistemului de protecție socială a efectivului structurilor de apărare constituie una dintre direcțiile prioritare de acțiune ale strategiei (DA 29.10). O detaliere a acțiunilor care urmează a fi realizate pe termen mediu face parte din prezentul Program. De asemenea, se va lucra asupra unui nou set de măsuri în acest domeniu, care vor fi incluse în următorul Program de implementare a strategiei pentru perioada 2031–2034 și care va asigura măsuri pentru motivarea resursei umane, un pachet de politici sociale, măsuri stimulatoare etc.
		<i>La Capitolul 4. Obiective specifice, la secțiunea „Rațiunea intervenției”, textul din pag. 21-22: „În acest sens, pentru realizarea OS 36.1.2 și OS 36.1.2, se impune revizuirea structurii Forțelor Armate” se propune a fi revizuit în vederea indicării corespunzătoare a obiectivelor și eliminării dublării. De asemenea, urmează a fi revizuite referirile din text la OS, având în vedere că în proiectul Programului nu sunt menționate OS 36.1.2, 36.1.3, 36.1.4, etc. Această obiecție se aplică tuturor referințelor la OS din cadrul Programului.</i> <i>La Capitolul 6. Indicatori de monitorizare, la Indicatorii de rezultat ai obiectivelor specifice politicii de apărare nr. 20 și 21, se recomandă excluderea cuvântului „Existența”.</i> <i>La Planul de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034. La</i>	Se acceptă.

		Obiectivul general 3 Dezvoltarea și aprofundarea relațiilor de cooperare și parteneriate bilaterale, regionale și internaționale în domeniul apărării și securității militare. <i>La Obiectivul specific 3.4 Asigurarea transparenței și eficienței managementului sistemului național de apărare și dezvoltarea culturii de securitate și de apărare.</i> La acțiunea 94 „Prevenirea inechităților, violenței și hărțuirii în sectorul de securitate și apărare prin reducerea riscurilor și eliminarea consecințelor asociate discriminării”, se propune excluderea indicatorului de monitorizare: „Proiectului de lege pentru modificarea Codului muncii al Republicii Moldova nr.154/2003 (alinieră legislației la prevederile Convenției OIM nr. 190/2019), în domeniul prevenirii inechităților, violenței și hărțuirii aprobat”, întrucât la data de 10 iulie 2025 Parlamentul a adoptat Legea nr.194/2025 pentru modificarea Codului muncii nr. 154/2003 al Republicii Moldova (alinieră legislației la prevederile Convenției OIM nr. 190/2019), care intră în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2026.	
Ministerul Afacerilor Externe (aviz nr. DM/2/363.2/955 din 28.01.2026)	19.	Cu referire la proiectul Programului Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034, Ministerul Afacerilor Externe informează că referitor la secțiunea costuri totale estimate pentru implementarea acțiunii, inclusiv defalcate pe surse de finanțare (buget de stat (programe/subprograme), asistență externă și costuri neacoperite), precum și costuri anuale pentru realizarea acțiunilor în perioada 2026-2030, nu are informații adiționale. Totodată, MAE propune reformularea compartimentului Indicatorul de monitorizare pentru punctul 69 în felul următor: nivelul de implementare a Programului național de aderare pentru anii 2025 - 2029, Capitolul 31 Politica externă de securitate și apărare, precum și numărul acțiunilor realizate în procesul de aderare a RM la UE în domeniul apărării, având în vedere că Parteneriatul de securitate și apărare cu UE nu are un număr fixat de acțiuni pentru implementare, iar realizarea activităților depinde de nivelul de ambiție și pregătire din partea RM și din partea UE, motiv pentru care stabilirea unui nivel de implementare de 95% nu este posibilă.	Se acceptă.
Ministerul Energiei (aviz nr. 05-209 din 30.01.2026)	20.	În conformitate cu solicitarea Dumneavoastră nr. 11/1530 din 26 decembrie 2025, privind consultarea, coordonarea și remedierea neconformităților proiectului Programului Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034, Ministerul Energiei vă informează că documentele au fost examinate de subdiviziunile de specialitate, din perspectiva atribuțiilor instituționale și a corelării cu politicile publice și documentele strategice relevante din domeniul	Se acceptă.

		energiei, fiind efectuate ajustările necesare în vederea definitivării Planului de Acțiuni al Programului.	
Serviciul Protecția și Paza de Stat (aviz nr. 2/64 din 03.02.2026)	21.	Serviciul de protecție și Pază de Stat a examinat demersul nr. 11/1530 din 26.12.2025 prin care a fost remis spre consultare, coordonare și avizare proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 și vă comunică despre susținerea acestuia în partea ce ne vizează. Totodată, cu referire la anexa la proiectul Programului de implementare a SNA, reitem informația solicitată, prin completarea tabelului la acțiunea nr. 110.	Se acceptă.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (aviz nr. 03-351 din 04.02.2025)	22.	Cu referire la coordonarea proiectului Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei naționale de apărare pentru anii 2024-2030, în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele. <u>La proiectul Programului:</u> <i>La Capitolul 6 „Indicatori de monitorizare”, pag.32, la Indicatorul de rezultat „Nr. exercițiilor în domeniul infrastructurii cibernetice de apărare și exercițiile de simulare de răspuns cibernetic la nivel național desfășurate” în coloana „Furnizor de date” urmează a fi substituit MDED cu ASC.</i>	Se acceptă.
		<i>La pag.34, propunem Indicatorul de rezultat „Analiză a capacităților din domeniul industriei autohtone efectuată” să fie reconsiderat și expus în următoarea redacție: „Evaluarea Bazei Tehnologice și Industriale de Apărare a Republicii Moldova”, precum și includerea Ministerului Apărării în calitate de prim-responsabil și excluderea MDED.</i>	Nu se acceptă. Acest indicator de rezultat se referă la acțiunea nr. 66 (urmare a ajustărilor aduse acțiunii nr. 65), care a fost agreată cu MDED în cadrul mai multor ședințe de coordonare desfășurate în perioada 2024–2025 și pe baza scrisorii primite de la MDED nr. 11-3289 din 29.10.2024, care conține lista întreprinderilor industriale. Prin urmare, a fost agreată necesitatea evaluării detaliate a întreprinderilor industriale și a centrelor de cercetare științifică din Republica Moldova, care produc și livrează produse cu dublă destinație, în vederea aprecierii capacității autohtone din domeniul industriei.
		<i>La pag.83 denumirea „Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI)” urmează a fi substituită cu „Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații (ARCOM)”.</i>	Se acceptă.
		<u>La proiectul Planului de acțiuni:</u>	Se acceptă , în cazul în care CS agreează propunerea enunțată.

	<i>La acțiunea nr.7 „Consolidarea capacităților instituționale în domeniul mobilizării economiei naționale”- considerăm judicios ca prim-responsabil să fie Cancelaria de Stat, în temeiul atribuțiilor stabilite la pct.7 subpct. 13, 19 și 27 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Cancelariei de Stat (HG nr.657/2009), implicit desfășurarea adecvată a măsurilor aferente conducerii generale a administrației publice. Mai mult, în cadrul Cancelariei de Stat este instituit Grupul de lucru privind examinarea inițiativelor de constituire/reorganizare a autorităților administrației publice centrale de specialitate și a structurilor organizaționale din sfera lor de competență, care examinează și avizează propunerile organelor centrale de specialitate ale administrației publice privind modificarea regulamentelor de organizare și funcționare, structurilor și efectivelor limită.</i>	
	<i>La acțiunea nr.9 „Planificarea și asigurarea procesului de mobilizare, mecanismului de mobilizare și pregătire de mobilizare, în conformitate cu legislația în vigoare” la Indicatorii de monitorizare 1 și 2, considerăm judicios ca Ministerul Apărării să fie prim-responsabil de realizarea acestora, reieșind din faptul că, prin sintagma de „mobilizare” se prezumă – o activitate complexă, desfășurată pe plan politic, economic, administrativ și militar în scopul asigurării cu resurse umane și tehnico-materiale necesare pentru apărarea țării și pentru trecerea statului de la starea de pace la starea de război - astfel cum este definită în Strategia națională de apărare, aprobată prin HP nr.319/2024 (a se vedea Secțiunea „Termeni și concepte”).</i> Astfel, considerăm că acțiunea respectivă este una mai largă și nu se limitează doar la partea economică, prin urmare nu poate fi atribuită MDED în calitate de prim responsabil.	Se acceptă parțial. Se acceptă ca primul indicator de monitorizare, „Cadrul normativ modificat (Legea nr. 1192/2002)”, să fie atribuit Ministerului Apărării ca instituție prim-responsabilă de realizarea acestuia. Însă al doilea indicator, ce ține de „Cadrul normativ (HG) privind organizarea pregătirii de mobilizare aprobat”, se referă la elaborarea proiectului Hotărârii de Guvern privind pregătirea de mobilizare a economiei naționale (elaborarea programelor curente și de perspectivă privind pregătirea de mobilizare a economiei naționale), conform art. 5 alin. (2) și (3) din Legea nr. 1192/2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea, și rămâne a fi atribuit MDED în calitate de instituție prim-responsabilă. Ce ține de planificarea și organizarea activităților privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea Forțelor Armate, acestea se vor realiza de către Ministerul Apărării prin intermediul Statului Major General al Forțelor Armate, în conformitate cu Regulamentul privind mobilizarea Forțelor Armate, aprobat de Guvern

			(art. 10, alin. (1) al legii prenotate). Totodată, subliniem că, conform art. 5 alin. (2) lit. (c) și (d), MDED este responsabil de stabilirea sarcinilor ce revin autorităților administrației publice și agenților economici, precum și de luarea măsurilor necesare pentru asigurarea Forțelor Armate și a populației cu toate cele necesare pentru pregătirea de mobilizare.
		Acțiunea nr.10 „Elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale” este supusă unui risc major de nerealizare în condițiile în care nu va fi realizată în termen și conform acțiunea nr.7 a proiectului Planului de acțiuni. Or, pentru realizarea acesteia este necesar instituirea în cadrul MDED a subdiviziunii specializate în domeniu cu un număr suficient de personal pentru realizarea sarcinilor ce țin de elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale și asigurarea realizării prevederilor art.5 din Legea nr.1192/2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea, în speță dirijarea pregătirii de mobilizare a economiei naționale. La acțiunea nr.28 „Creșterea rezilienței și a securității cibernetice a serviciilor de infrastructură ale furnizorilor de servicii pentru autoritățile publice” indicatorii de monitorizare propuși urmează a fi reconsiderați întrucât Agenția pentru Securitate Cibernetică nu are atribuții privind integrarea cerințelor de securitate cibernetică pentru furnizorii de servicii, iar diversificarea furnizorilor la fel nu intră în competența ASC. Respectiv, propunem reformularea indicatorilor în limita competențelor ASC: 1. Identificarea/desemnarea furnizorilor de servicii din lanțul de aprovizionare care asigură infrastructura de suport a apărării. 2. Evaluarea acestora din perspectiva respectării cerințelor de securitate cibernetică.	Se acceptă.
		La acțiunea nr.66 „Efectuarea unei analize a capacităților din domeniul industriei”, recomandăm reconsiderarea acesteia și expunerea în următoarea redacție: „Evaluarea Bazei Tehnologice și Industriale de Apărare a Republicii Moldova” și stabilirea indicatorului de monitorizare: „Evaluare realizată”. Astfel, acțiunea respectivă este în linie cu <u>Baza Tehnologică și Industrială de Apărare Europeană</u> (EDTIB). Totodată, considerăm imperativ ca Ministerul Apărării să fie autoritatea responsabilă pentru această acțiune, dat fiind scopul acesteia. MDED poate fi	Nu se acceptă. Acțiunea dată a fost agreată cu MDED în cadrul mai multor ședințe de coordonare desfășurate în perioada 2024–2025, în procesul identificării domeniilor potențiale de cooperare cu UE în domeniul industriei, achizițiilor etc., și pe baza recepționării scrisorii nr. 11-3289 din 29.10.2024, transmisă de MDED, care conținea

		cooptat în procesul de realizare a acestei acțiuni, la fel ca MIDR, APP și alte instituții relevante.	lista întreprinderilor industriale. Prin urmare, a fost agreată necesitatea evaluării detaliate a întreprinderilor industriale și a centrelor de cercetare științifică din Republica Moldova, care produc și livrează produse cu dublă destinație, în vederea aprecierii capacității autohtone din domeniul industriei.
		De asemenea, propunem indicatorul de monitorizare „Evaluarea discrepanțelor normative și de reglementare a industriei naționale de apărare efectuată” să fie transferat la acțiunea nr.67 . La acțiunea nr.67 „Dezvoltarea cadrului normativ în domeniul industriei naționale de apărare” recomandăm reformularea ambilor indicatori de monitorizare, după cum urmează: 1. <i>Evaluarea cadrului de reglementare a industriei de apărare în statele membre ale UE efectuată</i> , cu stabilirea termenului de realizare - Trim. IV 2027, și 2. <i>Cadrul de reglementare național aferent industriei militare dezvoltat</i> , Trim. IV 2028. La acțiunea 68 „Stimularea investițiilor (autohtone și străine) în producerea de armament și muniții, implicit prin valorificarea platformelor investiționale și a schemei de ajutor de stat regionale”, indicatorul de monitorizare „Parc industrial pentru producerea de bunuri strategice dezvoltat” urmează a fi reconsiderat și expus în următoarea redacție: „Parc industrial specializat de categoria „B” dezvoltat”. Din coloana „Asistență externă” și „Responsabili” urmează a fi exclusă ODA.	Se acceptă.
		Subsidiar, La acțiunea 68 , realizarea indicatorul de monitorizare „Fond național pentru sprijinirea IMM-urilor în domeniul Industriei de apărare creat” nu poate fi atribuită MDED și ODA, dat fiind faptul că crearea acestui Fond nu se pliază prevederilor art.11 al Legii nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii și implicit responsabilităților IP ODA, reieșind din domeniile de competență și misiunea acesteia (Statutul Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenorialului, HG nr.487/2022).	Se acceptă parțial. A fost agreată, în comun cu MDED, modificarea indicatorului de monitorizare, cu dezagregarea acestuia, în următoarea redacție: -„Numărul beneficiarilor schemei de ajutor de stat regional pentru investițiile în sectoarele prioritare strategice ale industriei prelucrătoare, în special în industria de apărare, inclusiv pentru genul de activitate CAEM C 2540 – Fabricarea de armament și muniții”;

			-„Valoarea ajutorului de stat acordat în baza schemei”.
		Totodată, informăm că activitățile atribuite CAEM C 2540 „Fabricarea de armament și muniții” – sunt eligibile pentru aplicare la schema de ajutor de stat regional pentru investiții, iar agenții economici din industria de apărare pot aplica la aceasta fără a fi creat un Program/Fond specializat pentru industria de apărare/militară.	Se acceptă.
Adițional la indicația Cancelariei de Stat			
Centrul Național de Management al Crizelor (Avizul nr. 68 din 16.03.2026 la nr. 11/342 din 03.03.2026)	23.	Prin prezenta, Centrul Național de Management al Crizelor informează că, a examinat proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 și, reieșind din competențele funcționale, exprimă susținerea și acordul de a fi inclus în calitate de co-responsabil la acțiunile 15-20, 28,30 și 106 din Planul de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei.	Se acceptă.
Consultare publică			
Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne (Avizul nr. A/21 – 673 din „20” 20.03.2026)	24.	Completarea Capitolul III. Obiectivele generale, pct. 34.1. (OG 1) Dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare: promovarea transparentă a politicilor de securitate națională”. Necesitatea completării este determinată prin faptul promovării transparenței și creșterea prestigiului forțelor armate sunt interdependente și contribuie împreună la întărirea unui climat de siguranță și încredere la nivel național.	Se acceptă parțial. Conform prevederilor HG nr. 386/2020, în speță art. 18.3, obiectivele generale (strategice) vor fi preluate din Strategia Națională de Apărare și pot fi ajustate în funcție de perioada de implementare a programului și de subdomeniile acoperite de acesta. Însă, ca urmare a repartizării și atribuirii tuturor obiectivelor specifice obiectivelor generale, obiectivul specific referitor la promovarea transparenței a fost deja inclus și este atribuit obiectivului general OG 3 „Dezvoltarea și aprofundarea relațiilor de cooperare și parteneriate bilaterale, regionale și internaționale în domeniul apărării și securității militare”. Acțiunile menite să întărească transparența politicilor de securitate națională sunt formulate în următoarea redacție la OS 3.4: „Asigurarea transparenței și eficienței managementului

			sistemului național de apărare și dezvoltarea culturii de securitate și de apărare”. Acesta va include acțiuni ce țin de: -„Sporirea capacităților instituționale de supraveghere și prevenirea corupției”; -„Asigurarea controlului civil democratic asupra structurilor de apărare și securitate națională”; -„Dezvoltarea și/sau îmbunătățirea culturii de securitate și apărare, atât instituționale, cât și a societății”; -„Creșterea nivelului de participare și reprezentare a femeilor în sectorul de securitate și apărare”; -„Prevenirea inechităților, violenței și hărțuirii în sectorul de securitate și apărare prin reducerea riscurilor și eliminarea consecințelor asociate discriminării”. Referitor la partea ce vizează creșterea prestigiului Forțelor Armate și promovarea acestora, aceste aspecte sunt deja prevăzute la Obiectivul General OG 4 „Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova prin atingerea a 1% din PIB pentru apărarea națională până în anul 2030”, în speță atribuite obiectivelor specifice: -OS 4.2: „Ajustarea cadrului legal privind salarizarea personalului din sistemul național de apărare, până în 2029”; -OS 4.4: „Promovarea politicilor de creștere a atractivității și competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare, până în 2029”.
		Completarea Capitolul IV. Obiectivele specifice, pct. 35.2. Pentru OG2 al politicii de apărare (OG SNA 26.2) - Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a UE:	Se acceptă parțial. Împărtășind viziunea privind necesitatea dezvoltării capacităților naționale în domeniu industriei, Ministerul Apărării și în comun cu

		(OS 2.3) Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare, până în 2027 (OS SNA 27.14); „evaluarea disponibilității și a potențialului de utilizare a infrastructurii moștenite din perioada sovietică”. Necesitatea completării este determinată de faptul că dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare constituie un pilon esențial al securității statului, deoarece asigură autonomia în producerea și întreținerea echipamentelor militare, reducând dependența de surse externe. În acest proces, evaluarea disponibilității și a potențialului de utilizare a infrastructurii moștenite din perioada sovietică devine o etapă necesară, întrucât aceasta poate oferi o bază materială valoroasă pentru modernizare și eficientizare. Totuși, o astfel de evaluare trebuie realizată riguros, având în vedere gradul de uzură, nivelul tehnologic și compatibilitatea cu standardele actuale. Prin valorificarea inteligentă a resurselor existente, concomitent cu investiții în tehnologii moderne, statul poate construi o industrie de apărare sustenabilă și competitivă.	MDED au propus acțiunea de „Evaluare a bazei tehnologice și industriale de apărare a Republicii Moldova” și „Efectuarea studiului privind fezabilitatea organizării parteneriatelor de cooperare în vederea promovării industriei de apărare efectuat”, care este atribuită „OS 2.3 Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare, pînă în 2027”.
Centrul Pro Marshall din Republica Moldova (20.03.2026)	25.	Pe baza analizei documentului și a practicilor internaționale, Centrul Pro Marshall propune 6 propuneri și completări la Programul SNA 2026–2030: PROPUNEREA 1. Elaborarea unui Plan de acces la Instrumentul Safe al UE (OG/OS vizat: OG 4 (Credibilitate strategică, 1% PIB), OS 4.1 (creșterea bugetului apărării), OS 4.3 (achiziții strategice), OG 2 (Integrare arhitectură UE), OS 2.4 (instrumente UE). Republica Moldova este eligibilă să participe la achiziții comune în cadrul SAFE (<i>Security Action for Europe</i>) – instrumentul de €150 miliarde al UE – în calitate de stat semnatar al Parteneriatului de Securitate și Apărare cu UE (semnat în mai 2024). Primele debursări SAFE au început în martie 2026, iar Programul SNA nu conține un plan explicit de valorificare a acestei oportunități. România, Estonia, Polonia și alte 16 state membre UE au depus deja planuri naționale de investiții în apărare pentru accesarea SAFE. Republica Moldova riscă să fie lăsată în urmă. Accesul la SAFE poate decala semnificativ deficitul de finanțare estimat la 6,5+ miliarde lei în 2026–2029. Împrumuturile SAFE au maturitate de 45 ani, perioadă de grație de 10 ani și sunt garantate de bugetul UE – condiții net superioare finanțării pe piața de capital. Valorificarea SAFE ar accelera modernizarea Armatei Naționale cu câțiva ani față de scenariul finanțării exclusiv din bugetul național.	Se acceptă parțial. Propunerea este binevenită, însă, Programul deja dispune de un astfel de obiectiv specific intitulat (OS 2.4) „<i>Valorificarea a cel puțin 2 inițiative/instrumente ale UE în domeniul securității și apărării, precum și continuarea derulării obiectivelor de parteneriat existente cu NATO, până în 2029</i>”. Aceasta va include măsuri ce țin de: – Avansarea cooperării cu UE, precum și participarea Republicii Moldova la inițiativele și instrumentele relevante ale UE în domeniul apărării (PESCO, EDA, SAFE), anual, până în 2029; – Implementarea proiectelor și programelor curente în cadrul instrumentului <i>European Peace Facility</i> (EPF); – Adaptarea cadrului normativ național, în perspectiva participării la aderarea și implementarea inițiativelor UE, până în 2029.

		1.Completarea Programului SNA cu un obiectiv specific dedicat elaborării unui Plan Național de Investiții în Apărare (PNIA) conform cerințelor SAFE, în termen de 6 luni de la adoptarea Programului.	În conformitate cu Parteneriatul de Securitate și Apărare dintre Republica Moldova (RM) și Uniunea Europeană, semnat la 21 mai 2024, ambele părți și-au asumat angajamentul de a explora posibilitățile de participare a RM, în baza regulilor și procedurilor relevante ale UE, la proiecte și inițiative aferente industriei de apărare, inclusiv achiziții comune. În acest sens, Ministerul Apărării întreprinde măsuri de rigoare privind realizarea posibilității de aderare și participare la SAFE. Ținând cont de conjunctura creată și situația financiară, RM poate participa la achiziții comune în cadrul SAFE doar prin intermediul proiectelor conduse de o țară membră UE. În același context, RM mizează pe sprijinul României - în calitate de partener esențial în domeniu apărării al țării. Considerăm că elaborarea unui Plan Național de Investiții în Apărare (PNIA) conform cerințelor SAFE este o măsură prematură la această etapă. Totodată, în cazul unor decizii agreate în acest sens, RM eventual ar putea fi parte a unui asemenea Plan de Investiții al României.
		2.Instituirea unui grup de lucru interministerial (MA, MF,MDED, MAE) pentru identificarea proiectelor eligibile SAFE – în special achiziții comune în domeniile apărării aeriene, sistemelor fără pilot, protecției cibernetice și mobilității militare.	Se acceptă parțial. Un astfel de mecanism de cooperare deja există și a fost instituit în contextul identificării mai multor opțiuni de cooperare cu UE (PESCO, EDA, industria de apărare etc.). Grupul de lucru este condus de Ministerul Afacerilor Externe și include reprezentanți ai Aparatului Președintelui RM, ai Consiliului Național de Securitate, ai Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, ai Agenției de Investiții și ai Ministerului Apărării. Ședințele de coordonare se desfășoară periodic și au drept scop examinarea mai multor aspecte ale cooperării

			RM–UE (raportarea evoluțiilor, coordonarea și stabilirea următorilor pași). Din aceste considerente, ar fi oportună nu crearea unor formate noi, ci eficientizarea și/sau extinderea ariei de responsabilitate a celor existente. Acest lucru va fi asigurat odată cu avansarea și instituționalizarea formatului de interacțiune prin SAFE.
		3.Negocierea unui acord bilateral cu România, Estonia sau Polonia pentru participare comună la proiecte SAFE, valorificând relațiile de parteneriat existente	Se acceptă parțial. Valorificând relațiile de parteneriat existente și statutul României ca partener esențial în domeniul apărării al RM, precum și în vederea avansării proiectelor SAFE, Ministerul Apărării a înaintat demersuri diplomatice către partea română. Constatăm că au fost deja inițiați primii pași de negociere a participării la achizițiile comune în cadrul SAFE, prin solicitarea de participare la două proiecte de achiziții comune.
		4.Adaptarea mecanismului de achiziții (OS 4.3) pentru a fi compatibil cu cerințele SAFE: achiziții comune, conținut european minim 65%, plan multianual.	Se acceptă parțial. În lipsa unui acord bilateral cu UE privind participarea RM la achiziții în cadrul SAFE, nu este posibilă adaptarea mecanismului de achiziții (OS 4.3) pentru a fi compatibil cu cerințele SAFE: achiziții comune și un conținut european minim de 65%. Actualmente, este posibilă participarea în limita a până la 35% din volumul contractului oferit prin instrumentul SAFE.
		5.Publicarea anuală a unui raport de progres privind valorificarea instrumentelor UE (EPF, SAFE, EDIP), cu indicatori de absorbție a fondurilor.	Se acceptă parțial. Ministerul Apărării deja raportează progresul privind implementarea și valorificarea instrumentelor UE, în special celor vizate în Parteneriatul de Securitate și Apărare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană prin intermediul mai multor platforme, cum ar fi: Reuniunile Dialogului anual Republica Moldova-Uniunea Europeană în domeniul

			securității și apărării, Dialogul Republica Moldova-Uniunea Europeană la nivel înalt în domeniul politic și de securitate, precum și prin intermediul Reuniunilor Consiliului de asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană. La fel, instituția, raportează progresele privind valorificarea instrumentelor UE în cadrul procesului de realizare a Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029.
		PROPUNEREA 2. Metodologie instituționalizată de integrare a lecțiilor din Ucraina, OG/OS vizat: OG 1 (Dezvoltare și modernizare), OS 1.9 (formare continuă, lecții din conflicte), OS 1.5 (apărare aeriană), OS 1.7 (apărare cibernetică) , OS 1.8 (avertizare timpurie) <i>Războiul din Ucraina oferă zilnic lecții operaționale de o relevanță directă pentru apărarea națională a Republicii Moldova – privind apărarea aeriană, dronele, rezistența urbană, logistica, comunicațiile criptate și mobilizarea societală. Programul SNA menționează integrarea lecțiilor la nivel conceptual (OS 1.9), dar nu prevede un mecanism instituțional formal și continuu. Estonia, Polonia și Finlanda au creat structuri dedicate de analiză a lecțiilor din Ucraina în cadrul ministerelor lor ale apărării.</i> Integrarea rapidă a lecțiilor operaționale din Ucraina în pregătirea și doctrina Armatei Naționale poate crește substanțial capacitatea de apărare fără costuri proporționale. Ucraina demonstrează că inovația doctrinară și tehnologică rapidă constituie un multiplicator de forță decisiv. Republica Moldova, cu resurse limitate, are cu atât mai mult interes în maximizarea eficienței prin lecții preluate.	Se acceptă. Conform Programului SNA, integrarea lecțiilor din Ucraina în apărarea națională a fost asumat prin obiectivul specific intitulat: <i>(OS 1.9) Perfecționarea a sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor însușite din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție 50% și promovarea valorilor naționale, până în 2027.</i> Acesta prevede o serie de acțiuni menite să faciliteze acest proces și anume: - Revizuirea planurilor de angajare și întrebuintare a Forțelor Armate, prin integrarea lecțiilor învățate în documentele de planificare, crearea bazei de date pentru doctrine, lecții învățate și standardizare militară prin simulări și exerciții; - Integrarea în programele de pregătire și instruire a lecțiilor însușite din evoluțiile contextului regional de securitate, inclusiv războiul din Ucraina; Referitor la lecțiile învățate, în prezent, Armata Națională se află într-un proces accelerat de modernizare și a demonstrat deja o capacitate de absorbție a lecțiilor din Ucraina, vizibilă în

			modificarea programelor de instruire pentru unitățile de infanterie (accent pe lupta anti-tanc și utilizarea dronelor), pentru a fi capabile să execute misiuni/operații alături de forțele armate ale statelor partenere și să răspundă noilor provocări și amenințări de securitate din regiune. La fel, participarea constantă la exerciții multinaționale, cursuri de performanță, schimb de experiență și dialogul cu partenerii strategici (România, SUA, Germania, Franța, etc.) au facilitat deja un transfer de bune practici aliniate standardelor NATO. De asemenea achizițiile recente de armament arată o aliniere a priorităților de înzestrare cu realitățile din ziua de azi.
		6. Crearea, în cadrul Ministerului Apărării, a unui Centru de Analiză a Lecțiilor Operaționale (CALO), cu misiunea explicită de a extrage, valida și disemina lecțiile din conflictul ucrainean și din participarea la misiuni internaționale.	Se acceptă parțial. Propunerea privind crearea unui Centru de Analiză a Lecțiilor Operaționale (CALO) este agreabilă, dar, la moment, nerealizabilă. Crearea unei structuri noi nu este posibilă în contextul actual, din cauza lipsei resurselor umane calificate și a constrângerilor bugetare. Personalul existent este deja implicat la capacitate maximă în activitățile curente, iar recrutarea și integrarea unor specialiști suplimentari, necesari funcționării unei noi structuri, ar presupune un interval de timp extins, precum și costuri suplimentare care nu pot fi susținute în prezent. Bugetul aprobat pentru perioada în curs acoperă strict necesitățile operaționale existente, fără a permite alocarea de fonduri pentru cheltuieli suplimentare, precum salarii, logistică, spații, echipamente sau alte resurse indispensabile funcționării unei noi structuri. Orice redistribuire a fondurilor ar afecta negativ activitățile deja în

			desfășurare. De asemenea, trebuie avut în vedere că înființarea unei noi structuri implică nu doar resurse inițiale, ci și angajamente financiare recurente, ceea ce ar crea presiuni suplimentare asupra bugetului pe termen mediu și lung. În contextul actual, crearea unei structuri noi nu este fezabilă. Se recomandă reevaluarea oportunității acestei inițiative într-un moment ulterior, în funcție de disponibilitatea resurselor necesare.
		7. Stabilirea unui mecanism formal de cooperare cu Ministerul Apărării al Ucrainei și cu centrele NATO de analiză a lecțiilor (JALLC – <i>Joint Analysis and Lessons Learned Centre</i>) pentru schimb sistematic de informații.	Se acceptă parțial. Propunerea dată dublează mecanisme deja existente la nivel normativ și instituțional, fără a aduce valoare adăugată semnificativă. Cadrul de cooperare dintre Ministerul Apărării al Ucrainei și Ministerul Apărării al Republicii Moldova este unul bilateral, formalizat prin acorduri interguvernamentale și planuri anuale de colaborare, stabilit din anul 1993. Acesta include dialog instituțional periodic la nivel de conducere și experți, activități de instruire, schimburi de experiență și vizite oficiale, precum și cooperarea în formate regionale și internaționale. Colaborarea este orientată preponderent spre consolidarea capacităților de apărare, dezvoltarea instituțională și schimbul de bune practici. Schimbul sistematic de informații cu Ucraina (baza de date)sau <i>Joint Analysis and Lessons Learned Centre</i> (JALLC) deja are loc conform procedurilor și standardelor existente, însă este limitat de acordurile de securitate și de interoperabilitatea sistemelor de comunicații securizate. Se consideră oportună menținerea și consolidarea mecanismelor existente, în

			detrimentul instituirii unor instrumente paralele, care ar genera suprapuneri de competențe, potențiale disfuncționalități în aplicare, afectând coerența și eficiența cadrului existent. Totodată, ar implica utilizarea suplimentară a resurselor administrative și financiare, fără beneficii proporționale.
		8. Introducerea unui ciclu anual de revizuire doctrinară, alimentat de lecțiile CALO, cu actualizarea obligatorie a doctrinelor, manualelor de instruire și programelor curriculare ale AMFA.	Se acceptă parțial. Sustinem propunerea de actualizarea obligatorie a doctrinelor, manualelor de instruire și programelor curriculare ale AMFA. Conform Programului SNA, integrarea lecțiilor din Ucraina în apărarea națională a fost asumat prin obiectivul specific intitulat: (OS 1.9) <i>Perfecționarea a sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor însușite din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție 50% și promovarea valorilor naționale, până în 2027.</i> Acest OS prevede acțiune concretă în acest domeniu intitulată „Ajustarea Curriculumul de studiu a AMFA conform cerințelor moderne în domeniul militariei.”, cu termenul de realizare Trim. III 2027.
		9. Includerea în Programul SNA a unui indicator specific privind numărul de doctrine/manuale actualizate anual pe baza lecțiilor operaționale (țintă: minimum 3 pe an).	Se acceptă parțial. Sustinem necesitatea unui proces continuu de actualizare doctrinară și Programul SNA, prevede deja acțiune în acest sens, și anume: „Dezvoltarea și implementarea programelor de pregătire și instruire, care se bazează pe lecțiile însușite din evoluția modului de desfășurare a conflictelor moderne, inclusiv războiul din Ucraina - în cadrul sistemului național de apărare”. Termenul pentru realizarea acestei acțiuni este de Trim. IV 2030. Responsabil de

			bază este Ministerul Apărării, prin Agenția Știință și Memorie Militară, co-responsabili Ministerul Afacerilor Interne și Serviciu Informații și Securitate. Totodată, subliniem că acțiuni ținute pe dezvoltarea procesului de instruire în cadrul Armatei Naționale cu indicator specifici (numărul exact de manuale ajustate și implementate) vor fi definitive în cadrul Programul de implementare a Strategiei Militare a Republicii Moldova.
		10. Organizarea anuală a unui seminar interinstituțional deschis, la care participă reprezentanți ai MA, MAI, SIS, MEC și societatea civilă, dedicat lecțiilor din Ucraina relevante pentru apărarea națională a Republicii Moldova.	Se acceptă parțial. Programul SNA prevede deja anumite acțiuni în acest sens, și anume: „Efectuarea analizelor, studiilor și cercetărilor privind evoluțiile contextului regional de securitate și lecțiile învățate din desfășurarea războiului din Ucraina, precum și diseminarea rezultatelor cercetărilor pentru ajustarea programelor de instruire”. În ceea ce privește modalitatea de diseminare a lecțiilor din Ucraina relevante pentru apărarea națională a Republicii Moldova, precum organizarea unui seminar interinstituțional, aceasta se realizează prin următoarea acțiune: „Organizarea a cel puțin unei conferințe și/sau mese rotunde pe an, pe aspecte de securitate, apărare și istorie militară, cu participarea reprezentanților universităților din RM, până în 2030.” De asemenea, obiectivul specific intitulat (OS 2.2) „Întărirea capacităților entităților de cercetare-dezvoltare și inovare în domeniul apărării și consolidarea parteneriatelor cu mediul academic și OSC relevante, până în 2030” prevede mai multe acțiuni dedicate desfășurării de seminare și conferințe în domeniul apărării și securității, cu participarea societății civile.

		PROPUNEREA 3. Strategie concretă pentru industria națională de apărare OG/OS vizat: OG 2 (Integrare UE), OS 2.2 (cercetare-dezvoltare-inovare), OS 2.3(industrie de apărare), OG 4 OS 4.3 (achiziții strategice). <i>OS 2.3 din Programul SNA prevede elaborarea unui cadru normativ pentru industria națională de apărare până în 2027, dar nu conține o strategie concretă de identificare a nișelor competitive sau a parteneriatelor industriale. România (Strategia Industriei Naționale de Apărare 2024–2030, Programul Army 2040), Cehia, Bulgaria și alte state cu dimensiuni comparabile demonstrează că o industrie de apărare viabilă poate fi construită chiar cu resurse limitate, prin specializare în nișe specifice și co-producție cu parteneri europeni. Instrumentele UE (EDIP, EDF) și SAFE prevăd explicit stimulente pentru integrarea industriilor de apărare ale statelor candidate.</i> Dezvoltarea unei industrii naționale de apărare, chiar și în nișe limitate, reduce dependența de furnizori externi, creează locuri de muncă calificate, generează venituri din export și întărește credibilitatea strategică a Republicii Moldova. Experiența României arată că fiecare euro investit în industria de apărare generează un multiplicator economic de 2,5–3x, cu efecte pozitive în sectoarele conexe.	Se acceptă parțial. Cadrul normativ național în domeniu industriei naționale, care reglementează atât activitatea economică, cât și organizarea și funcționarea sistemului de apărare și pregătirea economiei pentru satisfacerea necesităților de securitate este reprezentat de: – Legea nr. 845/1992, care stabilește principiile generale ale activității de antreprenariat și funcționarea economiei de piață; – Legea nr. 1192/2002, care reglementează pregătirea de mobilizare și mobilizarea; – Legea nr. 104/2020, care stabilește cadrul privind constituirea și utilizarea rezervelor de stat și de mobilizare; – Legea nr. 212/2004, care definește regimul juridic aplicabil în situații excepționale, inclusiv controlul asupra activității economice. Așadar, prin prisma cadrului normativ se constată că domeniul industriei de apărare nu reprezintă un sector nou pentru Republica Moldova, ci unul existent anterior, care, pe parcursul timpului, nu a fost valorificat sau dezvoltat în mod sistematic. În acest context, lipsa unei abordări consecvente și a unei atenții instituționale adecvate din partea autorităților responsabile a condus la diminuarea capacităților existente.
		11. Realizarea, în termen de 12 luni, a unui studiu de evaluare a capacităților industriale și tehnologice existente în Republica Moldova cu potențial de aplicare în domeniul apărării (industria de precizie, IT/software, electronică, materiale compozite, producție de muniție mică).	Se acceptă parțial. Se consideră oportună valorificarea ideii de evaluare a capacităților industriale și tehnologice existente, cu condiția ca aceasta să fie realizată: -în baza și în corelare cu politicile naționale existente, inclusiv Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova 2023–2030;

			-fără instituirea unor mecanisme sau procese analitice paralele; -prin integrarea în cadrul activităților curente de planificare și analiză la nivel guvernamental. În acest sens, o eventuală analiză ar putea fi realizată sub forma unei actualizări sau consolidări a datelor existente, cu accent pe identificarea capacităților relevante pentru necesitățile de apărare, evitând astfel costuri suplimentare și suprapuneri instituționale. Programul SNA prevede, la OS 2.3 „Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare, până în 2027”, o serie de acțiuni dedicate evaluării capacităților industriale și tehnologice existente în Republica Moldova, cu potențial de aplicare în domeniul apărării, precum și studierii practicii europene și a posibilității stabilirii unor parteneriate în acest sens, după cum urmează: -Evaluarea bazei tehnologice și industriale de apărare a Republicii Moldova (MDED); -Evaluarea cadrului de reglementare a industriei de apărare în statele membre ale UE (MDED); -Efectuarea studiului privind fezabilitatea organizării parteneriatelor de cooperare în vederea promovării industriei de apărare (MA).
		12. Identificarea a 3–5 nișe competitive în care Republica Moldova poate dezvolta capacități de producție sau coproducție în parteneriat cu firme din state membre UE, valorificând instrumentele EDIP și EDF.	Se acceptă parțial. Republica Moldova nu a dispus de o industrie de apărare integrată, ci de capacități industriale fragmentate, actualmente reconvertite sau insuficient valorificate, ceea ce limitează dezvoltarea rapidă a unor nișe competitive. În condițiile actuale, dezvoltarea unor capacități industriale complexe în domeniul apărării nu este realistă, din cauza limitărilor industriale, tehnologice și financiare. Totuși, există potențial

			pentru dezvoltarea graduală a unor domenii bazate pe tehnologii duale și infrastructura existentă, precum soluții IT pentru apărare, securitate cibernetică, sisteme fără pilot și servicii tehnico-logistice. Totodată, conform Legii nr. 845/1992, activitățile antreprenoriale în domeniul apărării sunt reglementate și permise exclusiv întreprinderilor de stat. În acest context, propunerea poate fi examinată ca o direcție de acțiune pe termen lung, condiționată de evaluarea capacităților existente și identificarea necesităților și oportunităților de dezvoltare.
		13. Elaborarea unui mecanism de tip offset: achizițiile militare majore să includă obligații de transfer de tehnologie sau producție locală parțială, similar modelului românesc (K9 Thunder, Cobra 2) sau polonez (K2PL).	Nu se acceptă. Propunerea privind instituirea unui mecanism de tip offset necesită o analiză suplimentară, având în vedere următoarele considerente: Cadrul normativ național nu reglementează, în prezent, astfel de mecanisme în domeniul apărării, ceea ce impune evaluarea oportunității și a condițiilor de introducere a acestora. Totodată, pot apărea interferențe cu principiile aplicabile achizițiilor publice, în special în ceea ce privește asigurarea concurenței și transparenței. Implementarea unui asemenea mecanism presupune existența unor capacități instituționale și industriale adecvate, care, la această etapă, necesită dezvoltare graduală. De asemenea, domeniul achizițiilor în apărare se află în proces de reglementare, prin elaborarea unui proiect de lege specific, ceea ce necesită o analiză atentă a oportunității și modalităților de integrare a mecanismelor de tip offset în viitorul cadru legislativ.

	14. Crearea unui Fond de Inovare în Apărare, cu capital mixt public-privat, similar modelului Brave1 ucrainean, pentru finanțarea rapid-ciclu a start-up-urilor de <i>defense tech</i>.	Nu se acceptă. Propunerea privind crearea unui Fond de Inovare în Apărare nu poate fi susținută în forma actuală, din cauza insuficienței cadrului normativ și instituțional, precum și a riscurilor asociate gestionării fondurilor publice. Totodată, inițiativa nu este corelată cu mecanismele existente de inovare și digitalizare, supraestimează capacitatea de implementare și nu asigură integrarea rezultatelor în sistemul de apărare. În condițiile în care cadrul normativ existent permite deja implicarea persoanelor fizice și juridice în activități relevante pentru apărare, se consideră oportună consolidarea mecanismelor existente, fără instituirea unor fonduri dedicate suplimentare.
	15. Alocarea explicită a 2% din bugetul apărării pentru cercetare-dezvoltare și inovare (OS 2.2), cu o foaie de parcurs anuală privind proiectele finanțate și rezultatele obținute.	Se acceptă parțial. Programul SNA prevede necesitatea alocării a 2% din bugetul apărării pentru cercetare-dezvoltare și inovare (OS 2.2). Propunerea privind o foaie de parcurs anuală dedicată activităților de cercetare și inovare în domeniul apărării este oportună, cu condiția asigurării unei finanțări previzibile; la acest capitol însă există deficiențe. Ministerul Apărării prezintă anual propuneri pentru Strategia Sectorială de Cheltuieli (SSC) pentru sectorul de apărare, precum și pentru Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM), care reflectă finanțarea reală a sectorului, solicitând alocarea a până la 2% din bugetul apărării pentru cercetare-dezvoltare și inovare. Din momentul aprobării Strategiei Naționale de Apărare (HP nr. 319/26.12.2024, MO 03.01.2025), Ministerul Apărării a înaintat astfel

			de demersuri pentru SSC 2026–2028, care însă nu au fost incluse de Ministerul Finanțelor în CBTM 2026–2028, din cauza constrângerilor financiare existente.
		PROPUNEREA 4. Plan de acțiune pentru atragerea și retenția resursei umane militare OG/OS vizat: OG 4 (Credibilitate strategică), OS 4.2 (cadru legal salarizare), OS 4.4 (atractivitate profesii), OG 1, OS 1.9 (formare continuă) <i>Programul SNA identifică corect criza demografică și scăderea atractivității serviciului militar (sec. 2, pct. 20.12), dar măsurile prevăzute (OS 4.2 – revizuirea salarizării; OS 4.4 – campanii de marketing) sunt insuficiente față de amploarea provocării. Moldova pierde anual mii de tineri prin migrație, exact din grupa de vârstă 18–35 ani. Statele cu probleme similare – Estonia, Letonia, Lituania și Finlanda – au adoptat pachete integrate de atragere care combină salarii competitive, beneficii sociale, locuințe, carieră profesională atractivă și cultură organizațională modernă.</i> Fără resurse umane suficiente și calificate, niciun program de înzestrare sau modernizare nu poate fi implementat eficient. Statele baltice demonstrează că, prin pachete integrate de atragere, este posibilă creșterea efectivelor militare cu 15–25% în 3–5 ani, chiar în condiții demografice dificile. Programul recurent de marketing (OS 4.4) rămâne insuficient fără un pachet de beneficii competitive.	Se acceptă parțial. Pachetul social destinat militarilor prin contract din RM a fost consolidat prin acordarea unor garanții și beneficii suplimentare, inclusiv facilități sociale, compensații și asigurarea cu locuințe de serviciu, în scopul creșterii atractivității serviciului militar. Cu toate acestea, nivelul actual al remunerării rămâne insuficient pentru atragerea și menținerea personalului calificat. Persistă riscul ca militarii prin contract, inclusiv cei cu un nivel înalt de pregătire profesională, să opteze pentru încetarea raporturilor de serviciu în favoarea unor oportunități mai avantajoase din punct de vedere financiar. Această situație afectează capacitatea instituțională a Forțelor Armate, în special în contextul investițiilor semnificative realizate în formarea personalului militar profesionist.
		16. Elaborarea unui Plan Integrat de Atragere și Retenție a Resursei Umane Militare (PIARUM) ca document de politici distinct, adoptat prin Hotărâre de Guvern, cu obiective cantitative anuale clare.	Se acceptă parțial. La moment sistemul de recrutare și retenție a resursei umane este în proces de revizuire și transformare atât a structurii cât și a proceselor. Astfel, la nivel instituțional este elaborat Planul de recrutare anual/trimestrial cu monitorizarea rezultatelor și a îndeplinirii sarcinii de recrutare. Totodată, Programul SNA deja prevede unele acțiuni de atragere și retenție resursei umane, și anume la obiectivul specific (OS 4.4.) <i>Promovarea politicilor de creștere a atractivității și a competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare, până în 2029 pentru anul 2027 este planificat</i>

			elaborarea unei politici publice de asigurare cu resurse umane a Armatei Naționale, care va fi aprobată prin ordinul Ministrului Apărării, precum și către anul 2029 vor fi promovate politici de creștere a atractivității și a competitivității acestora pe piața forței de munca, prin elaborarea de acte normative cu privire creșterea atractivității profesiei militare, protecția socială și de asigurare a militarilor. În lumina celor enunțate, considerăm că această propunere necesită reformulare sau excludere.
		17.Creșterea gradului de transparență privind grila salarială militară: publicarea unui calculator online de salarizare (similar modelelor din Estonia și Letonia) care să permită compararea veniturilor militare cu sectorul privat.	Nu se acceptă. Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar prevede formula de calcul a salariului militarilor prin contract (Anexa.5), de aceea nu considerăm oportun includerea acestui punct în Program. Totodată, valoarea de referință utilizată pentru salarizare și indemnizații în sectorul de apărare și ordine publică se stabilește anual, prin legea bugetului de stat (ex., pentru anul 2026 în vigoare Legea nr. 322/2025 bugetului de stat, art. 10), ce reprezintă un act normativ public, accesibil pentru compararea veniturilor militare cu sectorul privat.
		18.Introducerea unui program de burse pentru studii superioare tehnice cu angajament de serviciu militar: model verificat în Finlanda și SUA (ROTC), adaptat la specificul Republicii Moldova.	Se acceptă parțial. Propunerea urmează a fi analizată din punct de vedere a conformității cu actele normative în vigoare, însă, la moment, considerăm prematur includerea acestui punct în Program, dacă ulterior va fi oportun și posibil din punct de vedere legal, vom veni cu propuneri pentru Program.
		19.Crearea unui program de recrutare specifică pentru diaspora: tineri moldoveni cu cetățenie sau rezidență în UE care doresc să contribuie la apărarea națională, inclusiv prin serviciu limitat sau reserve forces.	Nu se acceptă. Începând cu anul 2024 Armata Națională lansează de 2 ori pe an Campanii de marketing a

			profesiei militare care sunt diseminate prin TV, radio, și rețelele de socializare. Totodată, recrutorii din Centrele Militare participă la diverse evenimente în localitățile din zona de responsabilitate unde deseori participă diaspora sau rudele apropiate ale cetățenilor aflați peste hotarele țării, astfel, informația despre oferta de angajare, încadrare în serviciul militar prin contract este disponibilă și cetățenilor Republicii Moldova din diasporă.
		20. Instituirea unui Indice Anual de Atractivitate a Carierei Militare, publicat în Raportul Anual al MA, care măsoară rata de aplicare, retenție, satisfacție și comparabilitatea salarială – indicator de responsabilizare publică.	Nu se acceptă. Informația cu privire la rata de aplicare și retenție în vederea Instituirii unui Indice Anual de Atractivitate a Carierei Militare cade sub incidența informației restricționate și nu poate fi implementat.
		PROPUNEREA 5. Plan de mobilizare economica cu termene și responsabilități clare, OG/OS vizat: OG 1 (Dezvoltare și modernizare), OS 1.3 (sistem de mobilizare), OS 1.4 (rezistență națională), OG 4, OS 4.5 (infrastructură critică). <i>OS 1.3 prevede consolidarea sistemului național de mobilizare, iar OS 4.1 vizează implicarea MDED în elaborarea Planului de Mobilizare a Economiei Naționale. Totuși, Programul SNA nu stabilește un calendar concret, indicatori intermediari și responsabilități clare pentru acest proces. Experiența Finlandei, Suediei și a Ucrainei arată că mobilizarea economică – capacitatea statului de a orienta rapid resursele private și publice spre apărare în timp de criză – trebuie planificată și exersată pe timp de pace. România a aprobat în 2025 un Plan Național de Mobilizare Economică, care include simulări anuale cu sectorul privat.</i> Mobilizarea economică eficientă poate multiplica cu 3–5x resursele disponibile pentru apărare în caz de criză, fără costuri bugetare suplimentare pe timp de pace. Ucraina demonstrează că o economie mobilizabilă constituie un avantaj strategic determinant. Planificarea din timp a mobilizării economice reduce costul și durata tranziției de la economie de pace la economie de apărare.	Se acceptă.

		21. Stabilirea unui termen maxim de 18 luni (până la sfârșitul anului 2027) pentru adoptarea de către Parlament a Planului de Mobilizare a Economiei Naționale, conform angajamentului din SNA.	Se acceptă parțial. Propunerea este binevenită, însă termenii de realizare sunt considerați inoportuni. Responsabilitatea elaborării planului revine MDED, care, în prezent, nu dispune de capacitățile instituționale necesare pentru realizarea acestei sarcini. Programul stabilește această direcție drept prioritate zero, ce necesită eforturi pro active. În același timp, Programul prevede elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale până în 2029, pentru realizarea obiectivului specific (OS 1.3): „<i>Consolidarea și eficientizarea sistemului național de mobilizare, inclusiv prin digitalizare și tehnologii moderne, până în 2030</i>”. În acest sens, sunt prevăzute următoarele măsuri: - instituirea, în anul 2026, în cadrul MDED, a unei subdiviziuni specializate în domeniul mobilizării economiei naționale; - actualizarea, în anul 2026, a nomenclatoarelor rezervelor de stat și de mobilizare; - asigurarea cadrului de planificare și implementare a procesului de mobilizare, în conformitate cu legislația în vigoare, până în 2028.
		22. Organizarea anuală a unui exercițiu de simulare a mobilizării economice, care să implice cel puțin 50 de agenți economici din sectoarele strategice (energie, transport, alimentară, IT, farmaceutic).	Se acceptă parțial. Programul prevede măsuri pentru realizarea obiectivului specific (OS 1.3): „<i>Consolidarea și eficientizarea sistemului național de mobilizare, inclusiv prin digitalizare și tehnologii moderne, până în 2030</i>”. În acest sens, sunt prevăzute următoarele măsuri anuale de pregătire pentru mobilizare:

			-instruirea conducătorilor APC și APL, a instituțiilor, a agenților economici și a populației; -pregătirea și menținerea capacității de mobilizare a instituțiilor, a populației și a rezerviștilor; -pregătirea rezervei FA. Se va analiza posibilitatea desfășurării anuale a unui exercițiu de simulare a mobilizării economice, care să implice cel puțin 50 de agenți economici din sectoarele strategice (energie, transport, industrie alimentară, IT, farmaceutic). În eventualitatea implicării în domeniul de responsabilitate, această sarcină ar urma să fie asumată de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.
		23. Crearea unui Registru al Capacităților de Mobilizare Economică, gestionat de MDED și actualizat semestrial, care să inventarieze capacitățile industriale și logistice mobilizabile în caz de criză.	Se acceptă parțial. Programul SNA conține deja acțiuni menite să asigure, până în trimestrul IV 2028, evidența resurselor de apărare, prin dezvoltarea și punerea în aplicare a sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al resurselor de apărare” (SIA RSRA), gestionat de Ministerul Apărării. În ceea ce privește registrul capacităților de mobilizare economică, în cazul în care Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED) agreează această propunere, aceasta va fi acceptată.
		24. Revizuirea cadrului normativ privind rezervele de stat pentru a include categorii moderne de resurse (energie regenerabilă stocată, componente IT/comunicații, medicamente esențiale) – nu doar categoriile clasice.	Se acceptă parțial. Programul SNA conține deja acțiuni menite: -să ajusteze categoriile rezervelor de stat; astfel, până în trimestrul III 2026, se vor actualiza nomenclatoarele rezervelor de stat și de mobilizare (responsabil: Ministerul Afacerilor Interne/Agenția Rezerve Materiale);

			-să ajusteze, până în trimestrul I 2027, cadrul normativ în domeniul asigurării achizițiilor necesare completării rezervelor de stat și de mobilizare (responsabil: Ministerul Finanțelor).
		25. Elaborarea unui Ghid pentru Sectorul Privat privind pregătirea pentru situații de urgență cu caracter de securitate națională, distribuit prin ODIMM și camerele de comerț.	Se acceptă parțial. Programul SNA conține deja acțiuni privind implicarea sectorului privat; astfel, până în trimestrul IV 2028, vor fi modificate actele normative în domeniu, precum și va fi stabilit algoritmul privind implicarea sectorului privat din Republica Moldova în procesul de mobilizare a infrastructurii și a resurselor (responsabil: MDED).
		PROPUNEREA 6. Mecanism de transparență publică și participare civică în implementarea SNA OG/OS vizat: OG 3 (Colaborare interinstituțională, parteneriate) OS 3.2 (comunicare strategică) OS 3.4 (transparență, cultură de securitate) OG 5 (furnizor de securitate) OS 1.9 (valori naționale, educație) <i>Programul SNA prevede proceduri de monitorizare, evaluare și raportare (Cap. IX), cu rapoarte anuale adresate Guvernului, Președintelui și Parlamentului, și publicare pe site-ul MA. Această abordare este necesară, dar insuficientă pentru a construi și menține capitalul de legitimitate publică de care apărarea națională are nevoie. Experiența României (Armata este instituția cu cel mai înalt nivel de încredere), Finlandei și Estoniei arată că transparența activă – nu doar raportarea formală – este factorul determinant al încrederii publice. Programul SNA trebuie să depășească paradigma raportării administrative și să adopte o paradigmă a angajamentului civic.</i> Nivelul de încredere publică în Armata Națională (locul 2 în România, locul 2 în Republica Moldova conform sondajelor 2025) este un capital strategic ce trebuie cultivat activ. O societate informată și angajată civic în apărarea națională este mai rezistentă la dezinformare, mai disponibilă să sprijine creșterile bugetare pentru apărare și mai capabilă să funcționeze în situații de criză. Transparența activă consolidează și credibilitatea externă a Republicii Moldova față de partenerii internaționali.	Se acceptă parțial. Deși consolidarea încrederii publice în domeniul apărării reprezintă un obiectiv legitim, extinderea cadrului actual de monitorizare, evaluare și raportare prevăzut în Programul SNA este considerată excesivă. Cadrul existent asigură un nivel adecvat de transparență instituțională, corespunzător specificului sensibil al domeniului apărării. Extinderea acestuia poate genera riscuri privind divulgarea unor informații sensibile, în contextul menținerii prezenței militare ilegale a Federației Ruse pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, preluarea unor modele aplicate în România, Finlanda sau Estonia necesită adaptare la capacitățile instituționale, contextul de securitate și resursele disponibile la nivel național. Nivelul actual de încredere publică în Armata Națională indică funcționalitatea mecanismelor existente, fără a exista suficiente argumente care să justifice extinderea acestora în raport cu costurile și riscurile aferente.

			În acest context, considerăm oportună organizarea anuală, în cadrul Platformei Consultative Permanente a Ministerului Apărării, a Consultărilor Publice în domeniul Apărării și Securității privind implementarea Programului Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2026–2030, amenințările identificate și prioritățile de finanțare, cu participarea societății civile, mediului academic, <i>think-tankurilor</i> de profil și comunităților diasporei.
		26. Crearea unui Portal Public de Transparență a Implementării SNA, separat de site-ul instituțional al MA, cu actualizare trimestrială a indicatorilor, bugetelor executate și achizițiilor finalizate – model similar portalului data.gov.ro al României sau defense.ee al Estoniei.	Nu se acceptă. Crearea unui portal dedicat exclusiv implementării SNA în domeniul apărării reprezintă o inițiativă inovatoare pentru RM, însă necesită resurse financiare, tehnice și umane suplimentare, care, în contextul actual de securitate, sunt prioritizate pentru consolidarea capacităților operaționale. În condițiile existenței unor canale funcționale de informare publică, dezvoltarea unui astfel de portal nu se justifică la această etapă. Propunerea poate fi reconsiderată ulterior, în funcție de evoluția climatului de securitate regional.
		27. Instituirea unui Consiliu Civic Consultativ al Apărării Naționale, format din reprezentanți ai societății civile, mediului academic, think-tank-urilor de securitate și comunităților diasporei, cu rol de monitorizare independentă a Programului SNA și drept de a transmite recomandări Comisiei pentru securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului.	Se acceptă parțial. În contextul executării prevederilor Hotărârii de Guvern nr. 435/2023 privind modificările HG nr. 967/2016 „<i>Cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional</i>”, în cadrul Ministerului Apărării a fost instituit un mecanism asemănător, și anume: <i>Platforma Consultativă Permanentă a Ministerului Apărării - Grup de Lucru permanent privind transparența în procesul decizional</i>, ce activează în baza Regulamentului cu privire la organizarea activității Platformei Consultative Permanente (PCP) în cadrul

			Ministerului Apărării, aprobat prin Ordinul Ministrului Apărării nr. 443/2024 „Cu privire la constituirea Platformei Constativă Permanente în cadrul Ministerului Apărării”. Acest mecanism permite consultarea societății civile și a experților, într-un mod flexibil și adaptat necesităților, fără a institui o structură permanentă rigidă.
		28. Organizarea anuală a unei Consultări Publice despre Apărare, distinctă de consultările legislative formale, care să prezinte cetățenilor stadiul implementării SNA, amenințările identificate și prioritățile de finanțare – model Finlanda White Paper on Defence.	Se acceptă.
		29. Introducerea în curricula școlară (clasele IX–XII) a unui modul obligatoriu de educație pentru apărare și securitate națională, elaborat de MA în parteneriat cu MEC, care să includă elemente de reziliență civilă, dezinformare și rolul cetățeanului în apărarea națională.	Se acceptă parțial. Se acceptă în cazul în care MEC va agreea această propunere. În prezent, Programul SNA prevede deja întreprinderea unor măsuri în această direcție, detaliate prin obiectivul specific intitulat (OS 1.9) „Perfecționarea sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare, în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor învățate din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție de 50% și promovarea valorilor naționale, până în 2027”, concretizat prin următoarele acțiuni: -„Implementarea disciplinelor opționale în domeniul securității și apărării în programele curriculare, precum și a programelor de educație militar-patriotică a tinerei generații” (responsabil: MA). Această acțiune include măsuri menite să organizeze ședințe în cadrul instituțiilor de învățământ școlar și, la solicitare, universitar; -„Desfășurarea de activități educaționale nonformale orientate spre promovarea valorilor

			naționale prin intermediul activităților de tineret” (responsabil: MEC); – „Includerea în lista de priorități a concursurilor de proiecte pentru organizațiile de tineret a subiectelor conexe conceptului de apărare națională” (responsabil: MEC); – „Abordarea subiectelor conexe conceptului de apărare națională în cadrul instruirilor tematice desfășurate pentru personalul angajat din centrele de tineret” (responsabil: MEC).
		30. Publicarea anuală a unui Barometru al Securității Naționale – studiu sociologic standardizat (deja inițiat, cf. sondajele IFESO 2025 citate în document) – ca instrument permanent de monitorizare a percepției publice și calibrare a comunicării strategice.	Nu se acceptă. Propunerea nu poate fi susținută în forma actuală. Realizarea anuală a unui studiu sociologic standardizat implică costuri financiare și resurse administrative semnificative, care, în contextul actual, pot fi dificil de justificat în raport cu alte priorități din domeniul apărării. De asemenea, există deja instrumente și surse alternative de evaluare a percepției publice (sondaje generale, studii tematice), care pot fi valorificate fără instituirea unui mecanism permanent suplimentar. În prezent, beneficiem de asistență externă în realizarea, pentru al treilea an consecutiv, a sondajului în domeniul securității și apărării, care, în prezent, răspunde pe deplin necesităților instituționale și posibilităților financiare. Se consideră mai oportună utilizarea flexibilă a studiilor sociologice, în funcție de necesități punctuale, în locul instituirii unui barometru anual permanent.
Agencia pentru Știință și Memorie Militară, MA	26.	Recomandări: I. Secțiunea 2. Factori de impact asupra politicii de apărare. Argumentare: Războiul din Ucraina a generat o nouă tratare a securității în Europa prin creșterea capabilităților de apărare a fiecărui stat în parte. În aceste	Se acceptă parțial. Se acceptă inserarea în următoarea redacție porțiunii de argumentare la pct. 20.10:

RM (23.03.2026)	condiții Republica Moldova î-și redefinesc conceptul apărării naționale. Iar abordarea aceasta o găsim în Strategia Națională de Apărare, care depășește percepția îngustă despre apărarea națională ca responsabilitate doar a Ministerului Apărării. Strategiei promovează viziunea complexă a sistemului național de apărare, care are drept scop dezvoltarea, modernizarea și buna funcționare a acestuia, prin responsabilizarea tuturor instituțiilor abilitate în vederea protejării societății și a cetățenilor. Conceptul apărării naționale complexe, prevăzut în Strategia Națională de Apărare se aliniază la abordarea similară a Austriei și Elveției. Implementarea Strategiei va asigura un mediu de securitate stabil și sigur întregii societăți, precum și încrederea cetățenilor în capacitatea statului de a asigura apărarea națională. În același timp, Strategia militară determină, pentru prima dată, conturarea clară a conceptului de „apărare națională complexă” și subliniază rolul său esențial în condițiile actuale de securitate. Fundamentul planificării militare naționale devine astfel sinergia între instituțiile statului, actorii societății civile și ceilalți participanți relevanți implicați în consolidarea rezilienței militare și, după caz, a rezistenței naționale. Această viziune integrată presupune dezvoltarea unei abordări multidimensionale a apărării, care să întemeieze conceptual rezistența națională și să asigure coerența măsurilor adoptate la nivel operațional și strategic. Apărarea teritorială este o componentă a apărării naționale. Războiul din Ucraina a scos în evidență importanța apărării teritoriale în organizarea rezistenței naționale, unde forțele de apărare teritorială au fost create și pregătite pe timp de pace ca un nou gen de armă a Forțelor Armate. Componentele rezistenței naționale sunt apărarea teritorială, mișcarea de rezistență și pregătirea cetățenilor Ucrainei pentru rezistența națională. Actualmente apărarea teritorială este insuficient dezvoltată conceptual și reglementată prin legislația națională. Actualizarea acesteia la cerințele timpului pentru Republica Moldova este o necesitate.	„Războiul din Ucraina a generat o nouă abordare a securității în Europa, prin creșterea capacităților de apărare ale fiecărui stat în parte, și a scos în evidență importanța apărării teritoriale în organizarea rezistenței naționale, unde forțele de apărare teritorială au fost create și pregătite pe timp de pace ca un nou gen de armă al Forțelor Armate. Componentele rezistenței naționale sunt apărarea teritorială, mișcarea de rezistență și pregătirea cetățenilor Ucrainei pentru rezistența națională. Actualmente, apărarea teritorială este insuficient dezvoltată conceptual și reglementată prin legislația națională. Actualizarea acesteia la cerințele timpului, pentru Republica Moldova, este o necesitate. În aceste condiții, Republica Moldova î-și redefinesc viziunea asupra apărării naționale, adoptând Strategia Națională de Apărare și Strategia Militară, prin care subliniază că fundamentul planificării apărării naționale devine sinergia între instituțiile statului, care fac parte din sistemul național de apărare, actorii societății civile și ceilalți participanți relevanți implicați în consolidarea rezilienței militare și, după caz, a rezistenței naționale. Această viziune integrată presupune dezvoltarea unei abordări multidimensionale a apărării, care să fundamenteze conceptual rezistența națională și să asigure coerența măsurilor adoptate la nivel operațional și strategic. ”
	Propuneri: P. 20.2 va fi dezvoltat și se va expune „Apărarea națională complexă și capacitatea de reziliență națională și de rezistență”. În descriere se va include următoarele: Abordarea complexă în asigurarea apărării naționale implică o gamă largă de activități menite să răspundă la amenințările moderne prin colaborarea	Se acceptă parțial. Se acceptă în următoarea redacție: „O apărare eficientă necesită atât pregătire militară, cât și soluții inovatoare în domenii non-militare,

		intersectorială, reziliența societală și integrarea dimensiunii internaționale. O apărare eficientă necesită atât pregătire militară, cât și soluții inovatoare în domenii non-militare, alături de o societate bine informată și instituții capabile să colaboreze eficient. Conceptul contemporan de apărare națională complexă se întemeiază pe două principii esențiale: rezistența și reziliența. Rezistența reflectă voința și angajamentul cetățenilor de a apăra statul în fața unor amenințări militare, în timp ce reziliența desemnează capacitatea societății civile de a-și menține funcționalitatea în condiții de criză, inclusiv în contextul unui atac armat”. <i>Apoi după text.</i>	alături de o societate bine informată și instituții capabile să colaboreze eficient. Viziunea contemporană de apărare națională complexă se întemeiază pe două principii esențiale: rezistența și reziliența. Rezistența reflectă voința și angajamentul cetățenilor de a apăra statul în fața unor amenințări militare, inclusiv pe teritoriile parțial ocupate de adversar, în timp ce reziliența desemnează capacitatea societății civile de a-și menține funcționalitatea în condiții de criză, inclusiv în contextul unui atac armat”. <i>Apoi după text.</i>
		II. Propuneri: La p.66. Se va adăuga: Contribuie la menținerea ficționalității sistemului de rechiziții de bunuri prin asigurarea implementării eficiente a legislației în domeniu. Argumentare: Funcționalitatea eficientă a sistemului de rechiziții de bunuri constituie un determinant operațional al rezistenței naționale, asigurând mobilizarea rapidă și distribuirea resurselor critice necesare menținerii capacității de acțiune a statului și societății. Cadrul legislativ în domeniul respectiv este asigurat prin Legea nr. 1384/2002 cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public, Hotărârea Guvernului nr.283/2005 despre aprobarea Regulamentului cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public, Hotărârea Guvernului nr.2/2029 privind aprobarea listei cu prețurile principalelor bunuri... Prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 03.08.2022, care modifică Hotărârea Guvernului nr. 1278 din 06.12.2005, viceprim-ministru, ministru al infrastructurii și dezvoltării regionale, este președinte al Comisiei Centrale de Rechiziții.	Se acceptă.
		III. Propuneri: La cap. VI „Indicatori de monitorizare OG1, p 4 se propune de reformulat: Instituționalizarea conceptului de rezistență la nivel național, până în 2027, ca pilon integrator al apărării naționale complexe și al rezilienței naționale.	Se acceptă. Dat fiind faptul că, conform recomandărilor înaintate, unii indicatori de monitorizare au fost ajustați, se acceptă următoarea redacție: „Nivelul de consolidare a rezilienței naționale, reflectat prin capacitatea instituțiilor de a preveni, răspunde și se adapta la crize, în baza conceptului de reziliență aprobat, ca pilon

			integrator al apărării naționale complexe și al rezilienței naționale.”
		La coloana „Valoarea de referință 2028” – „Conceptul elaborat și aprobat” – de adăugat „Cadrul normativ cu privire la apărarea teritorială, ajustat și armonizat.”	Nu se acceptă. Cadrul normativ privind apărarea teritorială va fi revizuit prin prisma modificării legii privind modificarea unor acte normative (Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, asediu și război și Legea nr. 1192/2002 privind pregătirea pentru mobilizare și mobilizarea).
		IV. Propuneri: p.50, subpunct 4. OS 1.4 se propune să fie reformulat – Instituționalizarea conceptului de rezistență la nivel național, până în 2027 prin prisma consolidării capacităților de apărare complexă și de reziliență. V. Propuneri de redactare: p.20.11 – „Un”, p. 27 – „Program”; p.41, OG1, acțiunea 2 – de finalizat propoziția la „Indicator de rezultat”; P.41, OG5, acțiunea 25 – de precizat finalitatea acțiunii - „3 contingente de nivel pluton/companie, inclusiv un contingent de...”; p. 47.6. - „apărare”.	Se acceptă.
Avizare repetată (a doua)			
Serviciul Protecția și Paza de Stat (aviz nr. 2/779 din 24.04.2026)	27.	Serviciul de Protecție și Pază de Stat a examinat proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (<i>număr unic 356/MA/2026</i>). Astfel, Serviciul susține conceptual proiectul hotărârii de Guvern, prin care se propune spre aprobare Programul de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 și vă comunică despre lipsa de obiecții și propuneri, în acest sens. Subsidiar, potrivit art.54 alin.(1) lit.a) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, <i>conținutul proiectului actului normativ se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație.</i> Așadar, în scopul excluderii greșelilor textuale, de punctuație și numerice, titlul Programului propriu-zis, prevăzut în anexă, precum și în textul acestuia urmează a fi adus în concordanță cu titlul hotărârii de Guvern și textul din hotărâre. Totodată, se impune necesitatea revizuirii numerotării punctelor (elementul structural) din Program, pentru a reda o consecutivitate clară, în acest sens.	Se acceptă.

Ministerul Educației și Cercetării (aviz nr. 02/260/26 din 27.04.2026)	28. Ministerul Educației și Cercetării a examinat <i>proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034</i> (număr unic 356/MA/2026), autor – Ministerul Apărării și propune următoarele: La PLANUL DE ACȚIUNI al Programului de implementare pentru anii 2026-2030, la acțiunea 44 și 45, se propune modificarea sursei de finanțare/subprogram din „8601” în „8603”. La acțiunea 45 „Includerea în lista de priorități a concursului de proiecte pentru organizațiile de tineret a subiectelor conexe conceptului de apărare națională”, se propune modificarea sumei din coloana „Total costuri, mii lei” din „48.000,0” în „2.400,0”, având în vedere că acesta este costul total alocat pentru acțiunea propusă, ceea ce presupune și modificarea ulterioară a costurilor de implementare pe ani. La acțiunea 46 „Abordarea subiectelor conexe conceptului de apărare națională în cadrul instruirilor tematice desfășurate pentru personalul angajat din Centrele de tineret”, indicatorul „Cel puțin două sesiuni de formare profesională a lucrătorilor de tineret, organizate anual” se propune modificarea sumei din coloana „Total costuri, mii lei” din „5.000,0” în „200,0”, având în vedere că acesta este costul total alocat, această modificare implică, în mod corespunzător, revizuirea repartizării anuale a costurilor de implementare. Totodată se propune excluderea indicatorului de monitorizare „Ponderea dezvoltării competențelor manageriale și implementarea unui sistem de management bazat pe performanță în centrele de tineret realizate” deoarece formularea acestuia este una generală și lipsită de claritate conceptuală, ceea ce îngreunează operaționalizarea și măsurarea obiectivă a rezultatelor. Indicatorul nu reflectă în mod direct specificul acțiunii propuse și nu permite stabilirea unor criterii precise de evaluare. La indicatorul „Cel puțin o sesiune de instruire de către reprezentanții Ministerului Apărării desfășurată anual”, se propune modificarea coloanei Responsabil din „MEC, ANDPAT, MA” în „MA, MEC, ANDPAT”.	Se acceptă.
Ministerul Culturii (aviz nr. 05/1-09/1234 din 28.04.2026)	29. Ministerul Culturii a examinat proiectul hotărârii de Guvern <i>cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i>, și, în limitele competențelor funcționale, comunică următoarele propuneri.	Se acceptă parțial. Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, indică că în structura părții descriptive a Programului include și componenta privind <i>riscurile de implementare. Urmare analizei riscurilor de implementare a</i>

		În conformitate cu pct. 18.8. din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, structura părții descriptive a Programului include și componenta privind <i>riscurile de implementare (descrierea riscurilor anticipate, precum și a măsurilor de atenuare și de monitorizare a acestora)</i>. Această cerință este reiterată și în Ghidul metodologic cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Ordinul Cancelariei de Stat nr. 191/2025. În acest context, se propune instituirea unui capitol distinct dedicat riscurilor de implementare ale Programului.	<i>programului, acestora a fost atribuit calificativul unui document clasificat. Astfel, riscurile de implementare a Programului în forma lor actuală nu pot face parte din Program public și au fost prezentate separat, în adresa Cancelariei de Stat.</i>
		Textul „Anexă la Programul de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034” se va substitui cu textul „Capitolul X. PLANUL DE ACȚIUNI AL PROGRAMULUI DE IMPLEMENTARE PENTRU ANII 2026-2030, A STRATEGIEI NAȚIONALE DE APĂRARE A REPUBLICII MOLDOVA PENTRU ANII 2024-2034”. La Planul de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 La OS 3.4 Asigurarea transparenței și eficienței managementului sistemului național de apărare și dezvoltarea culturii de securitate și de apărare, acțiunea nr. 89, la poziția indicatorului de monitorizare „Numărul de beneficiari ai Programului de Microcalificare „Managementul patrimoniului cultural mobil” pentru formarea profesională a specialiștilor implicați în circulația bunurilor culturale”, la rubrica „Responsabil”, după acronimul „MC” se va completa cu acronimul „SECBCM”. Propunerea este formulată în vederea corelării cu competențele funcționale stabilite de cadrul normativ în vigoare. La OS 4.5. Modernizarea, protecția și preservarea infrastructurii critice și sporirea interoperabilității, pe baza unei abordări unice din partea instituțiilor statului, până în 2029, acțiunea nr. 105, din cuprinsul indicatorului de monitorizare „Sistem informațional creat (similar sistemului european IMI și ICG) și funcțional din data aderării;”, se va exclude textul „(similar sistemului european IMI și ICG)”. Propunerea este formulată în vederea corelării proiectului cu cadrul normativ actualizat, în speță Hotărârea Guvernului nr. 138/2026 cu privire la instituirea Sistemului informațional „Registrul circulației bunurilor culturale mobile”.	Se acceptă.
Cancelaria de Stat (aviz nr.	30.	<i>La nr. DGPȘG-2289-18-69-1086 din 14.04.2026</i>	Se acceptă.

21/1-69-4824 din 28.04.2026)	În temeiul prevederilor pct. 221 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, Cancelaria de Stat a examinat proiectul de hotărâre <i>cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (în continuare – Program), (număr unic 356/MA/2026)</i> transmis spre avizare și, în conformitate cu competențele funcționale, comunică susținerea acestuia în condițiile următoarelor obiecții: La proiectul hotărârii de Guvern: 1. Completarea proiectului hotărârii de Guvern cu un punct distinct, în vederea reglementării cadrului de realizare a evaluării finale a Programului de către Ministerul Apărării, inclusiv a prezentării raportului de evaluare finală Guvernului, Președintelui și Parlamentului până la data de 15 aprilie 2031. <i>(În conformitate cu pct. 89 din Anexă)</i>	
	Cu privire la partea descriptivă: 2. Capitolul VI „Indicatori de monitorizare” se propune a fi completat cu includerea indicatorilor de impact aferenți obiectivelor generale ale Programului, preluați din strategia umbrelă și ajustați la orizontul de implementare al acestuia. Totodată, pentru fiecare indicator urmează a fi preluată valorile de referință și stabilite valorile-țintă intermediare, precum și valorile- țintă finale, în vederea asigurării unui cadru coerent, măsurabil și comparabil de monitorizare a gradului de realizare a obiectivelor asumate.	Se acceptă parțial. Programul a fost completat cu indicatori de impact aferenți obiectivelor generale, preluați din Strategie, ajustați la perioada de implementare a Programului și incluși în Capitolul V „Impact”. Conform pct. 53 din Strategia-umbrelă, obiectivele specifice pot contribui direct sau tangențial, simultan sau etapizat, la realizarea mai multor obiective generale, prin intermediul direcțiilor de acțiune stabilite. Inițial, Programul a fost elaborat în baza acestei abordări. Ulterior, în urma evaluării calității DPP, obiectivele specifice au fost repartizate fiecărui obiectiv general, astfel încât fiecare OG să includă un set distinct de OS. În acest context, includerea indicatorilor de impact în Capitolul VI „Indicatori de monitorizare” ar afecta coerența și logica structurală a capitolului.
	3. Totodată, indicatorii aferenți obiectivelor specifice care se suprapun sau reproduc indicatorii de impact stabiliți pentru obiectivele generale și prevăzuți în strategia-umbrelă se vor exclude, urmând a fi formulați și integrați indicatori noi, specifici obiectivelor respective, în vederea asigurării coerenței	Se acceptă.

		metodologice a cadrului de monitorizare și evitării dublărilor la nivelul sistemului de indicatori.	
		4. La capitolul VIII „<i>Autorități/instituții responsabile de implementare</i>”, se propune revizuirea cadrului de reglementare prin integrarea, în cuprinsul pct. 58, care stabilește competențele Guvernului în domeniul securității și apărării naționale, a atribuțiilor referitoare la „<i>consolidarea rezilienței statului și a societății</i>”, actualmente prevăzute la pct. 59 în sarcina Cancelariei de Stat, iar în consecință, excluderea pct. 59. Această intervenție este justificată de necesitatea asigurării unei abordări unitare, coerente și sistemice a responsabilităților în materie de securitate națională, prin corelarea acestora cu rolul constituțional și funcțional al Guvernului. Totodată, se constată că atribuțiile menționate depășesc sfera competențelor instituționale ale Cancelariei de Stat, care are un rol preponderent de suport, coordonare și monitorizare a activității Guvernului, fără a exercita atribuții proprii în domeniul consolidării rezilienței statului și a societății sau al gestionării directe a riscurilor de securitate. 5. Capitolul IX „<i>Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare</i>” se propune a fi completat cu un punct distinct, prin care să fie reglementată procedura de evaluare intermediară, cu caracter opțional. Aceasta urmează a fi aplicată în cazurile în care, pe parcursul procesului de monitorizare, sunt constatate dificultăți de implementare sau abateri semnificative de la traiectoria stabilită a Programului, în scopul identificării cauzelor acestora și fundamentării măsurilor de intervenție și ajustare, necesare pentru asigurarea realizării obiectivelor asumate.	Se acceptă.
		Cu privire la partea operațională a Programului: 6. Referitor la acțiunile nr. 7, 18, 19, 20, 68, 69, 77, 78, 92, se propune excluderea Cancelariei de Stat din coloana „<i>Responsabil</i>”, întrucât atribuirea acesteia în calitate de responsabil de implementare pentru acțiunile menționate nu corespunde mandatului și atribuțiilor funcționale stabilite prin cadrul normativ în vigoare, depășind competențele instituționale ale acesteia. În consecință, menținerea Cancelariei de Stat în această calitate nu se justifică din perspectiva delimitării clare a responsabilităților de implementare. 7. În ceea ce privește acțiunile nr. 23, 24, 26, 71 și 107, se va menține în coloana „<i>Responsabil</i>” exclusiv instituția indicată după bara oblică „/” (STISC sau AGE), având în vedere că, deși acestea se află în subordinea Cancelariei de Stat,	Se acceptă.

		urmează să asigure individual implementarea acțiunilor respective, în conformitate cu competențele și atribuțiile ce le revin. Reieșind din cele expuse, proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, urmează a fi promovat prin prisma obiecțiilor și propunerilor enunțate.	
Ministerul Justiției (aviz nr. 04/1-4756 din 29.04.2026)	31.	Urmare examinării proiectului de <i>hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i>, comunicăm că, în contextul consultărilor prealabile, prin avizul nr. 04/1-519 din 16.01.2026, Ministerul Justiției s-a expus asupra proiectului nominalizat. În acest sens, se constată faptul că majoritatea observațiilor și propunerilor înaintate au fost luate în considerare. Totodată, la forma actuală a proiectului de act normativ, urmează a fi luate în considerare următoarele observații/recomandări: Reiterăm asupra necesității excluderii Ministerului Justiției de la acțiunile unde se prezumă expertizarea proiectelor de acte normative, or, această atribuție a Ministerului se exercită în baza legislației fără a fi necesară indicarea în calitate de coexecutor - acțiunile 29 și 56. La acțiunile 34 și 36, Ministerul Justiției se va exclude din lista instituțiilor responsabile, întrucât realizarea acțiunii nominalizate excede competențele prevăzute în <i>Hotărârea Guvernului nr. 698/2017</i>.	Se acceptă.
Ministerul Finanțelor (aviz nr. 05-17/88 din 29.04.2026)	32.	Cu referință la scrisoarea nr.DGPȘG-2289-18-69-1086 din 14.04.2026, ce vizează proiectul Programul de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034, Ministerul Finanțelor, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. La punctul 27, textul „evitând ... (CBTM)” urmează a fi exclus, întrucât contravine principiilor de planificare bugetar-fiscală. Or, planificarea strategică trebuie să fie corelată cu procesele de planificare bugetară, în conformitate cu prevederile normative. Formularea actuală sugerează eronat că ciclul bugetar anual și Cadrul Bugetar pe Termen Mediu limitează planificarea apărării, deși acestea constituie instrumente legale esențiale de planificare și sustenabilitate financiară, iar, potrivit art.15 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr.181/2014, stabilirea priorităților de politici urmează să asigure consecvența și continuitatea obiectivelor asumate în contextul CBTM.	Se acceptă.

	La punctul 35.4, OS 4.1 (și altele pe parcursul textului), cu referire la indicatorul cheltuielilor destinate apărării raportate la PIB pentru anul 2026 se menționează, că valoarea acestuia constituie 0,56% din PIB. Se consideră necesar de a revizui și ajusta indicatorul respectiv după cum urmează: Valoarea de referință (2024) - 0,6%; Ținta intermediară (2028) - 0,9%, conform prevederilor din Foaia de parcurs privind implementarea Strategiei securității naționale. La punctul 41, se constată neconcordanțe între informațiile prezentate în tabelul privind indicatorii de monitorizare și textul descriptiv al Programului. Astfel, în tabel este prevăzută ținta de 1% din PIB pentru anul 2028, în timp ce în text atingerea nivelului de 1% din PIB este estimată pentru anul 2030, fapt ce generează inconsistențe în traiectoria de implementare și necesită corelarea acestora. Totodată, utilizarea valorilor aproximative („~”) și lipsa unei metodologii clare de calcul nu permit validarea acestor estimări. Inclusiv, la punctul 19 (OS 4.1) din tabel, indicatorul „Procentul PIB-ului alocat pentru apărarea națională”, se va substitui cu „Ponderea cheltuielilor pentru apărarea națională în PIB”, în vederea asigurării unei formulări clare și metodologic corecte a indicatorului. Indicatorul „Procentul alocărilor din bugetul apărării destinate înzestrării și modernizării” se modifică și va avea următoarea denumire: „Ponderea cheltuielilor destinate înzestrării și modernizării în totalul cheltuielilor pentru apărarea națională”. Totodată, la indicarea în rubrica „Furnizor de date” a Legii bugetului de stat, se recomandă revizuirea acestuia, întrucât Legea bugetară anuală include bugetul Ministerului Apărării, pe programe, dar nu reflectă cheltuielile pentru înzestrare și modernizare. La punctul 46, utilizarea noțiunii „acoperirea deficitului” nu corespunde terminologiei bugetar-fiscale și urmează a fi exclusă.	Se acceptă. .
	Punctul 52 din proiectul Programului urmează a fi revizuit prin prisma rolului autorităților publice centrale în procesul de elaborare a Cadrului bugetar pe termen mediu, (CBTM). În acest sens, formularea potrivit căreia costurile Programului „vor fi integrate” în CBTM nu reflectă corect mecanismul de planificare bugetară, întrucât autoritățile publice centrale prezintă Ministerului Finanțelor propuneri pentru elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu, iar examinarea acestora se realizează în funcție de prioritățile stabilite și de spațiul fiscal disponibil. Prin urmare, se propune ajustarea textului în sensul că necesitățile de finanțare ale Programului vor fi propuse spre includere în procesul de elaborare a CBTM. De asemenea, se atestă necesitatea repartizării	Se acceptă.

		pe ani bugetari atât a costurilor acoperite, cât și a celor neacoperite aferente obiectivelor specifice, precum și dezagregarea pe subprograme bugetare a acestora, în vederea asigurării unei planificări bugetare realiste, a monitorizării implementării și a identificării necesarului de finanțare.	
		Formularea propusă la punctul 68 necesită revizuire, întrucât nu reflectă corect delimitarea competențelor instituționale. În special, mențiunea privind „gestionarea mijloacelor financiare ale componentelor forțelor armate/forțelor destinate apărării naționale” este improprie, deoarece administrarea acestor resurse revine autorităților responsabile de domeniul apărării, în principal Ministerul Apărării, iar Ministerul Finanțelor exercită rolul de coordonare a procesului bugetar și de alocare a resurselor financiare. Totodată, sintagma „procesarea bugetului de stat” nu este specifică terminologiei utilizate în cadrul normativ din domeniul finanțelor publice, fiind preferabile noțiuni precum elaborarea, aprobarea și executarea bugetului. De asemenea, includerea explicită a unor domenii sectoriale, cum ar fi administrarea rezervelor de stat și de mobilizare, poate crea impresia atribuirii unor competențe operaționale Ministerului Finanțelor, deși rolul acestuia se limitează la asigurarea finanțării prin mecanismele bugetare, responsabilitatea administrării revenind autorităților competente. Prin urmare, se consideră oportun ca punctul 68 să se expună în următoarea redacție: „68. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova are rolul de a asigura planificarea și alocarea resurselor financiare bugetare necesare realizării măsurilor de apărare națională și funcționării autorităților publice. În acest sens, instituția coordonează procesul bugetar și asigură finanțarea autorităților din sectorul de securitate și apărare, precum și implementarea politicii bugetar-fiscale în condiții excepționale, garantând continuitatea executării bugetului de stat și prioritizarea cheltuielilor esențiale.”	Se acceptă. Redacția articolului 68 (67) conform propunerilor Ministerului Finanțelor și a Ministerului Afacerilor Interne (<i>aviz nr. DI/3/041-4943 din 29.04.2026</i>) se va expune în următoarea redacție: „ 67. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova are rolul de a asigura planificarea și alocarea resurselor financiare bugetare necesare realizării măsurilor de apărare națională și funcționării autorităților publice, precum și finanțarea activităților privind administrarea rezervelor de stat și de mobilizare, precum și dezvoltarea sistemului unic de rezerve. În acest sens, instituția coordonează procesul bugetar și asigură finanțarea autorităților din sectorul de securitate și apărare, precum și implementarea politicii bugetar-fiscale în condiții excepționale, garantând continuitatea executării bugetului de stat și prioritizarea cheltuielilor esențiale.”
		Concomitent, se constată că costul preliminar total estimat al Programului constituie 10 609 979,7 mii lei, dintre care 2 632 647,8 mii lei, sau circa 24,8%, reprezintă costuri neacoperite, iar o parte semnificativă a finanțării este preconizată din asistență externă, ceea ce relevă anumite riscuri privind sustenabilitatea financiară a Programului. În acest context, menționăm că alocații pentru implementarea acțiunilor respective nu sunt prevăzute în limitele preliminare ale CBTM 2027–2029.	Nu se acceptă. Estimările financiare prezentate în Program au caracter preliminar și urmează a fi ajustate în cadrul proceselor periodice de revizuire a instrumentelor de planificare strategică și bugetară (CBTM). În conformitate cu mecanismele aplicabile de planificare multianuală, repartizarea costurilor și identificarea surselor de finanțare vor fi

			concretizate gradual, în corelare cu prioritățile bugetare și evoluțiile cadrului macroeconomic. Documentele de politici și instrumentele de planificare aferente Programului stabilesc o viziune strategică menită să asigure un nivel corespunzător de securitate și reziliență a sistemului național de apărare, iar realizarea acestor obiective necesită o abordare etapizată și flexibilă a finanțării. <u>În acest sens, existența unor costuri neacoperite la etapa inițială de planificare nu reprezintă o situație excepțională, ci reflectă caracterul dinamic al procesului de implementare și al actualizării priorităților investiționale.</u> Dependența parțială de asistența externă nu poate fi interpretată exclusiv ca un risc de sustenabilitate financiară, întrucât programele din domeniul securității, transformării instituționale și dezvoltării capacităților beneficiază, în mod tradițional, de suportul partenerilor externi de dezvoltare. <u>Totodată, atragerea asistenței externe constituie un instrument complementar de accelerare a implementării reformelor și de reducere a presiunii imediate asupra bugetului public național.</u> Lipsa reflectării integrale a unor alocații în limitele preliminare ale CBTM 2027–2029 nu exclude posibilitatea includerii ulterioare a acestora în cadrul exercițiilor anuale de actualizare bugetară. Limitele preliminare au caracter orientativ și sunt susceptibile ajustărilor ulterioare în funcție de prioritățile aprobate și disponibilitățile financiare ale statului. În ceea ce privește repartizarea pe ani bugetari a costurilor neacoperite, aceasta va fi detaliată
--	--	--	--

			suplimentar în etapa de operaționalizare și implementare a Programului, inclusiv prin actualizarea planurilor de acțiuni și a documentelor de implementare sectorială. În prezent, anumite estimări sunt menținute într-o formulă agregată din considerentul că o parte dintre activități depind de rezultatele etapelor pregătitoare, ale evaluărilor tehnice și ale negocierilor privind finanțarea externă.
		Totodată, proiectul nu reflectă în toate cazurile repartizarea pe ani bugetari a costurilor neacoperite, ceea ce nu permite evaluarea deplină a impactului bugetar. Mai mult, pentru unele acțiuni sunt prevăzute costuri neacoperite inclusiv pentru anul curent, iar în anumite cazuri acțiunile sunt estimate integral fără surse de finanțare identificate. În aceste condiții, se consideră necesară revizuirea priorităților Programului, inclusiv prin reevaluarea, etapizarea sau ajustarea unor acțiuni în raport cu resursele disponibile. Or, în formula actuală, promovarea proiectului conduce la asumarea unor angajamente fără acoperire financiară, contrar prevederilor Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.	Se acceptă parțial. Proiectul a fost completat cu repartizarea pe ani bugetari a costurilor (acoperite/neacoperite) aferente acțiunilor pentru care estimarea și planificarea au fost prevăzute. Existența unor acțiuni estimate fără surse de finanțare identificate la momentul elaborării proiectului nu semnifică imposibilitatea realizării acestora, ci reflectă necesitatea unei abordări prudente și transparente în procesul de planificare. Practica includerii unor necesități financiare estimate înaintea confirmării surselor de finanțare permite evaluarea completă a necesarului investițional și facilitează dialogul ulterior cu partenerii instituționali și financiari. Programul prevede mecanisme de monitorizare și revizuire periodică, care vor permite recalibrarea costurilor, prioritizarea acțiunilor și ajustarea calendarului de implementare, astfel încât să fie menținut un echilibru între obiectivele strategice asumate și sustenabilitatea financiară a intervențiilor propuse.
Ministerul Afacerilor Externe (aviz nr. DI/3/041-	33.	Ministerul Afacerilor Externe (MAE) a examinat <i>proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i> și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.	Se acceptă.

4943 din 29.04.2026)		La pct. 34.2 din <i>proiectul Programului</i>, se propune substituirea denumirii „instrumentului Facilitatea Europeană pentru Pace” cu denumirea oficială în limba română „Instrumentul European pentru Pace”. La pct. 45.3, alin. (3) din <i>proiectul Programului</i>, se recomandă înlocuirea expresiei „vor accelera investițiile în apărare” cu sintagma „ar putea accelera investițiile în apărare”, precum și substituirea expresiei „vor spori capacitățile prin achiziții comune” cu sintagma „ar putea spori capacitățile prin achiziții comune”. Aceste propuneri se bazează pe faptul că, momentan, cooperarea practică a Republicii Moldova în cadrul SAFE se rezumă la cooperarea cu România, iar dimensiunile acestei cooperări nu sugerează la momentul actual atingerea necondiționată a scopurilor specificate în redacția inițială. La acțiunea 25 din <i>proiectul Planului de acțiuni</i>, unde este stipulat că Serviciul de Informații și Securitate și entitățile publice ce prelucrează informații atribuite la secret de stat sunt responsabile de implementarea acțiunii, se sugerează efectuarea unei referiri exprese la MAE, având în vedere că MAE prelucrează informații atribuite la secretatul de stat. Totodată, se propune excluderea MAE din lista instituțiilor responsabile de implementarea acțiunii 64 din <i>proiectul Planului de acțiuni</i>. Conform atribuțiilor sale funcționale, MAE nu are competențe în realizarea analizelor privind capacitățile din domeniul industriei de apărare.	
Ministerul Afacerilor Interne (aviz nr. 30/1694 din 29.04.2026)	34.	Ministerul Afacerilor Interne a examinat proiectul hotărârii de Guvern <i>cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i> și comunică următoarele. I. La proiectul de Hotărâre de Guvern: Pct. 1 - urmează a fi corectată perioada de implementare a Programului. II. La proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034: Pct. 4 din proiectul Programului, în al doilea enunț, este necesar de exclus adverbul „<i>de asemenea</i>”, folosit repetat. Pct. 65 - se propune reformularea conținutului, întrucât formularea actuală creează confuzii și nu corespunde exact prevederilor art. 9 al Legii nr. 249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova și pct. 6 al Hotărârii Guvernului nr. 693/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne. În același timp, menționăm că, conform art. 51 alin. (2) din	Se acceptă.

	Legea nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză, Guvernul, autoritățile și instituțiile publice implicate în managementul situațiilor de criză, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor elabora actele normative necesare pentru implementarea acesteia și vor aduce actele lor normative în concordanță cu aceasta. Astfel, se recomandă ajustarea terminologiei utilizate în proiect la prevederile Legii menționate. Se recomandă ca Pct. 65 să fie substituit cu următorul text: „Ministerul Afacerilor Interne sprijină eforturile de apărare a statului prin menținerea ordinii și securității publice, contracararea interferențelor hibride ce vizează starea de legalitate, stabilitatea și pacea civică. Realizează funcțiile stabilite în domeniile de activitate privind managementul integrat al frontierei de stat, combaterea criminalității organizate, gestionarea fluxului migrațional, a azilului și integrării străinilor, prevenirea și lichidarea consecințelor situațiilor de urgență, protecția civilă, apărarea împotriva incendiilor, acordarea primului ajutor calificat și administrarea rezervelor de stat și de mobilizare, precum și asigură componentele Forțelor Armate în misiunea de apărare națională prin intermediul subdiviziunilor specializate din subordine pentru garantarea suveranității, independenței și unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale”. Concomitent, utilizarea sintagmelor „securității interne” sau „securitatea internă” fără a fi definite de cadrul normativ pot fi interpretate drept expresii uzuale, care nu sunt specifice unui act normativ și improprie domeniilor de activitate ale Ministerului Afacerilor Interne. Suplimentar, formularea propusă exprimă exact rolul Ministerului Afacerilor Interne ca parte componentă în sistemul național de apărare în conformitate cu art. 9 din Legea nr. 249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova și exclude suprapunerea de competențe. Din perspectiva tehnicii legislative și a coerenței juridice: - conține o succesiune de prepoziții „prin...”, fără delimitări clare între funcții/domenii de competență. Aceasta afectează inclusiv precizia juridică. Recomandabil ar fi fragmentarea textului în propoziții sau alineate separate, care să enumere distinct fiecare formă de sprijin; - ar putea fi înregistrată o posibilă confuzie instituțională la delimitarea responsabilităților de implementare a Programului. Astfel, stabilirea atribuțiilor de „apărare teritorială” / „asigurare a componentelor Forțelor Armate” - riscă o suprapunere de competență cu Ministerul Apărării, textul ar trebui să	
--	---	--

		menționeze explicit cadrul în care MAI participă (în sprijin, potrivit planurilor de mobilizare); - „asigurarea păstrarea și evidența bunurilor pentru completarea rezervelor de mobilizare” - eroare de construcție („asigurarea păstrarea”), necesar de corectat gramatical, una din soluții fiind ca textul „prin asigurarea păstrarea și evidența bunurilor pentru completarea rezervelor de mobilizare” să fie substituit cu textul „în condiții de asediu și de război, în partea ce ține de rezervele de stat și de mobilizare”. Completarea în cauză reiese din prevederile literei d), pct. 7 a Anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 946/2018.	
		Pct. 66 - se recomandă substituirea cuvântului „gestionarea” cu cuvântul „administrarea” în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) al Legii nr. 104/2020 cu privire la rezervele de stat și de mobilizare. Totodată, textul „și contribuie la menținerea ficționalității (corect - funcționalității) sistemului de rechiziții de bunuri prin asigurarea implementării eficiente a legislației în domeniu” se propune a fi exclus, întrucât acesta nu se regăsea în proiectul inițial și în conformitate cu Legea nr. 104/2020, Agenția Rezerve Materiale nu are competența respectivă, misiunea Agenției fiind, implementarea politicilor în domeniul rezervelor de stat și de mobilizare, administrarea și exercitarea controlului rezervelor de stat și de mobilizare, iar crearea și completarea rezervelor de stat și de mobilizare este realizată prin procedurile stabilite de art. 5 alin. (1) lit. d)-e) și h) și art. 8 din legea menționată. Este de menționat că prevederile Legii nr. 1384/2002 cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public nu sunt aplicabile activității Agenției Rezerve Materiale. Totodată, textul „Agenția Rezerve Materiale în calitate de autoritate administrativă în subordinea Ministerului Afacerilor Interne...” se propune substituirea cu textul „Ministerul Afacerilor Interne prin intermediul Agenției Rezerve Materiale...”. Pct. 68 - urmează a fi completat cu textul „ , precum și dezvoltarea sistemului unic de rezerve”, conform prevederilor alin. (1) art. 6 al Legii nr. 104/2020.	Se acceptă.
		III. La proiectul Planului de acțiuni (Anexa la Programul de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034): Aferent structurii și conținutului: 1. Pe tot parcursul Planului se recomandă a fi excluse dublările și preluările din alte documente de politici publice precum ar fi Programul național de ordine și	Nu se acceptă. Programul SNA prevede acțiuni în domeniul apărării, cu caracter multidimensional, care depășesc componenta militară și implică mobilizarea resurselor politice, economice,

		securitate publică pentru anii 2026-2030 aprobat prin HG nr.727/2025 și Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027, aprobat prin HG nr.152/2023. Astfel, se constată că în procesul de elaborare a proiectului nu au fost luate în considerare recomandările înaintate de Cancelaria de Stat;	informaționale, diplomatice, tehnologice și sociale. Programul SNA a fost planificat pentru aprobare în anul 2025, iar Programul național de ordine și securitate publică pentru anii 2026–2030, precum și alte documente de politici, contribuie complementar, direct și/sau indirect, la implementarea acestuia și a Strategiei naționale de apărare. Întârzierea aprobării Programului SNA nu justifică eliminarea referințelor la eforturi naționale și/sau internaționale, inclusiv diplomatice și economice, ci confirmă caracterul interdependent al documentelor de politici din domeniu.
		2. Rubrica „Responsabili” se propune a fi completată cu sintagma „<i>instituția responsabilă</i>” și/sau „<i>/parteneri</i>”. Propunerea este motivată de faptul că la rubrica de raportare a realizării acțiunilor sunt incluși în calitate de co-responsabili „<i>Societatea civilă, instituții publice și agenți economici cu atribuții în domeniu</i>”, care prin prisma cadrului normativ de reglementare nu sunt obligați să raporteze sau să întreprindă anumite măsuri în realizarea acțiunilor atribuite. Or, utilizarea termenului de „<i>parteneri</i>” în context reflectă nu o relație de subordonare sau de impunere a unei obligații, dar colaborarea pe subiecte de interes comun;	Nu se acceptă. În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 privind planificarea strategică, art. 19 stabilește structura planului de acțiuni, iar alin. (19.6) prevede obligativitatea indicării instituției responsabile de implementare. Potrivit art. 69, în cazul mai multor instituții co-responsabile, rolul de coordonator revine primei instituții indicate. Includerea organizațiilor neguvernamentale și a altor actori ai societății civile în rubrica „Responsabili” are rolul de a reflecta complexitatea implementării și necesitatea coordonării de către autoritatea publică prim-responsabilă, contribuind la transparență și deschidere instituțională. Având în vedere statutul variabil al acestor actori (donator, observator, participant sau, în mod excepțional, partener), se consideră inoportună includerea acestora în rubrica „Responsabili”, pentru a evita echivocurile și atribuirea de responsabilități nejustificate.

		3. Rubrica „<i>Termeni</i>” se propune revizuirea și ajustarea termenelor de realizare a acțiunilor „ex: Acțiunea 53 - „<i>Ajustarea cadrului legal conform viziunii actualizate de organizare și funcționare a sistemului național de apărare și securitate (conform viziunii din SSN și SNA) - termen - trimestrul. I 2026</i>”. Propunerea enunțată este valabilă pentru întreg Planul de acțiuni, fiind luat în calcul și termenul de aprobare în ședința de Guvern a proiectului Programului SNA;	Se acceptă.
		4. La rubrica „<i>Indicatori de monitorizare</i>” se propune ajustarea indicatorilor unde sunt stabilite modificarea sau adoptarea unor acte normative, ca temei juridic fiind indicate dispozițiile finale sau tranzitorii din actele normative de modificare ale altor acte normative „ex: Acțiunea 53, indicatorul de monitorizare fiind (Acte normative pentru implementarea Legii nr. 230/2025 pentru modificarea unor acte normative (aspecte privind sistemul național de apărare) (Art. IV) și pentru implementarea Legii nr.249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova (art.32) adoptate); În acest sens, referințele la dispozițiile finale ale unui act normativ, prin care o autoritate publică se obligă să amendeze actele sale în conformitate cu noile reglementări, sau dispoziții care se referă la competența generală a autorității publice de a adopta acte normative în domeniul său de competență, nu constituie temei juridic de emitere în conformitate cu normele de reglementare stabilite prin Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.	Se acceptă parțial. Conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență. Avizele și recomandările trebuie să conțină obiecții și propuneri motivate cu anexarea a versiunii redactate a proiectului sau a unor prevederi. În caz contrar, se comunică lipsa de obiecții și propuneri.
		5. Se propune realizarea unei numerotări distincte și corelate între acțiuni și indicatorii de monitorizare aferenți (ex: indicatorii de monitorizare la Acțiunea 54 se vor corela acțiunii respective, în cazul dat fiind numerotați separat). În acest mod aplicarea unitară a acestui element de organizare la nivelul întregului Plan de acțiuni va asigura gruparea logică a indicatorilor și va facilita evaluarea gradului de realizare pentru fiecare acțiune în parte;	Nu se acceptă. Conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență.
		6. Urmează a fi descrise integral abrevierile: OG - Obiective generale și OS- Obiective specifice, în scopul înțelegerii termenilor utilizați în Proiectul Planului.	Se acceptă.
		La Obiectivul specific 1.1, Acțiunea nr. 2 - se propune indicarea unor termene diferite pentru cei doi indicatori: trimestrul IV 2028 pentru indicatorul 1 și trimestrul IV 2030 pentru indicatorul 2.	Nu se acceptă. Conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, avizele și recomandările trebuie să conțină obiecții și propuneri motivate. Propunerea nu este argumentată.

	La Obiectivul specific 1.1, Acțiunea nr. 3 din Planul de acțiuni, care stabilește indicatorul de monitorizare „<i>Armata Națională dotată cel puțin la 65% cu sisteme de armament...</i>”, având ca autorități responsabile Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne. Atribuirea responsabilității către Ministerului Afacerilor Interne pentru dotarea „<i>Armatei Naționale</i>” este incertă. Armata Națională reprezintă o entitate distinctă de Inspectoratul General de Carabinieri, care constituie subdiviziunea cu statut militar din subordinea Ministerului Afacerilor Interne. Astfel, pentru a evita confuziile la planificarea și executarea bugetară, se propune revizuirea autorităților responsabile sau reformularea indicatorului prin substituirea sintagmei „<i>Armata Națională</i>” cu sintagma „<i>Forțele Armate</i>”, în cazul în care intenția a fost de a include și Inspectoratul General de Carabinieri. Se propune revizuirea autorităților responsabile sau a reformulării indicatorului.	Se acceptă. Au fost revizuite autoritățile responsabile.
	Obiectivul specific 1.2, Acțiunea nr. 4 - se propune înlocuirea sintagmei „<i>Mentenanță mijloacelor</i>” cu sintagma „<i>Mentenanța mijloacelor</i>”. Obiectivul specific 1.3, Acțiunea 11 - se propune revizuirea termenului de realizare a acțiunii, pentru trimestrul I al anului 2027, întrucât la nivel de MAI pentru anul 2026 este planificată inițierea procesului de modificare a Nomenclatorului bunurilor din rezervele de stat și a Nomenclatorului bunurilor din rezervele de mobilizare, iar reieșind din complexitatea acțiunilor ce urmează a fi realizate și multitudinea autorităților publice implicate, adoptarea hotărârii de Guvern ar putea depăși anul 2026. Propunere similară parvenită din partea Agenției Rezerve Materiale ar fi ca termenul de realizare a acțiunii „<i>Actualizarea nomenclatoarelor rezervelor de stat și de mobilizare</i>” „<i>Trimestrul. III 2026</i>” de substituit prin „<i>Trimestrul. IV 2026</i>”, această acțiune fiind determinată de finalizarea elaborării proiectului de lege privind modificarea Legii nr. 104/2020 <i>privind rezervele de stat și de mobilizare (termen planificat 15.07.2026)</i> și elaborarea proiectului hotărârii de Guvern cu privire la administrarea rezervelor de stat și de mobilizare (<i>termenul planificat 30.09.2026</i>). De menționat că, în cadrul Planului de acțiuni al MAI pentru anul 2026, termenul limită al acțiunii de „<i>Elaborare a proiectului de hotărâre de Guvern pentru modificarea Nomenclatorului bunurilor din rezervele de stat și a Nomenclatorului bunurilor din rezervele de mobilizare</i>” (pct. 215) este stabilit către 30.12.2026, astfel se va reuși sincronizarea termenelor, realizarea acțiunii, desfășurarea activităților organizatorice	Se acceptă.

		necesare planificării și utilizării efective a resurselor relevante elaborării și promovării proiectului.	
		Obiectivul specific 1.8, Acțiunea nr. 31 din Planul de acțiuni, referitoare la fortificarea capacităților de alarmare și reacție rapidă la situațiile de urgență, care fixează indicatorul „Capacitatea de dislocare a unui Centru de triere pentru refugiați cu capacitatea de 500 de persoane timp de 24 ore” în sarcina exclusivă a Inspectoratului General de Carabinieri (MAI/IGC), se recomandă excluderea caracterului exclusiv al responsabilității Inspectoratului General de Carabinieri și includerea subdiviziunilor de profil. Gestionarea fluxurilor de migrație, a afluxului sporit de străini și intervenția în situații de urgență sau crize umanitare reprezintă competența funcțională de bază a Inspectoratului General pentru Situații de Urgență și a Inspectoratului General pentru Migrație. Dispozițiile pct. 8 subpct. 3) lit. k), lit. l) și lit. p) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Migrație, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 16/2023, norme care îi atribuie expres Inspectoratului General pentru Migrație competența de înființare, administrare și coordonare a procesului de cazare a străinilor aflați în nevoie de protecție, precum și participarea la mecanismul național de gestionare unitară în eventualitatea unui aflux sporit de străini. Corelativ, potrivit prevederilor pct. 10 subpct. 1) lit. b) și e), coroborate cu subpct. 2) lit. b) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 137/2019, Inspectoratul este autoritatea responsabilă să planifice, să coordoneze și să execute măsurile de protecție a populației care a avut de suferit în urma unor situații excepționale. Pentru delimitarea corespunzătoare a competențelor instituționale, sarcina operațională de dislocare și gestionare a centrului de triere trebuie să revină subdiviziunilor menționate, în timp ce Inspectoratul General de Carabinieri urmează a fi responsabil strict de componenta de asigurare a ordinii și securității publice în perimetrul centrului. Obiectivul specific 3.2, Acțiunea nr. 81 - se solicită indicarea autorităților administrative centrale cu competențe în domeniu, sau „MAI prin intermediul subdiviziunilor specializate” din cadrul acestora. Astfel abrevierea „INI” va fi exclusă.	
		Obiectivul specific 3.4, Acțiunea nr. 93 - 94 - se recomandă să fie excluse dublările și preluările din Programul național de implementare a Rezoluției	Nu se acceptă.

		1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027, aprobat prin HG nr.152/2023.	Programul SNA prevede implementarea acțiunilor în domeniul apărării, care, per ansamblu, reprezintă eforturi multidimensionale și complexe, depășind componenta militară și presupunând mobilizarea resurselor pe mai multe dimensiuni, precum cea politică, economică, informațională, diplomatică, tehnologică, socială inclusiv și dimensiunea de gen pentru sectorul de apărare, ș.a. Programul SNA urma să fie aprobat în anul 2025, iar Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027 și alte documente aferente domeniului pot fi considerate documente de politici care contribuie, direct și/sau indirect, în mod complementar, la implementarea programului și a Strategiei naționale de apărare.
		Obiectivul specific 4.5, Acțiunea nr. 104 - se recomandă să fie excluse dublările și preluările din Programul național de ordine și securitate publică pentru anii 2026-2030 aprobat prin HG nr.727/2025. Totodată, la acțiunea în cauză termenul de implementare, în proiectul programului termenul este <i>Trimestrul IV 2029</i> , iar în POSP pentru perioada 2026- 2030 este „ <i>trimestrul III 2026</i> ”.	Se acceptă.
		Acțiunea nr. 106 din Planul de acțiuni, ce prevede drept măsură „ <i>Creșterea nivelului de reziliență privind asigurarea pazei obiectivelor protejate cu 25%</i> ” și fixează expres indicatorul „ <i>(Procurarea a 10 pick-up - 48 000 euro)</i> ”, având ca responsabil Ministerul Afacerilor Interne prin Inspectoratul General de Carabinieri, se propune reformularea indicatorului prin excluderea oricăror detalii tehnice și financiare privind prețul unitar și modelul exact de vehicul. Totodată, pentru realizarea acestei măsuri, trebuie de consultat opinia Inspectoratului General de Carabinieri în vederea asumării impactului financiar privind achiziția unui astfel de lot de bunuri. Acțiunea nr. 110 - se propune ca indicatorul de monitorizare al acțiunii să fie ajustat, deoarece nu este formulat ca indicator dar ca acțiune.	Se acceptă. Redacția acestei acțiuni a fost propusă de IGC. Detalii tehnice au fost excluse din indicator.

		Acțiunea nr. 112 - se recomandă revizuirea termenelor (<i>Trimestrul III și IV 2025, sunt deja finisate</i>).	Nu se acceptă. Recomandare greșită și irelevantă, lipsesc astfel de date. Adițional, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență.
		Nu în ultimul rând ținem să accentuăm luarea în considerație a propunerilor înaintate de Ministerul Afacerilor Interne prin scrisoarea nr. 30/141 din 15 ianuarie 2026 în adresa Ministerului Apărării. Subsidiar, urmează ca autorul proiectului să se conformeze prevederilor art. 54 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, cu modificările ulterioare și să expună conținutul proiectului într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a exclude orice echivoc, cu respectarea regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație. Utilizarea unei punctuații corecte și a unei terminologii juridice consacrate este esențială pentru a preveni interpretările eronate în procesul de aplicare al actului normativ. Ministerul Afacerilor Interne apreciază importanța consolidării eforturilor comune în domeniul menținerii securității naționale, alinierea acestora la standardele europene și vă exprimăm deschiderea pentru cooperarea eficientă în vederea îmbunătățirii cadrului normativ pe domeniul interacțiunii interinstituționale în arhitectura sistemului național de apărare și securitate.	Se acceptă. Sinteza obiecțiilor la avizul MAI nr. 30/141 din 15 ianuarie 2026 este expusă mai sus.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (aviz nr. 04-2324 din 30.04.2026)	35.	Urmare a examinării proiectului hotărârii Guvernului <i>cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i>, în limita competențelor funcționale, prezentăm următoarele propuneri și obiecții: La proiectul hotărârii Guvernului, după pct. 3, textul se va completa cu un punct nou care va stabili termenul de prezentare către Guvern, Președinte și Parlament a rapoartelor de evaluare intermediară și finală ale Programului nominalizat, în conformitate cu prevederile pct. 85 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020.	Se acceptă.

		La Planul de acțiuni, Obiectivul specific 4.5, la <i>acțiunea 102. Asigurarea infrastructurii sigure și de calitate în vederea integrării în rețeaua europeană de transport</i>, în coloana: 1) „Indicatori de monitorizare”, se va substitui textul „Numărul de drumuri de acces până în anul 2027 modernizate” cu textul „2 drumuri de acces către podurile de frontieră modernizate (Ungheni și Leușeni)”; 2) „Total costuri mii lei” se va substitui suma „ 213.734,0” cu suma „223734,0”; 3) „Costuri de implementare pe ani, mii lei, pentru anul: a) 2026 - se va substitui suma „106.867,0” cu suma „93500,0”; b) 2027 - se va substitui suma „ 106.867,0” cu suma „ 76436,0”; c) 2028 - se va indica suma „76436,0”; 4) „Termen” se va substitui sintagma „Trimestrul IV, 2026” cu sintagma „Trimestrul IV, 2028”.	
Ministerul Sănătății (aviz nr. 07/1548 din 30.04.2026)	36.	Ministerul Sănătății a examinat proiectul Programului de implementare pe anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare și Planul de acțiuni aferent, prin prisma competențelor sale funcționale. În vederea reflectării corespunzătoare a dimensiunii de sănătate în cadrul apărării naționale complexe și a asigurării rezilienței sistemului național de sănătate în situații de criză, asediu și război, Ministerul Sănătății comunică susținerea de principiu a documentului, cu solicitarea integrării următoarelor ajustări și completări în Planul de acțiuni: 1. La obiectivul specific OS 1.3, Acțiunea 9, se propune o redacție nouă pentru indicatorul de monitorizare aferent: „Cadrul normativ în domeniul asigurării achizițiilor necesare completării rezervelor de stat și de mobilizare ajustat, inclusiv elaborarea mecanismului de rotație (împerspătare) a stocurilor strategice de medicamente și dispozitive medicale.” 2. La obiectivul specific OS 1.10 (Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant), se propun includerea următoarelor acțiuni noi. Asigurarea și securizarea lanțului național de transfuzie a sângelui pentru situații de crize majore, indicator de monitorizare: Capacitatea de stocare a produselor sangvine în spitalele regionale și militare extinsă cu 50%, termen de realizare: Trim. IV 2028, instituții responsabile: Ministerul Sănătății (MS), Centrul Național de Transfuzie a Sângelui, Ministerul Apărării (MA).	Se acceptă.
Ministerul Agriculturii și Industriei	37.	În contextul demersului nr. DGPȘG-2289-18-69-1086 din 14 aprilie 2026 al Cancelariei de Stat, privind examinarea proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026–2030, a Strategiei	Se acceptă.

Alimentare (aviz nr. 07-05/1262 din 30.04.2026)	Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 (număr unic 356/MA/2026), autor – Ministerul Apărării, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare comunică: În conformitate cu art. 13 alin. (3) lit. e) din Legea nr. 140/2020 cu privire la rezervele de stat și de mobilizare, rezervele de mobilizare din domeniul agriculturii și industriei alimentare includ materiile prime agricole, produsele de uz fitosanitar și medicamentele de uz veterinar. În acest context, se recomandă ca pct. 79 din Programul de implementare pentru anii 2026–2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 să fie expus în următoarea redacție: „Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare participă la coordonarea gestionării materiilor prime agricole, produselor de uz fitosanitar și medicamentelor de uz veterinar necesare Forțelor destinate apărării naționale în timpul stării de asediu și de război.”	
	Totodată, urmare a examinării anexei nr. 1 la proiect, se propun următoarele completări și clarificări: 1. în coloana nr. 15, după cuvântul „Responsabil” se propune completarea cu sintagma „coresponsabil”, având în vedere că la majoritatea acțiunilor sunt indicate mai multe instituții în calitate de responsabili;	Nu se acceptă. În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, art. 19 stabilește structura părții operaționale a programului, respectiv planul de acțiuni. Astfel, alineatul (19.6) prevede obligativitatea indicării instituției responsabile, definită ca autoritatea sau instituția publică responsabilă de realizarea acțiunilor planificate. Totodată, potrivit articolului 69 al aceleiași hotărâri, în situația în care documentul de planificare și de politici publice desemnează mai multe autorități și instituții publice coresponsabile pentru aceleași acțiuni, rolul de coordonator (prim-responsabil) al implementării revine primei instituții indicate.
	2. la acțiunea nr. 9, pentru primul indicator de monitorizare nu este indicat termenul de realizare, fapt ce necesită a fi completat;	Se acceptă.
	3. la acțiunea nr. 11, nu este clară alocarea mijloacelor financiare pentru anii 2027 și 2028, în condițiile în care termenul de realizare este trimestrul III 2026, aspect care necesită clarificare.	

		Totodată, Ministerul își exprimă deschiderea pentru cooperare interinstituțională și rămâne la dispoziția autorităților pentru furnizarea oricăror informații suplimentare, clarificări sau detalii necesare.	
Serviciul de Informații și Securitate (aviz nr. IE/4412 din 04.05.2026)	38.	Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (<i>în continuare-Serviciul</i>) a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026) și, în limita competențelor funcționale, comunică despre susținerea conceptuală a proiectului. Totodată, în scopul consolidării conținutului proiectului și al asigurării concordanței acestuia cu cadrul relevant, formulăm următoarele propuneri. În Program, la Capitolul VIII, pct.76 a se expune denumirea Serviciului la forma gramaticală corectă „Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”. În anexă „Planul de acțiuni al Programului [...]”, la O.G.3, O.S.3.4pct 88 (2), se consemnează necesitatea excluderii Serviciului din lista autorităților responsabile de „asigurarea vizitelor în teritoriu al structurilor de apărare și securitate națională (unități militare, de securitate, etc.) reprezentanților Parlamentului”, având în vedere că includerea acestuia este nejustificată și contravine cadrului legal al competențelor, precum și delimitării responsabilităților între autorități.	Se acceptă.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (aviz nr. 03-1516 din 05.05.2026)	39.	Cu referire la proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026), în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele. <u>La proiectul Planului de acțiuni:</u> La acțiunea nr.7, sub-acțiunea „Subdiviziunea specializată cu atribuții în domeniu mobilizării economiei naționale în cadrul MDED instituită și funcțională” urmează de modificat termenul de realizare din „Trimestrul IV 2026” în „Trimestrul IV 2027” reieșind din faptul că, în proiectul hotărârii Guvernului cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (ajustarea regulamentului de activitate și structurii Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării), nr unic 51/MDED/2026, nu este prevăzută instruirea unei subdiviziuni specializate în acest sens. Astfel, crearea și asigurarea funcționalității acesteia va fi realizată ulterior unei noi reorganizări a ministerului.	Se acceptă.

	La acțiunea nr.9, sub-acțiunea „Actele normative în domeniu analizate și modificate Algoritmul privind implicarea sectorului privat din Republica Moldova în procesul de mobilizare a infrastructurii și a resurselor este stabilit” – urmează de modificat termenul din „Trimestrul IV 2028” în „Trimestrul IV 2029” reieșind din faptul că acțiunea dată va fi realizată urmare realizării sub-acțiunilor de mai sus de la acțiunea nr.9. La acțiunea nr.10, sub-acțiunea „Elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale elaborat și aprobat de Parlament” urmează de modificat termenul de realizare din „Trimestrul IV 2029” în „Trimestrul IV 2030” reieșind din argumentările de mai sus. În continuare, sub-acțiunea „Programe (anuale) și proiecte privind pregătirea mobilizării economiei naționale și a teritoriului pentru apărare elaborate și aprobate” considerăm judicios revizuirea acesteia prin clarificarea, în textul Programului de implementare, în ce constă elaborarea Programelor/proiectelor anuale precum și a autorităților/instituțiilor responsabile de elaborare și aprobarea acestora și a formei în care urmează a fi aprobate. Totodată, având în vedere că sub-acțiunea vizează atât mobilizarea economiei naționale, cât și mobilizarea teritoriului pentru apărare, considerăm necesară divizarea acestei subațiuni prin delimitarea clară a responsabilităților pe instituții, în funcție de atribuțiile acestora. La acțiunea nr.23, sub-acțiunea „Strategii, politici și mecanisme de coordonare, relevante securității cibernetice, sunt implementate într-o abordare coerentă la nivelul întregului Guvern” urmează de exclus, reieșind din faptul că, la nivel de cadru regulatoriu, Legea nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică reglementează cadrul normativ, organizațional și de cooperare în domeniul securității cibernetice, precum și stabilește competența autorităților și instituțiilor publice în materie de securitate cibernetică, iar prin Programul național de securitate cibernetică pentru anii 2026-2030, aprobat prin HG nr. 821/2025, sunt stabilite obiectivele și acțiunile pe termen mediu menite să asigure dezvoltarea, implementarea și aplicarea unor măsuri digitale sigure, securizate și reziliente, printr-o abordare multilaterală. Mai mult ca atât, Programul aferent perioadei 2026-2030 se află în etapă de implementare, procesul fiind susținut de alocările bugetare anuale prevăzute în structura de costuri a acestui document de politici publice. La sub-acțiunile de la acțiunile 24-27, în coloana „Responsabili” textul „MDED/ASC” se va modifica în „ASC” fiind exclus MDED. Deși ASC este o	
--	--	--

		autoritate administrativă în subordinea ministerului, aceasta urmează să asigure individual implementarea acțiunilor respective, în conformitate cu competențele sale.	
		La acțiunea 65, sub-acțiunea „Evaluarea bazei tehnologice și industriale de apărare a Republicii Moldova asigurată Raport de analiză a capacităților actuale naționale în domeniu industriei elaborat”- urmează de substituit „MDED” cu „Ministerul Apărării” reieșind din domeniile de competență ale Ministerului Apărării, stabilite la pct. 7, subpct.7.4 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 9/2026.	Nu se acceptă. Nu se susține propunerea de substituie a autorității responsabile din „Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării” în „Ministerul Apărării” pentru indicatorul „Evaluarea bazei tehnologice și industriale de apărare a Republicii Moldova asigurată. Raport de analiză a capacităților actuale naționale în domeniul industriei elaborat”. Se propune divizarea acestui indicator în doi indicatori separați, în următoarea redacție: „Evaluarea bazei tehnologice de apărare a Republicii Moldova, asigurată. Raport de analiză a capacităților actuale, elaborat”, de care va fi responsabil Ministerul Apărării; și al doilea indicator: „Evaluarea bazei industriale de apărare a Republicii Moldova, asigurată. Raport de analiză a capacităților actuale naționale în domeniul industriei, elaborat”, responsabil — Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării. Evaluarea bazei industriale de apărare presupune analizarea capacităților industriale, tehnologice, de producție, inovare, competitivitate economică și dezvoltare a sectorului industrial național, aspecte care se circumscriu în mod direct competențelor instituționale ale Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării. În acest sens, MDED deține atribuții și instrumente specifice în domeniul politicilor industriale, dezvoltării economice, digitalizării, inovării și relației cu mediul economic, fiind autoritatea

			competentă pentru evaluarea capacităților industriale la nivel național. Totodată, implicarea Ministerului Apărării în acest proces rămâne esențială din perspectiva necesităților de apărare, a cerințelor operaționale și a coordonării interinstituționale specifice sectorului de securitate și apărare. Cu toate acestea, responsabilitatea exclusivă pentru elaborarea unei analize privind baza tehnologică și industriale nu poate fi atribuită doar Ministerului Apărării, întrucât obiectul evaluării depășește aria strict militară și include componente economice, industriale și tehnologice complexe. Invocarea pct. 7 subpct. 7.4 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 9/2026, nu exclude competențele altor autorități publice centrale și nu instituie competență exclusivă a Ministerului Apărării asupra domeniului evaluării industriale. Dimpotrivă, natura transversală a sub-acțiunii impune o abordare interinstituțională, în care MDED are un rol justificat și necesar. Prin urmare, menținerea Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării ca autoritate responsabilă pentru această sub-acțiune este oportună și corespunde competențelor sale funcționale, asigurând o evaluare complexă și fundamentată a capacităților industriale și tehnologice naționale relevante pentru domeniul apărării.
Ministerul Energiei (aviz nr. 05-1149 din 06.05.2026)	40.	Prin prezenta, urmare a examinării demersului Cancelariei de Stat nr. DGPȘG-2289-18-69-1086 din 14 aprilie 2026 privind avizarea proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii	Se acceptă.

		2024-2034 (număr unic 356/MA/2026, autor – Ministerul Apărării), în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele. Propunerile prezentate anterior prin demersul nr. 05-209 din 30 ianuarie 2026 au fost acceptate aproape în totalitate cu unele ajustări de text la obiectivele 108 și 109 din Planul de Acțiuni al Programului de implementare pe anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034. Prin urmare, se propune la obiectivul nr. 108 din Planul de Acțiuni modificarea textului „Realizarea licitațiilor pentru prestarea serviciilor de sistem pentru echilibrarea sistemului electroenergetic din capacități noi, precum și funcționarea acestei piețe monitorizată” în redacția „Monitorizarea realizării licitațiilor pentru prestarea serviciilor de sistem pentru echilibrarea sistemului electroenergetic din capacități noi precum și funcționarea acestei piețe”, deoarece Î.S. „Moldelectrica” este responsabilă de realizarea licitațiilor menționate, iar Ministerul Energiei își propune să monitorizeze aceste procese. Totodată, la obiectivul nr. 109 să se propune modificarea textului „Linia nouă de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României - Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Bălți-Suceava construită” cu următorul text „Monitorizarea construcției unei linii noi de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României - Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Bălți-Suceava”, și, în mod similar, modificarea textului „Linia nouă de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României - Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Strășeni-Gutinaș construită” cu textul „Monitorizarea construcției unei linii noi de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României - Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Strășeni-Gutinaș”. În ambele proiecte de infrastructura procesul de construcție va fi realizat de contractori selectați în cadrul licitațiilor internaționale organizate de Î.S. „Moldelectrica”, iar Ministerul Energiei va asigura suportul necesar pentru monitorizarea transparenței și corectitudinii licitațiilor prin care se vor desemna învingătorii, precum și realizarea obiectivelor asumate de contractori prin monitorizarea lucrărilor de construcție a acestor proiecte de infrastructură.	
Ministerul Muncii și Protecției Sociale (aviz nr.	41.	Cu referire la solicitarea nr. DGPSG-2289-18-69-1086 din 14.04.2026, privind avizarea proiectului de hotărâre cu privire la Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034	Nu se acceptă. Recomandarea nu poate fi acceptată deoarece o asemenea abordare ar depăși obiectul Programului SNA. Formularea actuală, care

02/2321 din 29.04.2026), încărcat pe E- legiferare pe 06.05.2026		(numărul unic 356/MA/2026), Ministerul Muncii și Protecției Sociale în limitele competențelor funcționale, comunică următoarele obiecții și propuneri. La proiectul Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 La Capitolul V. Impact. Se recomandă revizuirea și reformularea punctului 40 prin identificarea și enumerarea concretă a categoriilor de beneficiari (de exemplu: persoane cu dizabilități, persoane vârstnice, familii cu venituri reduse, tineri în situații de risc etc.), precum și stabilirea unor măsuri diferențiate, adaptate nevoilor specifice ale fiecărui grup. În acest sens, clarificarea ar contribui la creșterea eficienței politicilor publice, la o alocare mai corectă a resurselor și la asigurarea unui impact real asupra categoriilor vizate. Se menționează că, formularea actuală referitor la „grupurile vulnerabile” este una generală și insuficient de clară, nefiind definite explicit categoriile de cetățeni vizate. Totodată, abordarea actuală poate crea dificultăți în implementarea eficientă a măsurilor de incluziune și protecție socială. Suplimentar, se recomandă corelarea punctului 40 cu partea operațională a Programului, întrucât referințele la „grupurile vulnerabile”, „măsuri specifice de incluziune și protecție” și „reducerea riscurilor sociale și economice” au un caracter general și pot genera interpretări privind asumarea unor intervenții distincte în domeniul protecției/asistenței sociale. În cazul menținerii acestor formulări, se recomandă indicarea categoriilor vizate și a măsurilor corespunzătoare sau, după caz, reformularea textului în sensul reflectării impactului general al Programului asupra coeziunii și rezilienței sociale.	utilizează noțiunea generală de „grupuri vulnerabile”, are caracter flexibil și permite adaptarea măsurilor în funcție de evoluția contextului social, economic și de securitate, fără a limita aplicabilitatea Programului la categorii expres enumerate. O listare exhaustivă a beneficiarilor ar putea genera rigiditate în implementare și riscul excluderii unor categorii care, pe parcursul realizării Programului, pot deveni vulnerabile în urma unor situații neprevăzute. Totodată, Programul nu instituie politici autonome de asistență sau protecție socială și urmărește reglementarea unor intervenții ținute pentru sectorul de apărare. Referințele la incluziune, protecție și reducerea riscurilor sociale și economice sunt formulate într-un sens general, având rolul de a evidenția impactul indirect al măsurilor prevăzute asupra rezilienței societale și coeziunii sociale, elemente relevante inclusiv pentru domeniul apărării și securității naționale. În acest context, detalierea categoriilor de beneficiari și a măsurilor aferente ar crea suprapuneri cu competențele autorităților responsabile de politicile sociale și ar putea conduce la interpretarea eronată că Programul instituie mecanisme specifice de asistență socială, aspect care nu corespunde finalității și cadrului său conceptual. Prin urmare, se consideră oportună menținerea formulării actuale, aceasta oferind suficientă claritate la nivel strategic și asigurând, concomitent, coerența Programului cu obiectivele sale generale din domeniul apărării.
		La proiectul Planului de acțiuni al Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034.	Nu se acceptă.

	La Obiectivul General 1 Dezvoltarea și modernizarea capacităților naționale de apărare. La Obiectivul Specific 1.1 Accelerarea procesului de dezvoltare și modernizare a capacităților de apărare ale nucleului de bază al Forțelor Armate cu cel puțin 65%, comparativ cu anul 2024, până în 2030. <u>La acțiunea 3</u> „Dezvoltarea capabilităților AN pe dimensiunea apărării naționale” se propune de completat cu un nou indicator de monitorizare: „Rata femeilor instruite din cadrul personalului instruit pentru misiuni defensive în diferite scenarii (convenționale, hibride)”.	Conform pct. 2-5 al Nomenclatorului informațiilor atribuite la secret de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 411/2010 indicatorul propus cade sub incidența informațiilor privind indicatorii importanți ce caracterizează organizarea, efectivul, dislocarea și pregătirea de luptă. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	La Obiectivul Specific 1.7 Dezvoltarea capabilităților instituționale de apărare cibernetică și integrarea a nu mai puțin de 80 % a componentelor de răspuns la amenințările cibernetice în capabilitățile de apărare întrunite, până în 2029 <u>La acțiunea 25</u> „Dezvoltarea capacităților instituționale de asigurare a securității și apărării cibernetice” se propune de completat cu un nou indicator de monitorizare: „Rata femeilor instruite din numărul carabinierilor instruiți în securitate cibernetică”.	Nu se acceptă. Inspectoratul General al Carabinierilor (IGC) al Ministerului Afacerilor Interne nu a indicat un astfel de indicator de monitorizare la această acțiune. Considerăm judicios ca poziția IGC să prevaleze în privința măsurilor de care acesta se face responsabil. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	La Obiectivul Specific 1.10 Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și conflicte, până în 2029. <u>La acțiunea 51</u> „Asigurarea implementării continue a Convenției privind interzicerea dezvoltării, producerii și stocării armelor bacteriologice și cu toxine și asupra distrugerii acestora (BTWC)” se propune de completat cu un nou indicator de monitorizare: „Rata femeilor instruite anual”. <u>La acțiunea 52</u> „Îmbunătățirea sistemului de supraveghere și avertizare timpurie în sănătatea publică” se propune de completat cu un nou indicator: „Rata femeilor instruite din numărul total de specialiști instruiți”.	Nu se acceptă. Acțiunea 51 vizează asigurarea implementării continue a obligațiilor asumate de Republica Moldova în temeiul Convenției privind interzicerea dezvoltării, producerii și stocării armelor bacteriologice și cu toxine și asupra distrugerii acestora (BTWC), având un caracter predominant tehnic, instituțional și de conformitate internațională. Indicatorii de monitorizare aferenți acestei acțiuni urmează să

			reflecta în mod direct nivelul de implementare a obligațiilor convenționale, consolidarea capacităților instituționale și realizarea măsurilor specifice de prevenire, control și raportare. Introducerea unui indicator distinct privind „rata femeilor instruite anual” nu derivă din obiectivul specific al acțiunii și nu reprezintă un criteriu relevant pentru evaluarea gradului de implementare a Convenției BTWC. Totodată, instruirile desfășurate în acest domeniu sunt organizate în funcție de competențele profesionale și atribuțiile funcționale ale personalului implicat, fără criterii de diferențiere bazate pe gen. De asemenea, utilizarea unui asemenea indicator sectorial în cadrul unei acțiuni tehnice și de conformitate internațională poate conduce la fragmentarea și supraîncărcarea mecanismului de monitorizare cu indicatori care nu măsoară în mod direct rezultatul urmărit de acțiune. Aspectele ce țin de egalitatea de gen și participarea femeilor pot fi reflectate transversal la nivelul Programului, prin indicatori generali și mecanisme integrate de monitorizare, fără a fi necesară includerea unui indicator distinct la nivelul fiecărei acțiuni tehnice. Prin urmare, se consideră oportună menținerea cadrului actual de monitorizare al acțiunii 51, întrucât acesta este suficient pentru evaluarea implementării obligațiilor asumate în cadrul Convenției BTWC și asigură coerența metodologică a Programului. Ministerul Sănătății (MS) nu a indicat un astfel de indicator de monitorizare la această acțiune. Considerăm judicios ca poziția MS să prevaleze
--	--	--	--

			în privința măsurilor de care acesta se face responsabil. Indicatorii propuși se circumscrie obiectivelor și mecanismelor de monitorizare prevăzute în Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023–2027. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
		La Obiectiv General 2 Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a UE La Obiectivul Specific 2.1 Ajustarea și armonizarea cadrului normativ și conform viziunii actualizare de organizare și funcționare a sistemului național de apărare, până în 2027. <u>La acțiunea 54</u> „Ajustarea cadrului legal conform viziunii actualizare privind securitatea spațiului aerian național (Conform viziunii din SNA) ”, cu indicatorul de monitorizare „Acte normative necesare pentru implementarea Legii nr.231/2025 privind securitatea spațiului aerian național (conform art.44 alin.(2)), adoptate” se propune excluderea „MMPS” din coloana Responsabili, în contextul în care nu ține de competența ministerului.	Se acceptă.
Centrul Național de Management al Crizelor (Avizul nr. 147 din 07.05.2026)	42.	Prin prezentul, Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC) informează că a examinat proiectul de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 și, reieșind din competențele funcționale, exprimă susținerea și acordul de a fi inclus în calitate de prim responsabil la acțiunile 18-20 din Planul de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei.	Se acceptă.
		Totodată, referitor la acțiunile nr. 28, 30, se propune excluderea CNMC din rubrica „Responsabil”, întrucât atribuirea acestuia în calitate de responsabil de implementare pentru acțiunile menționate nu corespunde mandatului și atribuțiilor funcționale stabilite prin cadrul normativ în vigoare, depășind competențele instituționale ale acestuia, și în context, își exprimă acordul de a fi inclus în calitate de co-responsabil la acțiunile 28, 30 din Plan.	Se acceptă parțial. Conform avizului Aparatului Președintelui Republicii Moldova (nr. 3/3-05-107 din 16.01.2026) și al Serviciului de Informații și Securitate (nr. IE/649 din 23.01.2026), s-a

			recomandat atribuirea acțiunilor nr. 28 și 30 către CNMC. În acest sens, având în vedere domeniul de aplicabilitate al acțiunilor respective, se propune ca acțiunea nr. 28 „Dezvoltarea și menținerea capacităților de analiză și evaluare a mediului strategic de securitate și apărare la nivel național și regional” să fie asumată de Ministerul Apărării. Totodată, în cadrul acțiunii nr. 30 „Dezvoltarea de sisteme integrate de avertizare timpurie capabile să detecteze dezinformarea, incursiunile cibernetice și de comunicații, penetrarea spațiului aerian, activități de război electronic ș.a.”, primul indicator va fi gestionat de Ministerul Apărării, iar indicatorul „Mecanism de schimb de informații interinstituțional privind supravegherea continuă și avertizarea timpurie, stabilit și funcțional” se propune spre asumare de către CNMC.
		În concluzie, Centrul Național de Management al Crizelor avizează pozitiv asupra proiectului și comunică lipsa altor obiecții, decât cele menționate.	Se acceptă.
Aparatul Președintelui Republicii Moldova <i>(Avizul nr. 2/2-05-493 din 30.04.2026) încărcat pe E-legiferare pe 07.05.2026</i>	43.	Aparatul Președintelui Republicii Moldova a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026) și, ținând cont de competențele sale funcționale, comunică următoarele: 1. În titlul și preambulul hotărârii de Guvern, se constată o eroare de redactare a perioadei („2026–20230”), care necesită a fi corectată în „2026–2030”, în vederea asigurării corectitudinii formale a actului normativ. 2. La punctul 2, formularea „Programul asigură planificarea pe termen lung” creează confuzie, întrucât, în același punct, Programul este definit ca instrument de implementare pe termen mediu. Se recomandă ajustarea textului, astfel încât să reflecte clar rolul Programului ca instrument de implementare pe termen mediu a Strategiei. 3. La punctul 20, formularea „în ordine ascendentă, de la nivel național la cel regional și global” este discutabilă din punct de vedere logic, întrucât nivelul	Se acceptă.

		național nu este inferior în raport cu cel regional sau global. Se recomandă reformularea sau eliminarea acestei precizări.	
		4. La punctul 20.2, formularea „capacitatea societății civile de a-și menține funcționalitatea” poate crea confuzie, întrucât reziliența este definită, în mod obișnuit, la nivel de societate sau stat, nu exclusiv la nivelul societății civile. Se recomandă ajustarea pentru asigurarea clarității conceptuale.	
		5. La punctul 20.4, utilizarea datelor statistice (procente, clasamente) nu este însoțită de indicarea explicită a sursei în text, ceea ce poate afecta rigoarea documentului. Se recomandă indicarea sursei sau includerea unei trimiteri corespunzătoare.	
		6. La punctul 20.5, formularea „este de așteptat ca UE să acorde o atenție sporită...” are un caracter preponderent predictiv și mai puțin operațional. Se recomandă, pe cât posibil, utilizarea unei formulări neutre sau fundamentate pe documente oficiale.	
		7. La punctul 20, în expresia „după cum urmează (...)”, se constată o dublare a parantezei de închidere, ceea ce constituie o eroare de redactare ce necesită corectare. 8. La punctul 20.3, la finalul alineatului, se constată utilizarea dublă a semnului de punctuație („.”), care necesită a fi corectat. 9. La punctul 20.9, se constată lipsa spațiului după numerotare („20.9.Reconfigurarea”), situație care nu corespunde regulilor de redactare și necesită corectare. 10. La punctul 20.11, în fraza: „Aceasta reprezintă 2,5% din PIB-ul mondial.La nivel regional...”, lipsește spațiul după punct, ceea ce constituie o eroare tehnică și necesită corectare. 11. La tabelul din cadrul punctului 20.11 se constată unele neuniformități de redactare, precum: - „3,5%%” (dublarea simbolului procent); - „2 %” vs „2%” (utilizare neuniformă a spațiului înainte de simbolul %); - lipsa anului-țintă pentru unele state (ex. Ungaria). Se recomandă uniformizarea acestor elemente. 12. La punctul 20.12, formularea „Tendințe de descreșterea popularității” este improprie din punct de vedere gramatical. Se recomandă reformularea acesteia, de exemplu: „Tendințe de descreștere a popularității” sau „Tendințe de scădere a popularității”. 13. La punctul 23, la finalul alineatului, se constată utilizarea dublă a semnului de punctuație („.”), ceea ce necesită corectare.	

		14. La punctul 25, formularea „pentru a asigura unitatea, coerență și complementaritatea” este incorectă din punct de vedere gramatical. Se recomandă reformularea acesteia: „unitatea, coerența și complementaritatea”.	
Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracurare a Dezinformării (Avizul nr. 120/26 din 08.05.2026) încărcat pe E-legiferare pe 12.05.2026	44.	Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracurare a Dezinformării (în continuare - Centru) a examinat proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic - 356/MA/CS/2026), autor – Ministerul Apărării și în limitele competenței funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri.	Se acceptă.
Ministerul Mediului (Avizul nr. 02/07/1543 din 12.05.2026) încărcat pe E-legiferare pe 15.05.2026	45.	Urmare a examinării repetate a proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026–2030 al Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 (număr unic 356/MA/2026), elaborat de Ministerul Apărării, constatăm că propunerile expediate în procesul de avizare au fost luate în considerare, fiind reflectate în proiectul revizuit. În acest context, comunicăm susținerea proiectului și lipsa de obiecții sau propuneri suplimentare.	Se acceptă.
Avizare suplimentară			
Ministerul Finanțelor (Avizul nr. 05-17/102/873 din 02.06.2026)	46.	Ministerul Finanțelor a examinat repetat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2026–2030, a Strategiei naționale de Apărare (număr unic 356/MA/2026) și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. La proiectul Programului În Capitolul VIII. „Autorități/instituții responsabile de implementare”, la pct. 67, se consideră oportună excluderea textului „precum și asigurarea finanțării activităților pentru administrarea rezervelor de stat, de mobilizare și dezvoltarea sistemului unic de rezerve”, introdus suplimentar de autorul proiectului, întrucât activitățile respective fac deja parte din domeniul securității și apărării și sunt acoperite de formularea existentă privind asigurarea finanțării autorităților din sectorul de securitate și apărare. Astfel, menținerea acestei	Se acceptă. Acest element a fost introdus la propunerea Ministerului Afacerilor Interne, având în vedere particularitățile procesului de administrare și asigurare a rezervelor de stat. Totuși, suntem de acord cu argumentele prezentate de Ministerul Finanțelor.

		formulări nu aduce un element nou de reglementare și nici o valoare normativă adăugată textului, ci doar repetă o atribuție deja prevăzută.	
		La Planul de acțiuni La acțiunile 62 – 65, în coloana „Sursa de finanțare/subprogram”, urmează a fi revizuit subprogramul „8801” în funcție de domeniul cercetării și inovării. O asemenea abordare este în conformitate cu Clasificația bugetară aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.208/2015 (observația expusă în avizul Ministerului Finanțelor nr. 05-17/07 din 15.01.2026).	Se acceptă parțial. Acțiunile menționate au fost revizuite, după cum urmează: - acțiunii 62 a fost atribuit subprogramul „8801” pentru primul indicator și subprogramul „3104” pentru al doilea indicator; - acțiunii 63 a fost atribuit subprogramul „8801”, acțiunea propusă de MEC și coordonată suplimentar; - acțiunii 64 a fost atribuit subprogramul „8810”, acțiunea va fi realizată de către AMFA; - acțiunii 65 a fost atribuit subprogramul „8810”, primul indicator va fi realizat de către AMFA; al doilea indicator de către Ministerului Apărării și AMFA prin intermediul subprogramelor „3101, 3104, 8810”.
		Pentru anumite acțiuni din Planul de acțiuni (59, 83, 91 și 106) în care sunt implicate, spre exemplu: Ministerul Culturii, Ministerul Apărării, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne și Academia de Științe a Moldovei, este indicat subprogramul 85 „Cultura, cultele și odihna”, care nu poate fi atribuit autorităților din domeniul educației sau ordinii publice. În cazul în care autoritățile respective suportă cheltuieli aferente implementării acțiunilor vizate, acestea urmează a fi reflectate în cadrul subprogramelor specifice domeniilor gestionate, cu indicarea costurilor și sursei de finanțate. În același timp, se constată că unele acțiuni prevăd implicarea concomitentă a mai multor autorități publice centrale, fără delimitarea clară a cheltuielilor aferente fiecărei autorități participante și a surselor de finanțare corespunzătoare. Prin urmare, în Planul de acțiuni se consideră necesară delimitarea clară a bugetelor și indicarea distinctă a subprogramelor aferente fiecărei autorități implicate, precum și ajustarea Capitolului VII „Costuri de implementare” prin repartizarea sumelor pe subprogramele indicate, întrucât formatul actual nu permite evaluarea corespunzătoare a impactului financiar al măsurilor propuse.	Se acceptă parțial. Conform prevederilor Programului SNA (pct. 42), autoritățile indicate în Planul de acțiuni în calitate de responsabili (primele în listă) vor avea un rol decisiv prin asumarea cheltuielilor aferente implementării obiectivelor și acțiunilor stabilite, iar autoritățile și instituțiile co-responsabile vor asigura sprijinul necesar pentru realizarea acțiunilor respective, în limitele alocațiilor aprobate în bugetele lor instituționale, <u>fără ca aceste limite să fie specificate expres în Planul de acțiuni.</u> Pornind de la această premisă, pentru acțiunea nr. 59 din Planul de acțiuni, aflată în responsabilitatea Ministerului Culturii, a fost indicat subprogramul „8503”. În calitate de autoritate responsabilă principală, Ministerul Culturii și-a asumat coordonarea implementării

			acțiunii și a prevăzut resursele financiare necesare realizării acesteia. Celelalte autorități – MAI, MA și MAE – au statuat de co-executori/co-responsabili și, conform prevederilor Programului, nu necesită specificarea expresă a cheltuielilor aferente. Aceeași logică se atribuie acțiunilor nr. 83, 91, 106.
		La Nota de fundamentare În compartimentul 4.2 „Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative”, sunt prevăzute cheltuieli neacoperite în sumă de 2.653.387,8 mii lei, iar majorarea acestora cu 20.740,0 mii lei, comparativ cu costurile indicate inițial, nu este argumentată.	Se acceptă. În urma revizuirii finale a acțiunilor și a recalculării costurilor, necesarul financiar neacoperit se ridică la 2.632.731,8 mii lei. Acesta urmează a fi acoperit din surse de finanțare externă, inclusiv prin parteneriatele de asistență externă ale Ministerului Apărării și alte oportunități de finanțare care vor fi identificate pe parcursul implementării Programului. Pentru asigurarea unei clarități sporite, această informație va fi inclusă în textul Notei de fundamentare.
		Totodată, pentru unele acțiuni sunt prevăzute costuri neacoperite inclusiv pentru anul curent, iar în anumite cazuri acțiunile sunt estimate integral fără identificarea surselor de finanțare. În aceste condiții, se consideră necesară revizuirea priorităților Programului, inclusiv prin reevaluarea, etapizarea sau ajustarea unor acțiuni în raport cu resursele disponibile.	Se acceptă. Programul reprezintă prima etapă de implementare a Strategiei Naționale de Apărare. În consecință, principiul etapizării este inerent documentului și nu justifică ajustarea sau diminuarea unor acțiuni necesare atingerii obiectivelor strategice. Programul trebuie să reflecte necesarul real de dezvoltare a capacităților de apărare. Dat fiind faptul că necesitatea realizării acțiunilor incluse în Program derivă din evaluarea mediului de securitate și a riscurilor, reevaluarea priorităților exclusiv prin prisma resurselor disponibile ar putea genera discrepante între obiectivele de apărare asumate și capacitățile necesare pentru realizarea acestora. În acest context, insuficiența

			temporară a resurselor financiare nu poate constitui un temei pentru diminuarea obiectivelor asumate. Totodată, conform celor indicate, unele acțiuni au fost reevaluate în raport cu resursele disponibile și posibilitățile de finanțare, în special pentru anul curent, iar cele care nu pot fi realizate integral vor fi implementate gradual sau reprogramate pentru perioadele următoare, fără a le afecta relevanța și contribuția la atingerea obiectivelor stabilite. În paralel, vor fi întreprinse măsuri pentru identificarea surselor suplimentare de finanțare, inclusiv prin valorificarea oportunităților de asistență externă, în vederea asigurării implementării Programului.
Cancelaria de Stat (Avizul nr. 21/1-69-6335 din 03.06.2026)	47.	În temeiul prevederilor pct. 231 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, Cancelaria de Stat a examinat repetat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (în continuare – Program), (număr unic 356/MA/2026) transmis spre expertizare și, în conformitate cu competențele funcționale, reiterăm asupra obiecțiilor care nu au fost considerate: Cu privire la partea descriptivă a Programului: În Capitolul V „Impact”, tabelul privind indicatorii de impact se vor revizui în vederea alinierii acestuia la prevederile Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 (SNA), prin preluarea indicatorilor de impact aferenți obiectivelor generale, astfel cum sunt stabiliți în strategie, precum și a valorilor de referință corespunzătoare, cu ajustarea valorilor țintă la perioada de implementare a Programului și stabilirea unor ținte intermediare și finale. Această abordare va asigura un cadru unitar, coerent și comparabil de monitorizare și evaluare a progresului, precum și evidențierea contribuției Programului la realizarea obiectivelor SNA. Totodată, în măsura în care indicatorii prevăzuți în strategie nu permit evaluarea adecvată a impactului urmărit prin anumite intervenții ale Programului, cadrul de monitorizare poate fi completat cu indicatori suplimentari de impact, formulați în concordanță cu efectele scontate.	Se acceptă.

	Referitor la Capitolul VI „Indicatori de monitorizare”, setului de indicatori aferenți obiectivelor specifice se vor examina suplimentar prin excluderea indicatorilor care se suprapun sau reproduc indicatorii de impact asociați obiectivelor generale și preluați din strategia-umbrelă (de exemplu, indicatorii 1.1.2, 1.1.3, 1.9.1, 2.2.1, 5.1.1, 5.1.2, 5.2.1, 5.2.2 și 5.2.3). Menținerea unor indicatori similari la niveluri diferite ale intervenției afectează coerența cadrului de monitorizare și poate genera dificultăți în evaluarea și interpretarea rezultatelor. Astfel, indicatorii de impact urmează să rămână asociați exclusiv obiectivelor generale, iar indicatorii aferenți obiectivelor specifice să măsoare rezultatele directe generate de implementarea măsurilor și acțiunilor prevăzute de Program, asigurând o delimitare clară între nivelurile de impact și rezultat. Totodată, indicatorilor aferenți obiectivelor specifice urmează a fi revizuiți astfel încât aceștia să reflecte în mod direct rezultatele și schimbările generate de implementarea intervențiilor planificate și să fie formulați în conformitate cu criteriile SMART (specifici, măsurabili, realizabili, relevanți și încadrați în timp). În acest sens, se constată o abordare neuniformă în aplicarea logicii intervenției. Astfel, pentru anumite obiective specifice, precum OS 4.4 „Promovarea politicilor de creștere a atractivității și a competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare”, sunt utilizați indicatori care măsoară efectele directe ale intervențiilor asupra grupurilor-țintă (de exemplu: ponderea personalului menținut în sistem, rata de concurență la admitere sau nivelul percepției populației privind atractivitatea profesiilor din sector), fiind relevanți pentru evaluarea rezultatelor obținute. În schimb, pentru OS 1.10 „Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant”, indicatorii propuși măsoară preponderent produse ale intervenției („numărul de specialiști medicali instruiți anual”, „numărul de proceduri sau protocoale revizuite și elaborate”) sau sunt formulați generic („nivelul de pregătire și reziliență a sistemului medical național și militar”), fără a reflecta în mod direct schimbarea urmărită prin obiectiv.	Se acceptă.
	Prin urmare, cadrulul de indicatori aferent obiectivelor specifice necesită a fi reformulat, cu delimitarea clară a indicatorilor de produs, rezultat și impact, în vederea asigurării coerenței metodologice a sistemului de monitorizare și evaluare și a orientării acestuia către măsurarea rezultatelor efectiv obținute. Reieșind din cele expuse, proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de	Se acceptă.

		Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, urmează a fi promovat prin prisma obiecțiilor și propunerilor enunțate.	
Expertiza juridică			
Ministerul Justiției (Avizul nr. 04/1-6348 din 10.06.2026)		Urmare examinării proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026) se constată că observațiile și propunerile Ministerului Justiției, expuse în avizul nr. 04/1-4756 din 29 aprilie 2026, au fost luate în considerare, proiectul fiind ajustat corespunzător prin prisma acestora. În acest context, comunicăm lipsa obiecțiilor și recomandărilor de ordin juridic asupra proiectului prezentat spre examinare.	Se acceptă.

Ministru

Anatolie NOSATÎI